

GEORGIAN INTERNATIONAL UNIVERSITY
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ-ს
ინტერდისციპლინური სამეცნიერო ჟურნალი

ტ.2#1 (2024)

GEORGIAN INTERNATIONAL UNIVERSITY GIU
THE INTERDISCIPLINARY SCIENCE JOURNAL

VOL.2 N #1 (2024)

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი გიუ

GEORGIAN INTERNATIONAL UNIVERSITY GIU

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი გიუ-ს
ინტერდისციპლინური სამეცნიერო ჟურნალი
ტ.2 #1

GEORGIAN INTERNATIONAL UNIVERSITY GIU
THE INTERDISCIPLINARY SCIENCE JOURNAL
VOL. 2 N #1

2024

პუბლიკაციაში წარმოდგენილია ავტორთა პირადი მოსაზრებები, რომელიც შესაძლოა არ ემთხვეოდეს სარედაქციო კოლეგიის შეხედულებებს. გამოქვეყნებული მასალის სიზუსტეზე პასუხისმგებელია ავტორი.

საავტორო უფლება და ლიცენზირება

ამ ნომერში გამოქვეყნებულ ნაშრომებზე საავტორო უფლებას ინარჩუნებენ შესაბამისი ავტორები. თუ კონკრეტულ მასალასთან სხვაგვარად არ არის მითითებული, ამ ნომერში გამოქვეყნებული ყველა სტატია ვრცელდება Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) ლიცენზიის შესაბამისად. ლიცენზია იძლევა მასალის გაზიარების, გავრცელების, ადაპტირების, თარგმნისა და გამოყენების, მათ შორის კომერციული გამოყენების უფლებას, ავტორისა და ორიგინალური წყაროს სათანადო მითითების, ლიცენზიის მითითებისა და განხორციელებული ცვლილებების აღნიშვნის პირობით.

The publication reflects the personal views of the authors, which may not coincide with the position of the Editorial Board. Responsibility for the accuracy of the published material rests solely with the author.

Copyright and Licensing

The copyright of the works published in this issue remains with the respective authors. Unless otherwise noted in the specific material, all articles published in this issue are licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License. The license grants the right to share, distribute, adapt, translate, and use the material, including commercial use, provided that the author and the original source are properly attributed, the license is cited, and any changes made are noted.

გამოიცემა ელექტრონული სახით.

Published in electronic form.

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ

The Georgian International University GIU

საკონტაქტო ინფორმაცია:

Contact Information:

სამღერეთის ქ. 5, თბილისი 0180, საქართველო

Samghereti Str 5, Tbilisi 0180 Georgia

Tel: +995 596 686 688

Email: info@giu.edu.ge

Website: www.giu.edu.ge

ISSN 2960-9569 (ONLINE)

ISSN 2960-9577 (PRINT)

სარედაქციო საბჭო:

სარედაქციო საბჭო მთავარი რედაქტორი – **გიორგი მათიაშვილი**, პროფესორი, საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.

მთავარი რედაქტორის მოადგილე - **ელისა ელისაშვილი**, სინოლოგი, პროფესორი, საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.

პასუხისმგებელი რედაქტორი – **რუსუდან წიკლაური**, ასისტენტ-პროფესორი, კვლევების ხელშეწყობის ცენტრის ხელმძღვანელი, საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.

სარედაქციო კოლეგია

1. **ნინო ბოჭორიშვილი**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
2. **მარიამ დარბაიძე**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
3. **თათია დოლიძე**, ასოცირებული პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
4. **მარინე ვეკუა**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
5. **ამირან თავართქილაძე**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
6. **სოფო თევდორაძე**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
7. **ნინა კეკელიძე**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
8. **გივი ლობჯინძე**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.
9. **ზურაბ მუშკუდიანი**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
10. **შენგელი ფიცხელაური**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
11. **ედიშერ ფუტყარაძე**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
12. **რომან შენგელია**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
13. **ლალი ჩაგელიშვილი-აგლაძე**, პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
14. **ნიკოლოზ ნიკოლოზიშვილი** - ასოცირებული პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
15. **ეკატერინე სირაძე** - ასოცირებული პროფესორი, (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
16. **ნათია ჟოჟუაშვილი** - ასოცირებული პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
17. **ნათია სურმანიძე** - ასოცირებული პროფესორი (საქართველო); საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ.
18. **ამიდ ნიზაძე**, პროფესორი (აშშ); მენეჯმენტის კოლეჯი, მინეაპოლისი, მინესოტა, მენეჯმენტის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
19. **ბარბარა ჰაინესი**, პროფესორი (აშშ). ჰოვარდის უნივერსიტეტი

20. **ჩერევ ბუსტრა**, საპატიო დოქტორი (ნიდერლანდები); ინჰოლანდის გამოყენებითი მეცნიერებების უნივერსიტეტი
21. **რაინჰარდ პაულინგი**, პროფესორი (გერმანია); ვიურცბურგის იულიუს მაქსიმილიანის უნივერსიტეტი
22. **ჟილ რუე**, პროფესორი (საფრანგეთი); ვერსალის სენ-კვენტინ-ან-იველინის უნივერსიტეტის ფაკულტეტის ხელმძღვანელი, გაიანკური
23. **სერგეი იაკუბოვსკი**, პროფესორი (უკრაინა); ოდესის ეროვნული უნივერსიტეტი
24. **ხოსე გარბიელ კორდობა** - ასისტენტ-პროფესორი - ენერგეტიკის სამართალი (სფერო - ენერგეტიკული ტრანზიციის დროს თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფის ციფრულ სამყაროში) გრონინგენის უნივერსიტეტი, ბრიუსელის თავისუფალი უნივერსიტეტი (Vrije Universiteit Brussel)
25. პროფ. დოქტორი **შარად კუმარი** - მეტას ბიზნეს სკოლა, UNICAF, მენეჯმენტის დოქტორი ფაკულტეტის წევრი, სამხრეთ უელსის უნივერსიტეტი, მენეჯმენტის კვლევები, ფაკულტეტის წევრი
26. პროფ. დოქტორი **ზვიად გაბისონია**, სამართლის დოქტორი, ბტუ და კსუ პროფესორი, "ციფრული მმართველობა და ხელოვნური ინტელექტი" სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელი, USAID ექსპერტი ხელოვნური ინტელექტის სამართალსა და პოლიტიკაში

EDITORIAL BOARD:

Editor-in-chief – **Giorgi Matiashvili**, Professor, Georgian International University GIU.

Co-Editor – **Eliso Elisashvili**, Sinologists, Rector, Professor, Georgian International University GIU.

Associate Editor – **Rusudani Tsiklauri**, Assistant-Professor, Head of the Research Support Center, Georgian International University GIU.

Board members:

1. **Nino Botchorishvili**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
2. **Mariam Darbaidze**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
3. **Tatia Dolidze**, Associate Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
4. **Marine Vekua**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
5. **Amiran Tavartkiladze**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
6. **Sofo Tevdoradze**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
7. **Nina Kekelidze**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
8. **Givi Lobzhanidze**, Professor (Georgia); Georgian Technical University.
9. **Zurab Mushkudiani**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
10. **Shengeli Pitskhelauri**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
11. **Edisher Phutkaradze**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
12. **Roman Shengelia**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
13. **Lali Chagelishvili-Agladze**, Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
14. **Nikoloz Nikolozishvili**, Associate Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
15. **Ekaterine Siradze**, Associate Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
16. **Natia Zhozhuashvili**, Associate Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
17. **Natia Surmanidze**, Associate Professor (Georgia); Georgian International University GIU.
18. **Hameed Nezhad** (USA); College of Management, Metropolitan State University Minneapolis Minnesota
19. **Barbara B. Hines**, Professor (USA). Howard University
20. **Tjerk Busstra**, Honorary Doctor (The Netherlands); Inholland University of Applied Sciences
21. **Reinhard Pauling**, Professor (Germany); Julius Maximilian University of Wurzburg
22. **Gilles Rouet**, Professor (France); Head of Faculty at Versailles Saint-Quentin-en-Yvelines University, Guyancourt,
23. **Sergei Yakubovskiy**, Professor (Ukraine); Odessa National University.
24. **Jose Gabriel Cordoba**, Assistant Professor on Equal Opportunities in the Energy Transition in a Digital World , University of Groningen , Vrije Universiteit Brussel
25. Professor Dr. **Sharad Kumar**, Meta Business School, UNICAF – Doctor of Management, Faculty Member in the India Chapter of the Association of Certified Fraud Examiners (ACFE); Faculty Member in Management Studies and Business Law at Meta Business School; Faculty Member in Management Studies at the University of South Wales; Faculty Member in Business Management at UNICAF
26. Professor Dr. **Zviad Gabisonia**, Doctor of Law, Professor at BTU and Caucasus International University (CIU); Head of the Doctoral Program "Digital Governance and Artificial Intelligence"; USAID Expert in the Legal and Policy Aspects of Artificial Intelligence

სარჩევი / Content

1. <i>ანა მახარაძე</i> - ტულოუ - ჰაკას არქიტექტურული მემკვიდრეობა და კოლექტიური იდენტობის ფენომენი	9
<i>Anna Makharadze</i> - Tulou - The Architectural Heritage of the Hakka and the Phenomenon of Collective Identity	10
2. <i>ნიკო კვარაცხელია</i> - გიდი, როგორც პროფესია და მოსაზრებები ტურისტული გიდის პროფესიული სრულყოფისათვის	17
<i>Niko Kvaratskhelia</i> - Guide as a profession and considerations for the professional development of a tourist guide.....	27
3. <i>დავით დოლიძე</i> - საერთაშორისო მედიაბრენდების ქართულ მედიასივრცესთან ინტეგრირების გამოწვევები და თავისებურებები	36
<i>Davit Dolidze</i> - Challenges and peculiarities of integration of international media brands with the Georgian media space on the example of "FORBES" magazine.....	52
4. <i>მარიამ მარღია</i> - ახალგაზრდობის თემატიკა ქართულ რეგიონულ რადიოში (რადიო „ათინათის“ მაგალითზე).....	54
<i>Mariam Marghia</i> - The theme of the Youth in the Georgian regional radio (on the example of the radio "Atinati")	62
5. <i>მიხეილ ჯგამაძე</i> - მე-5 თაობის (5G) და Wi-Fi 6E, 7-ის ქსელების გაერთიანების საკითხების დამუშავება ჰიბრიდულ ქსელში	63
<i>Mikheil Jgamadze</i> - Development of issues of combining 5th generation (5G) and Wi-Fi 6E, 7 networks in a hybrid network.....	70
6. <i>ნონა კუხიანიძე</i> - ღრუბლოვანი კომპიუტინგი მსოფლიო ბაზარზე: ზრდა, ტენდენციები და გამოწვევები.....	71
<i>Nona Kukhianidze</i> - Cloud Computing in the World Market: Growth, Trends, and Challenges	77
7. <i>ირაკლი ლეონიძე, ზურაბ შერაზადიშვილი</i> - ქორწინების დროს შეძენილი ქონების განსაზღვრის მეთოდები საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში.....	78
<i>Irakli Leonidze, Zurab Sherazadishvili</i> - Methods of Determining Property Acquired During Marriage in the Practice of the Supreme Court of Georgia.....	79
8. <i>თამთა რობაქიძე</i> - ხელოვნური ინტელექტის სამართალსუბიექტობა - მომავალი თუ უტოპია?	88
<i>Tamta Robakidze</i> - Legal Entity of Artificial Intelligence - Future or Utopia	96
9. <i>ბეკა კაციტაძე, დაჩი კორინთელი</i> - ლიბერალური იდეოლოგიის რეპრეზენტაცია მემარჯვენე ფრთის სუბიექტების ნარატივებში/რიტორიკაში (საქართველოს მაგალითზე 2012-2024 წლებში).....	97
<i>Beka Katsitadze, Dachi Korinteli</i> - A representation of liberal ideology in the narratives/rhetoric of right-wing subjects (Georgian example in 2012-2023 years).....	108
10. <i>ლიუ ჯონგსი</i> - ოუენ ლატიმორის კვლევა ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონების ისტორიისა და გეოგრაფიის შესახებ: ყოვლისმომცველი ანალიზი	109
<i>Liu Zhongxi</i> - Owen Lattimore's Research on the History and Geography of China's Southern Borderlands: A Comprehensive Analysis	110
11. <i>ნინო ბოჭორიშვილი</i> - უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაცია მიგრაციის კონტექსტში.....	121
<i>Nino Botchorishvili</i> - Internationalization of Higher Education in the Context of Migration	138

რექტორის მიმართვა

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტის (გიუ) ინტერდისციპლინური სამეცნიერო ჟურნალის მე-2 ტომის პირველი ნომერი (2024) აერთიანებს კვლევებს კულტურული მემკვიდრეობის, მედიაკომუნიკაციის, საინფორმაციო ტექნოლოგიების, სამართლის, პოლიტიკისა და საერთაშორისო კვლევების სფეროებში. მისი მიზანია ხელი შეუწყოს ქართველი და უცხოელი ავტორების, განსაკუთრებით ახალგაზრდა მკვლევართა, კვლევითი პოტენციალის განვითარებას და საერთაშორისო აკადემიური თანამშრომლობის გაძლიერებას.

ჟურნალი მოქმედი, ინტერდისციპლინური ფორმატით გამოიცემა 2023 წლის ნოემბრიდან და წარმოადგენს 2011–2023 წლებში გამოცემული „გურამ თავართქილაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტის სამეცნიერო შრომების კრებულის" სამართალმემკვიდრეს. ჟურნალი ინდექსირებულია Google Scholar-სა და ტექინფორმის ქართულ რეფერატულ ჟურნალში. რედაქცია მიზნად ისახავს მის ეტაპობრივ ინტეგრირებას საერთაშორისო ინდექსირების ბაზებში.

მჯერა, რომ ამ ნომერში წარმოდგენილი ნაშრომები მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს როგორც უნივერსიტეტის, ისე საქართველოს სამეცნიერო საზოგადოების განვითარებაში.

პროფ. ელისო ელისაშვილი

რექტორი

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი (GIU)

From Rector

Volume 2, Issue 1 (2024) of the GIU Interdisciplinary Scientific Journal brings together research in cultural heritage, media communication, information technology, law, politics, and international studies. Its purpose is to support the research potential of Georgian and international authors, particularly early-career researchers, and to strengthen international academic cooperation.

The journal has been published in its current interdisciplinary format since November 2023 and is the successor of the "Collection of Scientific Works of Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University," published from 2011 to 2023. The journal is indexed in Google Scholar and the Georgian abstract journal Techinform. The editorial team aims for its gradual integration into international indexing databases.

I am confident that the papers presented in this issue will make a significant contribution to the development of both the University and Georgia's wider scientific community.

Prof. Eliso Elisashvili

Rector

Georgian International University (GIU)

წინათქმა

ჟურნალის მე-2 ტომის პირველი ნომერი მოიცავს ნაშრომებს კულტურული მემკვიდრეობისა და იდენტობის, მედიაკომუნიკაციისა და მედიის ინტეგრაციის, საინფორმაციო ტექნოლოგიების, სამართლისა და მართლმსაჯულების, პოლიტიკისა და იდეოლოგიური ნარატივების, ასევე საერთაშორისო კვლევებისა და გეოგრაფიის მიმართულებით.

წარმოდგენილია ხაკების არქიტექტურული მემკვიდრეობისა და კოლექტიური იდენტობის, ტურისტული გიდის პროფესიის, საერთაშორისო მედიაბრენდების ინტეგრირების („Forbes“-ის მაგალითზე) და ახალგაზრდობის თემატიკის ქართულ რადიოში კვლევები. ტექნოლოგიების ბლოკი მოიცავს 5G და Wi-Fi 6E/7 ქსელების ჰიბრიდულ გაერთიანებას და ღრუბლოვანი კომპიუტინგს მსოფლიო ბაზარზე. სამართლის ნაწილში განხილულია ქორწინებისას შეძენილი ქონების განსაზღვრის მეთოდები საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში და ხელოვნური ინტელექტის სამართალსუბიექტობის საკითხი. პოლიტიკური ბლოკი ეხება ლიბერალური იდეოლოგიის რეპრეზენტაციას მემარჯვენე ნარატივებში საქართველოს მაგალითზე (2012–2024), ხოლო ნომერს ასრულებს ოუენ ლატიმორის კვლევის ანალიზი ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონების შესახებ.

წინამდებარე ნომერი ასახავს ქართველი და უცხოელი ავტორების, მათ შორის ახალგაზრდა მკვლევართა, კვლევით შედეგებს და მიზნად ისახავს დარგთაშორისი აკადემიური დისკუსიის გაღრმავებას.

Preface

Volume 2, Issue 1 of the journal includes papers on cultural heritage and identity, media communication and media integration, information technology, law and justice, politics and ideological narratives, and international studies and geography.

It features studies on the architectural heritage of the Hakka and the phenomenon of collective identity, the tourist guide profession, the integration of international media brands (using the example of Forbes), and youth-related themes in Georgian radio. The technology section covers the hybrid integration of 5G and Wi-Fi 6E/7 networks and cloud computing in the global market. The law section addresses methods of determining property acquired during marriage in the practice of the Supreme Court of Georgia, and the legal personhood of artificial intelligence. The politics section examines the representation of liberal ideology in right-wing narratives using the Georgian example (2012–2024), and the issue concludes with an analysis of Owen Lattimore's research on the history and geography of China's southern borderlands.

This issue reflects the research results of Georgian and international authors, including early-career researchers, and aims to further deepen interdisciplinary academic discussion.

ტულოუ - ჰაკას არქიტექტურული მემკვიდრეობა და კოლექტიური იდენტობის ფენომენი

ანა მახარაძე

კულტუროლოგიის დოქტორანტი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ასოცირებული პროფესორი, საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი (GIU)
სამღერეთის ქუჩა 5, თბილისი
+995 599 13 62 15

anuka.makharadze@giu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9299>

აბსტრაქტი

ეს სტატია განიხილავს უნიკალურ არქიტექტურულ ნაგებობებს, რომლებიც ცნობილია როგორც ტულოუ, რომლებიც ძირითადად გვხვდება ჩინეთის ფუჯიანის პროვინციაში და მჭიდრო კავშირშია ჰაკას ხალხთან.

ტულოუ წარმოადგენს გამორჩეულ ფენომენს ჩინურ არქიტექტურასა და კულტურაში, რომლის ანალიზი და შესწავლა სხვადასხვა პერსპექტივიდან არის შესაძლებელი. უნიკალური კონსტრუქციით ცნობილი ეს შენობები, როგორც წესი, წრიული ან, ზოგიერთ შემთხვევაში, მართკუთხაა, თითქმის მთლიანად ჰერმეტიკული გარე კედლებით. ტულოუში ცხოვრება დიდი საერთო ეზოს გარშემოა კონცენტრირებული. თითოეულ სართულს აქვს უწყვეტი აივნები, რომლებიც აკავშირებს ინდივიდუალურ ბინებს, რაც ასახავს ამ ნაგებობების თავდაცვით დანიშნულებას, რადგან ჰაკას ხშირად უწევდა გარე საფრთხეებისგან თავის დაცვა.

გამორჩეული არქიტექტურული თავისებურებების გარდა, ტულოუს თემები თავად წარმოადგენენ კულტურის მკვლევარებისა და ეთნოლოგების შესწავლის მნიშვნელოვან სფეროს, რადგან ასეთ გარემოში ჩამოყალიბებული კოლექტიური იდენტობა განსაკუთრებით მომხიბვლელია. შესაბამისად, ეს სტატია ასევე იკვლევს ტულოუს მაცხოვრებლების ცხოვრებას, მათ ძირითად გამოწვევებსა და სამომავლო პერსპექტივებს.

საკვანძო სიტყვები: ტულოუ, ჩინური არქიტექტურა, ჰაკა, კულტურული იდენტობა

Tulou - The Architectural Heritage of the Hakka and the Phenomenon of Collective Identity

Anna Makharadze

PhD student in Cultural Studies

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Associate Professor Georgian International University (GIU)

5 Samghereti Street, Tbilisi

+995 599 13 62 15

anuka.makharadze@giu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9299>

Abstract

This article examines the unique architectural structures known as Tulou, predominantly found in Fujian Province, China, which are closely associated with the Hakka people.

Tulou represent a distinctive phenomenon in Chinese architecture and culture that can be analyzed and explored from various perspectives. Renowned for their unique construction, these buildings are typically circular or, in some cases, rectangular, with almost entirely sealed outer walls. Life within the Tulou centers around a large shared courtyard. Each floor features continuous balconies that connect individual apartments, reflecting the defensive purpose of these structures, as the Hakka often had to protect themselves from external threats.

Beyond their exceptional architectural features, Tulou communities themselves are a significant area of study for cultural researchers and ethnologists, as the collective identity shaped within such environments is particularly fascinating. Accordingly, this article also delves into the lives of Tulou inhabitants, their primary challenges, and future prospects.

Keywords: Tulou, Chinese architecture, Hakka, Cultural identity

Description of Tulou

Architecture holds a prominent place in the history of Chinese art, vividly reflecting the cultural, social, and political landscape of the country. It provides a window into people's lifestyles, habits, and daily lives. Across various historical periods, China has produced numerous unique structures, many of which are renowned worldwide. The distinctive style

of Chinese architecture is marked by its originality and is considered one of the most ancient in the East Asian region.

It is important to highlight that China is an expansive country with diverse climatic conditions, which has naturally led to the development of varied types of residential architecture. Among these, one of the most remarkable architectural examples is the Tulou.

Tulou (土楼 *tǔlóu*), translated from Chinese as "earthen tower," is a type of defensive residence. These structures are most commonly concentrated in Fujian Province. The construction of Tulou is historically linked to the Hakka (客家 *kèjiā*)¹, a subgroup of the Han ethnic group. The Hakka people have been historically known for their nomadic lifestyle. Initially, they lived in northern China. However, during the Tang Dynasty (618–907 CE), frequent wars and natural disasters forced them to migrate south.

Upon their arrival in southern China, the Hakka often faced conflicts with the local population, compelling them to transform their dwellings into fortress-like structures for protection. These unique buildings stand as a testament to the resilience and ingenuity of the Hakka people.

¹ The term Hakka (客家 *Kèjiā*) refers to a group of Han people (汉族 *Hànzú*) who migrated from northern to southern China between the 4th and 13th centuries in several waves. They primarily settled in Guangdong, Fujian, Guangxi, Jiangsu provinces, and other adjacent regions. The Hakka people speak the Hakka dialect (Kejia hua 客家话), which is phonetically considered the closest modern Chinese dialect to Middle Chinese. (<https://chinese.ge/#/article/%E5%AE%A2%E5%AE%B6>)

The construction of Tulou residences began during the Song Dynasty (960–1279) and continued until the 20th century. However, the most complex structures were built during the 17th and 18th centuries. Tulou residences are categorized into two main types: rectangular and circular, with the latter being the most prevalent.

As the name suggests, the core material of Tulou is earth and clay, though other materials such as stone, brick, wood, and tiles are also used. The foundation and lower walls, extending several meters above ground, are made of stone. This design serves a dual purpose: providing additional defense against enemies and protecting the residence from flooding during heavy rains.

Tulou structures have only one central gate. The walls, which rise 5–10 meters high, are solid and windowless, except for a few small windows positioned at considerable heights. This architectural design underscores the Tulou's dual function as both a residence and a fortress.

Tulou buildings are primarily three stories tall, although there are examples with four or even five stories. The average height of a Tulou is 15–18 meters, with a circumference reaching up to 200 meters. The walls are exceptionally thick, measuring between 1.5 and 2 meters.

Interestingly, the structure is wider at the base and gradually narrows toward the top. This design enhances its stability, allowing the building to withstand strong winds, heavy rain, and even earthquakes. The roofs of Tulou are entirely tiled, adding to their durability and aesthetic appeal.

The interior of Tulou is characterized by its distinctive wooden balconies, which encircle each floor, seamlessly connecting all the apartments. These continuous balconies are a visually striking feature and one of the most iconic elements of Tulou architecture.

Although the balconies and many interior structures are made of wood, some rooms feature stone or brick walls, particularly in areas where fire is commonly used, such as kitchens. These

fire-resistant materials significantly reduce the risk of fire spreading within the building.

The inner courtyard of a Tulou serves as the primary gathering space for its residents. Its layout and functions vary significantly across different Tulou structures. In some cases, the courtyard is densely occupied by communal facilities, such as shared kitchens, washrooms, livestock stalls, or storage rooms. Conversely, other Tulou feature more open courtyards, with minimal structures, such as a shrine dedicated to local deities, an altar, or even just a well.

The courtyard plays a vital role in the daily life and social fabric of the community. It is the venue for essential gatherings, grand celebrations, religious rituals, and decision-making on critical matters. This multifunctional space is central to the communal lifestyle and collective identity of Tulou residents.

A single Tulou could accommodate an average of 500–600 residents, with some larger examples housing up to 800 people. Typically, a Tulou was inhabited by members of the same clan, who maintained close familial ties. Consequently, marriages between residents of the same Tulou were extremely rare.

Male residents of Tulou generally spent their entire lives in their birthplace. They grew up, learned a trade or pursued education within the Tulou, and, upon reaching marriageable age, received support from their families to find a wife from another Tulou.

In contrast, women's lives were marked by more significant changes. Upon marriage, a woman would move to her husband's Tulou, leaving behind her familial home to adapt to a new environment and an extended community of her husband's relatives. Opportunities for returning to her natal home were limited, making the transition particularly impactful on her life. This practice highlights the strong patrilocal traditions within Tulou communities.

Social and Cultural Aspects of Tulou

The Tulou buildings offer us an intriguing glimpse into historical and cultural phenomena, serving as examples of how the environment influences both lifestyle and architectural forms. Born out of defensive necessity, the Hakka people created structures that were nearly entirely isolated from the outside, leading to a lifestyle where much of daily life unfolded around a single community and courtyard.

Over time, the size of Tulou structures gradually expanded, and as noted, some could accommodate up to 800 people, who shared a single courtyard and space. This required regulating internal conflicts and establishing rules for peaceful coexistence. The layout of Tulou

rooms, the circular courtyard, and the continuous balconies encircling the interior perimeter meant that life inside was highly communal, with almost no private space.

Therefore, it became crucial for each individual to maintain control over their words and actions, as everything was public.

The communal aspect of Tulou inevitably brings to mind the traditional courtyard houses in Beijing, known as Siheyuan, particularly after it became Dazayuan, housing multiple families in a single courtyard. Life in these spaces also underwent significant changes, though the scale of Siheyuan and Dazayuan cannot compare to the vast courtyards of Hakka Tulou. The dynamics of living together in such close quarters were similar, as neighbors observed and shared each other's daily lives, both in moments of joy and hardship.

Today, the number of residents in Tulou has significantly decreased. On average, around 60–70 people reside in these buildings, with most involved in receiving tourists, as Tulou architecture attracts hundreds of visitors daily.

The decline in Tulou populations is linked to multiple factors. One of the main reasons is the trend of younger generations migrating to large cities, a phenomenon common worldwide. Additionally, over centuries of use, these buildings have aged, with both the exterior and interior suffering considerable damage. Renovations are costly, as they not only involve individual apartment refurbishments but also the entire building's infrastructure, including sewage, heating, and water supply systems. Because of these practical challenges, many residents choose to move to more comfortable living arrangements.

Another key factor in the gradual abandonment of Tulou is the loss of their original function as defensive dwellings. Today, there is no threat of external attack, making the need for such a closed-off lifestyle obsolete. Moreover, for the young generation of the 21st century, the preservation of personal space is crucial. It is physically and morally challenging for them to continue living in such structures, as the lack of privacy no longer suits modern living conditions.

Conclusion

Although Tulou buildings have noticeably been depopulated in recent years, there remains an elderly population that refuses to leave their ancestral homes. I believe this is of utmost importance, as their contribution to preserving these structures is invaluable. Tulou represents one of the most distinctive and remarkable architectural feats in the world, not only for its structural uniqueness but also for its cultural and historical significance. It reflects the historical, social, and economic conditions of the Hakka people over centuries. Therefore, its preservation is essential. Fortunately, in 2008, the Tulou buildings of Fujian were added to the UNESCO World Heritage list, ensuring their protection and continued legacy.

Reference:

1. Xinian, F. (2017). *Traditional Chinese Architecture*. Princeton: Princeton University Press.
2. 户基莹. (2010). 记者眼中的福建土楼. 福州: 海风出版社.
3. 曲利明, 何葆国. (2003). 看福建游土楼. 福州: 海潮摄影艺术出版社.
4. 武丹. (2007). 中国福建土楼/《福建土楼》编委会编. 北京: 中国大百科全书出版社.
5. 许红兵. (2012). 最客家SO 土楼. 厦门: 厦门大学出版社.
6. 黄汉民. (2009). 福建土楼中国传统民居的瑰宝. 北京: 北京.
7. 黄汉民. (2013). 福建土楼. 福州: 海峰艺术出版社.
8. <https://chinese.ge/#/>.
9. <https://whc.unesco.org/en/list/1113>.

გიდი, როგორც პროფესია და მოსაზრებები ტურისტული გიდის პროფესიული სრულყოფისათვის

ნიკო კვარაცხელია

ისტორიის დოქტორი
პროფესორი საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ
ქ. თბილისი, სამღერეთის ქ. №5
+995599168020

niko.kvaratskhelia@giu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9301>

აბსტრაქტი

საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ გიდის პროფესია ქვეყნის ისტორიისა და კულტურის პოპულარიზაციის საქმეში უაღრესად მნიშვნელოვანია. ქართველი ხალხის მრავალსაუკუნოვანი კულტურა და კულტურული მემკვიდრეობა მოითხოვს მნიშვნელოვან ცოდნასა და უნარებს იმისთვის, რომ გიდმა გადასცეს ობიექტური და უტყუარი ინფორმაცია ტურისტებს, რომ მათ შეეძენათ ობიექტური შეხედულება საქართველოზე, მის კულტურასა და მრავალფეროვან მემკვიდრეობაზე. მას შემდეგ რაც ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში მოქმედებს საერთო ევროპული რეგულაცია: Tourism services - Requirements for the provision of professional tourist guide training and qualification programmes (2008). შესაბამისად, თითოეული წევრი ქვეყანა იყენებს მას პრაქტიკაში. ეს სასწავლო გეგმა მოწონებული და გაზიარებულია იუნესკოს, WFTGA-ს (ტურისტული გიდების ასოციაციის მსოფლიო ფედერაცია) და UNWTO-ს მიერ. წინამდებარე სტატია არის მცდელობა იმსჯელოს ევროპის ქვეყნების საქალაქო ექსკურსიებში ცალკეული გამოცდილების გადმოღებაზე, როგორც ახალი სატრანსპორტო საშუალებების (ველოსიპედი, ელექტრო სკუტერი), ისე ევროპის რიგ ქალაქებში გიდის პროფესიაში დამკვიდრებული ახალი შეთავაზებების: გიდი-მძღოლი, გიდი-შესყიდვების კონსულტანტი და გიდი-ლექტორის გადმოღების მიზანშეწონილობის შესახებ. მითუმეტეს, რომ 2023 წლის დეკემბერში მიღებული „საქართველოს კანონი ტურიზმის შესახებ“ თავი VII „ტურისტული გიდის საქმიანობის რეგულირება“ მუხლი 36 მუხლი მოითხოვს ცვლილებებს გიდის სერტიფიცირებაში და ახალი რეგულაციების ამოქმედებას 2025 წლის 1 ივნისიდან.

საკვანძო სიტყვები: საქალაქო ექსკურსიები; გიდის პროფესიული დაოსტატება; გიდის სერტიფიცირება; გიდის მომზადება და პროფესიული უნარები.

შესავალი

გიდის პროფესიის განვითარება დამოკიდებულია მრავალ ფაქტორზე, მათ შორის უპირველესია - საკანონმდებლო უზრუნველყოფა. 2023 წლის დეკემბერში მიღებული „საქართველოს კანონი ტურიზმის შესახებ“ თავი VII „ტურისტული გიდის საქმიანობის

რეგულირება“ მუხლი 36. ტურისტული გიდი - არის შემდეგი ჩანაწერი:

1. საქართველოს ტერიტორიაზე ტურისტული გიდის მომსახურება ხორციელდება ამ თავის მოთხოვნების შესაბამისად.
2. ტურისტული გიდი ვალდებულია რეგისტრაცია გაიაროს ეკონომიკურ საქმიანობათა რეესტრში.
3. ტურისტული გიდის სერტიფიცირება ნებაყოფლობითია და მას ახორციელებს საჯარო სამართლის იურიდიული პირის-აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს – აკრედიტაციის ცენტრის მიერ აკრედიტებული პერსონალის სერტიფიკაციის ორგანო. (კანონით გათვალისწინებულია: 36-ე და 37-ე მუხლები ამოქმედდეს 2025 წლის 1 ივნისიდან.)¹

წინამდებარე სტატიაში ყურადღება გამახვილებულია ორ უმნიშვნელოვანეს საკითხზე: 1. როგორ, რა პრინციპით უნდა მომზადდეს გიდები საქართველოში; 2. როგორ უნდა მოხდეს ექსკურსიის ეფექტიანობის შემოწმება. შესაბამისად, უნდა განისაზღვროს ტურისტთა კმაყოფილების ინდექსი და ამასთანავე დადგინდეს ტურისტების კმაყოფილების დონის კრიტერიუმები.

ტურისტული გიდების როლი გადამწყვეტია ქვეყნისთვის, რადგან ის ერთდროულად მოქმედებს როგორც გიდი, შუამავალი, თარჯიმანი და ბროკერი ქვეყნის კულტურისა და მემკვიდრეობისთვის. ტურისტულ გიდს შეუძლია **გავლენა მოახდინოს ტურისტის მოსაზრებებზე**, ხელი შეუწყოს და გააძლიეროს კულტურათაშორისი კომუნიკაცია და ადგილობრივი მოსახლეობისა და კულტურის გაგება. გიდი, ტურის განმავლობაში, არა მხოლოდ გვაწვდის ინფორმაციას, **არამედ გამოხატავს სახელმწიფოს ოფიციალურ ტურისტულ პოლიტიკას**, ქმნის „ტურისტულ იმიჯს“. ამიტომ მნიშვნელოვანია შესაბამისი განათლება და ტრენინგი, რაც მას საშუალებას მისცემს უპასუხოს მრავალფეროვან კითხვებს და უპასუხოს ნებისმიერ გამოწვევას. (Mylonopoulos, 2011: 104; Mylonopoulos & Moira, 2011). საბერძნეთი ერთერთი საუკეთესო მაგალითია კულტურული ტურიზმისათვის თანამედროვე მეთოდებით გიდების მომზადების საქმეში. ამიტომ მათი შედეგების ანალიზი და დასკვნები, რომლებიც გამომდინარეობს საბერძნეთში ჩატარებულ კვლევებში მონაწილე გიდების პასუხებიდან და შეფასებებიდან. ვიდრე საქართველოში არ არსებობს გიდების მომზადების და შეფასების თანამედროვე სისტემა, ჩვენ უნდა ვისარგებლოთ საბერძნეთის, თურქეთის, ან სხვა მოწინავე ტურისტულ ქვეყნებში დაგროვილი გამოცდილებით. გიდის როლი არ შემოიფარგლება მხოლოდ ვიზიტორთა არქეოლოგიურ ადგილებსა და მუზეუმებში (ტურიზმის სამინისტრო / GNTO, nd). იგი აცოცხლებს ადგილის ისტორიას აწმყოსთან დაკავშირებით, ეხება ტრადიციებს, ადგილობრივების ჩვეულებებსა და წეს-ჩვეულებებს ინტერპრეტაციას, ბერძნული პროდუქტების, ბერძნული გასტრონომიისა და ბერძნული მუსიკის პოპულარიზაციას და

¹ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6012850?publication=2> (ნანახია 2025 წლის 12 მაისს)

ფოლკლორის წარდგენას, ბერძნული ენის პოპულარიზაციას და ასევე უხსნის ვიზიტორებს, რომ ისინი თავიანთ ენაში იყენებენ ბერძნული წარმოშობის ბევრ სიტყვას (ტურიზმის სამინისტრო / GNTO, nd). ამავდროულად, გიდს უნდა ჰქონდეს დისკრეცია და დიპლომატია ეროვნულ საკითხებზე ისტორიული ჭეშმარიტებისადმი მიდგომისას, ეროვნული ინტერესების პროპაგანდასაც. გიდს ხშირად ეძახიან ქვეყნის შესახებ ნეგატიური კომენტარებისა და პრეტენზიების განსახილველად, რადგან ის მოქმედებს როგორც უცხოელი ვიზიტორების დამაკავშირებელი საბერძნეთში. ტურისტული გიდი არის ადამიანი, რომელიც მიაწვდის სტუმრებს შესაბამის ინფორმაციას მათი მოგზაურობის შესახებ და ეს სტუმრები დააბრუნებენ მათ მშობლიურ ქვეყნებში მოგზაურობის გამოცდილების ფარგლებში. შესაბამისად, ტურისტული გიდის მრავალმხრივი როლი და გავლენა აქცევს მათ თავიანთი ქვეყნის ელჩებად, რომლებიც ყოველთვის ცდილობენ დაიცვან და ხელი შეუწყონ თავიანთი ქვეყნის ინტერესებს. დასკვნის სახით, ტურისტულ გიდს ერთმნიშვნელოვნად არსებითი მნიშვნელობა აქვს არა მხოლოდ პროფესიული მომზადების თვალსაზრისით, რომელიც უნდა ჰქონდეს პროფესიონალ გიდს, არამედ მნიშვნელოვანია შესაბამისი ტრენინგი ბერძნულ კულტურაში, რათა სრულად და ეფექტურად უპასუხოს მის საქმიანობას, რომელიც მოითხოვს სრულ პასუხისმგებლობას. ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგების მიხედვით ირკვევა, რომ საბერძნეთში ტურისტული გიდების განათლებაში განხორციელებული ცვლილებები კანდიდატების სწავლის მოთხოვნების ცვლილებით, რომლის მიზანი იყო სწავლების დროის შემცირება, აგრეთვე ცვლილებებით კურიკულუმში, პროფესორებმა, სკრიპტებმა, სტაჟირებისა და უცხოური ტურების ნაკლებობამ შეზღუდა ტურის შესაძლებლობები და შექმნა ორსიჩქარიანი გიდები, შესაბამისი ზეგავლენით შრომის ბაზარზე. ამ ნეგატიურმა ვითარებამ აშკარად აიძულა სამინისტრო ხელახლა გაეხსნა ათენის ტურისტული გიდების სკოლა 2018 წელს და თესალონიკის ტურისტული გიდების სკოლა 2020 წელს (ტურიზმის სამინისტრო, 2019). აუცილებელია ჩატარდეს ახალი გამოკითხვა, რომელიც თანაბრად ეხება როგორც ტრადიციული გიდების სკოლებისა და ჩქაროსნული პროგრამების კურსდამთავრებულებს, ასევე გიდის მომსახურების მიმღებებს (ტურისტებს და ტურისტულ ოფისებს), რათა დადგინდეს მათი აზრი გიდების შესახებ. კომპეტენციის ხარისხი ამ მნიშვნელოვან როლში.

ძირითადი ნაწილი

1. საქართველოში კულტურული ტურებისათვის გიდების მომზადების პროგრამების მიმოხილვა.

მას შემდეგ რაც ევროკავშირმა 2008 წლის 7 თებერვალს ევროპული სტანდარტი EN 15565 “ტურისტული სერვისები - მოთხოვნები პროფესიონალი ტურისტული გიდის მომზადებისა და საკვალიფიკაციო პროგრამების უზრუნველყოფისთვის” დაამტკიცა, ევროპის ქვეყნებშიც მოიხსნა მთავარი კითხვა: რა საკითხები და თემები, როგორი მეთოდით და რა ხანგრძლივობით უნდა ვასწავლოთ. ჩვენი მიზანია მივუერთდეთ CEN/CENELEC-ის სტანდარტის განმახორციელებელ ქვეყნებს: ავსტრია, ბელგია, ბულგარეთი, კვიპროსი, ჩეხეთი, დანია, ესტონეთი, ფინეთი, საფრანგეთი, გერმანია, საბერძნეთი, უნგრეთი, ისლანდია, ირლანდია, იტალია, ლატვია, ლიეტუვა, ლუქსემბურგი, მალტა, ნიდერლანდები, ნორვეგია,

პოლონეთი, პორტუგალია, რუმინეთი, სლოვაკეთი, სლოვენია, ესპანეთი, შვედეთი, შვეიცარია და გაერთიანებული სამეფო.² ეს სასწავლო პროგრამა შეიცავს **მინიმუმ 600 სასწავლო ერთეულს** (TU-training units). (ხაზი ჩემია ნ.კ.) ერთი სასწავლო ერთეული უდრის 60 წუთს და ის შეიძლება შეიცავდეს: ლექციებს, გაკვეთილებს, ელექტრონული სწავლებას, პრაქტიკული მეცადინეობას, კერძო სწავლას და დავალებებს. ამასთანავე ევროპული სტანდარტი აღიარებს, რომ ზოგიერთ სიტუაციაში ამ პუნქტში მითითებული ვადები მოცულობები უნდა გაფართოვდეს ისტორიული, კულტურული, გეოგრაფიული და სხვა მოსაზრებების გათვალისწინებით. ნებისმიერ შემთხვევაში, **პრაქტიკული სწავლების მინიმალური ხანგრძლივობა უნდა იყოს სასწავლო პროგრამის მთლიანი ხანგრძლივობის 40%**. (ხაზი ჩემია ნ.კ.) აღნიშნული ევროპული სტანდარტი გაიზიარა იუნესკომ, WFTGA-მ (ტურისტული გიდების ასოციაციის მსოფლიო ფედერაციამ) და UNWTO-მ გაეროს მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციამ. კიდევ ერთხელ ვაზუსტებ, რომ ეს არის გიდების მომზადების მინიმალური სტანდარტი, რაც იმას ნიშნავს, რომ გიდების მომზადების პროგრამის ხანგრძლივობა არ უნდა იყოს 600 საათზე ნაკლები და სწავლების 40% უნდა იყოს პრაქტიკული. სამწუხაროდ, საქართველოში ასეთი მოცულობის პროგრამით გიდების მომზადება არ ჩატარებულა. ვფიქრობ, უნდა გავაცნობიეროთ, რომ წარსულის გამოსწორება შეუძლებელია და ახლა, როცა იქმნება ახალი კანონმდებლობა - იქ არ დავუშვავთ შეცდომები და არსებული ხარვეზი გამოვასწოროთ. ამასთანავე მიზანშეწონილად არ მიმაჩნია ევროპული სტანდარტის დეტალურად განხილვა, რადგან ის უნდა დეტალურად შესწავლილ იქნას როგორც პროგრამის განმახორციელებელი ორგანიზაციების, ისე თითოეული მოქმედი გიდის მიერ, რომ გავაცნობიეროთ ის პასუხისმგებლობა რასაც ეს პროფესია გვაკისრებს.

კიდევ ერთი საკითხი, რომელიც ტურისტული გიდების მომზადების პროგრამები გარდა ევროპის ქვეყნებისა, გააჩნიათ აზიაში, აფრიკაში და ავსტრალიაში და ა. შ.; ამ მხრივ ფრიად საინტერესოა ინდოეთის მოდელი.³ სადაც სწავლების ხანგრძლივობა ერთი წელია და მას ატარებს ინდოეთის მთავრობა: უნარების განვითარებისა და მეწარმეობის სამინისტროს ტრენინგების გენერალური დირექტორატის მეშვეობით. მოსამზადებელ პროგრამას დათმობილი აქვს 1200 საათი, რაც ორჯერ მეტია ევროპულ სტანდარტზე და მოიცავს: პროფესიულ უნარებს - 840 საათის ოდენობით; პროფესიულ ცოდნას - 240 სთ. და დასაქმების უნარებს 120 სთ. სერთიფიკატის მიღების შემდეგ გიდები ყოველწლიურად გადიან 150 საათის ოდენობის სავალდებულო ტრენინგს. ამ პროგრამაში საინტერესოა ის ფაქტი, რომ სერთიფიკატის მიღებით არ მთავრდება სწავლება, გიდი ვითარდება ყოველწლიურ ტრენინგებზე, მუშაობს საკუთარი საექსკურსიო ტექსტის განახლებაზე, შეაქვს მასში ცვლილებები და ეცნობა საქმიანობასთან დაკავშირებულ სიახლეებს.

2. სიახლეები, რომლებიც დამკვედრდა ზოგიერთ ევროპულ ქვეყანაში 2008 წლის შემდეგ.

ევროპაში საქალაქო ტურების თანამედროვე მეთოდებისა და გიდის კომპეტენციებისა და

² <https://www.en-standard.eu/une-en-15565-2008-tourism-services-requirements-for-the-provision-of-professional-tourist-guide-training-and-qualification-programmes/?srsltid=AfmBOoq0W7ba38UDyIg0y5Gdklg3YJiad1Wt6zWe7kEf5eS0gTeg7Ws9> (ნანახია: 08.05.2025)

³ https://dgt.gov.in/sites/default/files/Tourist%20Guide_CTS2.0_NSQF-3%20%282%29.pdf (ნანახია 09.05.2025)

მომსახურების ტიპების ანალიზისთვის გამოყენებულ იქნა კრავოვის იუნის უნივერსიტეტის პროფესორის - არმინ მიკოს ფონ რორშაიდტის მოსაზრებები.⁴ მის მიერ აღწერილია სამი შერეული ფორმა, რომლებსაც წლების განმავლობაში სთავაზობდნენ ჩრდილოეთ ამერიკისა და ევროპის მრავალ დიდ ქალაქში ქალაქის გიდები და რომლებიც პოლონეთში, სულ მცირე, ემბრიონულ ფორმაში გაჩნდა. ამ უკანასკნელ შემთხვევაში, მათი განსხვავებული ბუნება ყველაზე ხშირად არ არის აღიარებული და მათთვის კონკრეტული ტერმინი არ გამოიყენება; სინამდვილეში, ტიპური გიდების სერვისები უბრალოდ სხვა ვარიანტებთან არის შერწყმული, რათა დაკმაყოფილდეს კონკრეტული საჭიროებები თითოეული შემთხვევის მიხედვით:

ა) გიდი-მძღოლი: არის პერსონალიზებული ვარიანტი, რომელიც შექმნილია ინდივიდუალური მოგზაურებისთვის და აერთიანებს დაქირავებული მანქანიანი მძღოლის, ტურის ლიდერის და უცხოელი ვიზიტორების შემთხვევაში, ხშირად თარჯიმნისა და მრჩეველის მომსახურებას, მაგალითად, ადგილობრივი კვების ვარიანტების გათვალისწინებით. ამ მომსახურებას იყენებენ შეძლებული ტურისტები, რომლებიც სტუმრობენ ქალაქს (და ხშირად მიმდებარე ღირსშესანიშნაობებს) ინდივიდუალურად ან მცირე ოჯახურ ჯგუფებში. ის ასევე შეიძლება შედიოდეს (ზოგიერთ ორგანიზაციაში სტანდარტულად) VIP პირებისთვის ორგანიზებულ ვიზიტების პროგრამაში, როგორცაა პოლიტიკოსები, აღმასრულებელი მენეჯერები, ცნობილი სახეები, ცნობილი მხატვრები, რომლებსაც მასპინძლობენ მუნიციპალური ან რეგიონული ინსტიტუტები ან ორგანიზაციები, ან ისინი, ვინც მონაწილეობენ სხვადასხვა ღონისძიებებში, ან ჩამოდიან ქალაქში, როგორც შეძლებული პირების ან კომპანიების სტუმრები. სულ უფრო ხშირად ეს მომსახურება ასევე შედის ოჯახური საჩუქრების ნაწილად (მაგალითად, წარმოადგენს თაფლობის თვის ან ოჯახური საიუბილეო პაკეტების ელემენტს). ტურისტული გიდი-მძღოლის სამსახურებრივი მოთხოვნები:

- საშუალო სკოლის დიპლომი; სასურველია ბაკალავრის ხარისხი
- მინიმუმ 1 წლიანი გამოცდილება მომხმარებელთა მომსახურებაში
- სასურველია რამდენიმე ენის ცოდნა ინგლისურის გარდა
- ფიზიკურად შეუძლია სიარული და დიდი ხნის განმავლობაში დგომა
- კომუნიკაციის კარგი უნარები
- შესანიშნავი მთხრობელი
- კრეატიული მოაზროვნე და იმპროვიზაციის უნარი
- მაღალი ორგანიზებულობა⁵

ბ) გიდი-ლექტორი (GL) მომსახურება განკუთვნილია ჯგუფებისთვის და ხორციელდება

⁴ https://www.researchgate.net/publication/259527382_Modern_methods_of_guiding_city_tours_Analysis_of_guide's_competences_and_types_of_services (ნანახია 09.05.2025)

⁵ <https://www.comeet.com/resources/job-descriptions/tour-guide> (ნანახია 09.05.2025)

სპეციალური მოთხოვნის შემთხვევაში. ტრადიციულად ასეთი ტურის გიდი იწყებს ან ასრულებს ასეთ ტურს (მულტიმედიური) საუბრით, ლექციით ან პრეზენტაციით. ლექცია ყველაზე ხშირად ფოკუსირებულია ქალაქის ისტორიაზე ან მის კონკრეტულ ასპექტზე ან ცალკეულ შემთხვევაზე ექსკურსიის თემები შეიძლება მოიცავდეს ცნობილი მოქალაქეების ბიოგრაფიებს, ქალაქის ან რეგიონის მატერიალური ან არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის კონკრეტულ ასპექტებს, კონკრეტული ხელოვნების ან ლიტერატურის ნაწარმოების წარმოშობას, ასევე კოლექციის ან ექსპოზიციის ისტორიულ ან კრიტიკულ პრეზენტაციას. პოტენციურად, მომსახურება ასევე შეიძლება მოითხოვონ ორგანიზაციებმა, რომლებიც ორგანიზებას უწყვენ ტურებს მასმედიის წარმომადგენლებისთვის და მიზნად ისახავს ქალაქის და მისი ტურისტული ღირსშესანიშნაობების ბაზარზე პოპულარიზაციას; ამ უკანასკნელ შემთხვევაში, ასეთი სერვისის შეკვეთისას კრიტიკულად მნიშვნელოვანი ფაქტორებია გიდის პირადი გამოცდილება შესაბამის სფეროში, მისი რეპუტაცია და ორგანიზატორის ნდობა მისი კომპეტენციების მიმართ.

გიდის მოვალეობები: ტრადიციული ღირსშესანიშნაობების დათვალიერების გარდა (ამ შემთხვევაში, მათ შორის, ღირსშესანიშნაობები და შემკვეთის მიერ მითითებულ თემასთან დაკავშირებული უფრო ყოვლისმომცველი ინფორმაცია), გიდი ამზადებს და წარადგენს მოხსენებას ან ლექციას, პასუხობს კითხვებს და შესაძლოა მონაწილეობს დისკუსიაში. გიდი ასევე შეიძლება იყოს პასუხისმგებელი ლექციის ჩასატარებლად შესაფერისი ადგილის შერჩევაზე (მოხერხებულად განლაგებული მარშრუტის პირველი ან ბოლო ღირსშესანიშნაობის სიახლოვეს და შესაძლოა დაკავშირებული იყოს ლექციის თემასთან, მაგალითად, მისი ისტორიის ან მისი აქტივობების ხასიათის გამო) და ყველა შესაბამისი ღონისძიების განხორციელებაზე, რაც, მომხმარებლის მოლოდინიდან გამომდინარე, შეიძლება ასევე მოითხოვდეს ასეთი ადგილის პერსონალთან თანამშრომლობას, მათ შორის, მაგალითად, საკვების მიწოდებას ან ადგილზე კვებით მომსახურებას. გიდისგან საჭირო უნარ-ჩვევები და შესაძლებლობები: რეგულარული კვალიფიკაციის გარდა, ამ შემთხვევაში გიდს უნდა ჰქონდეს აკადემიური განათლება (როგორც წესი, ცოდნის კონკრეტულ სფეროში), ლექციების წაკითხვის გამოცდილება (იდეალურ შემთხვევაში, რამდენიმე წლიანი შესაბამისი პრაქტიკული გამოცდილება) და უნდა ფლობდეს თანამედროვე პრეზენტაციის ტექნიკის გამოყენებას, ასევე უნდა ჰქონდეს კონტაქტები საგანმანათლებლო ან კულტურულ ინსტიტუტებთან, რომლებიც შესაძლებელს ხდის ასეთი მომსახურების მიწოდებას. ამ კონკრეტული მიზნით, ზოგიერთი კლიენტი ეძებს გიდს, რომელსაც აქვს რეალური მიღწევები ცოდნის კონკრეტული სფეროს კვლევასთან ან პოპულარიზაციასთან დაკავშირებით (მაგ., გამოფენების თანაორგანიზება, ერთობლივ გამოცემაში წვლილის შეტანა) ან სულ მცირე, ადამიანს, რომელიც გატაცებულია კონკრეტული საგნით და აქვს დადასტურებული მიღწევები (მაგ., პოპულარული პუბლიკაცია).

გ) დრამატიზებული ტურები (Erlebnisführung)

ტერმინის განმარტება: ინგლისურად გამოყენებული გამოთქმაა „adventure performance“ ან „adventure city tour“, გერმანულად კი: „Erlebnisführung“ (გამოცდილებაზე ორიენტირებული

გიდი). ამ ტერმინით აღწერილი ტურის ადრე გაანალიზებული ვარიანტები ადასტურებს, რომ აუცილებელი კომპონენტებია: 1. წინასწარ შემუშავებული სცენარის მიხედვით შექმნილი სიუჟეტური ხაზი, 2. პერსონაჟების (მათი ჩაცმულობა და ყველაზე ხშირად ენა) და ხშირად გარემოს ისტორიული სტილიზაცია, ასევე 3. ღირსშესანიშნაობების დათვალიერება. ამ ფორმის ღირსშესანიშნაობების დათვალიერების შესახებ მზარდი პოპულარობისა და ამავდროულად სიღრმისეული ცოდნის ნაკლებობის შედეგად, გაჩენილი მრავალი ვარიანტი იყენებს ამ მოდურ ტერმინს, მიუხედავად იმისა, რომ მათ დიდი საერთო არ აქვთ მომსახურების არსებით მახასიათებლებთან.

რა არ არის დრამატიზებული ტური?

- ეს არ არის ტური, რომელსაც ხელმძღვანელობს ისტორიული კოსტიუმში გამოწყობილი გიდი ან იყენებს გიდის სტილიზებულ მეთოდს, უფრო ზუსტად: ის მხოლოდ ამით არ შემოიფარგლება. მისთვის დამახასიათებელია ისტორიული გმირის კოსტიუმში გამოწყობილი გიდი, ან კონკრეტული ჯგუფის, თემის ან პროფესიის წარმომადგენელი იმ ისტორიული პერიოდის ტანსაცმელში, ასევე თხრობა პირველი პირში, მართლაც წარმოადგენს დრამატიზებული ტურების განუყოფელ ნაწილს და ფართოდ გამოიყენება. თუმცა, ამ ტიპის გიდობა სულაც არ შეიცავს სიუჟეტურ ხაზს, ანუ დრამატიზებულ სცენარს, რომლის მიხედვითაც ვიზიტორებიც მონაწილეობენ მოხსენებულ მოვლენაში, კონკრეტულ ისტორიაზე, ლეგენდაზე ან ზღაპარზე ან ქალაქური ცხოვრების კონკრეტულ ასპექტზე დაფუძნებული მოქმედების ზუსტად განსაზღვრული კურსის მიხედვით, ან მათზე მკაფიო მითითებით. ამიტომ, „ისტორიული კოსტიუმით გიდი“ ან „სტილიზებული გიდი“ უნდა იქნას აღიარებული, როგორც სხვა ჟანრი, რომელიც მხოლოდ ნაწილობრივ არის დაკავშირებული დრამატიზებულ ტურებთან (რადგან ის იყენებს მის შერჩეულ მახასიათებლებს). როგორც ჩანს, ეს მეთოდი პოლონეთში გაცილებით ხშირად გამოიყენება, ვიდრე ნამდვილი დრამატიზებული ტური, თუმცა ეს უკანასკნელი ტერმინი თითქმის ყოველთვის გამოიყენება მის აღსაწერად.

დრამატიზებული ტური არ არის ცოცხალი ისტორიის მოვლენების დროს დადგმული პრეზენტაციის ეკვივალენტი. ეს უკანასკნელი არის წარმოდგენა, რომელიც დაფუძნებულია ისტორიულ ჩანაწერებზე ან პრეზენტაცია, რომელიც მჭიდროდ ეხება მოცემული პერიოდის რეალობას. ასეთი სცენა იდგმება მაყურებლებისთვის (ვიზიტორებისთვის), რომლებიც ზოგიერთ შემთხვევაში პრეზენტაციაში მონაწილეობას მოითხოვენ (თანამონაწილეობით ან მარტივი აქტივობების შესრულებით), თუმცა არ არის ვალდებული ერთდროულად მონაწილეობა მიიღონ ღირსშესანიშნაობების დათვალიერებაში. მაგალითებია ცოცხალი ისტორიის პრეზენტაციები დიდ ბრიტანეთში, ლითლ ვუდჰემში, სადაც თავდაპირველად ისტორიული ფილმის დეკორაციისთვის მოწყობილ ადგილას, მოხალისეების მიერ განსახიერებული „სოფლის“ მაცხოვრებლები, რომლებსაც პერიოდის კოსტიუმები აცვიათ, ისე იქცევიან, თითქოს 1642 წელს ცხოვრობდნენ და მეფე ჩარლზ I-სა და პარლამენტს შორის სამოქალაქო ომზე საუბრობენ. ამ გზით ისინი სოფლის ცხოვრებას არა მხოლოდ ამ პერიოდში, არამედ ისტორიის განვითარების კონკრეტულ დღესაც აცოცხლებენ დრამატიზებული ტური არ

არის ცოცხალი ისტორიის მოვლენების დროს დადგმული პრეზენტაციის ეკვივალენტი. ეს უკანასკნელი არის წარმოდგენა, რომელიც დაფუძნებულია ისტორიულ ჩანაწერებზე ან პრეზენტაცია, რომელიც მჭიდროდ ეხება მოცემული პერიოდის რეალობას. ასეთი სცენა იდგმება მაყურებლებისთვის (ვიზიტორებისთვის), რომლებიც ზოგიერთ შემთხვევაში პრეზენტაციაში მონაწილეობას მოითხოვენ (თანამონაწილეობით ან მარტივი აქტივობების შესრულებით), თუმცა არ არის ვალდებული ერთდროულად მონაწილეობა მიიღონ ღირსშესანიშნაობების დათვალიერებაში. მაგალითებია ცოცხალი ისტორიის პრეზენტაციები დიდ ბრიტანეთში, ლითონ ვუდჰემში, სადაც თავდაპირველად ისტორიული ფილმის დეკორაციისთვის მოწყობილ ადგილას, მოხალისეების მიერ განსახიერებული „სოფლის“ მაცხოვრებლები, რომლებსაც პერიოდის კოსტიუმები აცვიათ, ისე იქცევიან, თითქოს 1642 წელს ცხოვრობდნენ და მეფე ჩარლზ I-სა და პარლამენტს შორის სამოქალაქო ომზე საუბრობენ. ამ გზით ისინი სოფლის ცხოვრებას არა მხოლოდ ამ პერიოდში, არამედ ისტორიის განვითარების კონკრეტულ დღესაც აცოცხლებენ.⁶

3. ზრუნვა ექსკურსიის შინაარსზე, ჩვენებისა და თხრობის მეთოდებაზე.

ექსკურსიის შინაარსი დამოკიდებულია საექსკურსიო ობიექტებზე არსებული მასალების შეგროვებასა და შერჩევაზე. შემდეგ ამ მასალების საექსკურსიო ტექსტად გარდაქმნაზე და ბოლოს ტურისტებისთვის მასალის გადაცემის ხელოვნებაზე. აუცილებელია ყველა ექსკურსიას ქონდეს წინასწარ შემუშავებული გეგმა, ან ტექნოლოგიური რუკა, ან ჩეკ ლისტი (Checklist), რომლის ამოგანაა მოკლედ უპასუხოს გიდისათვის აუცილებელ შვიდ კითხვას: 1. რა მარშრუტით მივდივართ; 2. სად ვაკეთებთ გაჩერებას; 3. რა არის საჩვენებელი ობიექტი; 4. რა დრო ეთმობა ობიექტს; 5. რა არის ექსკურსიის ძირითადი განსახილველი თემა, ან ქვეთემა; 6. ორგანიზაციული მითითებები გიდისა და ტურისტებისათვის; 7. მეთოდური მეთოდური მითითებები. სქემატურად ეს მოთხოვნა ასე გამოიყურება:

დოკუმენტის სავარაუდო სახელწოდება: გეგმა, ან ტექნოლოგიური რუკა, ან ჩეკ ლისტი (Checklist)						
მარშრუტი	გაჩერება	საჩვენებელი ობიექტი	დრო	ექსკურსიის თემა, ქვეთემა	ორგანიზაციული მითითებები	მეთოდური მითითებები
1	2	3	4	5	6	7

წინასწარ შედგენილი და შემოწმებული ასეთი გეგმა არ იძლევა საექსკურსიო მარშრუტიდან გადახვევის, გაჩერებისა და საჩვენებელი ობიექტის გამოტოვების, დროის მენეჯმენტის დარღვევის საშუალებას. სამაგიეროდ, ის უზრუნველყოფს ექსკურსიაზე განსახილველი თემების, ორგანიზაციული საკითხების სწორად გადაჭრის და საჭირო მეთოდური ხერხების სწორად გამოყენებას. ასეთი გეგმის გამოყენებით შესაძლებელია ექსკურსიის ანალიზიც. ექსკურსიის

⁶ https://www.researchgate.net/publication/259527382_Modern_methods_of_guiding_city_tours_Analysis_of_guide's_competences_and_types_of_services გვ.66 (ნანახია, 09.05.2025)

შეფასება უნდა ხდებოდეს ტურისტების კმაყოფილების კვლევით. სამწუხაროდ, არცერთ ნორმატიულ დოკუმენტში არ არის ასახული თუ როგორ შეფასდეს გიდის პროფესიონალიზმი. ვინ უნდა გაანალიზოს გიდის მიერ ჩატარებული ექსკურსია. სპეციალისტებს ამის საშუალება არა აქვთ. სულ ახლახან, ჩემი ყურადღება, როგორც გიდის ხელოვნებით დანტერესებული მკვლევრისა, მიიპყრო ტელეკომპანია „იმედის“ ეთერში ჟურნალისტ თამარ ცაგარეიშვილის საავტორო გადაცემამ „შემდეგი გაჩერება“, კერძოდ, 2025 წლის 13 აპრილს გასულმა გადაცემამ. გადაცემის არქივის მოსმენა შესაძლებელია ტელეკომპანია იმედის ვებ-გვერდზე <https://www.imedi.ge/ge/video/189196/shemdegi-gachereba--guga-sharashenidze>.

შესაბამისად ჩანაწერის 14.23 წუთიდან -17.00 წუთამდე, დაახლ. სამი წუთის განმავლობაში რესპოდენტი გიგი შარაშენიძე - გეოდინამიკური პროცესების მკვლევარი ციტირებს გიდს, რომელიც ატარებდა ექსკურსიას გელათის ტაძარში (სავარაუდოდ უცხოელებთან, რადგან ქართველებს ამის ახსნა არ სჭირდებათ) „რამოდენიმე წლის წინ ფული იყო გამოყოფილი გელათის აღსადგენად და ამ უსინდისობმა (აღბათ სამთავრობო სტრუქტურებმა ნ.კ.) ეს ფული შეჭამეს“. რამდენად იყო ეს ფაქტი შემოწმებული, რომ გიდს დარწმუნებით ეთქვა ეს სიტყვები? ეს ხომ განაჩენია, რომელიც სასამართლოს არ გამოუტანია! ასეთ მტკიცებით ფორმაში ზოგადად მთავრობის, ან ვინმე კონკრეტული პირის დადანაშაულება რამდენად გამართლებულია და რა მიზანს ემსახურება? ეს ფაქტი კიდევ ერთხელ მეტყველებს თუ როგორი მნიშვნელოვანია გიდის ინტერპრეტაცია. უნდა არსებობდეს მექანიზმები, შემოწმდეს, შეფასდეს გიდის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია.

კვლევის შედეგი

- კვლევის შედეგად დადგინდა შეუსაბამობა საქართველოში კულტურული ტურიზმისათვის გიდების მოსამზადებელ პროგრამებსა და დანარჩენ მსოფლიოში არსებულ პრაქტიკას შორის. კერძოდ, საქართველო უნდა ისწრაფოდეს რათა ქვეყანაში დაინერგოს გიდის ევროპული სტანდარტი EN 15565 “ტურისტული სერვისები - მოთხოვნები პროფესიონალი ტურისტული გიდის მომზადებისა და საკვალიფიკაციო პროგრამების უზრუნველყოფისთვის”;
- ტურიზმის კანონმდებლობაში წინგადადგმული ნაბიჯი იყო „საქართველოს კანონის ტურიზმის შესახებ“, 2023 წლის დეკემბერში მიღება. კანონის თავი VII „ტურისტული გიდის საქმიანობის რეგულირება“ მუხლი 36 მუხლი მოითხოვს ცვლილებებს გიდის სერტიფიცირებაში და ახალი რეგულაციების ამოქმედებას 2025 წლის 1 ივნისიდან. ეს არის კარგი შესაძლებლობა სრულყოფით კანონმდებლობა საქართველოში გიდების მოსამზადებელი პროგრამების ევროპულ სტანდარტთან დასაახლოვებლად;
- ტურისტული გიდის საქმიანობა მუდმივად ვითარდება და იცვლება. გიდები ირჩევენ ვიწრო სპეციალობებს. შედეგად მთელ რიგ ქვეყნებში მუშაობენ: გიდი-მძღოლები; გიდი - ლექტორი; ურბანული ქვესტ და დრამატიზებული ტურის გიდები და ა.შ. საჭირო ხდება კანონმდებლობაში აისახოს ამ ცვლილებების შესაბამისი მოთხოვნები;

- კვლევამ ცხადყო, რომ საქართველოში შეუძლებელია გიდების ტექსტის მოსმენა სპეციალისტებისა და გარეშე პირების დასწრება; არ არის ნათელი თუ რა თემების და ქვეთემების გაშუქება ხდება ამა თუ იმ ექსკურსიაში; ასევე შეუძლებელია დავადგინოთ რა ფორმით ხდება საექსკურსიო ტექსტებში ცვლილებების შეტანა; რამდენად მეცნიერულია და სანდო გიდის ტექსტი.

დასკვნა

1. ტურისტული გიდი არის შემოქმედებითი, ცოდნაზე და უნარებზე დაფუძნებული პროფესია, რომელიც მოითხოვს სპეციალურ პროფესიულ სწავლებას და შესაბამისად სწავლების ინოვაციური ფორმები უნდა დაინერგოს ქვეყნის დონეზე;
2. გიდის პროფესიის მრავალმხრივობა უნდა იქნას გათვალისწინებული პროფესიის სწავლებისას, რადგან გიდის ხელოვნება სრულიად რეალური და ქვეყნის იმიჯზე გავლენის მომხდენი პროფესიაა უნდა შემუშავდეს სასწავლო პროგრამის (პროგრამების) პრიორიტეტები;
3. ტურიზმი ზოგადად, კერძოდ კი გიდის პროფესია მოითხოვს ტურისტზე ორიენტირებას, მისთვის უტყუარი, შემოწმებული ინფორმაციის მიწოდებას. შესაბამისად დაუშვებელია ექსკურსიის მსვლელობისას ვიწროპარტიული ინტერესების და პოლიტიკური მიზნების დემონსტრირება;
4. საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა იზრუნოს ტურისტული გიდის პროფესიის დასაუფლებლად ევროპული სტანდარტის დანერგვასა და განხორციელებაზე: იგულისხმება გიდის მოსამზადებელი პროგრამების 2008 წლის 7 თებერვალს მიღებული ევროპულ სტანდარტთან EN 15565 “ტურისტული სერვისები - მოთხოვნები პროფესიონალი ტურისტული გიდის მომზადებისა და საკვალიფიკაციო პროგრამების უზრუნველყოფისთვის” შესაბამისობაში მოყვანა.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს კანონი ტურიზმის შესახებ. მიღებულია საქართველოს პარლამენტის მიერ 15/12/2023. სარეგისტრაციო კოდი 460070000.05.001.102213. ელ. ვერსია იძებნება: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6012850?publication=2>
2. Tourism services - Requirements for the provision of professional tourist guide training and qualification programmes. European Standard approved by CEN on 7 February 2008. Management Centre: rue de Stassart, 36 B-1050 Brussels.
3. Tourist Guide. Ministry of Skill Development and Entrepreneurship Directorate General of Training CENTRAL STAFF TRAINING AND RESEARCH INSTITUTE EN-81, Sector-V, Salt Lake City, Kolkata – 700 091
4. www.cstaricalcutta.gov.in
5. Armin Mikos von Rohrscheidt. Modern methods of guiding city tours. Analysis of guide's competences and types of services. https://www.researchgate.net/publication/259527382_Modern_methods_of_guiding_city_tours_Analysis_of_guide's_competences_and_types_of_services
6. Tour Guide Driver Job Requirements. <https://www.comeet.com/resources/job-descriptions/tour-guide>

Guide as a profession and considerations for the professional development of a tourist guide

Niko Kvaratskhelia

PHD in History
Professor Georgian International University GIU
Tbilisi, Samgereti st. №5
+995599168020
niko.kvaratskhelia@giu.edu.ge
DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9301>

Abstract

It is widely recognized that the profession of a tour guide is of great importance in promoting the history and culture of the country. The centuries-old culture and cultural heritage of the Georgian people require significant knowledge and skills in order for the tour guide to convey objective and reliable information to tourists, so that they can form an objective view of Georgia, its culture and diverse heritage. Since the Common European Regulation: Tourism services - Requirements for the provision of professional tourist guide training and qualification programmes (2008) has been in force in the EU member states. Accordingly, each member state uses it in practice. This curriculum is approved and shared by UNESCO, WFTGA (World Federation of Tourist Guide Associations) and UNWTO. This article is an attempt to discuss the feasibility of transferring certain experiences in city excursions in European countries, both in terms of new means of transport (bicycle, electric scooter), and in terms of the new offers established in the guide profession in a number of European cities: guide-driver, guide-procurement consultant and guide-lecturer. Moreover, Article 36 of Chapter VII "Regulation of Tourist Guide Activities" of the "Law of Georgia on Tourism" adopted in December 2023 requires changes in the certification of guides and the entry into force of new regulations from June 1, 2025.

Keywords: City excursions; Professional mastery of a guide; Guide certification; Guide training and professional skills.

Introduction

The development of the tour guide profession depends on many factors, the first of which is legislative provision. In the "Law of Georgia on Tourism", adopted in December 2023, Chapter VII " **Regulation of the Activities of a Tourist Guide**", Article 36. Tourist Guide - there is the following entry:

1. Tourist guide services on the territory of Georgia shall be provided in accordance with the requirements of this Chapter.

2. A tourist guide is obliged to register in the Register of Economic Activities.
3. Certification of a tourist guide is voluntary and is carried out by a personnel certification body accredited by the Accreditation Center, a legal entity under public law. (The law provides: Articles 36 and 37 shall enter into force on June 1, 2025.)⁷

This article focuses on two most important issues: 1. How and by what principles should guides be trained in Georgia; 2. How should the effectiveness of the excursion be checked. Accordingly, a tourist satisfaction index should be determined and at the same time, criteria for the level of tourist satisfaction should be established.

The role of tourist guides is crucial for a country, as they simultaneously act as guides, mediators, interpreters and brokers for the country's culture and heritage. A tourist guide can **influence the tourist's perceptions**, facilitate and enhance intercultural communication and understanding of the local population and culture. A guide, during a tour, not only provides information, **but also expresses the official tourism policy of the state**, creating a "tourist image". Therefore, appropriate education and training are important, which will allow him to answer a variety of questions and respond to any challenge. (Mylonopoulos, 2011: 104; Mylonopoulos & Moira, 2011). Greece is one of the best examples of training guides for cultural tourism with modern methods. Therefore, the analysis of their results and conclusions, which are derived from the responses and assessments of the guides participating in the research conducted in Greece. While Georgia does not have a modern system for training and evaluating guides, we should benefit from the experience accumulated in Greece, Turkey, or other advanced tourist countries. The role of a guide is not limited to guiding visitors to archaeological sites and museums (Ministry of Tourism / GNTTO, nd). He revives the history of the place in relation to the present, deals with traditions, interprets the customs and traditions of the locals, promotes Greek products, Greek gastronomy and Greek music and presents folklore, promotes the Greek language, and also explains to visitors that they use many words of Greek origin in their language (Ministry of Tourism / GNTTO, nd). At the same time, a guide should have discretion and diplomacy in approaching historical truth on national issues, as well as in promoting national interests. A tour guide is often called upon to address negative comments and complaints about a country, as he acts as a liaison between foreign visitors to Greece. A tour guide is someone who will provide guests with relevant information about their trip and will take these guests back to their home countries within the framework of their travel experience. Accordingly, the multifaceted role and influence of a tour guide makes them **ambassadors of their country, always trying to protect and promote the interests of their country**. In conclusion, a tour guide is of unequivocally essential importance not only in terms of the professional training that a professional tour guide must have, but also in terms of appropriate training in Greek culture in order to fully and effectively respond to his work, which requires full responsibility. According to the results of the above-mentioned study, it is clear that the changes made to the education of tourist guides in Greece, by changing the study requirements of candidates, which aimed to reduce the teaching time, as well as

⁷ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6012850?publication=2> (Accessed 12 May 2025)

changes in the curriculum, professors, scripts, internships and foreign tours, have limited the possibilities of tours and created two-speed guides, with a corresponding impact on the labor market. This negative situation clearly forced the Ministry to reopen the Athens School of Tourist Guides in 2018 and the Thessaloniki School of Tourist Guides in 2020 (Ministry of Tourism, 2019). It is necessary to conduct a new survey, which equally concerns both graduates of traditional guide schools and fast-track programs, as well as recipients of guide services (tourists and tourist offices), in order to determine their opinion about the level of competence of guides in this important role.

Main part

1. Review of training programs for cultural tour guides in Georgia.

Since the European Union in 2008 Year 7 In February, the European standard EN 15565 "Tourist Services - Requirements Professional Tourist Guide Preparation And Qualification Programs "For ensuring" has proven that the main question has been resolved in European countries: what issues and topics, with what methodology and for how long should we teach? Our goal is to join the countries implementing the CEN/CENELEC standard: Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland And United Kingdom.⁸ This is educational. Program Contains **At least 600 Educational Unit** (TU-training units). (Italics mine, N.K.) One training unit Unit Equals 60 A minute and he Maybe include: lectures, lessons, electronic Teaching, practical Studying, private Studying and tasks. At the same time, the European Standard admits, that in some in the situation This In the paragraph specified Deadlines Volumes I must Expand Historical, Cultural, Geographical And Other Opinions Considering. Any In case, **Practical Teaching Minimum Duration I must to be Educational Program Total Duration 40%**. (Italics mine, N.K.) This European standard was shared by UNESCO, WFTGA (Tourism Guides Association World Federation) and UNWTO (United Nations World Tourism Organization). I would like to clarify once again that this is the minimum standard for guide training, which means that the duration of the guide training program should not be less than 600 hours and 40% of the training should be practical. Unfortunately, in Georgia, such the training of guides under the volume program has not been carried out. I think we should realize that it is impossible to correct the past, and now, when new legislation is being created, let's not make mistakes there and correct the existing shortcomings. At the same time, I do not consider it appropriate to discuss the European standard in detail, because it should be studied in detail by both the organizations implementing the program and each active guide, so that we understand the responsibility that this profession imposes on us.

Another issue that tourist guide training programs, in addition to European countries, have in Asia, Africa and Australia, etc.; In this regard, the Indian model is very interesting.⁹ Where the duration of training is

⁸ <https://www.en-standard.eu/une-en-15565-2008-tourism-services-requirements-for-the-provision-of-professional-tourist-guide-training-and-qualification-programmes/?srsltid=AfmBOoq0W7ba38UDyIg0y5Gdklg3YJiad1Wt6zWe7kEf5eS0gTeg7Ws9> (Viewed: 08.05.2025)

⁹ https://dgt.gov.in/sites/default/files/Tourist%20Guide_CTS2.0_NSQF-3%20%282%29.pdf (accessed 09.05.2025)

one year and it is conducted by the Government of India: through the Directorate General of Training of the Ministry of Skill Development and Entrepreneurship. The training program is allocated 1200 hours, which is twice as long as the European standard and includes: professional skills - 840 hours; professional knowledge – 240 hours. and employment skills - 120 hours. After receiving the certificate, guides undergo mandatory training of 150 hours annually. What is interesting in this program is the fact that training does not end with receiving the certificate, the guide develops at annual trainings, works on updating his own excursion text, makes changes to it and is informed about the news related to his activity.

2. News that has been dead in some European countries since 2008.

In Europe in the city Tours Modern Methods and Guide Competencies and Service Types The analysis was carried out using the data of a professor at the University of Krakow - Armin Miko's Background Rorscheidt 's ideas.¹⁰ He described Three Mixed The form that Years During They were offering North America And Europe Many Big In the city City Guides and Which in Poland, total in small, embryonic form appeared. This Last one in case, their Different Nature Most Often No is Recognized and For them Specific Term No Used; in fact, typical Guides Services Simply With other options is combined to To be satisfied Specific Needs Each Accident According to:

a) **Driver-guide:** is a personalized option designed for individual travelers and combines the services of a hired driver, a tour leader and, in the case of foreign visitors, often a translator and advisor, for example, regarding local food options. This service is used by affluent tourists visiting the city (and often surrounding attractions) individually or in small family groups. It can also be included (as standard in some organizations) in the program of visits organized for VIPs, such as politicians, CEOs, celebrities, famous artists, hosted by municipal or regional institutions or organizations, or those participating in various events or coming to the city as guests of affluent individuals or companies. Increasingly, this service is also included as part of family gifts (for example, as an element of honeymoon or family anniversary packages). Job requirements for a tourist guide-driver:

- High school diploma; Bachelor's degree preferred
- At least 1 year of experience in customer service
- Knowledge of several languages other than English is desirable
- Physically able to walk and stand for long periods of time
- Good communication skills
- Excellent storyteller

¹⁰ https://www.researchgate.net/publication/259527382_Modern_methods_of_guiding_city_tours_Analysis_of_guide's_competences_and_types_of_services (accessed 09.05.2025)

- Creative thinker and ability to improvise
- High organization¹¹

b) **Guide-lecturer (GL)** services are intended for groups and are provided upon special request. Traditionally, such a tour guide begins or ends such a tour with a (multimedia) talk, lecture or presentation. The lecture most often focuses on the history of the city or a specific aspect of it or on a particular case. The topics of the excursion may include biographies of famous citizens, specific aspects of the tangible or intangible cultural heritage of the city or region, the origin of a specific work of art or literature, as well as a historical or critical presentation of a collection or exhibition. Potentially, the service may also be requested by organizations that organize tours for representatives of the mass media and aim to promote the city and its tourist attractions on the market; in the latter case, the guide's personal experience in the relevant field, his reputation and the organizer's confidence in his competence are critically important factors when ordering such a service.

Guide duties: In addition to traditional sightseeing (in this case, including sights and more comprehensive information related to the topic specified by the client), the guide prepares and presents a report or lecture, answers questions and possibly participates in discussions. The guide may also be responsible for selecting a suitable venue for the lecture (conveniently located near the first or last attraction on the route and possibly related to the topic of the lecture, for example, due to its history or the nature of its activities) and for carrying out all relevant arrangements, which, depending on the client's expectations, may also require cooperation with the staff of such venue, including, for example, the provision of food or on-site catering. Skills and abilities required of a guide: In addition to regular qualifications, the guide in this case should have an academic education (usually in a specific field of knowledge), experience in lecturing (ideally, several years of relevant practical experience), and be proficient in the use of modern presentation techniques, as well as contacts with educational or cultural institutions that make it possible to provide such services. For this specific purpose, some clients are looking for a guide who has real achievements in research or popularization of a specific field of knowledge (e.g., co-organizing exhibitions, contributing to a joint publication) or at least someone who is passionate about a specific subject and has proven achievements (e.g., a popular publication).

c) **Dramatized tours (Erlebnisführung)**

Definition of the term: The English term is "adventure performance" or "adventure city tour", and in German: "Erlebnisführung" (experience-oriented guide). The previously analyzed variants of the tour described by this term confirm that the necessary components are: 1. a storyline created according to a pre-developed scenario, 2. historical stylization of the characters (their clothing and, most often, language) and often the environment, as well as 3. sightseeing. As a result of the growing popularity of this form of sightseeing and the lack of in-depth knowledge about it, many variants have emerged using this fashionable term, even though they have little in common with the essential characteristics of the

¹¹ <https://www.comeet.com/resources/job-descriptions/tour-guide> (Viewed 09.05.2025)

service.

What is not a dramatized tour?

- This is not a tour led by a guide dressed in historical costume or using a stylized guide method, or rather: it is not limited to this. It is characterized by a guide dressed in the costume of a historical hero, or a representative of a particular group, community or profession in the clothes of that historical period, as well as a first-person narration, which is indeed an integral part of dramatized tours and is widely used. However, this type of guide does not necessarily include a storyline, i.e. a dramatized scenario, according to which visitors also participate in the reported event, according to a precisely defined course of action based on a specific history, legend or fairy tale or a specific aspect of urban life, or with clear references to them. Therefore, the "historical costume guide" or "stylized guide" should be recognized as another genre, which is only partially related to dramatized tours (since it uses selected features of it). This method seems to be used much more often in Poland than a true dramatized tour, although the latter term is almost always used to describe it.

A dramatized tour is not the equivalent of a staged presentation during a living history event. The latter is a performance based on historical records or a presentation that closely relates to the reality of the period in question. Such a stage is set for spectators (visitors), who in some cases are asked to participate in the presentation (by participating or performing simple activities), but are not obliged to simultaneously participate in the sightseeing. Examples include living history presentations in Little Woodham, UK, where, in a location originally set for a historical film, volunteers play the role of "villagers" dressed in period costumes, acting as if they were living in 1642 and talking about the Civil War between King Charles I and Parliament. In this way, they bring to life village life not only in that period, but also on a specific day in history.

A dramatized tour is not the equivalent of a staged presentation during a living history event. The latter is a performance based on historical records or a presentation that closely relates to the reality of a given period. Such a scene is staged for spectators (visitors), who in some cases are asked to participate in the presentation (by participating or performing simple activities), but are not obliged to simultaneously participate in the sightseeing. Examples include living history presentations in Little Woodham, UK, where, in a location originally set for a historical film, volunteers play the role of "villagers" dressed in period costumes, acting as if they were living in 1642 and talking about the Civil War between King Charles I and Parliament. In this way, they bring to life village life not only in that period, but also on a specific day in history.¹²

3. Taking care of the content of the excursion, the presentation and storytelling methodology.

The content of the excursion depends on the collection and selection of materials available at the

¹² https://www.researchgate.net/publication/259527382_Modern_methods_of_guiding_city_tours_Analysis_of_guide's_competences_and_types_of_services p.66 (accessed 09.05.2025)

excursion sites. Then on the transformation of these materials into an excursion text and finally on the art of transferring the material to tourists. It is necessary for every excursion to have a pre-developed plan, or a technological map, or a checklist, the task of which is to briefly answer seven questions necessary for the guide: 1. What route are we taking; 2. Where are we stopping; 3. What is the object to be shown; 4. How much time is devoted to the object; 5. What is the main topic or subtopic of the excursion to be discussed; 6. Organizational instructions for the guide and tourists; 7. Methodological instructions. Schematically, this requirement looks like this:

Possible name of the document: Plan, or technological map, or checklist						
Route	Stop	Demonstration object	Time	Excursion topic, subtopic	Organizational guidelines	Methodical instructions
1	2	3	4	5	6	7

Such a plan, drawn up and checked in advance, does not allow for deviations from the excursion route, skipping stops and objects to be shown, or violating time management. Instead, it ensures the correct resolution of the topics to be discussed on the excursion, organizational issues, and the correct use of the necessary methodological methods. Using such a plan, it is also possible to analyze the excursion. The excursion should be evaluated by conducting a tourist satisfaction survey. Unfortunately, no normative document reflects how to evaluate the professionalism of a guide. Who should analyze the excursion conducted by a guide. Specialists do not have the opportunity to do this. Most recently, my attention, as a researcher interested in the art of the guide, was drawn to the author's program "Next Stop" by journalist Tamar Tsagareishvili on the air of Imedi TV, specifically the program broadcast on April 13, 2025. The archive of the program can be listened to on the Imedi TV website <https://www.imedi.ge/ge/video/189196/shemdegi-gachereba--guga-sharashenidze> . Accordingly, from 14.23 minutes to -17.00 minutes of the recording, approx. For three minutes, respondent Gigi Sharashenidze - a researcher of geodynamic processes quotes a guide who was conducting an excursion to the Gelati Temple (presumably with foreigners, because Georgians do not need an explanation for this) as saying, "A few years ago, money was allocated for the restoration of Gelati, and these unscrupulous people (probably government structures, N.K.) ate this money." To what extent was this fact verified for the guide to say these words with confidence? After all, this is a verdict that has not been issued by the court! How justified is it to accuse the government in general, or a specific person, in such a form of assertion, and what purpose does it serve? This fact once again shows how important the guide's interpretation is. There should be mechanisms to check and evaluate the information provided by the guide.

Research results

- The study revealed a discrepancy between the training programs for cultural tourism guides in Georgia and the practices in the rest of the world. In particular, Georgia should strive to introduce the European

standard for guides EN 15565 “Tourist guides” in the country. Services - Requirements Professional Tourist Guide Preparation And Qualification Programs "for provision";

- A step forward in tourism legislation was the adoption of the “Law of Georgia on Tourism” in December 2023. Article 36 of Chapter VII of the Law “ Regulation of Tourist Guide Activities” requires changes in guide certification and the entry into force of new regulations from June 1, 2025. This is a good opportunity to improve the legislation in Georgia to bring guide training programs closer to European standards;
- The work of a tourist guide is constantly developing and changing. Guides choose narrow specialties. As a result, they work in a number of countries: guide-drivers; guide-lecturer; urban Quest And Dramatized Tour guides, etc. It is necessary to reflect the relevant requirements of these changes in the legislation;
- The study revealed that in Georgia it is impossible to listen to the text of the guides without the presence of specialists and outsiders; it is not clear what topics and subtopics are covered in a particular excursion; it is also impossible to determine in what form changes are made to the excursion texts; how scientific and reliable the guide text is.

Conclusion

1. Tourist guide is a creative, knowledge- and skill-based profession that requires specialized professional training, and therefore innovative forms of training should be introduced at the country level;
2. The versatility of the tour guide profession should be taken into account when teaching the profession, as the art of a tour guide is a completely real profession that influences the image of the country. Priorities for the training program(s) should be developed;
3. Tourism in general, and the profession of a tour guide in particular, requires orientation towards the tourist, providing him with reliable, verified information. Accordingly, it is unacceptable to demonstrate narrow party interests and political goals during the excursion;
4. The Georgian government should take care of the introduction and implementation of European standards for training as a tourist guide: this refers to the 2008 Guide Training Programs. Year 7 In accordance with the European standard EN 15565 “Tourist Services - Requirements Professional Tourist Guide Preparation And Qualification Programs "For provision" to be brought into compliance.

References

1. Law of Georgia on Tourism. Adopted by the Parliament of Georgia on 15/12/2023 . Registration code 460070000.05.001.102213. Electronic version available at:
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6012850?publication=2>
2. Tourism services - Requirements for the provision of professional tourist guide training and qualification programs . European Standard approved by CEN on February 7, 2008. Management Centre: rue de Stassart, 36 B-1050 Brussels.
3. Tourist Guide. Ministry of Skill Development and Entrepreneurship Directorate General of Training

CENTRAL STAFF TRAINING AND RESEARCH INSTITUTE EN-81, Sector-V, Salt Lake City, Kolkata – 700 091

4. www.cstaricalcutta.gov.in
5. Armin Mikos von Rohrscheidt . Modern methods of guiding city tours. Analysis of guide's competencies and types of services .
[https://www.researchgate.net/publication/259527382_Modern_methods_of_guiding_city_tours_Analysis_o
f_guide's_competences_and_types_of_services](https://www.researchgate.net/publication/259527382_Modern_methods_of_guiding_city_tours_Analysis_of_guide's_competences_and_types_of_services)
6. Tour Guide Driver Job Requirements . <https://www.comeet.com/resources/job-descriptions/tour-guide>

საერთაშორისო მედიაბრენდების ქართულ მედიასივრცესთან ინტეგრირების გამოწვევები და თავისებურებები ჟურნალ „PLAYBOY“-ს მაგალითზე

დავით დოლიძე

მასობრივი კომუნიკაციის სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტი
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი
ქ. თბილისი, ჩარგლის ქუჩა N 73
+995597115578

Davit.dolidze@giu.edu.ge

<https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9302>

აბსტრაქტი

წარმატებული საერთაშორისო მედიასაშუალებები მაქსიმალურად ცდილობენ მსოფლიოს რაც შეიძლება მეტი ქვეყანა მოიცვან და დააარსონ საკუთარი ადგილობრივი რედაქციები. ბევრი მათგანი ამ ყოველივეს წარმატებით ახორციელებს, თუმცა, ხშირად არის შემთხვევები, როდესაც ლოკალური რედაქციის მუშაობა წარუმატებელიც აღმოჩნდება.

უცხოური მედიაბრენდების ზოგიერთი კონტენტი ქართული მედიასივრცისთვის შეუთავსებელი აღმოჩნდა, რამაც მათ მედიაბაზარზე ოპერირებას მნიშვნელოვნად შეუშალა ხელი. საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან დღემდე არაერთმა უცხოურმა საინფორმაციო საშუალებამ სცადა საკუთარი ადგილობრივი რედაქციის დაარსება, თუმცა, რამდენიმე მათგანი მალევე დაიხურა.

სამეცნიერო კვლევის მიზანია, განისაზღვროს კონკრეტული საერთაშორისო მედიაბრენდის საქმიანობის ფუნქციები, ისტორია, განვითარების ტენდენციები, სპეციფიკა, ავტორები და მისი ქართულ მედიასივრცეში შემოსვლის მიზნები, ხერხები და ფორმები. აგრეთვე, ჟურნალ „PLAYBOY“-ს მაგალითზე გავეცნოთ და გავაანალიზოთ, თუ რა მიზეზები და გარემოებები შეიძლება განაპირობებდეს საერთაშორისო მედიასაშუალებების ქართული რედაქციების დახურვას.

აღნიშნულ პუბლიკაციაზე მუშაობისას, საკვლევი თემის მიზნების განსახორციელებლად, საჭირო გახდა კვლევის სხვადასხვა თვისებრივი და შერეული ტიპის მეთოდის გამოყენება. ჯამში გამოვიყენე ხუთი მეთოდი. მიმჩნია, რომ აღნიშნული მეთოდები სავსებით რელევანტური გამოდგა საკვლევი საკითხის სიღრმისეულად შესასწავლად და მნიშვნელოვნად გაამარტივა ნაშრომში დასმულ საკვლევ კითხვებზე პასუხების გაცემა. კერძოდ, ეს მეთოდებია: შემთხვევის ანალიზის (ე.წ. Case Study), ისტორიული ანალიზის, კრიტიკული დისკურსის, შედარებითი და კონტენტ ანალიზის მეთოდები.

შემთხვევის ანალიზის (ე.წ. Case Study) გამოყენებით მოხდა ჟურნალ „PLAYBOY“-ს ქართული რედაქციის, როგორც ცალკე აღებული წარუმატებელი შემთხვევის გამოწვევი მიზეზების

შესწავლა და ანალიზი. ისტორიული ანალიზის მეთოდის გამოყენებით, გავანალიზე ერთი კონკრეტული საერთაშორისო მედიაბრენდის, ჟურნალ “PLAYBOY”-ს დაარსებისა და შემდგომი განვითარების მნიშვნელოვანი ტენდენციები გასულ ათწლეულებში და როგორ მოხდა მისი ტრანსფორმირება გლობალიზაციის ეპოქის დადგომასთან ერთად.

კრიტიკული დისკურსის მეთოდი გამოვიყენე, კვლევით ნაშრომთან დაკავშირებული სხვადასხვა პროფესიული სამეცნიერო ლიტერატურის ანალიზის დროს. შედარებითი ანალიზის მეთოდის გამოყენებით, “PLAYBOY”-ს ქართული გამოცემა შევადარე მის ორიგინალს, ამერიკულს. კონტენტ ანალიზის მეთოდი დამეხმარა, კვლევაში მიმოხილული საერთაშორისო მედიაბრენდის ქართული გამოცემების როგორც ინფორმაციული, ისე ვიზუალური კონტენტის შესასწავლად და მის დასახასიათებლად.

კვლევისას წარმოდგენილი მიდგომებისა და მეთოდების გამოყენება დამეხმარა, რომ შესასწავლი საკითხი წარმოჩენილი ყოფილიყო მრავალფეროვნად და საინტერესოდ, რათა არა მხოლოდ სამეცნიერო საზოგადოებას, არამედ, ზოგადად აღნიშნული თემით დაინტერესებულ ნებისმიერ პირსაც შესძლებოდა საკითხების გაგება და სწორად აღქმა. აგრეთვე, მიმაჩნია, რომ სტატია ხელს შეუწყობს თემის ირგვლივ არსებული ცოდნის გამრავალფეროვნებასა და სამეცნიერო დისკუსიების გააქტიურებას.

ძალზედ საინტერესოა, ზოგადად მედიასაშუალებების განვითარების ძირითადი ტენდენციები გლობალიზაციის პირობებში. აგრეთვე, როგორ ხდება საერთაშორისო მედიაბრენდების კონცეპტუალური მოდელების ტრანსფორმირება ქართულ რეალობაში.

სწორედ ეს საკითხები განაპირობებს საკვლევი თემის აქტუალობას. უცხოური ცნობილი მედიაბრენდების მახასიათებლები, პრინციპები, უცხოურ მედიასივრცეში მათი დამკვიდრების ფორმები და მეთოდები (საქართველოს მაგალითზე) არ არის სიღრმისეულად შესწავლილი თანამედროვე მედიამკვლევრების მიერ.

უმსხვილესი და წარმატებული მედიაბრენდების უცხოურ მედიასივრცეში დამკვიდრების პრობლემის შესწავლისადმი სტატიაში გამოყენებული მეცნიერული მიდგომები ითვალისწინებს საკითხის მრავალი წახნაგისა და ასპექტის ფართო კონტექსტის შესწავლას, კონცეპტუალურ გაანალიზებას. განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია, მეცნიერული აპარატის მეშვეობით დაკვირვება იმ პროცესებზე, თუ როგორ ხდება საერთაშორისო მედიაბრენდების კონცეპტუალური მოდელების ტრანსფორმირება ქართულ რეალობაში, რა სპეციფიკითა და მახასიათებლებით არის ეს პროცესი გამორჩეული.

საკვანძო სიტყვები: საერთაშორისო მედიაბრენდები; ჟურნალი PLAYBOY; ტრანსნაციონალური მედიაკორპორაციები; ქართული მედიასივრცე; ლოკალური რედაქციები.

შესავალი ნაწილი

საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან დღემდე არაერთმა საერთაშორისო

მედიაბრენდმა სცადა საკუთარი ადგილობრივი რედაქციის დაარსება, თუმცა, რამდენიმე მათგანი მალევე დაიხურა. აღნიშნული ქვეთავის ფარგლებში, მსოფლიოში აღიარებული ერთ-ერთი გამოცემის მაგალითზე, ვეცდებით გავარკვიოთ, თუ რა გარემოებებმა შეიძლება განაპირობოს საერთაშორისო მედიაბრენდების ქართული რედაქციების დახურვა.

იმ საერთაშორისო მედიაბრენდებიდან, რომელთაც საქართველოში ფეხი ვერ მოიკიდეს, ერთ-ერთი გამორჩეულია მსოფლიოში აღიარებული ჟურნალი „Playboy“. სანამ უშუალოდ ჟურნალის ქართულ გამოცემაზე და მისი წარუმატებლობის მიზეზებზე ვისაუბრებდეთ, იქამდე ზოგადად გავეცნოთ „playboy“-ს მოკლე ისტორიას. ჟურნალი 1953 წელს დაარსდა აშშ-ს ქალაქ ჩიკაგოში, ჰიუ ჰეფნერისა და მისი თანამოაზრეების მიერ. 1950-იანი წლების ბოლოს

„Playboy“ თვეში მილიონ ეგზემპლარს ყიდდა. იგი დღემდე ითვლება ყველაზე პოპულარულ მამაკაცის ცხოვრების სტილისა და გასართობ ჟურნალად მთელს მსოფლიოში.

ჟურნალი მოგვითხრობს იმ ადამიანების ისტორიებს, რომლებმაც აისრულეს თავიანთი ოცნებები. იგი ასევე გვიამბობს, გამორჩეული პიროვნებების შესახებ, რომლებიც ცნობილი ან საინტერესო არიან იმით, რასაც აკეთებენ. ეს არის დახვეწილი მამაკაცის გართობის მაღალპოლიგრაფიული გამოცემა, რომელიც გამორჩეულია თავისი ინტერვიუებით, საინტერესო ისტორიებითა და შესანიშნავი ფოტოგრაფიით.

“პლეიბოი” ცნობილია თავისი მოდელების შიშველი ან ნახევრად შიშველი ფოტოების გამოქვეყნებით. ამერიკელ მედიამკვლევართა აზრით, გამოცემამ უდიდესი როლი ითამაშა მეოცე საუკუნის სამოციან წლებში აშშ-სა და ევროპაში ე.წ. „სექსუალური რევოლუციის“ მოხდენაში. „Playboy“ შეიცავს ყოველთვიურ ინტერვიუებს საზოგადო მოღვაწეებთან, როგორებიც არიან: მხატვრები, არქიტექტორები, ეკონომისტები, კომპოზიტორები, დირიჟორები, კინორეჟისორები, ჟურნალისტები, რომანისტები, დრამატურგები, რელიგიური მოღვაწეები, პოლიტიკოსები, სპორტსმენები და სხვა. ჟურნალი ზოგადად იზიარებს ლიბერალურ სარედაქციო პოზიციას, თუმცა მასში ხშირად გვხვდება ინტერვიუები კონსერვატიული მსოფლმხედველობის ცნობილ ადამიანებთანაც (Puzzanghera, 2018).

„Playboy“ იქცა პირველ გასართობ ჟურნალად ინტერნეტში 1994 წელს Playboy.com-ის გამოშვებით. მოგვიანებით მან გახსნა Playboy Cyber Club, ფასიანი სააბონენტო საიტი. ეს ყველაფერი არ არის: PlayboyStore.com ყიდის „Playboy“-ის ბრენდირებულ პროდუქტებს, ხოლო Playboy Auctions არის ვირტუალური აუქციონის სახლი. გარდა ამისა, ონლაინ ქსელი მოიცავს აზარტული თამაშების საიტს www.playboy.com/gaming-ს.

ჟურნალის დამფუძნებლის ჰიუ ჰეფნერის ქალიშვილი კრისტი ჰეფნერი აფასებს იმ როლს, რომელიც ინტერნეტმა ითამაშა ბრენდის წარმატების საქმეში. მართლაც, სწორედ Playboy.com იყო ერთ-ერთი ელემენტი გამოცემის მარკეტინგულ სტრატეგიაში 18-დან 29 წლამდე ახალგაზრდებს შორის ბრენდთან კავშირის გასამდიერებლად, რადგან ისინი ჟურნალის კონტენტის ადრეული მიმღებები იყვნენ ონლაინ. საინტერესო ფაქტია, რომ Playboy.com-ის

ვიზიტორების უმეტესობა არ არის უშუალოდ „პლეიბოი“-ს ან რომელიმე სხვა კონკურენტი ჟურნალის მკითხველი (Tungate, 2004).

2019 წლიდან ჟურნალი ყოველთვიურის ნაცვლად ყოველკვარტალური გახდა, ხოლო 2020 წლის მარტში, Playboy Enterprises-ის აღმასრულებელმა დირექტორმა ბენ კონმა გამოაცხადა, რომ 2020 წლის გაზაფხულის ნომერი იქნება ბოლო, რომელიც გამოიცემა ბეჭდური სახით. მას შემდეგ კი ჟურნალი სრულად გადავა ონლაინ რეჟიმში. ბეჭდური გამოცემის დახურვის გადაწყვეტილება ნაწილობრივ გამოწვეული იყო COVID-19 პანდემიით, რამაც ხელი მნიშვნელოვნად შეუშალა ჟურნალის გავრცელებას (Gibson, 2020). თუმცა, 2024 წლის აგვისტოში გამოცხადდა, რომ ჟურნალი ხელახლა გამოვა ბეჭდური სახით 2025 წლის თებერვლიდან.

„Playboy“-ის ერთგვარი თილისმა და ლოგოა, კურდღლის სტილიზებული სილუეტი, რომელსაც აცვია შავი სმოკინგი ბაფთით. იგი შექმნა ჟურნალის სამხატვრო დირექტორმა არტ პოლმა 1953 წელს. ჰიუ ჰეფნერმა თქვა, რომ მან კურდღელი აირჩია მისი "იუმორისტული სექსუალური კონოტაციისთვის" და იმის გამო, რომ გამოსახულება იყო "ცხელი და მხიარული". მხიარული კურდღელი სწრაფად იქცა ექსტრავერტული მამრობითი კულტურის პოპულარულ სიმბოლოდ, რაც გამოცემის რედაქციისთვის შემოსავლის მომგებიანი წყარო გახდა (Rhodes, 2015).

ჟურნალი დაარსებიდან მალევე ჩამოყალიბდა საერთაშორისო მედიაბრენდად და მთელს მსოფლიოში დაიწყო ადგილობრივი ლოკალური გამოცემების დაფუძნება. პლეიბოი ყველაზე პოპულარული მეოცე საუკუნის სამოცდაათიანი წლების ბოლოს იყო, როცა მისი ტირაჟი 5.6 მილიონ ეგზემპლარს შეადგენდა. ხოლო 2019 წელს, იქამდე სანამ სრულად ონლაინ რეჟიმში გადავიდოდა, გამოცემის ტირაჟი მხოლოდ 400 000 იყო (Bennett, 2019).

აზიის რამდენიმე ქვეყანაში, მათ შორის ინდოეთში, ჩინეთში, მიანმარში, მალაიზიაში, ტაილანდში, სინგაპურსა და ბრუნეიში, „Playboy“-ის გაყიდვა და გავრცელება კანონით აკრძალულია. გარდა ამისა, გაყიდვა და გავრცელება აკრძალულია უმეტეს მუსულმანურ ქვეყნებში (გარდა ლიბანისა და თურქეთისა), მათ შორის ირანში, საუდის არაბეთში და პაკისტანში. მიუხედავად ამ ქვეყნებში ჟურნალის აკრძალვისა, თავად „Playboy“-ის ოფიციალური ბრენდი მაინც შეიძლება გამოჩნდეს სხვადასხვა საქონელზე, როგორიცაა სუნამოები და ტანსაცმელი.

ძირითადი ნაწილი

სხვადასხვა დროს ჟურნალი აშშ-ს გარდა მსოფლიოს 47 ქვეყანაში გამოიცემოდა. დღეის მდგომარეობით კი მხოლოდ 12 სახელმწიფოში აქვს შენარჩუნებული ადგილობრივი რედაქციები, საიდანაც ერთ ნაწილში ბეჭდური ფორმით, ხოლო მეორე ნაწილში ციფრული სახით აგრძელებს არსებობას. იმ დანარჩენი 35 ქვეყნიდან, სადაც დღეს „პლეიბოი“-ს ადგილობრივი გამოცემა აღარ არსებობს, ერთ-ერთი საქართველო გახლავთ.

საქართველოში „Playboy“-ს ადგილობრივი გამოცემის დაარსების იდეა 2006 წლის ბოლოს გაჩნდა. ფორმალური, ტექნიკური და იურიდიული საკითხების მოგვარებას სულ რაღაც

რამდენიმე თვე დასჭირდა და ფართომასშტაბიანი სარეკლამო კამპანიის შემდეგ, 2007 წლის ივნისში უკვე პირველი ნომერიც დაიბეჭდა.

ქართულენოვანი „პლეიბოი“-ს გამოცემამდე დაახლოებით ერთი წლის ადრე ქვეყნის მედიასივრცეში კიდევ ერთი ამერიკული მსგავსი თემატიკის, ოღონდ ამჯერად ქალთა გასართობი ჟურნალი „კოსმოპოლიტენი“ გამოჩნდა. აღნიშნულმა გამოცემამ საკმაოდ დიდი ინტერესი გამოიწვია იმ დროინდელ საზოგადოებაში და თუ იმავე პერიოდის თბილისის ფორუმზე (Forum.ge) გავრცელებულ ინფორმაციას დავეყრდნობით, საწყისი ნომრების 5 000-იანი ტირაჟი სრულად გაიყიდა. თუმცა, აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ ზემოთ მოხსენიებული წყარო ვერანაირად ვერ ჩაითვლება სანდოდ და რელევანტურად, შესაბამისად ინფორმაციაც არ არის დაზუსტებული.

„კოსმოპოლიტენი“-ს წარმატებამ ბუნებრივია ქართული „პლეიბოი“-ს რედაქციას იმედები გაუჩინა, რომ საზოგადოება ანალოგიური ინტერესით დაელოდებოდა მასაც. შესაბამისად, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ 2007 წლის ივნისში პრესის ჯიხურებში უკვე გამოჩნდა ქართული „პლეიბოი“, ოღონდ „კოსმოპოლიტენთან“ შედარებით თითქმის ოთხჯერ მეტი ტირაჟით. ჟურნალის პირველი ნომრის გარეკანის დიზაინი გადაწყვეტილი იყო შავ და ოქროსფერ ფერებში, რომელზეც გამოსახული იყო ამავე მედიაბრენდის სიმბოლო, სმოკინგიანი და ბაფთიანი კურდღელი.

ჟურნალის მთავარი რედაქტორი საწყის ნომრებში იყო მუსიკათმცოდნე ნიკო ნერგაძე. გენერალური დირექტორი გახლდათ დავით გიგაური, არტ-დირექტორი მამუკა ქობულაძე, დიზაინერი თეიმურაზ დოლიძე, რუბრიკების რედაქტორი ბექა მოლაშვილი, სტატიების რედაქტორი ლევან რამიშვილი, სტილის რედაქტორი ანა ჭაბაშვილი და ფოტორედაქტორი ვიქტორია ბერიშვილი. რუბრიკებზე მუშაობდნენ: კინო - შოთა იმნაძე, ავტო - გელა ვადაჭკორია, ტექნო - დავით ლობჯანიძე, VIP - ნათია ორაშვილი, თამაშები - ლუკა რამიშვილი. ჟურნალში იბეჭდებოდა ფოგოგრაფების ჯიჯი რეჯინისა და ნიკა თაბუკაშვილის მიერ გადაღებული ფოტოები.

„პლეიბოი“-ს ქართულენოვანი გამოცემის ფასი მისი დაარსებიდან დღიდან არსებობის შეწყვეტამდე 6 ლარი იყო, რაც იმ პერიოდისათვის არც თუ ისე მცირე თანხას წარმოადგენდა. ჟურნალი გამოირჩეოდა მაღალი პოლიგრაფიული ხარისხით, გვერდების განსხვავებული დიზაინითა და საინტერესო კონტენტით. საწყისი გვერდები გამოყენებული იყო კომერციული მიზნობრივობით, ბუნებრივია მასში განთავსებული რეკლამები ჟურნალის ერთ-ერთ ძირითად შემოსავლის წყაროს წარმოადგენდა.

სარეკლამო გვერდების შემდეგ გვხვდებოდა ერთგვარი რედაქტორის სვეტი. სადაც ჟურნალის პირველ ნომერში, ნიკო ნერგაძე მკითხველს უხსნის თუ რას ნიშნავს სიტყვა „Playboy“. მისი განმარტებით, „ინგლისურ სიტყვა Playboy-ს ბევრი შესატყვისი აქვს. ლექსიკონში სიტყვის განმარტებად პირველ რიგში გიჟმაჟი, ქარაფშუტა და მექალთანე წერია. რა სისულელეა! პლეიბოი ჭკუადამჯდარი კაცია, რომელსაც აქეთ დასდევენ ქალები“ (ნერგაძე, 2007).

რედაქტორის სვეტიდანვე ირკვევა რომ ჟურნალის ქართულენოვანი გამოცემის დაარსების მიზანია, დააკმაყოფილონ ქართველი მამაკაცების ყველანაირი მოთხოვნილება, როგორც ინტელექტუალური, ისე ესთეტიკური. სურვილი აქვთ, გამოაქვეყნონ რაც შეიძლება მრავალფეროვანი სტატიები და განსხვავებული ფოტოები, რათა თავიანთი მკითხველი გააკვირონ, ჩააფიქრონ და დააინტერესონ. სარედაქციო კოლეგიის სურვილი თავიდანვე იყო, რომ ადგილობრივი „Playboy“-ს გამოცემის შემდეგ ქართული მედიასივრცე გამხდარიყო უფრო ისეთივე საინტერესო და განსხვავებული, როგორც ეს თავის დროზე სხვა ქვეყნებში მოხდა.

რედაქტორის სვეტს მოსდევს სარჩევი, რომელიც დალაგებულია რუბრიკების მიხედვით. სარჩევში წარმოდგენილ თითოეულ მასალას აქვს მცირე აღწერა და მითითებულია ავტორი. მაგალითისთვის, პირველ ნომერში გვხვდება შემდეგი რუბრიკები: „სტატიები“, სადაც გაერთიანებულია ოთხი ავტორის მიერ გამოქვეყნებული მასალა. კერძოდ, თამარ ზარბაქაძის სტატია „რანი ვართ“, ჰიუ ჰეფნერის „Playboy-ს ფილოსოფია“, ვახტანგ იაშვილის „ქალი და კაცი“ და ნინო შონიას „რეალური სამზარეულო“.

მეორე რუბრიკა არის „მხატვრული ლიტერატურა“. ჟურნალის პირველი ნომრის ამ რუბრიკაში დაიბეჭდა მწერალ ზაზა ბურჭულაძის ნაწარმოები „Passive Attack“. შემდეგი რუბრიკა არის „20 შეკითხვა“, სადაც „პლეიბოი“-ს ჟურნალისტმა ირმა კახურაშვილმა შეკითხვები დაუსვა იმ პერიოდში რადიომსმენელებისთვის პოპულარულ წყვილს ჭიჭიკოს და ბიჭიკოს. ამას მოჰყვება შემდეგი რუბრიკა „ინტერვიუ“, რომელიც სტივენ რებელოს მიერ არის ჩაწერილი ჰოლივუდის წამყვან პროდიუსერთან ჯერი ბრუკჰაიმერთან. ქართული „Playboy“-ს რედკოლეგიამ გადაწყვიტა პირველი ნომრისთვის ეთარგმნა აღნიშნული ინტერვიუ და ქართველი მკითხველისათვის შეეთავაზებინა.

შემდეგი რუბრიკა არის „ფოტოები“. ჟურნალის პირველი ნომრის ამ ყველზე მნიშვნელოვან რუბრიკაში დაიბეჭდა ნინა წკრიალაშვილის, კოლინ შენონის, ქეთი ყიფშიძისა და ანა ნიკოლ სმიტის პიკანტური ფოტოები, რომლებმაც საზოგადოებაში დიდი რეზონანსი გამოიწვია. გამოცემაში ასევე ცალკე რუბრიკა დაეთმო მოდას, სადაც გაზაფხული-ზაფხულის კოლექცია იქნა დახასიათებული, ისევე როგორც მოდის ახალი ტენდენციები - მიმოხილული.

ბოლო რუბრიკად გამოტანილი იყო „რეცენზიები“, რომელიც სამი ნაწილისგან შედგებოდა, ესენია კინო, მუსიკა და თამაშები. კინოს რეცენზიის სათაური იყო „ტარანტინოსა და როდრიგესის ამბიციური „გრანდჰაუსი“, ხუთი ფილმი, რომელიც რომ გენახა, ძალიან შეგაშინებდა“. მუსიკის რეცენზიაში საუბარი იყო ირაკლი ჩარკვიანის ბოლო ალბომზე და რამდენიმე უცხოურ მუსიკალურ ჯგუფზე. თამაშების რეცენზიაში კი იმ დროისთვის რამდენიმე უახლესი სტრატეგიული თამაში დახასიათდა და გაანალიზდა. ჯამში, ჟურნალის პირველი ნომრის გვერდების რაოდენობამ 130 შეადგინა.

ქართული „პლეიბოი“-ს გამოსვლას მართლაც დიდი გამოხმაურება მოჰყვა მაშინდელ ქართულ მედიასივრცეში. განსაკუთრებით აქტიურად აშუქებდნენ ამ მოვლენას გაზეთები „ალია“ და „კვირის ქრონიკა“. თავის დაცვის რეჟიმში უწყევდა ყოფნა „Playboy“-ს რედაქციასაც, რომელიც

საჯაროდ უბრუნებდა პასუხს მის წინააღმდეგ გამოქვეყნებულ კრიტიკულ სტატიებს. მაგალითისთვის, პირველი ნომრის გამოსვლას ყველაზე აქტიურად გაზეთ „ალიას“ დამატება „კვირის ქრონიკა“ გამოეხმაურა. სწორედ „კვირის ქრონიკის“ სტატიაში, სახელწოდებით „ვანახოთ მსოფლიოს ქართული ჯიგრიანი ძუძუები?!“ ამავე გამოცემის ჟურნალისტი ლევან ნატროშვილი წერდა: „გამოვიდა ხალხო, როგორც იქნა, გამოვიდა! მართალია, ინგლისურად „პლეიბოი“ გიჟმაჟ , ქარაფშუტა, მექალთანე კაცს ნიშნავს, მაგრამ როგორც ამ ჟურნალის მთავარი რედაქტორი, ნიკო ნერგაძე ამბობს, არაფერი შეგეშალოთ, პლეიბოი ჭკუადაძეგდარი მამრია, თანაც ისეთი, თვალგაპრაწული ქალები იქეთ რომ დასდევენ. მსოფლიოში ყველაზე მაგარი პლეიბოი ჯეიმს ბონდი ყოფილა - დახვეწილი, ელეგანტური, შარმიანი. იყოს ეგრე, რა მენაღვლება? მე მხოლოდ ის მაწუხებს, რომ ქართველ გამომცემლებს გემოვნება ღალატობთ და მაინც იმახიან, პროფესიონალები ვართო. არ ეტყობა მაგ ჟურნალს ოსტატის ხელი, ამოდენა ცარცის ქაღალდს ტყუილად ღუპავენ.“

სტატიაში ჟურნალის პირველი ნომერი საკმაოდ მკაცრად არის გაკრიტიკებული როგორც გამოქვეყნებული მასალების შინაარსის კუთხით, ასევე სტილისტურადაც. ავტორი პუბლიკაციის ბოლოს დასძენს - „მოკლედ, ასეა თუ ისე, „პლეიბოი“-ს პირველი ნომერი ძაან პროვინციული და მდარე ხარისხისა გამოვიდა, სწორედ ისეთი, თაზოს (მკითხველი, რომელმაც ჟურნალის რედაქციაში პოზიტიური შინაარსის წერილი გააგზავნა) გემოვნებას რომ აკმაყოფილებს. ისე, ვინ იცის, შეიძლება ეს ჟურნალი მარტო თაზოზე, ანკაზე, ვიკასა და გოდეზეა გათვლილი და ამდენი ხანი ტყუილად ვახურებ? აი, რაც შეეხება ნინა წვრილაშვილისა და კოლინ შენონის შიშველ ფოტოებს, იიიფ!... იიიფ!... მაგრამ 6 ლარი მაინც არა ღირს.“ - ვკითხულობთ გაზეთი „კვირის ქრონიკა“-ს 2007 წლის 12-18 ივნისის N-22 (286) ნომერში (ნატროშვილი, 2007, გვ. 14-15).

ქართული „პლეიბოი“-ს მეორე ნომერი 2007 წლის აგვისტოს თვეში გამოვიდა, რომლის გარეკანზეც გამოსახული იყო მსახიობი შორენა ბეგაშვილი. ნიკო ნერგაძე თავის რედაქტორის სვეტში აფასებდა ჟურნალის პირველი ნომრის მიმართ არსებულ გამოხმაურებებსა და შეფასებებს. იგი წერდა, რომ „მე სიტუაციას ასე ვხედავ: ერთმა გადაწყვიტა, რომ ჩვენს ჟურნალში გამოჩნდეს. მეორემ გადაწყვიტა, რომ ჟურნალი იყიდოს და პირველის ფოტოები დაათვალიეროს. ამ დროს ჩნდება მესამე და ამბობს - პირველს ფოტო არ უნდა გადაეღო და მეორეს ჟურნალი არ უნდა ეყიდაო.

ახლა საქმეს მივხედოთ. ვიცი, გაინტერესებთ, პირველი ქართული „პლეიბოი“ კარგად გაიყიდა. ზუსტი რაოდენობა ახლა, როდესაც მეორე ნომერი სტამბაში მიდის, არ ვიცი, მაგრამ, ასე 19 ათასს ვვარაუდობთ. შეიძლება ცოტა მეტი იყოს, შეიძლება - ცოტა ნაკლები, მაგრამ დაახლოებით ეგრეა. რაც იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ მეტი გავყიდეთ, ვიდრე ყველა სხვა ქართულმა პრიალა ჟურნალმა ერთად აღებულმა. კარგია, არა?

იმასაც ვხვდებით, რომ ასეთი კარგი მაჩვენებელი ბოლომდე ჩვენი დამსახურება არ არის.

სახელი აქვს ჩვენს ჟურნალს ისეთი, რომ ყველას აინტერესებს. აი, მეორე ნომრის გამოსვლისას გამოჩნდება, მართლა რის მაქნისები ვართ. ზაფხული ჟურნალის გასაყიდად ყველაზე ცუდი დროა, მაგრამ მაინც გვგონია, რომ უნდა გამოგვივიდეს.” (ნერგაძე, 2007) - აღნიშნავდა რედაქტორის სვეტში ნიკო ნერგაძე.

საინტერესო იყო მეორე ნომრის კონტენტიც, სადაც დაბეჭდილი იყო ექვსი სრულიად განსხვავებული თემატიკისა და შინაარსის მქონე სტატია. კერძოდ, ნათია ხაინდრავას „XXI საუკუნის მეკობრეები“, პარი ესფანდიარისა და რიჩარდ ბასკინის (თარგმანი ზაზა ჭილაძის) „სექსი ირანში“, დათო ბარამიძის „შვიდი ყველაზე დიდი ტყუილი ლიტერატურაში“, სანდრო ნათიშვილის „მარტივი და სრულყოფილი ორგაზმი“, გიზო ვაშაკიძის „პერსონალური ტორნადო ფარაონის სულისათვის“ და ვოვა კიკილაშვილის „კულინარიული მოგზაურობა „დეკამერონის“ სამყაროში“.

მხატვრული ლიტერატურის რუბრიკაში წარმოდგენილი იყო თანამედროვეობის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული მწერლის, საშიში ისტორიების უბადლო ავტორის სტივენ კინგის ახალი მოთხრობა, სახელწოდებით „უილა“, რომელიც მან ექსკლუზიურად „პლეიბოისთვის“ დაწერა. ნაწარმოები კი ქართული გამოცემისთვის თარგმნა ზაზა ჭილაძემ. შემდეგი რუბრიკის, რომლის სახელწოდებაც არის 20 შეკითხვა, სტუმარი გახლდათ ცნობილი ამერიკელი მსახიობი კიფერ სახერლენდი.

შემდეგი რუბრიკა არის ფოტოები. ჟურნალის მეორე ნომრის ამ ყველაზე მნიშვნელოვან რუბრიკაში დაიბეჭდა სარა ჯინ ანდერვუდის, პირველი ქართველი პლეიმიეტის („პლეიბოის“თვის მთავარი ქალი) იანა კოკოლინას, შორემა ბეგაშვილისა და მაგდა კროლიკოვსკას ფოტოები. მოდის რუბრიკაში წარმოდგენილი იყო ჯოზეფ დე ასეტისის „პლაჟზე დაბრუნება“, სადაც ნაჩვენებია ამერიკული „Playboy“-ს მოდის გურუს ყველაზე ცხელი ფოტოსესია.

რეცენზიების ნაწილში კი გამოსარჩევია ფილმების „კარიბის ზღვის მეკობრეების“ და „ოუმენის 13 მეგობარის“ რეცენზიები, ისევე როგორც, ლიტერატურული ნაწარმოებების საუკეთესო ეკრანიზაციების შესახებ გამოქვეყნებული მასალა. ასევე გვხვდება ერთგვარი ქვერუბრიკებიც, როგორებიცაა: მიქსი, შიშველი ფაქტები, ტექნო, მანქანები, სპორტი, VIP, ადგილი, კულინარია და მრჩეველი. ასევე საწყის გვერდებზე გამოქვეყნებული იყო „პლეიბოი“-ს პირველი ნომრის შემდეგ სხვადასხვა მედიასაშუალების მხრიდან გაკეთებული შეფასებები და თავად ჟურნალის რედაქციაში მკითხველის მიერ გამოგზავნილი წერილები. ჯამში, ჟურნალის მეორე ნომრის გვერდების რაოდენობამ 148 შეადგინა.

„კვირის ქრონიკა“-ში დაბეჭდილ სტატიაზე, ჟურნალის მეორე ნომრის რედაქტორის სვეტში ნიკო ნერგაძის გაცემულმა პასუხმა, როგორც ჩანს სერიოზულად გააღიზიანა გაზეთ „ალია“-ს რედაქცია და „პასუხის პასუხმაც“ არ დააყოვნა. ქვემოთ გთავაზობთ მცირე ნაწყვეტს 2007 წლის 2-3 აგვისტოს ნომერში გამოქვეყნებულ გაზეთ „ალია“-ს რედაქციის საკმაოდ ვრცელი წერილიდან, რომელსაც საზოგადოებაში დიდი რეზონანსი მოჰყვა.

“გამოვიდა ქართული “ფლეიბოის” მეორე ნომერი. თუ წინა ნომერში მარტო გოგოები გააშიშვლეს, ახლა სიახლეა: თვით რედაქტორატიც ამოხტა ტანისამოსიდან. ქართული პლეიბოის პირველ ნომერს “კვირის ქრონიკამ” კრიტიკული სტატია მიუძღვნა და იუკადრისეს, ქოში წაღმა-უკუღმა ჰყარეს და ტანსაცმლიდან ამოხტნენ. ბოღმა მარაოსავით გაშალეს და დაიქნიეს-თავნი გაინიავეს. იუკადრისეს “ქრონიკის” შენიშვნა, რომ ჟურნალი არაპროფესიონალურად და პროვინციულადაა ნაკეთები.

..... მერე რა, რომ თავს იქებთ, პირველი ნომერი 19 000 ცალი გავყიდეთო (ტრაბახს “სოჩიკი” არ აქვს), ჩვენ მეტი გავყიდეთ, ვიდრე ყველა სხვა ქართულმა პრიალა ჟურნალმა ერთად აღებულმაო. ტირაჟით კი ბაქიბუქობთ, მაგრამ იმავე ნომერში წუწუნებთ, ფოსტით მარტო ორი კითხვა მოგვივიდა, დანარჩენი მეგობრებს გამოვძალეთო, როგორ ფიქრობთ, რას უნდა ნიშნავდეს 19 ათასმა კაცმა ჟურნალი იყიდა და იმ 19 ათასიდან 2-ის მეტმა რჩევა არ გკითხათ? მაან ავტორიტეტულად ჩაუთვლიხართ აი... ერთმა კიდევ წერილი მოგწერათ და ნინო ბურჯანაძის გატიტვლება მოგთხოვათ, იმედია ხვდებით, ვისთვისაც მუშაობთ...

ისე გააჭენეთ, რომ საზოგადოება სამ ნაწილადაც კი დაჰყავით: ერთი ის, ვინც გაიხადაო, მეორე ვინც ჟურნალი იყიდა მათ დასათვალიერებლად და მესამე, ვინც თქვა, პირველს არ უნდა გადაეღო და მეორეს არ უნდა დაეთვალიერებინაო, ჩვენ არც ერთ მაგ ფენას არ ვეკუთვნით, ტანიც მათია და ტანისამოსიც, უნდა ჩაიცვამენ, უნდა გაიხდიან, თუ უნდათ “პლეიბოიში” გადაიღონ, თუ უნდა გმირთა მოედანზე მიშას შადრევანთან იცეკვონ შიშვლებმა (გახალისდება მაინც ხალხი).

ახლა არც ნინა მყავს ქეთევან დედოფალი და არც შორენა - თამარ მეფე რომ მაგათ ქცევას გადამდები ხასიათი ჰქონდეს, ან ავისკენ, ან კარგისკენ. ვისაც უნდა, ათვალიეროს, თვალს წყალი დააღვეინოს, საქმე თქვენთან გვაქვს, მკითხველს ნუ ატყუებთ და იაფფასიანი ღლაბუცით და უცხოურიდან მოთოხნილ-მოთარგმნილი სტატიებით გამოჰყედილ ჟურნალს ნუ აპარებთ შიშველი ქალების სურათებთან ერთად.“ - წერდა გაზეთი „ალია“ 2007 წლის 2-3 აგვისტოს N-89 (2062) ნომერში (რედაქცია, 2007, გვ. 14).

მსგავსი შინაარსის სტატიები მრავლად იბეჭდებოდა იმ პერიოდის ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში, რასაც ყოველი შემდგომი ნომრის რედაქტორის სვეტში ეხმიანებოდა ნიკო ნერგაძე. მაგალითისთვის, „პლეიბოი“-ს მესამე ნომერში იგი შემდეგს წერდა - „მგონი ჩაცხრა ჩვენი ჟურნალის პირველი ორი ნომრით გამოწვეული აჟიოტაჟი. კარგია, ჩვენი თეთრი და შავი ახლა, მესამე ნომრიდან გამოჩნდება. ჩვენც ვცდილობთ, რომ კარგი გამოჩნდეს.

ჩვენი ჟურნალის ირგვლივ ატეხილმა დისკუსიამ კარგი საქმეც გაგვიკეთა და ცუდიც. კარგი ის იყო, რომ საყოველთაო ყურადღების ცენტრში მოვექცეთ და, შესაბამისად, ნომრებიც კარგად გაიყიდა. ცუდი კი ის აღმოჩნდა, რომ დისკუსია ძირითადად გახდა-არგახდის საკითხის გარშემო ტრიალებდა. თემა თავისთავად კი საინტერესოა, მაგრამ მაინც გვგონია, რომ ჩვენი ჟურნალი მეტია, ვიდრე მხოლოდ ეროტიკული ფოტოები.“ (ნერგაძე, 2007).

ჟურნალის მესამე ნომერი წინა ორისგან გამორჩეული იყო იმ მხრივაც, რომ სწორედ აქ დაიბეჭდა პირველი ქართული ინტერვიუ, რომლის რესპონდენტიც ცნობილი ქართველი მსახიობი და შოუმენი დუტა სხირტლაძე აღმოჩნდა. ამავე ნომერში გვხვდება რობერტ კალანდაძისა და კახა ბარამიძის მიერ თარგმნილი სტატიები „ნამდვილი ნათლიას შურისძიება“ და „ხუთი მკვლელის ისტორია“. მხატვრული ლიტერატურის რუბრიკაში იბეჭდება მწერალ გელა ჩქვანავას მოთხრობა „ცალმხრივი სისხლიანი კავშირები“.

რუბრიკის „20 შეკითხვა“ სტუმარი ჟურნალისტი ინგა გრიგოლია გახლდათ. ჟურნალის ამავე ნომერში დაიბეჭდა იმ დროისთვის პოპულარული ქართული რეალითი შოუ „ჯეობარი“-ს მონაწილის ფსევდონიმით „მულატკა“-ს პიკანტური ფოტოები, ისევე როგორც მომღერალ თამთა ქელიძისა და სამი ტყუპისცალი დის ოჯაიოდან. მოდის რუბრიკა დაეთმო ჯოზეფ დე ასეტისის მიერ ახალ მიმდინარეობაში „Mode to Measure“ მამაკაცის ხაზის განხილვას.

მუსიკის რეცენზია დაეთმო ჯგუფის „White Stripes“-ის იმ პერიოდისთვის ბოლო ალბომს. კინოს - დევიდ კრონენბერგის თრილერს რუსული კრიმინალური დაჯგუფებების შესახებ. წიგნების - ლიტერატურულ კონკურს „Penმარათონის“ დროს დაწერილ საუკეთესო ზღაპრებს, ასევე აკა მორჩილაძის ნაწარმოებ „Maid in Tiflis“-სა და პატრიკ ზიუსკინდის სამი მოთხრობის ახალ თარგმანებს. თამაშების რეცენზია კი კოლინ მაკრეის ახალ რალი-ს და ტრანსფორმერებს. აგრეთვე იმ თამაშებს, რომელთა გამოსვლასაც იმ დროისთვის სულმოუთქმელად ელოდებოდნენ. ჟურნალის მესამე ნომრის გვერდების რაოდენობამ 114 შეადგინა.

ჟურნალის მეოთხე ნომერი 2007 წლის ოქტომბერში გამოვიდა, რომელიც როგორც აღმოჩნდა უკანასკნელი იყო ნიკო ნერგაძისათვის მთავარი რედაქტორის რანგში. იგი თავის ბოლო რედაქტორის სვეტში წერდა - „ვცდილობთ, რომ ჩვენი ჩვენი „პლეიბოი“ მაქსიმალურად ქართული გავხადოთ, მაგრამ, ამავე დროს, როდესაც კარგ სტატიას ან ინტერვიუს წავაწყდებით, არც იმისი გაშვება გვინდა ხელიდან. გვგონია, რომ ჟურნალში ბევრია წასაკითხიც და დასათვალიერებელიც. გადაფურცლეთ და დატკბით.“ (ნერგაძე, 2007).

ოქტომბრის ნომერში რედაქციამ შემოგვთავაზა ვრცელი ინტერვიუ პოეტ ვახუშტი კოტეტიშვილთან. სტატიების რუბრიკაში დაიბეჭდა გიორგი ჯანელიძის „ბითლომანის ჩანაწერები შერიდანიდან მაკარტნიმდე“, ბლოგერ მირიან ტორონჯაძის „რეზერვისტის დღიური“, კახა ბარამიძის „ეროგენული ზონები“, გიორგი მეტრეველის „სილამაზის ფასი“ და გელა ვადაჭკორიას „ყველაზე ძვირიანი მანქანები“.

ჟურნალში დაბეჭდილი იყო ანია მიხალიკის, სოფია კენჭიაშვილისა და პატრის ჰოლისის ფოტოსურათები. მხატვრული ლიტერატურის რუბრიკაში გამოქვეყნდა ბესო ხვედელიძის მოთხრობა „კალიფსოს გამოქვაბული“. ამერიკელი მულტიპლიკატორისა და მწერლის, მეტ გრენინგის პასუხები დევიდ ჩევის მიერ მისთვის დასმულ 20 შეკითხვაზე თარგმნა ლელა სერებრიაკოვამ. წინა ნომრების ანალოგიურად არის დასათაურებული და განლაგებული სხვა რუბრიკებიც, სადაც არაერთი საინტერესო მასალაა თავმოყრილი. რიგით მეოთხე ანუ ოქტომბრის ნომერი 122 გვერდისგან შედგებოდა.

ქართული „პლეიბო“-ს მეხუთე ნომერი ამჯერად თვის ჩაგდების გარეშე 2007 წლის ნოემბერში იხილა მკითხველმა. როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ჟურნალს ამ ნომრიდან შეეცვალა მთავარი რედაქტორი და ნიკო ნერგაძე ჩაანაცვლა ლევან რამიშვილმა. სწორედ ეს უკანასკნელი თავის პირველ რედაქტორის სვეტში აღნიშნავდა - „შეიძლება ხმამაღალი ნათქვამია, მაგრამ (მოგონილ თავმდაბლობას ისევ ჯანსაღი ამბიციურობა სჯობს) ჩვენ გვინდა, რომ „პლეიბო“ კულტურის მოვლენა გახდეს და არა რიგითი გასართობი, ანუ მოწყენილობის ჟამს „დროის მოსაკლავი“ ჟურნალი. ტრადიციულად, „პლეიბო“ იმ მკითხველისთვისაა, რომელსაც ცხოვრების, სიახლის არ ეშინია. სხვანაირად რომ ვთქვათ - დრო კი არ უნდა მოვკლათ, უნდა გავაცოცხოთ! გპირდებით, რომ მხოლოდ ამით ვიქნებით დაკავებულნი.“ (რამიშვილი, 2007).

ნოემბრის თვის ნომერში თარგმნილია ოსკაროსან რეჟისორთან რობერტ რედფორდთან მწერალ დევიდ ჰოჩმანის მიერ ჩაწერილი ინტერვიუ. ქართველებიდან კი რესპონდენტად გვევლინება მსახიობი გოგა პიპინაშვილი. საკმაოდ საინტერესო სტატია ეკუთვნის გია მეტრეველს, სახელწოდებით „სასიამოვნო ღილაკი ადამიანის ტვინში“. აღნიშნული პუბლიკაცია არის იმაზე, თუ როგორ აღმოაჩინეს მეცნიერებმა ვირთხის ტვინში ე.წ. „სასიამოვნო ღილაკი“, როგორ ეგონათ, რომ კაცობრიობამ, როგორც იქნა მიაგნო ბედნიერების წამალს და რა მოხდა ამის შემდეგ.

ზოგადად ნომრის მთავარ თემატიკას წარმოადგენს რთველი და ღვინო. შესაბამისად დიდი ადგილი ეთმობა უნიკალურ ფაქტებს ქართული ღვინის შესახებ. ასევე, რეჟისორი, მხატვარი და დიზაინერი მალხაზ რუსაძე მკითხველს სთავაზობს ორიგინალურ იდეებს, თუ როგორ შეიძლება დაიგეგმოს ქართული ღვინის რეკლამა მსოფლიოს მასშტაბით. მხატვრული ლიტერატურის რუბრიკაში დაბეჭდილია ცნობილი ქართველი ფერმწერის ავთო ვარაზის შვილიშვილის ლევან ვარაზის პარადოქსული მოთხრობა. აღნიშნული ნომერი ყველაზე მცირე მოცულობითია აქამდე გამოცემულთა შორის და შედგება სულ რაღაც 111 გვერდისაგან.

ამასობაში მედიასივრცეში არსებულმა მწვავე გამოხმაურებებმა თავისი როლი მაინც ითამაშა და ჟურნალს სულ უფრო მეტად უჭირდა ქართველი გოგონების დათანხმება ფოტოსესიებისათვის. ბევრი მათგანი საკმაოდ მაღალი ანაზღაურების სანაცვლოდაც კი უარს ამბობდა საკუთარი ფოტოების „პლეიბო“-ში დაბეჭდვაზე. შესაბამისად, ნომრების გამოსვლაც გვიანდებოდა, იმის მიუხედავად, რომ ჟურნალის ტირაჟი თითქმის სრულად იყიდებოდა. მაგალითად, დეკემბერში დაგეგმილი რიგით მეექვსე ნომერი სხვადასხვა ობიექტური მიზეზის გამო 2008 წლის იანვარში გამოვიდა.

იანვრის ნომრის თემატიკა საკმაოდ მრავალფეროვანი იყო, თუმცა ბუნებრივია ახალი წლის განწყობა მკვეთრად იგრძნობოდა. მაგალითისთვის, ინტერვიუს რუბრიკის სტუმრები იყვნენ ერთი მხრივ ცნობილი ამერიკელი მსახიობი ჯიმ ქერი, მეორე მხრივ კი ქართველი პოლიტოლოგი და დიპლომატი ალექსანდრე რონდელი. პროზაში დაბეჭდილი იყო ბაჩო კვირტიას სპეციალურად ქართული „პლეიბო“-სთვის დაწერილი საახალწლო მოთხრობა „ადელინას ფაბერჟე“.

სტატიების რუბრიკაში გვხვდებოდა, „მიშლენის მსოფლიო კატალოგი და მასში თბილისის რესტორნების რეიტინგი“, „ყველაზე უცნობი და უცნაური ჰოროსკოპები“, „სექსი ქართულ ლიტერატურაში“ და სხვა. წინა ნომრებთან შედარებით, მეტი მოცულობით იყო წარმოდგენილი ეროტიკული ანეკდოტების ჩანართიც, რომელიც ამჯერად სრულად ახალი წლის თემატიკაზე იყო შედგენილი.

აგრეთვე, ჟურნალის რამდენიმე გვერდი დაეთმო მმართველობის ფორმებით ქვეყნების დახასიათებას. განხილული იყო კონსტიტუციური მონარქია, აგრეთვე საპარლამენტო და საპრეზიდენტო მოწყობის დადებითი და უარყოფითი მხარეები. იანვრის გამოცემის ბოლო გვერდებზე აღწერილი იყო ღამის კლუბში „ტიფლისი“ გამართული “PLAYBOY წვეულება”, სადაც მიწვეული იყვნენ როგორც ჟურნალში აქამდე დაბეჭდილი გოგონები, ისე საზოგადოებისთვის სხვა ნაცნობი სახეებიც. ბოლოსწინა, რიგით მეექვსე, იანვრის თვის ნომერი ჯამში 112 გვერდისაგან შედგებოდა.

ჟურნალ „პლეიბოი“-ს ქართული გამოცემისთვის უკანასკნელი აღმოჩნდა, რიგით მეშვიდე, 2008 წლის თებერვალ-მარტის ნომერი, სადაც გვხვდებოდა რეჟისორ ლევან წულაძესთან ჩაწერილი საკმაოდ ვრცელი და საინტერესო ინტერვიუ. ლიტერატურის რუბრიკაში წარმოდგენილი იყო ჩარლზ ბუკოვსკის მოთხრობა „ტეხასის საროსკიპოებში“, რომელიც ქართულად ირაკლი ჯავახაძემ თარგმნა.

ნომრის გამოსვლის შემდეგ, საკმაოდ დიდი გამოხმაურება მოჰყვა ერეკლე გრიგოლიას სტატიას „სექსუალური რევოლუცია“, რომლის წინასიტყვაობაშიც ავტორი შემდეგს წერდა: „ამ წერილიდან შეიტყობთ ყველაფერს სექსუალური რევოლუციის შესახებ და ძალაუვნებურად თქვენც იკითხავთ - ყველა რევოლუციამ ჩვენზე რომ გადაიარა, რაღა ამ სექსუალურმა რევოლუციამ აგვიქცია გვერდი ქართველებს?“ (გრიგოლია, 2008).

ამავე ნომერში დაიბეჭდა გიორგი ჯანელიძის სტატია სახელწოდებით, „როგორ და რატომ გააძევეს შოუბიზნესიდან და თვით ცხოვრებიდან მაიკლ ჯექსონი?“. პუბლიკაციაში საუბარი იყო მეგავარსკვლავის ცხოვრებისა და უცრად გაკოტრების უცნაურ დეტალებზე. კიდევ ერთი მსოფლიო ვარსკვლავი, რომელსაც თებერვალ-მარტის გამოცემაში ადგილი დაეთმო მერლინ მონრო აღმოჩნდა. მსახიობის ცხოვრების საინტერესო დეტალებზე დაწერილი ლიზა დე ჰალოს სტატია ქართულად ვახტანგ იაშვილმა თარგმნა.

ქართული „პლეიბოი“-ს მეშვიდე ნომერს წინა ექვსისგან დახვეწილი გრაფიკული დიზაინი და შიგთავსის ორიგინალური კონტენტი განასხვავებდა. თითქოს, იქმნებოდა შთაბეჭდილება, რომ ყოველთვიურად ჟურნალის დიზაინერები სულ უფრო მეტად პროფესიონალები და გაცილებით კრეატიულები ხდებოდნენ. ასევე, რითაც გამოირჩა ჟურნალის ბოლო ნომერი აქამდე გამოცემულებისგან იყო ის დიდი სკანდალი, რომელიც გამოიწვია, ქართველი ფლეიმეიტი გოგონას, მაკო კობერიძის შიშველი ფოტოების გამოჩენამ, რომელიც იმ პერიოდში მხოლოდ 18 წლის იყო. თებერვალ-მარტის გამოცემა, წინა ნომრის მსგავსად 112 გვერდისაგან შედგებოდა.

ქართულ „პლეიბოი“-ს არსებობის პერიოდში კონკურენციას ერთდროულად რამდენიმე ადგილობრივი გამოცემა უწევდა. ესენი იყვნენ, „მაქსი“, „სექს დაიჯესტი“, „ინტიმი“, „მინ-მინი“, „ფლირტი“ და სხვა. აღნიშნული ჟურნალ-გაზეთების ფასი „პლეიბოი“-სთან შედარებით ბევრად მოკრძალებული იყო და საშუალოდ 50 თეთრის ფარგლებში მერყეობდა. თუმცა, ღირებულებაზე გაცილებით დიდი სხვაობა იყო ხარისხში. ზემოთ ჩამოთვლილი ინტიმური ხასიათის გამოცემები თხელ და შავ-თეთრ ფურცლებზე იყო დაბეჭდილი. ხშირ შემთხვევაში მასზე დატანილი ფოტოების სრულყოფილად აღქმაც კი შეუძლებელი იყო.

ზემოთ ჩამოთვლილ ადგილობრივ გამოცემებში, მკითხველს საშუალება ჰქონდა წაეკითხა ინტერვიუები ბრედ პიტთან, ლეონარდო დიკაპრიოსთან, ადრიანო ჩელენტანოსთან, ტომ კრუზთან, დევიდ ბეკჰემთან, შაკირასთან და სხვა ცნობილ ადამიანებთან. გარკვეულ ნაწილს ასევე ჰქონდა გაცნობის რუბრიკაც, სადაც ნებისმიერ მსურველს შეეძლო გაეგზავნა საკუთარი თავის დახასიათება, მოკლე ბიოგრაფიასთან და საკონტაქტო ინფორმაციასთან ერთად, შემდეგ კი დალოდებოდა მისით დაინტერესებული პიროვნების გამოხმაურებას.

შემეცნებით-გასართობი გაზეთის „ფლირტი“-ს ფასი 20 თეთრი იყო და მასში იბეჭდებოდა ისტორიები საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში მცხოვრებ გოგონებზე, რომლებიც საკუთარი თავისუფალი ცხოვრების სტილის გამო, მუდმივად დამცირებისა და ბულინგის ობიექტები იყვნენ. ბუნებრივია ამ ისტორიების ავთენტიკურობა ვერ დასტურდება და შესაძლოა სულაც რედაქტორის ფანტაზიის ნაყოფიც კი ყოფილიყო.

სრულად პორნოგრაფიულ კონტენტს შეიცავდა გაზეთი „ქართული ფლეიბოი“. აქ იბეჭდებოდა ქართველი და უცხოელი მოდელების შიშველი ფოტოები. მკითხველს საშუალება ჰქონდა წაეკითხა შოუბიზნესის უცხოელ წარმომადგენლებთან ჩაწერილი ინტერვიუები, რომელთა დიდი ნაწილიც ეროტიკული შინაარსის იყო. აქვე აღვნიშნავ, რომ გაზეთს საერთო არაფერი ჰქონდა ჟურნალ „პლეიბოი“-სთან ან მის ქართულ გამოცემასთან.

გაზეთებისგან განსხვავებით, შედარებით ხარისხობრივი იყო იმ პერიოდში გამოცემული ჟურნალები, „ინტიმი“, „მინ-მინი“ და „მაქსი“. ამ უკანასკნელის მთავარი რედაქტორი გელა უშარიძე იყო. „მაქსი“ ძირითადად მამაკაცებისათვის განკუთვნილი ჟურნალი იყო და სხვა კონკურენტებთან შედარებით მრავალფეროვანი თემატიკა ჰქონდა. აქ შეხვდებოდით სტატიებს სპორტზე, ხელოვნებაზე, სექსზე, სასმელზე, გართობაზე, აზარტზე, იარაღზე და ასე შემდეგ. გარეკანზე კი ხშირ შემთხვევაში გამომწვევად ჩაცმული ქალების ფოტოები იყო განთავსებული პროვოკაციულ სათაურებთან ერთად.

სხვა ჟურნალ-გაზეთებისგან განსხვავებით, „მაქსი“-ს თემატიკა ძირითადად ქართული გახლდათ და მასში დაბეჭდილი ინტერვიუებიც სწორედ ქართველ მოდელებთან, მსახიობებთან ან შოუბიზნესის წარმომადგენლებთან იყო ჩაწერილი. ჟურნალ „პლეიბოი“-ს მსგავსად, „მაქსიც“ არაერთხელ მოხვედრილა კრიტიკის ქარ-ცეცხლში სხვადასხვა სატელევიზიო ე.წ. თოკ-შოუებისა თუ საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გამოცემების მხრიდან. ჟურნალის მისამართით კრიტიკულ განცხადებებს ავრცელებდნენ სასულიერო პირები და რელიგიური ორგანიზაციები.

რამდენიმე წერილი გამოაქვეყნა მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირმა. გთავაზობთ ერთ-ერთ მათგანს: „გამოვთქვამთ უკიდურეს აღშფოთებას ჩვენს ქალაქში შექმნილი მდგომარეობის გამო: ქალაქი მიაქვს პორნოგრაფიას, გამოფენილია ათასგვარი უხამსი ჟურნალი და გაზეთი, რაც მავნე ზეგავლენას ახდენს მოზარდ თაობაზე, რაც შეურაცხყოფს მართლმადიდებელ მოსახლეობას, ნებისმიერ ნორმალურ ადამიანს. მაგალითისათვის გაწვდით ჟურნალებს, „მაქსი“ და „სექსტაზი“, გაზეთს „პაემანი“. ნუთუ ეს ინდუსტრია უკონტროლოდაა მიშვებული, ნუთუ სახელმწიფო უძლურია, ან არ უნდა, რომ დაიცვას მოზარდი თაობა, მისი მოქალაქეები უხამსობისაგან, გარყვნილებისაგან.

გთხოვთ მიიღოთ გადამჭრელი ზომები, რათა აღიგავოს ჩვენს თვალთაგან უხამსი გამოცემები. წინააღმდეგ შემთხვევაში საზოგადოება, მართლმადიდებელი მრევლი თავად შეეცდება აღკვეთოს ეს ძალადობა, ეს სულიერი აგრესია, მიმართული ჩვენი შვილებისაკენ, ჩვენი ერისაკენ“ (შათირიშვილი, 2019).

კვლევის შედეგები

საერო და სასულიერო პირების მხრიდან გაკეთებულმა ნეგატიურმა განცხადებებმა, პრესაში გამოქვეყნებულმა პუბლიკაციებმა და სატელევიზიო ეთერში გასულმა გადაცემებმა შედეგი გამოიღო. მსგავსი თემატიკისა და კონტენტის ჟურნალ-გაზეთებს მკითხველი შემოაკლდა. შემცირდა რეკლამის განთავსების მსურველთა რაოდენობაც, რამაც ეტაპობრივად მათი ტირაჟის მნიშვნელოვანი შემცირება, ბოლოს კი დახურვა გამოიწვია.

მართალია, იმ პერიოდში ოფიციალურად ამასთან დაკავშირებით სიღრმისეული და სანდო სოციოლოგიური კვლევა არავის ჩაუტარებია, მაგრამ, სავარაუდოა, რომ ქართული საზოგადოების უმრავლესობა მენტალურად მზად არ აღმოჩნდა მიეღო ისეთი თემატიკისა და შინაარსის ბეჭდური გამოცემა, როგორიც „პლეიბოი“ იყო. შესაბამისად, მსოფლიოში აღიარებულმა ამ საერთაშორისო მედიაგიგანტმა ქართულ მედიასივრცეში თავი ვერ დაიმკვიდრა.

ჟურნალის ქართულენოვანი რედაქციის დახურვას და გამოცემის შეწყვეტას, საზოგადოებაში ისეთივე არაერთგვაროვანი რეაქცია მოჰყვა, როგორც, რამდენიმე თვით ადრე მის დაარსებას. აღნიშნული დასკვნის გაკეთების საფუძველს მამლევს, იმ პერიოდის სხვადასხვა ქართულ ინტერნეტ ფორუმზე გაკეთებული შეფასებებისა და კომენტარების გაცნობა, სადაც, საზოგადოების ერთი ნაწილი სიხარულს ვერ მალავდა ამ ფაქტით და თავს გამარჯვებულად თვლიდა, მეორე კი საოცრად გულდაწყვეტილი იყო, რომ მსოფლიო “PLAYBOY”-ს რუკაზე საქართველო ვერც ამჯერად მოიწიშნა და კვლავ ქართულ ენაზე გამოცემული ერთით ნაკლები საერთაშორისო მედიაბრენდი რჩებოდა ქვეყანაში.

ჩატარებული კვლევის საფუძველზე, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ საერთაშორისო მედიაბრენდების გარკვეული ნაწილი ქართულ მედიასივრცეში შემოსვლამდე არ ატარებს ადგილობრივი ბაზრის სოციოლოგიურ კვლევას, რათა განხორციელდეს აუდიტორიის

შესწავლა, რომ მათი მენტალიტეტისა და მოთხოვნების გათვალისწინებით მოხდეს შესაბამისი მედიაკონტენტის შექმნა. შესაბამისად, ის კონტენტი, რომელიც ვერ ერგება ადგილობრივი მკითხველის მენტალიტეტს, განწირულია წარუმატებლობისთვის. ასე მოხდა ჟურნალ „პლეიბოი“-ს შემთხვევაშიც.

ქართულ მედიასივრცეში „პლეიბოი“-ს გამოჩენას საზოგადოებაში თავიდანვე არაერთგვაროვანი რეაქცია მოჰყვა. მკითხველთა გარკვეული ნაწილი დიდი ხანი ელოდა ჟურნალის ნანატრი პირველი ნომრის გამოსვლას. მეორე ნაწილი კი ინფორმაციის გავრცელებისთანავე გაღიზიანდა და დაიწყეს ერთგვარი ბრძოლა მის წინააღმდეგ. ქართულ „პლეიბოი“-ს ყურადღების ცენტრში ყოფნა არც მედიისაგან დაჰკლებია. განსაკუთრებული კრიტიკულობით გამოირჩეოდნენ გაზეთები, „ალია“, „კვირის ქრონიკა“, „საქართველოს რესპუბლიკა“ და „ასავალ-დასავალი“.

ბეჭდური პრესის ფურცლებზე დაწყებული ერთგვარი ბრძოლა მალევე მოედო სატელევიზიო ეთერებსაც. ბევრისთვის დასამახსოვრებელი იყო ინგა გრიგოლიას თოკ-შოუ, სადაც სტუმრებად მოწვეულნი იყვნენ ხათუნა ჟორდანიას, ლელა წურწუმიას, ხატია სიჭინავა და ჯონდი ბალათურია. გადაცემის ყველა სტუმარი ერთმანეთზე უფრო მეტი მონდომებით აკრიტიკებდა ჟურნალის ქართულ მედიაბაზარზე შემოსვლას. ზოგიერთი მათგანი კი მის დაუყოვნებლივ დახურვასაც მოითხოვდა.

დასკვნა

საზოგადოებისა და მედიის გარკვეული ნაწილის მხრიდან დაწყებულმა ანტიპიარულმა საინფორმაციო კამპანიამ შედეგი მალევე გამოიღო. სულ უფრო მეტად უჭირდა ჟურნალის რედაქციას იმ ადამიანთა პოვნა და დათანხმება, ვისი შიშველი ფოტოებიც უნდა დაბეჭდილიყო მის ფურცლებზე. ვინაიდან, ყოველი ნომრის გამოსვლის შემდგომ მასში დაბეჭდილი ქართველი გოგონები მუდმივად შეურაცხყოფისა და დაცინვის ადრესატები ხდებოდნენ. კომპლექსი გაუჩნდა ჟურნალის მყიდველსაც, რადგანაც, პრესის ჯიხურში მისი შემენისას, ისინი ხშირად ხდებოდნენ გამყიდველის ან იქვე მდგომი პირის ქილიკის ობიექტი.

ყოველივე ამისდა მიუხედავად, ჟურნალის საწყისი ნომრების საკმაოდ მრავალრიცხოვანი ტირაჟი, რედაქციის მიერ იმავე პერიოდში გავრცელებული ინფორმაციით, თითქმის სრულად იყიდებოდა. ეს კი გარკვეულწილად, მთავარი რედაქტორის, ნიკო ნერგაძის დამსახურებაც იყო, რადგანაც მისი რედაქტორის სვეტი ძალიან მოსწონდა ერთგულ მკითხველს. მას შემდეგ კი რაც ბევრისთვის მოულოდნელად მთავარი რედაქტორი შეიცვალა, რედაქტორის სვეტის ხარისხმაც, ამას პირველ რიგში თავად მკითხველი ამჩნევდა და აღნიშნავდა.

ქართული „პლეიბოი“-ს წარუმატებლობაში გარკვეული როლი ითამაშეს კონკურენტმა ჟურნალ-გაზეთებმაც. მართალია ხარისხობრივად ისინი კონკურენციას ვერ უწევდნენ მსოფლიო გიგანტის ლოკალურ გამოცემას, მაგრამ ფასით და მიმსგავსებული კონტენტით, მაინც შეძლეს მისთვის მკითხველთა გარკვეული რაოდენობის წართმევა. თანაც ეს ჟურნალ-გაზეთები „პლეიბოი“-სგან განსხვავებით ბევრად უფრო მეტი სიხშირითა და სტაბილურობით გამოდიოდა.

ყოველივე ზემოთ ჩამოთვლილმა გარემოებებმა, ჟურნალის სტაბილურად გამოცემაზეც უარყოფითად იმოქმედა. გარკვეულ თვეებში იგი სულ არ გამოსულა, ზოგჯერ კი ორი თვის ერთად გამოდიოდა, რაც მკითხველში უკმაყოფილებას იწვევდა. საბოლოო ჯამში, ქართულმა “პლეიბოიმ” სულ რაღაც ათი თვე იარსება. ამ დროის განმავლობაში შეიცვალა მთავარი რედაქტორი, ჟურნალის სარეალიზაციო ღირებულება ერთი ლარით შემცირდა, ტირაჟმაც საგრძნობლად მოიკლო და საბოლოო დახურვამდე მხოლოდ შვიდი ნომრის გამოცემა მოესწრო.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Bennett, J. (2019). Will the Millennials Save Playboy? The New York Times.
2. Gibson, K. (2020). Coronavirus kills 66-year-old Playboy. CBS News.
3. Puzanghera, J. (2018). Playboy is considering ending its print magazine, report says . Los Angeles Times.
4. Rhodes, M. (2015). Playboy's Logo is What Matters — It Earns More Than Nudes Do .
5. WIRED.
6. Tungate, M. (2004). Media Monoliths. London: Kogan Page Limited.
7. გრიგოლია, ე. (2008). სექსუალური რევოლუცია. პლეიბოი.
8. ნატროშვილი, ლ. (2007). ვანახოთ მსოფლიოს ქართული ჯიგრიანი ძუძუები?! კვირის ქრონიკა, 14-15.
9. ნერგაძე, ნ. (2007, June). რედაქტორის სვეტი. PLAYBOY, 1, 7.
10. რამიშვილი, ლ. (2007). რედაქტორის სვეტი. PLAYBOY, 9.
11. რედაქცია, გ. (2007). წერილი. ალია, 14.
12. შათირიშვილი, ბ. (2019, October 22). ეროვნული პორნოგრაფიის ქრონიკები. Retrieved from Liberali.ge: <https://liberali.ge/articles/view/46468/erovnuli-pornografiis-qronikebi>

Challenges and peculiarities of integration of international media brands with the Georgian media space on the example of “FORBES” magazine

Davit Dolidze

PhD Candidate of Mass Communication

Caucasus International University Tbilisi, Chargali str. N 73

+995597115578

Davit.dolidze@ciu.edu.ge

<https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9302>

Abstract

Successful international media outlets try their best to cover as many countries as possible and establish their own local editorial offices. Many of them do this successfully, however, there are often cases when the work of local editorial offices turns out to be unsuccessful.

Some of the content of foreign media outlets turned out to be incompatible with the Georgian media space, which significantly hindered their operation on the media market. Since Georgia gained independence, a number of foreign news outlets have attempted to establish their own local editorial offices, however, several of them were soon closed.

The aim of the scientific research is to determine the functions, history, development trends, specifics, authors and goals, methods and forms of its entry into the Georgian media space of a specific international media brand. Also, using the example of the magazine “PLAYBOY”, we will learn and analyze what reasons and circumstances may lead to the closure of Georgian editorial offices of international media outlets.

While working on this publication, in order to achieve the goals of the research topic, it became necessary to use various qualitative and mixed-type research methods. In total, I used five methods. I found that the above methods were quite relevant for an in-depth study of the research issue and significantly simplified the provision of answers to the research questions posed in the work. In particular, these methods are: case study, historical analysis, critical discourse, comparative and content analysis methods.

Using a case study, the reasons for the failure of the Georgian editorial office of “PLAYBOY” magazine were studied and analyzed. Using the historical analysis method, I analyzed the important trends in the establishment and further development of one specific international media brand, “PLAYBOY” magazine, in the past decades and how it was transformed with the advent of the era of globalization.

I used the critical discourse method when analyzing various professional scientific literature related to the research paper. Using the comparative analysis method, I compared the Georgian edition of “PLAYBOY” with its original, American one. The content analysis method helped me to study and characterize both

the informational and visual content of the Georgian editions of the international media brand reviewed in the study.

The use of the approaches and methods presented in the research helped me to present the issue under study in a diverse and interesting way, so that not only the scientific community, but also anyone interested in the topic in general, could understand and correctly perceive the issues. I also believe that the work will contribute to the diversity of knowledge surrounding the topic and the activation of scientific discussions.

It is very interesting to study the main trends in the development of media outlets in general under the conditions of globalization. Also, how the conceptual models of international media brands are transformed into Georgian reality. It is precisely these issues that determine the relevance of the research topic. The characteristics, principles of famous foreign media brands, the forms and methods of their establishment in foreign media space (on the example of Georgia) have not been studied in depth by modern media researchers.

The scientific approaches used in the article to study the problem of establishing the largest and most successful media brands in the foreign media space include a broad contextual study of many aspects and facets of the issue, and a conceptual analysis. It is particularly important to observe, through the scientific apparatus, the processes of how the conceptual models of international media brands are transformed into Georgian reality, and what specific features and characteristics distinguish this process.

Keywords: International media brands; PLAYBOY magazine; Transnational media corporations; Georgian media space; Local editorial offices.

ახალგაზრდობის თემატიკა ქართულ რეგიონულ რადიოში (რადიო „ათინათის“ მაგალითზე)

მარიამ მარღია

მასობრივი კომუნიკაციის სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტი

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

ქ. თბილისი, ჩარგლის ქ. №73

mariam.margia@ciu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9303>

აბსტრაქტი

დღეს საქართველოს მედიაბაზარი მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. ტრადიციულ მედიასთან ერთად მრავლადაა საინფორმაციო სააგენტოები თუ ინფორმაციული ბლოგები. მედიასაშუალებათა სიმრავლის მიუხედავად, დომინანტობას ცენტრალური (დედაქალაქური) მედია ინარჩუნებს. მას ბიუჯეტი და რეიტინგი მაღალი აქვს, ამ ფონზე კი რეგიონულ მაუწყებლებს საკმაოდ შეზღუდული ფინანსური თუ ადამიანური რესურსით უწევს ფუნქციონირება.

ლოკალურ მედიას სპეციფიკური, ადგილობრივი თემებით შეუძლია საკუთარი აუდიტორიის უზრუნველყოფა. ხელსაყრელი მდებარეობა შესაძლებელს ხდის ოპერატიულად და მაქსიმალური დატვირთვით გაშუქდეს ადგილზე მიმდინარე სხვადასხვა საინტერესო ღონისძიება თუ ყოველდღიური აქტივობა. აღნიშნული კი კონკრეტულ რეგიონში მცხოვრები თუ ზოგადად მიმდინარე მოვლენებით დაინტერესებული აუდიტორიისთვის სიახლეების გასაგებად კომფორტული საშუალებაა.

მედია მისი მასობრიობით, აუდიტორიის მრავალფეროვანი ინტერესების გათვალისწინებითა და გამოხატვის ფორმებით გამოირჩევა. ინტერნეტის განვითარებამ ინფორმაციის მოპოვება და დამუშავება წარმოდგენილად სწრაფი და კომფორტული გახადა. ამიტომაც ე.წ. გაჯეტებზე საზოგადოების, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდების დამოკიდებულება, პოპულარულს ხდის მოსაზრებას, რომ ტრადიციულ მედიას აუდიტორიის ეს ნაწილი სულ უფრო მეტად შორდება. ახალგაზრდები საზოგადოების განსაკუთრებით საინტერესო, მრავალფეროვანი და მუდმივად განვითარებისკენ ორიენტირებული ნაწილია. ამიტომაც მედიისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია ახალგაზრდა აუდიტორიის შენარჩუნება, მათი ინტერესების და მისწრაფებების გამოვლენა და გათვალისწინება.

იმ ფონზე, როდესაც ქვეყანაში მაღალია შიდა თუ გარე მიგრაცია, საჭიროა მედიამ აქტიურად და ხშირად ისაუბროს კონკრეტულ რეგიონებში არსებულ პრობლემებსა და ახალგაზრდების წინაშე არსებულ გამოწვევებზე. საკითხების მოგვარების გზების ძიებისას საინფორმაციო ველის

ათვისება მომგებიანი გზაა.

წარმოდგენილი კვლევის მიზანია, რადიო „ათინათის“ მაგალითზე წარმოაჩინოს ახალგაზრდებისთვის საინტერესო საკითხების, მათ წინაშე არსებული პრობლემებისა და გამოწვევების გაშუქების მნიშვნელობა. გამოიკვლიოს ამზადებს თუ არა „ათინათი“ გადაცემებს ან/და რუბრიკებს ადგილობრივი ახალგაზრდების შესახებ. რა დრო ეთმობა და პრიორიტეტული არის თუ არა მედიასაშუალებებისთვის ახალგაზრდების საკითხების გაშუქება.

ახალგაზრდების თემატიკით ლოკალური მედიის დაინტერესება, მისი ზოგადი გააქტიურება და ქვეყნის დღის წესრიგში ჩართვა ლოგიკურად მნიშვნელოვან გავლენას მოახდენს თავად რეგიონული მედიის განვითარების, აუდიტორიის ნდობის მოპოვებისა და რეიტინგების ზრდის პროცესში.

საკვანძო სიტყვები: ახალგაზრდები, რეგიონული, ლოკალური, რადიო, გაშუქება, ათინათი.

შესავალი

ქართული რეგიონული მედია ერთი შეხედვით მრავალფეროვანია. ფუნქციონირებს, როგორც ტელევიზიები, ასევე ბეჭდური გამოცემები, საინფორმაციო სააგენტოები და რადიო სადგურები. მიუხედავად აღნიშნული გარემოებისა, საქართველოში ლოკალურ მედიას სხვადასხვა კომპლექსურ პრობლემებთან უწევს გამკლავება. მათ შორის, დაბალი ბიუჯეტი, კადრების დეფიციტი, დაბალი რეიტინგი / ცნობადობა, საავტორო პროგრამების მნიშვნელოვანი დანაკლისი და ა.შ. (მარღია 2024) ჩამოთვლილი მიზეზების გამო ბევრი ტელევიზია იძულებულია საარქივო, ე.წ მექანიკური მაუწყებლობა შესთავაზოს აუდიტორიას. ყველა ჩამოთვლილი პრობლემა ერთგვარ ჯაჭვს ქმნის, რითაც, საბოლოოდ, ლოკალური მედიის ნაკლები პოპულარობა და დაბალი რეიტინგი აიხსნება.

რეიტინგი ნებისმიერი მედიასაშუალებებისთვის ბაზარზე პოზიციონირების საუკეთესო საშუალებაა. ეს მონაცემები დამკვეთს ეხმარება, განსაზღვროს პოტენციური სამიზნე აუდიტორიის რაოდენობა და შეაფასოს მისი სურვილებისა და მოსალოდნელი შედეგების თანხვედრა. რეიტინგის ცოდნა მედიასაშუალებებისთვისაც უმნიშვნელოვანესია. მისი საშუალებით სარეკლამო მომსახურებისა და საეთერო დროის ადეკვატური ღირებულების დადგენა იქნება შესაძლებელი. სამწუხაროდ, რეგიონული ტელევიზიებისთვის აღნიშნული სერვისი მხოლოდ 2016 წლიდან გახდა ხელმისაწვდომი. ამ დრომდე ლოკალური მაუწყებლების ოფიციალური რეიტინგები არ ითვლებოდა.

საქართველოში სატელევიზიო რეიტინგებს ორი კომპანია, „ტრი მედია ინტელიჯენსი“ და „თი-ვი ემ-არ საქართველო“ ითვლის. „ტრი მედია ინტელიჯენსი“ ქვეყანაში მოქმედი 41 სატელევიზიო არხის რეიტინგებზე მუშაობს, მათ შორისაა რეგიონული მაუწყებლებიც. ამჟამად მისი პანელი ოკუპირებული ტერიტორიების გარდა, მთელ საქართველოს მოიცავს. (TRI MEDIA INTELLIGENCE n.d.)

დღეს TMI-ს გვერდზე ცენტრალურ მედიასაშუალებებთან ერთად ლოკალური მაუწყებლების რეიტინგების ხილვაც შესაძლებელია. უნდა აღინიშნოს, რომ მათ შორის სხვაობა კოლოსალურია. კომპანიის მონაცემებზე დაყრდნობით, საქართველოში ტელევიზიების რეიტინგული სიის ათეულში არცერთი რეგიონული ტელევიზია არ შედის. (TRI MEDIA INTELLIGENCE თ. გ.)

რაც შეეხება რადიოს, საქართველოში მას მრავალწლიანი ისტორია აქვს. 1924 წელს პირველი რადიოტრანსლაცია თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრიდან ელექტრომექანიკური ქარხნის მუშათა კლუბში მოეწყო (ელდარ იბერი & თეა მჟავანაძე & ნანა ტალახაძე 2009). მას შემდეგ ქართულმა რადიომ რთული, საინტერესო და მრავალფეროვანი გზა გაიარა. მედიასაშუალება წარმატებით ადაპტირდა თანამედროვე ინფორმაციულ გარემოსთან. ინტერნეტის განვითარების პარალელურად რადიომ ონლაინსივრცეშიც გადაინაცვლა. დღეს თითქმის ყოველ მათგანს აქვს საკუთარი ვებგვერდი, სადაც თავსდება, როგორც ლაივ რეჟიმში მიმდინარე გადაცემები, ასევე რეპორტაჟები, სიახლეები და ა.შ. ამ გზით მედიასაშუალებამ ხმას ვიზუალური მასალაც დაამატა. რადიომსმენელთა დიდი ნაწილი სატრანსპორტო საშუალების მფლობელი/მგზავრია. გადაადგილებისას კომფორტულია ახალი ამბების, გადაცემების, მუსიკის მოსმენა. მედიასაშუალებამ ციფრულ ეპოქაში შესანიშნავად დაიმკვიდრა თავი.

რეგიონში მოქმედ რადიოსაშუალებებს ისეთივე კომპლექსური პრობლემები აქვთ, როგორც სხვა ადგილობრივ მაუწყებლებს. დამატებით უნდა აღინიშნოს დაფარვის ზონების სიმცირე. უმეტეს შემთხვევაში, ლოკალურ რადიოს მცირე მასშტაბის გავრცელების არეალი აქვს, რაც, ბუნებრივია, მისი აუდიტორიის რაოდენობაზე უარყოფითად მოქმედებს. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ინტერნეტის განვითარებამ და ინფორმაციის მიღების მრავალმხრივმა შესაძლებლობამ ტრადიციულ მედიაზე სხვადასხვაგვარი მოსაზრებების გავრცელებას შეუწყო ხელი. მაგალითად, ახალგაზრდების ე.წ გაჯეტებთან „მეგობრობამ“ ტრადიციული მედიით მათი ნაკლებად დაინტერესება გამოიწვია და ა.შ.

ჩამოთვლილი გარემოებების გათვალისწინებით, წარმოდგენილი კვლევის მიზანია: გამოვიკვლიოთ ქართულ რეგიონულ რადიოში როგორ და რა სიხშირით შუქდება ახალგაზრდებისთვის საინტერესო და პრობლემური საკითხები. არის თუ არა სპეციალიზებული გადაცემები ან რუბრიკები, რომლებიც საკვლევ თემას აშუქებს. საკვლევ ობიექტად შევარჩიეთ სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში მოქმედი რადიო „ათინათი“, რომელიც თითქმის სამი ათეული წლის მანძილზე აწვდის ინფორმაციას რეგიონის მოსახლეობას.

არსებულ ვითარებაში გასარკვევად და ქართველი ახალგაზრდებისთვის პრობლემური საკითხების გამოსავლენად, გამოვიყენეთ ავტორთა ჯგუფის მიერ 2023 წელს დასრულებული ნაშრომი - „ახალგაზრდობის კვლევა დამოუკიდებელი საქართველოს თაობა: იმედებსა და გაურკვევლობას შორის“ (რატი შუბლაძე & დავით სიჭინავა & თამარ ხოშტარია 2023). კვლევის

შედეგების გათვალისწინებით შესაძლებელია დავადგინოთ ქართველი ახალგაზრდებისთვის პრობლემური საკითხები, შემდეგ კი დავაკვირდეთ ლოკალურ მედიაში მათი გაშუქების სიხშირესა და გადმოცემის სტილს. აღნიშნული კვლევის მიზანი საქართველოში მცხოვრები 14-29 წლის ახალგაზრდების დამოკიდებულებების, პრობლემებისა და მოსაზრებების შესწავლაა. კვლევა ჩატარდა რაოდენობრივი (გამოკითხვა) და თვისებრივი (ფოკუს ჯგუფები) მეთოდების გამოყენებით და 1206 რესპონდენტი გამოიკითხა (რაოდენობაში არ შედიან საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები ახალგაზრდები). (რატი შუბლაძე & დავით სიჭინავა & თამარ ხოშტარია 2023, გვ. 15)

კვლევამ ძალიან მნიშვნელოვანი და კომპლექსური გარემოებები გამოკვეთა. მათ შორის, მნიშვნელოვანია, რომ ახალგაზრდები ყველაზე ხშირად მათთვის პრობლემურ საკითხებად ასახელებდნენ: არასტაბილურ ეკონომიკურ მდგომარეობას, უმუშევრობას, ოჯახზე მატერიალურად დამოკიდებულებას, განათლების დაბალ დონეს, ემიგრაციას, ჯანდაცვის სისტემის გაუმართაობასა და სხვა. (გვ. 5-10)

კვლევის შედეგების გათვალისწინებით ახალგაზრდებისთვის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემა ემიგრაციაა. მათი თქმით, უცხო ქვეყანაში გამგზავრების ძირითადი მიზეზი უფრო ხარისხიანი განათლების მიღების შესაძლებლობა, კარგი სამუშაო პირობები და მაღალი ანაზღაურებაა. (რატი შუბლაძე & დავით სიჭინავა & თამარ ხოშტარია 2023, გვ. 5-10)

წარმოდგენილი სტატიისთვის კვლევის მეთოდებად შეირჩა მეორეული წყაროების ანალიზისა და კონტენტანალიზის მეთოდები. მეორეულ წყაროებად გამოყენებულია საკითხის გარშემო არსებული ლიტერატურის, კვლევებისა და სამეცნიერო სტატიების ანალიზი. ხოლო კონტენტანალიზი უზრუნველყოფს წარმოდგენილი კვლევის ორიგინალურობასა და სიღრმეს. ავრცელებს ახალ ინფორმაციას. კონტენტანალიზისთვის შერჩეულია საკვლევი ობიექტის, რადიო „ათინათის“ ვებგვერდი www.radioatinati.ge, რომლის საშუალებითაც შევისწავლეთ საარქივო მასალები, ახალგაზრდების თემატიკაზე მომზადებული გადაცემები და რუბრიკები.

ძირითადი ნაწილი

რადიო „ათინათი“ ამავე სახელწოდების არასამთავრობო ორგანიზაციამ ზუგდიდში 1998 წელს ჩამოაყალიბა. მედიასაშუალების ვებგვერდზე ვკითხულობთ, რომ ის დამოუკიდებელი სადგურია და არ ასოცირდება არცერთ პოლიტიკურ ჯგუფთან. „ათინათის“ სამიზნე აუდიტორია 25-45 წლის მოქალაქეები არიან. ის მაუწყებლობს 24 საათის განმავლობაში. დაფარვის არეალი კი მოიცავს სამეგრელო-ზემო სვანეთის, იმერეთის, გურიის, აჭარისა და აფხაზეთის ტერიტორიებს. (რადიო „ათინათი“) მედიასაშუალებას აქვს საკუთარი ვებგვერდი www.radioatinati.ge. მასზე განთავსებული ინფორმაციით, რადიოტალღის გავრცელების არეალში დაახლოებით მილიონი ადამიანი ცხოვრობს, ხოლო „ათინათს“ დაახლოებით 35 000 ადამიანი უსმენს, რასაც ინტერნეტმსმენელთა რაოდენობაც ემატება. (რადიო „ათინათი“) დაკვირვებამ ცხადყო, რომ მედიასაშუალება აქტიურად აშუქებს სოციალურ საკითხებს, ადგილობრივ და ქვეყანაში მიმდინარე ზოგად პოლიტიკურ მოვლენებს, ადგილობრივ კულტურას, ხელს უწყობს მეგრული

ენის შენარჩუნებასა და პოპულარიზაციას. აქვს სხვადასხვა მიმართულების რუბრიკები, ამზადებს მულტიმედია პროდუქტებს ვებგვერდისთვის. „ათინათს“ აქვს შემდეგი გადაცემები: „ჩვენი თვითმმართველობა“, „FM თერაპია“, „ოდაბადემ კინოხონი“, „დადიანების სასახლეთა საგანძური“, „შენი საუკეთესო მომავლისთვის“. მედიასაშუალების ოფიციალურ გვერდზე მითითებულია, რომ ჰყავს პარტნიორები აფხაზეთში, რომლებთან თანამშრომლობით ეთერში ყოველკვირეული გადაცემა გადის. რუსულენოვანი გადაცემა ქართულ-აფხაზურ, მეგრულ-აფხაზურ ტრადიციებსა და ურთიერთობებს ეხება.

რადიო „ათინათი“ ახალგაზრდებს ხშირად იწვევს ეთერში. სასაუბრო თემები ძირითადად ეხება განათლებას, კულტურასა და სოციალურ საკითხებს. რესპონდენტები საუბრობენ გაცვლითი პროგრამების შედეგად მიღებულ გამოცდილებაზე, მსგავს პროგრამებში ჩართვის მსურველთათვის ხსნიან კრიტერიუმებს და ა.შ. გადაცემა „შენი საუკეთესო მომავლისთვის“ სწორედ ამგვარი საკითხების გაშუქებაზეა ორიენტირებული. ეპიზოდების სათაურები გადაცემის ფოკუსზე მეტყველებს: ევროპულ გარემოში ყოფნამ, უფრო მეტად დამარწმუნა ჩემს შესაძლებლობებში („ათინათი“ 2024), მასალის რესპონდენტი სამაგისტრო პროგრამის სტიპენდიატი და წარმატებული სტუდენტია. ის საუბრობს თავის ევროპულ გამოცდილებაზე, გავლილ სტაჟირებებსა და სამომავლო გეგმებზე. ამავე შინაარსისა და მიმართულების გადაცემები მომზადდა ზუგდიდელი ახალგაზრდების შესახებ, რომელთაც საზღვარგარეთის სხვადასხვა პრესტიჟული უნივერსიტეტების სასწავლო გრანტები და დაფინანსებები მოიპოვეს. ესპანეთის, ფინეთის, ბუდაპეშტის, ამერიკის უნივერსიტეტებში სასწავლებლად წასული ადგილობრივი ახალგაზრდების პორტრეტები მოტივაციისა და იმედის მომცემია მათი თანატოლებისათვის. გადაცემა „შენი საუკეთესო მომავლისთვის“ ძირითადად ამ თემებზეა ორიენტირებული. რადიოგადაცემა მზადდება ევროკავშირისა და გაეროს განვითარების პროგრამის ფინანსური მხარდაჭერით.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველოს“ და რადიო „ათინათის“ ერთობლივი გადაცემა „ჩვენი თვითმმართველობა“ რეგიონისა და ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის მასშტაბით მიმდინარე მოვლენებს აშუქებს. ის ყურადღებას ამახვილებს პოლიტიკაზე, სოციალურ საკითხებზე, მათ შორის, ახალგაზრდების პრობლემებსა და ადგილობრივ დონეზე არსებულ გამოწვევებზე. ეპიზოდები მომზადდა მიუსაფარი ცხოველების პრობლემაზე, ჩხოროწყუს საკრებულოს საქმიანობის მიმოხილვაზე, რეგიონული მედიის გამოწვევებზე, ზუგდიდის მერის გეგმებსა და საკრებულოსთან მის თანამშრომლობაზე, დევნილთა განსახლების პრობლემებზე, რამდენიმე გადაცემა მიემდგნა ე.წ „რუსულ კანონსა“ და მის განხილვას. საკვლევი პერიოდის (2020-2024 წლები) განმავლობაში რამდენიმე ეპიზოდი მომზადდა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში ახალგაზრდების პრობლემებისა და გამოწვევების შესახებ. 2023 წლის 20 სექტემბერს ეთერში გავიდა ეპიზოდი, სახელწოდებით: „ახალგაზრდების გამოწვევები წალენჯიხაში“. გადაცემის სტუმრები ადგილობრივი იურისტი და სამოქალაქო აქტივისტი იყვნენ. საუბარი შეეხებოდა წალენჯიხასა და დაბა ჯვარში მცხოვრები ახალგაზრდების პრობლემებს. რესპონდენტებმა ყურადღება ახალგაზრდების მიგრაციაზე გაამახვილეს. სტუმრებმა ამ მოვლენის ერთ-ერთ მიზეზად დედაქალაქში განათლების მიღების შესაძლებლობა დაასახელეს.

მიუხედავად იმისა, რომ წალენჯიხაში უმაღლესი სასწავლებელი არ არის, ზუგდიდში ფუნქციონირებს უნივერსიტეტი, თუმცა ადგილობრივი ახალგაზრდების უმეტესობა სასწავლებლად წასვლას მაინც თბილისში ამჯობინებს. სწავლის დასრულების შემდეგ კი რეგიონში აღარ ბრუნდებიან. რესპონდენტმა ახალგაზრდების დედაქალაქში დარჩენის მიზეზად დასაქმების მეტი შესაძლებლობა დაასახელა. მიუხედავად იმისა, რომ პროფესიით დასაქმება თბილისშიც ძალიან რთულია, საქართველოს რეგიონებთან შედარებით დედაქალაქში ბევრად მეტი სამუშაო ადგილია, თუნდაც მომსახურების სფეროში. კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემა, რომელიც გადაცემის სტუმრებმა გამოკვეთეს, წალენჯიხის მუნიციპალიტეტში მუნიციპალური ტრანსპორტის არარსებობაა. ადგილობრივები სხვადასხვა მუნიციპალიტეტიდან მოძრავი გამგელო ტრანსპორტით სარგებლობენ. მიუხედავად იმისა, რომ ისინი აღნიშნულ პრობლემას რამდენიმე წელია აპროტესტებენ, საკითხი ჯერჯერობით არ მოგვარებულა.

ტრანსპორტის არარსებობა პირდაპირაა დაკავშირებული დასაქმების პრობლემებთან, რაც ადგილობრივი ახალგაზრდების რეგიონიდან შიდა თუ გარე მიგრაციას იწვევს. მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა ძირითადად დასაქმებულია საკუთარ მეურნეობაში, ადგილობრივ თვითმმართველობასა და მომსახურების სფეროში, ძირითადად, სუპერმარკეტებში, სახელმწიფოს სოციალური პროგრამით დასაქმებულთა რაოდენობაც იმატებს. ჟურნალისტის კითხვაზე თუ რა უნდა შეიცვალოს წალენჯიხასა და ჯვარში, რომ მეტად სასურველი და მიმზიდველი იყოს ახალგაზრდებისთვის, რესპონდენტებმა აღნიშნეს, რომ მუნიციპალიტეტს აქვს უდიდესი ტურისტული პოტენციალი, რომლის რეალიზებაც მნიშვნელოვან გავლენას მოახდენს თავად მისი პოპულარიზაციის საქმეში, ადგილობრივებისთვის იქნება მეტად შემოსავლიანი, განვითარდება მცირე ბიზნესი. გადაცემაში აღნიშნა, რომ წალენჯიხის მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდებისთვის გასართობი და სპორტული სივრცეების ნაკლებობა არ იგრძნობა. ამ მიმართულებაზე მუნიციპალიტეტში განსაკუთრებული ყურადღებაა გამახვილებული. ძირითადი პრობლემები რომლებიც გადაცემის სტუმრებმა გამოკვეს ახალგაზრდების მიგრაცია, შიდა სასოფლო გზების გაუმართაობა, დასაქმების პრობლემა და მუნიციპალური ტრანსპორტის არარსებობაა. ("ათინათი", www.radioatinati.ge 2023) გადაცემის მორიგი ეპიზოდის სტუმრები ჩხოროწყელი სკოლის მოსწავლე და ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგი იყვნენ. სტუმრებმა ჩხოროწყელი ახალგაზრდების პრობლემებზე ისაუბრეს.

გადაცემაში აღნიშნა, რომ ადგილობრივი ახალგაზრდებისთვის პრობლემურია საგანმანათლებლო და გასართობი სივრცეების არარსებობა. მუნიციპალიტეტში არ არსებობს კინოთეატრი, ტრენინგ-სემინარების, შეხვედრების, დისკუსიებისთვის გამოყოფილი სივრცეები. ახალგაზრდებს არ აქვთ შეკრების ადგილი, სადაც თავისუფლად დასხდებიან გაცვლიან აზრებს და ექნებათ შესაძლებლობა დაგეგმონ და განახორციელონ იდეები. სტუმრების თქმით, ქალაქში არის მხოლოდ ერთი სტადიონი და პატარა სკვერი, სადაც მუდმივად ხალხმრავლობაა. მუნიციპალიტეტში დეფიციტურია რეკრეაციული ზონები, არ არსებობს საცურაო კომპლექსი, არ არის უფასო ინტერნეტის მიღების ე.წ WI-FI შესაძლებლობა და ა.შ. გადაცემაში სტუმრად მყოფმა მასწავლებელმა მიგრაციის პრობლემის აღწერისას აღნიშნა, რომ სოფლის სკოლებში არის

კლასები, რომლებშიც საერთოდ არ ირიცხებიან მოსწავლეები. მუნიციპალიტეტის კიდევ ერთი პრობლემა დასაქმებაა. სტუმრების თქმით, საკმაოდ ხშირად დასაქმებული ადამიანებიც ტოვებენ რეგიონს, რადგან ანაზღაურება დაბალია და ადამიანის ელემენტარულ მოთხოვნილებებს ვერ აკმაყოფილებს. ("ათინათი", www.radioatinati.ge 2023) გადაცემის კიდევ ერთი ეპიზოდი ზუგდიდელი ახალგაზრდების პრობლემების განხილვასაც დაეთმო. სტუმრები ადგილობრივი ახალგაზრდები იყვნენ. მათ ზუგდიდელი ახალგაზრდების ძირითად პრობლემებად და გამოწვევებად შემდეგი საკითხები დაასახელეს: სტუდენტების გრაფიკზე მორგებული სამუშაო ადგილებისა და ახალგაზრდული სივრცეების არარსებობა, დამსაქმებლების მიერ რამდენიმეწლიანი სამუშაო გამოცდილების მოთხოვნა, შიდა და გარე მიგრაცია. გადაცემაში აღინიშნა, რომ მუნიციპალიტეტისა და მერიის დაქვემდებარებაში არსებული სივრცეები, მაგალითად ბოტანიკური ბაღი ფასიანია და ყველასთვის ხელმისაწვდომი არ არის. ხოლო გასართობი სივრცეები საერთოდ არ არსებობს. ქალაქი ახალგაზრდებისთვის უფრო მიმზიდველი და სასურველი რომ გახდეს, საჭიროა დეცენტრალიზაცია, რეგიონის ტურისტული და გასართობი პოტენციალის გამოკვეთა. ახალგაზრდების განათლებისა და დასაქმების ხელშეწყობა და მათთვის სასურველი გარემოს შექმნა. ("ათინათი", www.radioatinati.ge 2023)

კვლევის შედეგი / დასკვნა

საკვლევი პერიოდის, 2020-2024 წლების განმავლობაში რადიო „ათინათის“ ვებგვერდზე გადაცემა „ჩვენი თვითმმართველობის“ 84 ეპიზოდი განთავსდა. თუმცა, ახალგაზრდების საჭიროებებსა და პრობლემებს მხოლოდ 3 მათგანი ასახავდა. გადაცემა „შენი საუკეთესო მომავლისთვის“ კი 2023 წლიდან გადის ეთერში და ამ დრომდე მომზადებული 13-ვე ეპიზოდი წარმატებული ახალგაზრდების ისტორიების გაცნობას დაეთმო. მიუხედავად იმისა, რომ დასახელებულ რადიოებზე შორის სხვაობა საკმაოდ დიდია, ახალგაზრდებზე მომზადებული გადაცემების ეპიზოდები მნიშვნელოვან, საინტერესო და განსაკუთრებით პრობლემური თემების განხილვას დაეთმო. გამოიკვეთა რეალურად არსებული გამოწვევები, რომელთა მოგვარებაც ადგილობრივი ახალგაზრდების ცხოვრების დონის გაუმჯობესებას და რეგიონებში არსებული მდგომარეობის მოგვარებას შეუწყობს ხელს.

შეიძლება ითქვას, რომ რადიო „ათინათს“ აქვს გამართული ვებგვერდი, სადაც საარქივო და მიმდინარე მასალებია განთავსებული. თავად მედიასაშუალება ყურადღებას ამახვილებს რეგიონის აქტუალურ პრობლემებსა და სიახლეებზე. ახალგაზრდებისთვის საინტერესო საკითხების მიმართულებით აშუქებს, როგორც დადებით, ასევე პრობლემურ და ნეგატიურ თემებს. წინამდებარე სტატიაში განხილულ გადაცემებში ცალ-ცალკე გაშუქდა რეგიონის 3 დიდი მუნიციპალიტეტის ახალგაზრდებისთვის პრობლემური საკითხები.

„ათინათის“ შემთხვევაში გამოიკვეთა მცდელობა გაშუქდეს რეგიონში მცხოვრები ახალგაზრდების წინაშე არსებული პრობლემები და გამოწვევები. თუმცა, ბუნებრივია, ბევრად სასიკეთოდ და შედეგიანი იქნება მსგავსი თემატიკის გადაცემების მეტი ინტენსივობით მომზადება და პრობლემების გამოკვეთა მისი შემდგომი მოგვარების მიზნით.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ელდარ იბერი & თეა მჟავანაძე & ნანა ტალახაძე. 2009. "საქართველოს რადიოს ისტორია". თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. https://www.tsu.ge/assets/media/files/48/nashromebi/Saqartvelos_Radios_Istoria.pdf.
2. მარღია, მარიამ. 2024. „ქა რთული რეგიონული მედიის ჩამოყალიბება და თანამედროვე გამოწვევები.“ საერთაშორისო რეფერირება დი და რეცენზირება დი ჟურნალი "მეცნიერება და ინოვაცია", N4, გვ. 218.
3. რატი შუბლაძე & დავით სიჭინავა & თამარ ხომტარია. 2023. „ახალგაზრდობის კვლევა დამოუკიდებელი საქართველოს თაობა: იმედებსა და გაურკვევლობას შორის“. თბილისი: ფრიდრიხ ებერტის ფონდი.

ინტერნეტრესურსები:

4. "ათინათი", რადიო. 2024. www.radioatinati.ge. 25 მაისი . წვდომა 2025 წლის 14 იანვარი. <https://shorturl.at/lBmPH>
5. —. 2023. www.radioatinati.ge. 20 სექტემბერი. წვდომა 2025 წლის 14 იანვარი. <https://shorturl.at/JFSqq>
6. —. 2023. www.radioatinati.ge. 16 სექტემბერი. წვდომა 2025 წლის 14 იანვარი. <https://shorturl.at/x1gCE>
7. —. 2023. www.radioatinati.ge. 15 სექტემბერი. წვდომა 2025 წლის 14 იანვარი. <https://shorturl.at/VEKdN>
8. რადიო"ათინათი". www.radioatinati.ge. წვდომა 2025 წლის 14 იანვარი. <https://www.radioatinati.ge/chven-shesakheb.html>.
9. *TRI MEDIA INTELLIGENCE*. წვდომა 2024 წლის 20 december. <https://www.tmi.ge/ka/pages/1>.

The theme of the Youth in the Georgian regional radio (on the example of the radio “Atinati”)

Mariam Marghia

Doctoral Student of the Doctoral Program in Mass Communication

Caucasus International University Tbilisi City, Chargali str. #73

mariam.margia@ciu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9303>

Abstract

Recently, the Georgian media market is characterized with wide diversity. On top of the traditional media, multiple news agencies and news blogs are actively carrying their activity. Despite of a large number of media outlets, the central (capital-based) media is still dominating. It has a high budget and rating, and against this background regional broadcasters have rather limited financial or human resources needed for their operation.

The local media is able to provide its own auditory with specific, local topics. Comfortable location enables it to report on different interesting events or routine activities carried on-site operatively and with maximal load. The stated is a comfortable instrument of dissemination of news for the auditory being interested in current events or simply residents of a definite region.

Media is characterized with its massive character, consideration of diversified interests of the auditory and forms of expression. Implementation of internet web made obtaining and processing of information immensely fast and comfortable. Proceeding from this, dependence of the society, especially of young people, upon the so-called gadgets, popularizes an opinion, that this part of the society is being separated from the traditional media gradually. The youth represents an extremely interesting, diversified part of the society focused on its constant development. Thus, preservation of the young auditory is very significant for the media, as well as discovering and considering of their interests and aspiration.

Against the background when internal and external migration is high in the country, the media must actively and frequently talk about the problems existing in concrete regions and challenges existing in front of the youth. In searching of the ways of settlement of these problems obtaining of the information field is a beneficial way.

A target of the submitted research is to represent a significance of reporting of the issues being interesting for young people, the problems and challenges they face in their daily life, to discover whether “Atinati” prepares programs and/or rubrics about local young people, the extent of the time spent and whether reporting of the youth’s issues is a priority for the media outlets.

Expressing of the interest by the local media in the youth’s topics, its general activation, its implementation in the state’s agenda, logically, will have an impact in the process of developing of the regional media, obtaining of the auditorial trust and rising of their ratings.

Keywords: youth, regional, local, radio, reporting, Atinati.

მე-5 თაობის (5G) და Wi-Fi 6E, 7-ის ქსელების გაერთიანების საკითხების დამუშავება ჰიბრიდულ ქსელში

მიხეილ ჯღამაძე

ტელეკომუნიკაციის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი,
ქ. თბილისი, მ. კოსტავას 77,
+995577721199; m.jgamadze@gtu.ge
DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9307>

აბსტრაქტი

ახალი თაობის მობილური 5G, Wi-Fi 6E და Wi-Fi 7 ქსელები, ასევე მომავალი თაობის Wi-Fi 8 ქსელი, სულ უფრო სწრაფად ხდება მასობრივი გამოყენების. როგორც 5G ტექნოლოგიას, ასევე Wi-Fi 6E/7/8 გააჩნია თავისი უპირატესობები. ახალი თაობის ქსელებს შეუძლიათ ჩართონ სხვადასხვა მოწყობილობები, კავშირის სხვადასხვა პარამეტრებისა და მომხმარებლის ან მოწყობილობის სხვადასხვა მოთხოვნების მიხედვით. მაგალითად როგორიცაა: ქსელის უსაფრთხოება, დაბალი შეყოვნება, მონაცემთა მაღალი სიჩქარე და სხვა.

აღნიშნულ ნაშრომში განხილულია თანამედროვე ქსელების გაერთიანების შესაძლებლობა და ასეთი ქსელების საშუალებით, მონაცემთა გადაცემის უფრო სრულყოფილი მომსახურებების შექმნა, რომელიც ინდივიდუალურად მორგებული იქნება ყველა სხვადასხვა სახის მომსახურებების მოთხოვნებთან. ასევე აღნიშნული ქსელების ერთ ერთი მთავარი უპირატესობას წარმოადგენს შიდა მონეტიზაციის სისტემის არსებობა, რომელიც საშუალებას იძლევა სხვადასხვა სატარიფო გეგმების/პაკეტების შექმნა მოხდეს ქსელის შიგნით ინდივიდუალურად.

საკვანძო სიტყვები: 5G SA (standalone architecture), 5G NSA (non-standalone architecture), Wi-Fi 6E, Wi-Fi 7, Wi-Fi 8, Time Division Multiplex (TDM) MAC, SDN (Software Defined Networking)

შესავალი

Wi-Fi ტექნოლოგიის ქსელები ეხმარებიან ოპერატორებს და ხელის უწყობენ ფიჭური ქსელის დაფარვის გაფართოებას დახურულ კერძო და საჯარო სივრცეებში, სადაც ფიჭური ქსელით შეღწევა გართულებულია ან სხვადასხვა სახის დამატებითი მომსახურებებია მისაწოდებელი. ისინი ხელს უწყობენ რადიოარხების გამტარუნარიანობის დაზოგვას/გაზრდას, ოპერაციული ხარჯების და ქსელის გადატვირთულობის შემცირებას. გარდა ამისა, კომერციული Wi-Fi ქსელები უზრუნველყოფენ დამატებითი შემოსავლების მიღებას. Wi-Fi 6E/7/8 ფოკუსირებულია ქსელის ეფექტურობაზე მრავალ მომხმარებლის, მათ შორის, IoT და M2M მოწყობილობების წვდომისთვის. ისინი იყენებენ სამ არალიცენზირებულ სიხშირულ დიაპაზონს (2,4 გჰც, 5 გჰც, 6 გჰც). Wi-Fi 8 შემთხვევაში რომელიც ჯერჯ კიდევ საბოლოო

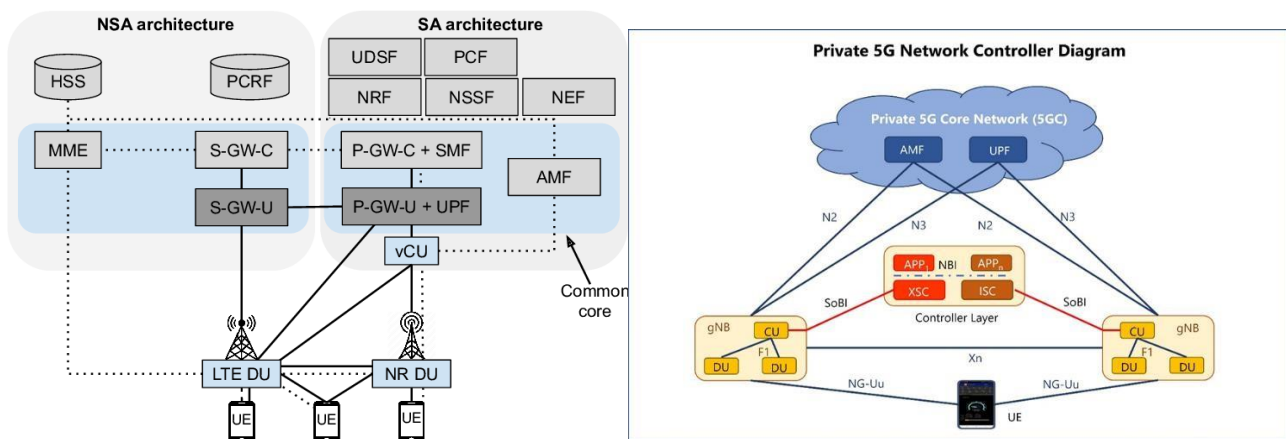
ჩამოყალიბების ეტაპზე, შესაძლებელია დაემატოს 42.5 და 71 გჰც. (IEEE_802.11bn). Wi-Fi კერძო ქსელების გამოყენების ძირითადი არეალია კომერციულ უკაბელო დაშვების წერტილები, სამრეწველო IoT, M2M, Windows მოწყობილობები, დიდი ტერიტორიებისათვის შიდა საწარმოო მაღალი სიმკვრივის უკაბელო ქსელები და სხვა.

5G არის მეხუთე თაობის მობილური ქსელი. იგი იძლევა საშუალებას პრაქტიკულად ყველასა და ყველანაირი ერთმანეთთან დასაკავშირებლად, მათ შორის მანქანების, ობიექტებისა და მოწყობილობების ჩათვლით. ეს ტექნოლოგია განკუთვნილია მონაცემთა უფრო მაღალი სიჩქარით გადასაცემად. ასევე უზრუნველყოფს დაბალი დაყოვნებას, მეტ სიმკვრივას და სხვა უფრო გაუმჯობესებულ მომსახურებებს.

ძირითადი ნაწილი

5G და Wi-Fi 6E/7/8 ქსელების ერთობლივი გამოყენებით (ჰიბრიდული ქსელი), შესაძლებელია დიდი ტერიტორიების, საწარმოების, სანაოსნო პორტების, აეროპორტების, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილების, სტადიონების, საკონცერტო დარბაზების და სივრცეების სრულიად დაფარვა მაღალი სიჩქარით, დაბალი დაყოვნებით, უსაფრთხოებით, სხვადასხვა დამატებითი ფართო სპექტრის მომსახურებების გამოყენებით და სხვა. ეს შესაძლებელია 5G ქსელის მოქნილი კონფიგურაციიდან და ასევე Wi-Fi 6E/7/8 ქსელების თავისებურებიდან გამომდინარე, ასევე შესაძლებლობას აჩენს, შეიქმნას ერთიანი შიდა მონეტიზაციის სისტემა.

ორი სხვადასხვა ქსელის გაერთიანება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ 5G ქსელი აგებულია კლასიკური ქსელის „დამოუკიდებელი არქიტექტურული“ კონფიგურაციით SA (standalone architecture), რომელშიც „არა დამოუკიდებელი“ NSA (non-standalone architecture) ქსელის არქიტექტურისაგან განსხვავდებით, რომელიც აკავშირებს 5G რადიო ქსელების საკონტროლო სიგნალიზაციას 4G LTE ბირთვთან, 5G (Standalone) რადიო ქსელის საკონტროლო სიგნალიზაცია დაკავშირებულია პირდაპირ 5G ძირითად ქსელთან. (სურ.1)

სურ. 1. „დამოუკიდებელი არქიტექტურული“ კონფიგურაცია SA (standalone architecture) და „არა დამოუკიდებელი“ NSA (non-standalone architecture) ქსელის არქიტექტურა, 5G ქსელის

კონტროლერის დიაგრამა

ქსელის ასეთი სტრუქტურა მიიღწევა საკონტროლო სისტემების დეცენტრალიზაციით, რაც გამოიხატება იმაში, რომ ყველა SA კვანძს აქვს თავისი კონტროლერი/მმართველი, რის ხარჯზეც მცირდება დაყოვნება მოწყობილობებს შორის და ხდება მონაცემების უფრო სწრაფი დამუშავება.

5G-ს (SA არქიტექტურით) და Wi-Fi 6E/7/8 ქსელების გაერთიანება, ასევე მათი ერთ სივრცეში კონტროლი და ფუნქციების გადანაწილება, შესაძლებელია 5G-ს ქსელის კონტროლერის და Wi-Fi ქსელში IEEE 802.11s მარშუტიზაციის პროტოკოლის (Hybrid Wireless Mesh Protocol, or HWMP), ერთ სისტემაში და ერთ საერთო კონტროლერში გაერთიანებით.

საერთო კონტროლერის ფუნქციებში ასევე უნდა იყოს ნებართვები სხვადასხვა პროგრამების და პროტოკოლების მართვისთვის. მაგალითად მოწყობილობებში Time Division Multiplex (TDM) MAC პროტოკოლის დამატება, ნაცვლად ტრადიციული CSMA/CA (Carrier Sense Multiple Access with Collision Avoidance) პროტოკოლისა და ასევე TDM მეთოდზე დაფუძნებული: TWT (Target Wake Time) - სამიზნე გაღვიძების დრო (საშუალებას აძლევს მოწყობილობებს მეტი დრო გაატარონ „ძილის“ რეჟიმში); HCCA (Hybrid Coordination Function - ჰიბრიდული კოორდინაციის ფუნქცია; TSN (Time-Sensitive Networking) - დროისადმი მგრძნობიარე ქსელი და სხვა.

საერთო კონტროლერს უნდა ქონდეს შესაძლებლობა და ნებართვა რომ გამოიყენოს შემდეგი პროტოკოლები და ფუნქციები:

1. MAC Layer პროტოკოლები:

- IEEE 802.11k (Radio Resource Measurement) - აგროვებს სამეზობლო ქსელების მონაცემებს (სიგნალის სიმძლავრე, დატვირთვა); მოწყობილობას ეხმარება საუკეთესოდ შესაფერისი ქსელის არჩევაში; არ წყვეტს შეერთებას პირდაპირ, მაგრამ გზავნის მონაცემებს რომ სხვა პროტოკოლებმა ეს გააკეთონ.
- IEEE 802.11v (BSS Transition Management) - აძლევს რეკომენდაციას მოწყობილობას უკეთეს ქსელზე გადასასვლელად; იძლევა roaming-ის ოპტიმიზაციას დაბალი ხარისხის ქსელის დატოვებით; ხელს უწყობს რესურსების გადატანას უკეთეს კავშირზე.
- 802.11r (Fast BSS Transition (FT)) - უზრუნველყოფს სწრაფ გადართვას, რომ მომხმარებელმა ვერ შეამჩნიოს წყვეტა. უზრუნველყოფს სწრაფ roaming-ს (ჰენდოვერს) Access Point-ებს შორის; ამცირებს ლატენციას და შეფერხებებს მოწყობილობის გადაადგილებისას; თუ ახალი ქსელი უკეთესია, მაშინ მოწყობილობა გადადის და ძველი შეერთება იშლება. ამ პროცესს ხშირად ეძახიან client steering ან network-assisted roaming.

2. Application Layer პროტოკოლები:

- Wi-Fi Multimedia (WMM) - ფილტრავს და პრიორიტეტებს ანიჭებს ტრაფიკს (ვიდეო, ხმა); არ

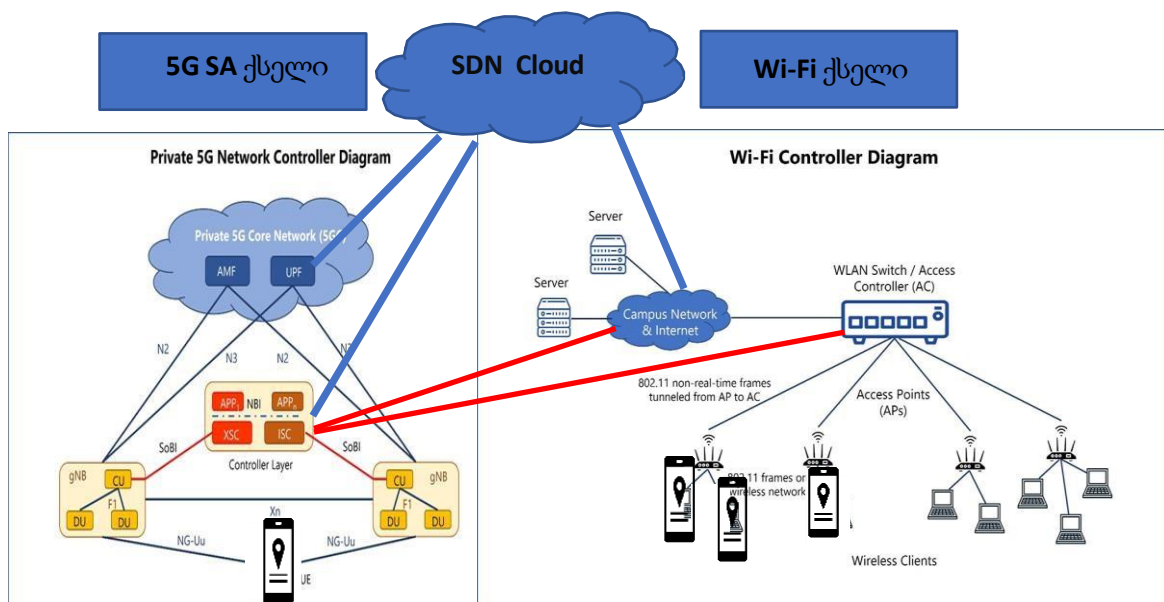
წყვეტს შეერთებებს, მაგრამ ამცირებს ცუდი ქსელის ზემოქმედებას QoS მექანიზმებით.

- 802.11ai – Fast Initial Link Setup (FILS) - სწრაფად აკავშირებს მოწყობილობას (განსაკუთრებით საჯარო სივრცეებში).

ისეთი სახის მოწყობილობებში (IoT, M2M, Smart Phone, Smart Devices ...), რომლებიც დაფუძნებულია Ios ან Android პლატფორმებზე უნდა ქონდეთ გააქტიურებული მობილური მოწყობილობების მართვის MDM (Mobile Device Manager) პროგრამული უზრუნველყოფა ან შესაბამისი მოწყობილობის მართვის პროგრამული უზრუნველყოფა, რომელიც შესაძლებელია გაიწეროს ხელით ან სპეციალური პლაგინის (Plug-In - პროგრამული უზრუნველყოფის კომპონენტი, რომელიც აფართოებს არსებული პროგრამული სისტემის ფუნქციონალურობას, სისტემის ხელახლა შექმნის გარეშე) გამოყენებით ავტომატურად, როცა ეს მოწყობილობა მოხვდება კერძო ქსელის დაფარვის ზონაში;

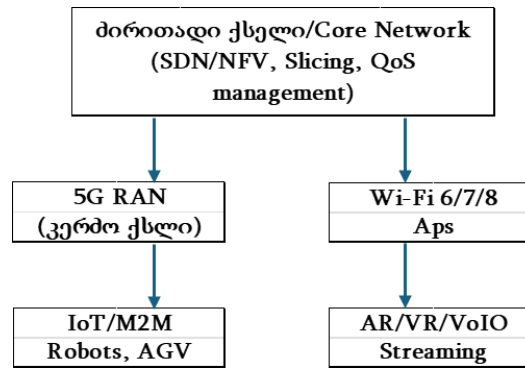
ცენტრალური კონტროლერი, ყველა ძირითადი პროტოკოლებით და სხვადასხვა პროგრამულ უზრუნველყოფებით, იძლევა საშუალებას გაფილტრონ ქსელის მოთხოვნები კავშირის ხარისხის, უფლებების, პრიორიტეტების და სხვა მოთხოვნების მიხედვით.

5G-ს და Wi-Fi 6E/7/8 ქსელების ერთ სისტემაში გაერთიანება, მოითხოვს ასევე SDN (Software Defined Networking) შექმნას და აგრეთვე მართვის სისტემაში აღრიცხვის/ბილინგის (მონეტარიზაციისათვის) და ერთიანი მონაცემთა ბაზის დამატებას. (სურ.2)

სურ. 2 გაერთიანებული 5G და Wi-Fi ქსელების კონტროლერის დიაგრამა

5G-ს და Wi-Fi 6E/7/8 ქსელების ერთ სისტემაში გაერთიანების არქიტექტურა, სხვადასხვა ტიპის ქსელებისთვის, შეიძლება სხვადასხვა იყოს. ეს დამოკიდებულია კონკრეტული ქსელის დანიშნულებაზე და აღნიშნული ქსელების უპირატესობებზე (სურ. 3)

სურ. 3 ჰიბრიდული ქსელის არქიტექტურა

ძირითადად ჰიბრიდულ ქსელში კომბინირებული არქიტექტურა საშუალებას იძლევა, სხვადასხვა ტიპის ტრაფიკი განაწილდეს შესაბამის ქსელებზე. მაგალითად: Wi-Fi 6/7/8 - გამოიყენება არასტაბილური ან მაღალი გამტარუნარიანობის მქონე გარე აპლიკაციისთვის, ხოლო 5G ქსელი - დაბალი დაყოვნების, მაღალი საიმედოობის და უსაფრთხოების კავშირებისთვის.

ამის გათვალისწინებით სხვადასხვა სფეროში და სხვადასხვა დანიშნულებით გამოყენებისათვის შესაძლებელია სხვადასხვა კონფიგურაციის ჰიბრიდული ქსელების შექმნა. მაგალითად:

- საწარმოო გარემო - IoT მოწყობილობები გადაერთოს Wi-Fi-ზე ხოლო ეგრეთწოდებულმა „ციფრულმა ტყუპებმა“ (Digital Twin) იმუშაონ 5G-ზე (დაბალი დაყოვნების მოთხოვნებიდან გამომდინარე).
- სამედიცინო დაწესებულება - პაციენტის მონიტორინგი და ძალიან მაღალი ხარისხის ვიდეო გადაცემა 5G-ზე. ხოლო Wi-Fi-ზე - დამატებული პორტატული მოწყობილობები.
- აეროპორტი - Wi-Fi 7 - მგზავრებისთვის, ხოლო 5G - საფრთხეების მონიტორინგი და სადისპეჩერო/სანავიგაციო მართვა.

ჰიბრიდული ქსელის სხვადასხვა არქიტექტურებიდან ცალკე გამოსაყოფია ისეთ ადგილებში მათი აგება როგორებიცაა: მაგალითად სტადიონი, საკონცერტო დარბაზი, ცენტრალური მოედნები და ასეთი ტიპის ადგილები, სადაც განსაკუთრებით ბევრი მომხმარებელი და შესაბამისად ბევრი სხვადასხვა „ჭკვიანი“ მოწყობილობა განსაზღვრული დროის ერთ მონაკვეთში, ხანგრძლივად, ერთდროულად იყრის თავს. ასეთ ადგილებში ფინანსური თვალსაზრისით არ არის რეკომენდირებული მთლიანად 5G ქსელის ან მთლიანად Wi-Fi 6/7/8 ქსელების აგება, რადგან ასეთ ადგილებში დროის გარკვეულ მონაკვეთში საჭიროა თითქმის ყველა სახის მომსახურეობის გაწევა სხვადასხვა კავშირის პარამეტრებისა და ხარისხის მოთხოვნების ჩათვლით.

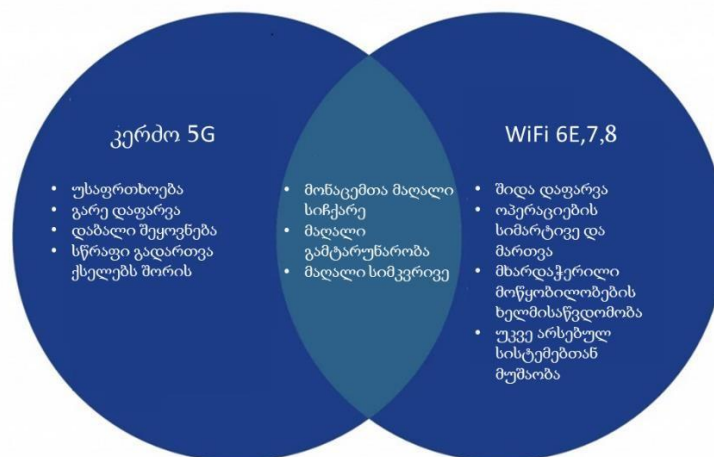
ასეთ ადგილებში ყველაზე ოპტიმალური გამოსავალი იქნება ჰიბრიდული ქსელის აგება, სადაც შესაძლებელი იქნება ყველა პოტენციურად მოთხოვნილი მომსახურეობის მიწოდება, ასევე

სრული მონეტიზაცია გაწეული მომსახურებების სანაცვლოდ. მაგალითად: თუ 5G ქსელს შეექმნება 5G მობილური აბონენტების მომსახურების პრობლემა, მათ მიერ დიდი გამტარუნარიანობის მოთხოვნის შემთხვევისას, ცენტრალურ კონტროლერს შეუძლია ასეთი მომხმარებლები, რომლებისთვისაც მთავარია კავშირის მაღალი გამტარუნარიანობა და ძირითადად იყენებენ არაკრიტიკულ აპლიკაციებს (ნაკლებად სენსიტიური არიან დაყოვნებას, უსაფრთხოებას და ქსელის ცვლილებებთან მიმართ) შესაძლებელია გადაერთონ Wi-Fi 6/7/8 ქსელზე და ამავე დროს ქსელის ოპერატორმა შეინარჩუნოს მომხმარებლის იდენტიფიკაცია შემდგომი მომსახურების საფასურის დარიცხვის მიზნით.

დასკვნა

ჰიბრიდული ქსელების აგებით შესაძლებელია მთელი რიგი პრობლემების გადაჭრა, რომელიც სწრაფად იზრდება მომხმარებლების მხრიდან სულ უფრო მზარდი მოთხოვნილებებიდან გამომდინარე. ძირითადად იზრდება მოწყობილობების კავშირის ხარისხის, უწყვეტობის და გარანტირებული ხელმისაწვდომობის მოთხოვნები, განსაკუთრებით ბევრი სხვადასხვა ასეთი სახის მოწყობილობების ერთად ადგილზე კონცენტრაციისას.

ჰიბრიდული ქსელების ძირითადი უპირატესობებია: ოპტიმიზაცია; ტრაფიკის ავტომატური ბალანსირება; ახალი ტექნოლოგიების დამატების სიმარტივე დამატება; დაცვა და კონტროლი, რომელიც დაფუძნებულია კავშირის წერტილი-წერტილთან end-to-end შიფრაციაზე; Wi-Fi-ის ფართო ხელმისაწვდომობა; 5G-ის საიმედოობა; დაბალი დაყოვნება; დაფარვა; მონაცემთა მაღალი სიჩქარე; მაღალი სიმკვრივე და სხვა. სურ. 4

სურ. 4 ჰიბრიდული კერძო ქსელების ძირითადი უპირატესობი

ასეთ ქსელების აგებას ჯერჯერობით აქვს ასევე ბევრი დაბრკოლება, როგორიცაა: უნივერსალური კონტროლერის შექმნა; იურიდიული საკითხი რომელიც გულისხმობს

„პლაგინის“ ავტომატური გამოყენებისას მომხმარებლებიდან სათანადო ნებართვების აღებას;

კონკრეტული მარეგულირებელის წესების დაცვას (ძირითადად სხვადასხვა ლიცენზირებული და არალიცენზირებული სიხშირეების გამოყენებაზე); ისეთი პროტოკოლების, სტანდარტების ან პროგრამული უზრუნველყოფის გამოყენება რომელიც ჯარ არ არის საბოლოოდ მიღებული და სხვა.

საბოლოო ჯამში ასეთი ჰიბრიდული ქსელების აგებას მაინც ბევრი უპირატესობა ექნება სტანდარტულ 5G ქსელთან და ცალკე მდგომ კერძო ან საჯარო Wi-Fi 6/7/8 ქსელებთან მიმართებაში.

ჰიბრიდული ქსელების აგებით (მე-5 თაობის (5G) და Wi-Fi 6E, 7-ის ქსელების გაერთიანებით) შესაძლებელია მთელი რიგი პრობლემების გადაჭრა, როგორიცაა: მოწყობილობების კავშირის ხარისხი, უწყვეტობა, გარანტირებული ხელმისაწვდომობა, ოპტიმიზაცია; ტრაფიკის ავტომატური ბალანსირება; კავშირის უსაფრთხოება, Wi-Fi-ის ფართო ხელმისაწვდომობა, მაღალი გამტარუნარიანობა, დაბალი დაყოვნება, სწრაფი გადართვა ქსელებს შორის, დაფარვა; მონაცემთა მაღალი სიჩქარე; მაღალი სიმკვრივე და სხვა.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ECMA 368, High Rate Ultra Wideband PHY and MAC standard, 2007.
2. A. Kashyap, S. Ganguly, and S. Das. A Measurement-based Approach to Modeling Link Capacity in 802.11-based Wireless networks. In Proc. ACM MobiCom, Montreal, Canada, Oct. 2007.
3. D. Mills. Internet time synchronization: The network time protocol. IEEE Transactions on Communications, 39:1482–1493, 1991.
4. A. Rao and I. Stoica. An Overlay MAC Layer for 802.11 Networks. In Proc. ACM MobiSys, Seattle, WA, USA, Jun. 2005.
5. https://www.manageengine.com/mobile-device-management/how-to/mdm-configure-wifi-settings.html#configure_wifi_settings
6. https://en.wikipedia.org/wiki/IEEE_802.11#:~:text=IEEE%20802.11%20is%20used%20in,network%20with%20IEEE%20802.11p.
7. https://en.wikipedia.org/wiki/IEEE_802.11s#:~:text=802.11s%20defines%20a%20default,approach%20and%20tree%2Dbased%20routing
8. <https://support.apple.com/en-ge/guide/deployment/dep5370d089/1/web/1.0#depbe1f8cc5b>
9. <https://support.apple.com/en-ge/guide/deployment/depbdefca1fc/1/web/1.0>

Development of issues of combining 5th generation (5G) and Wi-Fi 6E, 7 networks in a hybrid network

Mikheil Jgamadze

*Doctor of Telecommunications, Associate Professor,
Georgian Technical University,
Tbilisi, M. Kostava 77,
+995577721199; m.jgamadze@gtu.ge
DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9307>*

Abstract

New generation mobile 5G, Wi-Fi 6E and Wi-Fi 7 networks, as well as the next generation Wi-Fi 8 network, are increasingly becoming mass used. Both 5G technology and Wi-Fi 6E/7/8 have their own advantages. New generation networks can enable various devices, depending on different connection parameters and different requirements of the user or device. For example, such as network security, low latency, high data rate, etc.

This paper discusses the possibility of combining modern networks and, through such networks, creating more complete data transmission services, which will be individually tailored to the requirements of all different types of services. Also, one of the main advantages of these networks is the presence of an internal monetization system, which allows the creation of different tariff plans/packages within the network individually.

Keywords: 5G SA (standalone architecture), 5G NSA (non-standalone architecture), Wi-Fi 6E, Wi-Fi 7, Wi-Fi 8, Time Division Multiplex (TDM) MAC, SDN (Software Defined Networking)

ღრუბლოვანი კომპიუტინგი მსოფლიო ბაზარზე: ზრდა, ტენდენციები და გამოწვევები

ნონა კუხიანიძე

ავტომატიზაციის და მართვის სისტემების დოქტორი,
აკაკი წერეთლის სახელობის ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ზუსტ და საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტის მოწვეული ლექტორი
ქ. ქუთაისი, თამარ მეფის №59ა
+995599194811

nona.kukhianidze@atsu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9308>

აბსტრაქტი

ღრუბლოვანი კომპიუტინგი (Cloud Computing) წარმოადგენს თანამედროვე ტექნოლოგიურ გარემოს ერთ-ერთ ყველაზე სწრაფად მზარდ და ტრანსფორმაციულ მიმართულებას, რომელიც რევოლუციას ახდენს სხვადასხვა ინდუსტრიაში. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში ღრუბლოვანი მომსახურებები და ინფრასტრუქტურა მნიშვნელოვნად განვითარდა და იქცა აუცილებელ ინსტრუმენტად როგორც მცირე და საშუალო, ასევე მსხვილი საწარმოებისთვის. ამ სტატიის მიზანია ღრუბლოვანი კომპიუტინგის მსოფლიო ბაზრის ტენდენციების, სარგებლის და გამოწვევების მიმოხილვა და ანალიზი არსებული კვლევების საფუძველზე.

საკვანძო სიტყვები: ტრანსფორმაციული, ვირტუალიზაცია, ინდუსტრია.

1. შესავალი

ღრუბლოვანი გამოთვლების ქვეშ ჩვეულებრივ იგულისხმება ქსელიდან საჭირო გამოთვლითი სიმძლავრეების მიღების შესაძლებლობა, ამასთან მომხმარებლისთვის მთავარი არაა ამ მექანიზმის რეალიზაციის დეტალები და ის იღებს ამ „ღრუბლიდან“ ყველაფერს საჭიროს. ამის ნათელ მაგალითად შეიძლება გამოდგეს საძიებელი სისტემების ინტერფეისი, რომლებიც ძალიან მარტივია, მაგრამ ამავდროულად მომხმარებელს საჭირო ინფორმაციის მოსაძებნად უზარმაზარ გამოთვლით რესურსებს ამღებენ. ამჟამად მსხვილი გამოთვლითი ცენტრები არა მხოლოდ იმის საშუალებას იძლევიან, რომ შეინახონ და გადაამუშავონ თავის შიგნით განსაზღვრული მონაცემები, არამედ ასევე საკუთარი ვირტუალური დატა-ცენტრების შექმნის საშუალებას იძლევიან, რომელიც ახალგაზრდა კომპანიებს ეხმარება ზედმეტი ძალისხმევის გარეშე ნულიდან შექმნან თავიანთი ინფრასტრუქტურა. ამჟამად, არსებობს „ღრუბლოვანი გამოთვლების“ განსაზღვრული სიმრავლე. უფრო ხშირად ისინი განსხვავდებიან თავიანთი მნიშვნელობებით და აქცენტებით. განვიხილოთ ამ განსაზღვრებებიდან ზოგიერთი იმისათვის, რომ გავერკვეთ რას ნიშნავს „ღრუბლოვანი“ გამოთვლები სხვადასხვა თავალსაზრისით.

2. ღრუბლოვანი კომპიუტინგის ბაზრის ზრდა

ღრუბლოვანი კომპიუტინგის მსოფლიო ბაზარი ბოლო წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა და პროგნოზების მიხედვით, ამ ტემპს მომავალშიც შეინარჩუნებს. Markets and Markets-ის 2022 წლის კვლევის მიხედვით, ღრუბლოვანი კომპიუტინგის გლობალური ბაზრის მოცულობა 2021 წელს \$445.3 მილიარდი იყო, ხოლო 2026 წლისთვის ის \$947.3 მილიარდამდე გაიზრდება, რაც ნიშნავს 16.3%-იან წლიურ ზრდას (CAGR). ეს ზრდა განპირობებულია ბიზნესის მოთხოვნებით მონაცემთა დამუშავების ეფექტურობასა და მოქნილობაზე, რაც ღრუბლოვანი გადაწყვეტილებების ძირითად უპირატესობებს მოიცავს.

განსაკუთრებით აქტიურად იზრდება SaaS (Software as a Service) სეგმენტი, რომელიც კომპანიებს აძლევს საშუალებას გამოიყენონ პროგრამები ინტერნეტის საშუალებით, ლიცენზიის გარეშე. ამ მოდელმა ბაზარზე დიდი პოპულარობა მოიპოვა, ვინაიდან მომხმარებლებს უწყვეტად შეუძლიათ განახლებული პროგრამების გამოყენება ყოველგვარი ტექნიკური მხარდაჭერის საჭიროების გარეშე.

3. ღრუბლოვანი კომპიუტინგის მთავარი სარგებელი

ღრუბლოვანი კომპიუტინგის პოპულარობის ზრდა განპირობებულია მის მრავალ უპირატესობით, რაც თანამედროვე ბიზნეს პროცესებისთვის აუცილებელია: **მოქნილობა და მასშტაბურობა:** ღრუბლოვანი ინფრასტრუქტურის გამოყენება კომპანიებს საშუალებას აძლევს მარტივად შეცვალონ რესურსების რაოდენობა მოთხოვნის შესაბამისად. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დიდი მონაცემების ანალიზის ან დროებითი დატვირთვების დროს, მაგალითად, საახალწლო გაყიდვების პერიოდში.

ხარჯების შემცირება: ღრუბლოვანი კომპიუტინგის ერთ-ერთი მთავარი სარგებელი მისი ხარჯთეფექტურობაა. ტრადიციულად, კომპანიები ინფრასტრუქტურის შესაძენად დიდ ინვესტიციებს ახორციელებდნენ. ღრუბლოვანი სერვისები კი მათ საშუალებას აძლევს ისარგებლონ მხოლოდ იმ რესურსებით, რაც მათ კონკრეტულ მომენტში სჭირდებათ, რაც ამცირებს დანახარჯებს.

დაუყოვნებლივი წვდომა: ღრუბლოვანი კომპიუტინგი იძლევა წვდომას მონაცემებზე და პროგრამებზე ნებისმიერ ადგილიდან და ნებისმიერ მოწყობილობაზე, რაც ამაღლებს ბიზნეს პროცესების მოქნილობას და ეფექტურობას. ამ მოდელმა განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა შეიძინა დისტანციური მუშაობის პირობებში, რაც პანდემიის დროს განსაკუთრებით აქტუალური გახდა.

ინოვაციური ტექნოლოგიები: ღრუბლოვანი კომპიუტინგი მუდმივად ავითარებს ახალ ტექნოლოგიურ გადაწყვეტებს, მათ შორის ხელოვნური ინტელექტისა და მანქანური სწავლების ალგორითმების ინტეგრირებას. ასეთი შესაძლებლობები ბიზნესებს აძლევს საშუალებას გამოიყენონ მოწინავე ანალიტიკა, რათა მიიღონ უფრო ზუსტი გადაწყვეტილებები.

4. ღრუბლოვანი კომპიუტინგის სერვისების ტიპები

ღრუბლოვანი კომპიუტინგის სერვისები რამდენიმე ტიპისაა, რომლებიც მოიცავს როგორც პროგრამული უზრუნველყოფის მიწოდებას, ასევე მთლიან ინფრასტრუქტურას:

SaaS (Software as a Service): ეს სერვისი საშუალებას აძლევს მომხმარებლებს გამოიყენონ პროგრამები ონლაინ რეჟიმში, ყოველგვარი ინსტალაციის გარეშე. ამის კარგი მაგალითებია Google Workspace და Microsoft Office 365, რომლებიც კომპანიებს აძლევს საშუალებას იმუშაონ ერთიან პლატფორმაზე, დოკუმენტების საერთო გამოყენებითა და მონაცემთა სინქრონიზაციით.

სურ. 1 SaaS (Software as a Service)

PaaS (Platform as a Service): ეს მოდელი უზრუნველყოფს პლატფორმას, რომელზეც დეველოპერები შეძლებენ შექმნან და მართონ საკუთარი პროგრამები. ეს აძლევს კომპანიებს საშუალებას გამოიყენონ მზა ინსტრუმენტები აპლიკაციების სწრაფად განვითარებისთვის.

სურ. 2 PaaS (Platform as a Service)

IaaS (Infrastructure as a Service): ეს სერვისი სთავაზობს კომპანიებს სრულ ინფრასტრუქტურას, რომელიც მოიცავს ვირტუალურ სერვერებს, საცავებს და ქსელურ მომსახურებებს. კომპანიებს

შეუძლიათ ააშენონ საკუთარი IT ინფრასტრუქტურა საჭიროების მიხედვით, რაც განსაკუთრებით პოპულარულია სტარტაპებსა და სწრაფად მზარდ კომპანიებს შორის.

სურ. 3 IaaS (Infrastructure as a Service)

5. გლობალური ტენდენციები ღრუბლოვანი კომპიუტინგში

ბევრი კომპანია ამჯობინებს ჰიბრიდული ღრუბლების გამოყენებას, რომელიც აერთიანებს საჯარო და კერძო ღრუბლების შესაძლებლობებს. ეს მოდელი უზრუნველყოფს მონაცემების მოქნილ, უსაფრთხო და ხარჯეფექტურ დამუშავებას. კვლევები მიუთითებს, რომ IDC-ის მონაცემებით 2023 წლისთვის გლობალური კომპანიების 90% უკვე ჰიბრიდულ მოდელს იყენებდა.

ღრუბლოვანი ინფრასტრუქტურასთან ერთად, ვითარდება Edge Computing, რომელიც საშუალებას იძლევა მონაცემთა დამუშავება განხორციელდეს უფრო ახლოს მოწყობილობასთან, სადაც ინფორმაცია გენერირდება. ეს ტექნოლოგია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია IoT (Internet of Things) მოწყობილობებისთვის და 5G ქსელის განვითარებისას.

ღრუბლოვანი კომპიუტინგი მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ხელოვნური ინტელექტისა და მონაცემთა ანალიტიკის გავრცელებას. კომპანიები იყენებენ AI-ს ღრუბლოვანი პლატფორმებზე მარკეტინგული, ლოგისტიკური, სამედიცინო და სხვა მონაცემების ანალიზისთვის. Gartner-ის კვლევის მიხედვით, 2025 წლისთვის ღრუბლოვანი AI გადაწყვეტილებები ბაზრის ერთ-ერთი მთავარი მოთამაშე იქნება.

მონაცემების დაცვა და კიბერ უსაფრთხოება რჩება ღრუბლოვანი კომპიუტინგის ერთ-ერთ უმთავრეს საკითხად. მიუხედავად იმისა, რომ ღრუბლოვანი მომსახურებები უზრუნველყოფენ მონაცემთა დაშიფვრას და უსაფრთხოების მაღალი სტანდარტების დაცვას, კიბერუსაფრთხოების შემთხვევები მაინც ხშირია. კომპანიების 60%-ზე მეტი ინვესტიციებს ზრდის უსაფრთხოების სფეროში, რათა უზრუნველყონ დაცული ღრუბლოვანი გარემო.

6. გამოწვევები და პრობლემები

მიუხედავად იმისა, რომ ღრუბლოვანი კომპიუტინგი უამრავ სარგებელს სთავაზობს ბიზნესს, ის ასევე აწყდება გარკვეულ გამოწვევებს:

უსაფრთხოება და კონფიდენციალურობა: მონაცემების უსაფრთხოება რჩება ღრუბლოვანი სერვისების მთავარ გამოწვევად. კომპანიები მუდმივად ცდილობენ უზრუნველყონ მომხმარებლების მონაცემების დაცვა კიბერშეტევებისგან. ბევრმა კომპანიამ, განსაკუთრებით ჯანდაცვისა და ფინანსების სექტორებში, უნდა დაიცვას სხვადასხვა რეგულაციები, რომლებიც დაკავშირებულია მონაცემთა კონფიდენციალურობასთან, რაც დამატებით სირთულეს ქმნის.

დამოუკიდებლობის ნაკლებობა: ზოგი კომპანია შიშობს ღრუბლოვანი მომსახურების პროვაიდერებზე დამოკიდებულების გამო, რადგან ეს ზრდის რისკს, რომ სერვისების გამოთიშვის შემთხვევაში ბიზნესი ვერ იმუშავებს. ამიტომაც ბევრი კომპანია ცდილობს ჰიბრიდული გადაწყვეტილებების დანერგვას, რომელიც საშუალებას მისცემს დივერსიფიცირება მოახდინონ ღრუბლოვანი ინფრასტრუქტურის პროვაიდერებზე.

ინტეგრაციის სირთულეები: მიუხედავად ღრუბლოვანი მომსახურებების მოქნილობისა, ბევრი კომპანია აწყდება ინტეგრაციის სირთულეებს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც საქმე ეხება ძველ სისტემებთან თავსებადობას. ეს იწვევს დამატებით ხარჯებს და ტექნიკურ სირთულეებს, რაც შეზღუდავს ღრუბლოვანი კომპიუტინგის შესაძლებლობების სრულად გამოყენებას.

იურიდიული და რეგულაციური საკითხები: სხვადასხვა ქვეყნები და რეგიონები ხშირად აწესებენ სხვადასხვა რეგულაციებს მონაცემთა მართვაზე და შენახვაზე. ეს განსაკუთრებით რთულდება მაშინ, როდესაც მონაცემები ხდება სხვადასხვა იურისდიქციაში ან რეგიონებში. მაგალითად, ევროკავშირის GDPR (General Data Protection Regulation) მოითხოვს მკაცრ კონტროლს და წესების დაცვას მონაცემთა შენახვაზე, რაც კომპანიებს დამატებით სირთულეებს უქმნის ღრუბლოვან ინფრასტრუქტურაში მუშაობისას. გარდა ამისა, ზოგიერთი ქვეყანა ადგენს შეზღუდვებს მონაცემთა გეოგრაფიულ ადგილმდებარეობაზე, რაც ზოგიერთ ბიზნესს უქმნის პრობლემებს ოპერაციების გლობალურად განხორციელებისას.

7. ღრუბლოვანი კომპიუტინგის მომავალი

მსოფლიო ბაზარზე ღრუბლოვანი კომპიუტინგის მნიშვნელობა განუხრელად იზრდება, რაც განპირობებულია მონაცემთა გაზრდილი რაოდენობით და ტექნოლოგიური ინოვაციებით. თუმცა, ღრუბლოვანი ტექნოლოგიები კვლავაც დგება ახალი გამოწვევების წინაშე, რომლებიც

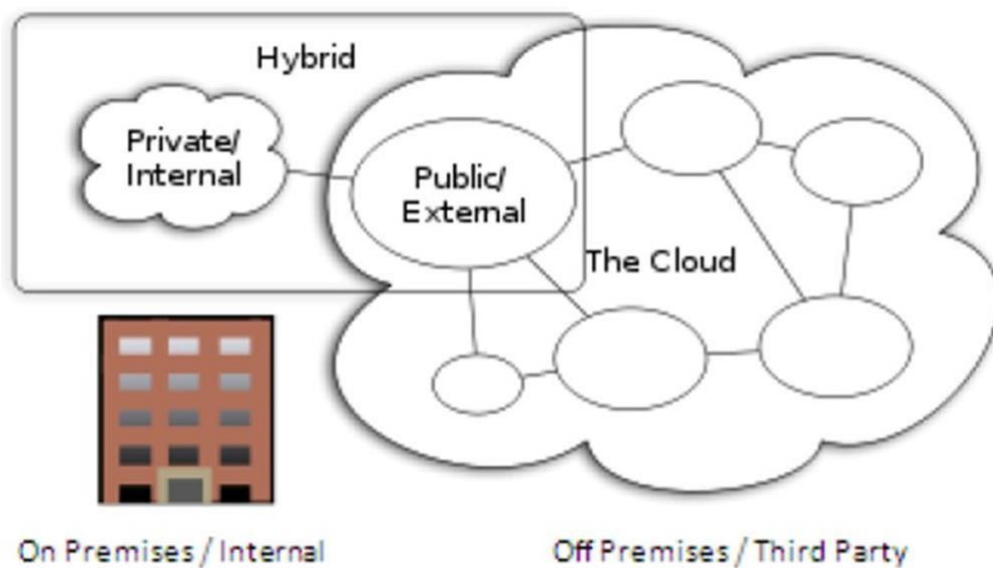
დაკავშირებულია როგორც ტექნიკურ, ისე იურიდიულ საკითხებთან.

ექსპერტები პროგნოზირებენ, რომ ღრუბლოვანი კომპიუტინგი მნიშვნელოვნად განვითარდება ისეთ მიმართულებებში, როგორიცაა:

AI-ის ინტეგრაცია: ღრუბლოვანი სერვისების მეშვეობით ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია გახდება უფრო ფართო და ხელმისაწვდომი, რაც გამოიწვევს ბიზნესების უფრო სწრაფ ტრანსფორმაციასა და ავტომატიზაციას.

კიბერ უსაფრთხოების გაძლიერება: ღრუბლოვანი უსაფრთხოების ტექნოლოგიები გააგრძელებენ განვითარებას, მათ შორის ახალი მეთოდებით მონაცემების დაცვისა და შიდა კიბერ საფრთხეების წინააღმდეგ.

მულტისერვის პროვაიდერების ზრდა: მომხმარებლები დაიწყებენ სხვადასხვა ღრუბლოვანი სერვისების პროვაიდერებთან მუშაობას, რათა შეამცირონ ერთ პროვაიდერზე დამოკიდებულება და უზრუნველყონ მოქნილობა.

სურ 4. ღრუბლოვანი კომპიუტინგი

დასკვნა

ღრუბლოვანი კომპიუტინგის მსოფლიო ბაზარი გლობალური ეკონომიკისა და ტექნოლოგიების ერთ-ერთი წამყვანი სეგმენტი ხდება. მისი ზრდა და განვითარების ტემპი პირდაპირ კავშირშია ორგანიზაციათა მოთხოვნებთან მონაცემების უფრო მოქნილ და ეფექტურ მართვაზე. მიუხედავად გარკვეული გამოწვევებისა, მათ შორის კიბერ უსაფრთხოებისა და რეგულაციების საკითხების, ღრუბლოვანი კომპიუტინგი გრძელდება სწრაფი ტემპით და ზრდის გლობალურ მასშტაბებს. მისი გამოყენება ხელს უწყობს ბიზნესებს უფრო სწრაფად განვითარებას, ხარჯების შემცირებას და ტექნოლოგიური ინოვაციების დანერგვას, რაც საბოლოოდ გარდაქმნის

გლობალურ ეკონომიკურ ეკოსისტემას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

8. [1] ასლანიშვილი გ. ღრუბლოვანი ტექნოლოგიები და უსაფრთხოების პრობლემები, თსუ, თბილისი 2018-12გვ.
9. [2] ასათიანი ს. ღრუბელები, რომლებშიც თქვენი ფაილები ინახება. 28. 1. 2016.
<http://mastsavlebeli.ge/?p=2791>
10. [3] გაბედავა ო, პოჩოვიანი ს, ღრუბლოვანი გამოთვლების ტექნოლოგიის გამოყენება მარკეტინგში. Transactions. Georgian Technical University. AUTOMATED CONTROL SYSTEMS – No 1(19), თბილისი, 2015, გვ. 74-78
11. George Reese, Cloud Application Architectures Beijing. Cambtidge. Famham. Koln. Sebastopol. Taipie. Tokyo,2020.
12. <https://cloud.google.com/products>
13. Markets and Markets, "Cloud Computing Market - Global Forecast to 2026," 2022.
14. Gartner, "Top Strategic Technology Trends for 2023," 2023.
15. IDC, "The Future of Cloud and Edge Computing," 2023.

Cloud Computing in the World Market: Growth, Trends, and Challenges

Nona Kukhianidze

*Doctor of Automation and Control Systems,
Invited Lecturer, Faculty of Exact and Natural Sciences,
Akaki Tsereteli Kutaisi State University,
59a Tamar Mepe St., Kutaisi
+995599194811*

nona.kukhianidze@atsu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9308>

Abstract

Cloud computing is one of the fastest-growing and most transformative areas of the modern technological environment, revolutionizing various industries. Over the past decade, cloud services and infrastructure have significantly evolved, becoming essential tools for small and medium-sized enterprises as well as large corporations. The purpose of this article is to review and analyze the trends, benefits, and challenges of the global cloud computing market based on existing research.

Keywords: transformational, virtualization, industry

ქორწინების დროს შეძენილი ქონების განსაზღვრის მეთოდები საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში

ირაკლი ლეონიძე

იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი

მოწვეული ლექტორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,

ილია ჭავჭავაძის გამზირი №1

+995 595 91 23 06

Irakli.leonidze@tsu.ge

ზურაბ შერაზადიშვილი

ბაკალავრიატის სტუდენტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი,

ილია ჭავჭავაძის გამზირი №1

+995 591 80 19 19

zurab.sherazadishvili521@law.tsu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9309>

აბსტრაქტი

მეუღლეთა თანასაკუთრების საკითხებს არეგულირებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი. მხარეებს შორის დავის შემთხვევაში, მეუღლეების მიერ გამოთქმულ მოთხოვნებს მნიშვნელობა ენიჭება. მეუღლეთა თანასაკუთრების მთავარი არსი მისი შეძენაა ქორწინების დროს, თუ ქორწინების ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის დადგენილი. ეს საშუალებას აძლევს თითოეულ მეუღლეს შეიძინოს თანასაკუთრების უფლება ქორწინების დროს შეძენილ ქონებაზე.

მეუღლეთა ერთობლივი საკუთრებისგან განსხვავებით, არსებობს მეუღლეთა ინდივიდუალური ქონება, რომელიც გამოყოფილია თანასაკუთრების რეჟიმისგან. მისი არსებობა განპირობებულია იმ მარტივი იდეით, რომ მეუღლეებს მიეცეთ სივრცე ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად შეიძინონ ქონება. ქორწინებამდე თითოეული მეუღლის საკუთრებაში არსებული ქონება და ქორწინების დროს თითოეული მეუღლის მიერ მემკვიდრეობით ან ჩუქებით მიღებული ქონება ითვლება ინდივიდუალურ საკუთრებად. ინდივიდუალური ქონების არსებობა არ ნიშნავს მის ხელშეუხებლობას. ნაშრომის მიზანია შეაფასოს ქორწინების დროს შეძენილი ქონების განსაზღვრის სირთულეები საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში.

საკვანძო სიტყვები: ქორწინება, მეუღლეთა თანასაკუთრება, სასამართლო დავა.

Methods of Determining Property Acquired During Marriage in the Practice of the Supreme Court of Georgia

Irakli Leonidze

PhD candidate in Law

Invited lecturer Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Tbilisi,

Ilia Chavchavadze Avenue No. 1

+995 595 91 23 06

Irakli.leonidze@tsu.ge

Zurab Sherazadishvili

Undergraduate student Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Tbilisi,

Ilia Chavchavadze Avenue No. 1

+995 591 80 19 19

zurab.sherazadishvili521@law.tsu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9309>

Abstract

Issues of co-ownership of spouses are regulated by the Civil Code of Georgia. In case of a dispute between the parties, the requirements expressed by the spouses are given importance. The main essence of the co-ownership of the spouses is its acquisition during the marriage, unless something else is established by the marriage contract. This allows each spouse to acquire the right of co-ownership of the property acquired during the marriage.

Contrary to joint property of spouses, there is individual property of spouses, which is separated from the regime of joint ownership. Its existence is due to the simple idea of leaving space for spouses to acquire property independently of each other. Property owned by each spouse before marriage and property received by each spouse during marriage by inheritance or gift are considered individual property. The existence of individual property does not mean that it is inviolable. The paper aims to assess the challenges of determining property acquired during marriage in the practice of the Supreme Court of Georgia.

Keywords: Marriage, Co-ownership of Spouses, Litigation.

Introduction

In the practice of the Supreme Court of Georgia, a special place is occupied by the division of the share from the joint property between the spouses during the divorce. There is often a dispute about which property can be considered co-ownership and, accordingly, the claim of the spouses. The purpose of the study is to evaluate the methods of interpretation of Article 1158 of the Civil Code of Georgia in the judicial practice of the Supreme Court of Georgia.

The Main Part of the Research

Article 1106 of the Civil Code of Georgia defines the concept of marriage. The main elements of the concept of marriage are: the voluntary union of a man and a woman, the purpose of creating a family and the fact of registration in the relevant body.¹ By combining these three elements, the concept of marriage is created, which means that without the fact of registration, the union of a man and a woman, even for the purpose of creating a family, cannot produce the legal consequences that the Civil Code of Georgia defines in the case of marriage.²

The fact of marriage registration separates the actual relationship from the one registered for the purposes of this Code. This helps to separate and classify claims at the first stage in case of litigation. Also, it provides a distinction between the starting point of the co-ownership regime of spouses.³ From the adoption of the Civil Code to the present, the legislative amendments made in Article 1106 were addressed only to the registration body. Although the third sign of Article 1106 of the Civil Code (the fact of registration) is not specified in the text of the Constitution,⁴ However, without it, despite the presence of the first two signs, the marriage will not be considered real.⁵ The fact of marriage registration may be accompanied by a marriage contract, the provisions of which indicate different legal consequences, although the marriage contract, which was concluded before the marriage registration, enters into force only after the marriage registration.

The title of Article 48 of the Law of Georgia "On Civil Acts" is the origin of marriage. Marriage registration by the Civil Acts Registration Authority is required for marriage to take place, where persons wishing to get married must submit an application in accordance with the conditions of the law.⁶

The Constitutional Court of Georgia in the case "Tsiala Pertia v. Parliament of Georgia" made important clarifications about the fact of marriage registration.⁷ This decision of 2023 somehow summarizes the legal issues of marriage registration and the origin of rights and obligations. The court points out that marriage registration is a sign that is identical and universally applicable to groups identifiable by different personal signs. This sign is not used to determine a person's belonging to any particular group, but independently ensures the perception of the origin of the rights and duties of spouses for the purposes of the Civil Code. In the case considered by the court, the comparable groups are spouses in registered and unregistered marriages. According to the judgment of the court, the fact of marriage registration is differentiating between them. By this, the court indicates that it does not reject the unregistered marriage of spouses as a voluntary union of persons in actual relationship, therefore the fact of registration of marriage in the mentioned case did not attribute to persons in unregistered marriage an essentially unequal group of persons.

¹ Civil Code of Georgia, 1997.

² Nino Basiladze, "De facto Marriage" - Nature, Term, Signs, Subjects and Concept", " Journal of Law ", No. 1 (2020): 110-111.

³ Giorgi Rusiashvili, "Property Relations of Spouses, Georgian-German Journal of Comparative Law", No. 10 (2020): 10-11.

⁴ Constitution of Georgia, 1995.

⁵ Besik Loladze and Anna Phirtskhalashvili, Basic Rights - Commentary (Tbilisi: "Forma" Publishing House, 2023), 769-770.

⁶ Law of Georgia "On Civil Acts", 2011.

⁷ Decision of the Constitutional Court of Georgia on case No. 2/4/1351, 09/06/2023.

The Constitutional Court of Georgia notes that "in order to consider the constitutional claim justified, the plaintiff is obliged to present substantiated opinions regarding which aspect of the right to personal and family life is limited by the absence of co-ownership of the property acquired in an unregistered marriage, in what way such an arrangement prevents him from enjoying the named constitutional rights".⁸ Similar argumentation was not presented in the constitutional claim. The Constitutional Court points out that according to Article 1151 of the Civil Code of Georgia, the rights and obligations of spouses arise only from a marriage registered in accordance with the law of Georgia.⁹

The purpose of dividing the common property during marriage may be related to the desire of the spouses to separate their share of the common property. In this case, after the division, the part of the property that has not been divided and the property that they will acquire in the future are considered joint property of the spouses (unless otherwise stipulated by the marriage contract). The purpose of this record is to facilitate the use of the right to divide property between spouses during marriage, to record the right of co-ownership, and more.¹⁰

It is important that the relationship existing during the marriage is interpreted in such a way that it has certain consequences for the parties. For example, according to the definition of the Constitutional Court of Georgia, the right to family life is an important legal part of personal life. A person's personal life "includes connection and relations with family members and his "close circle", then implies the relations established between spouses as a result of marriage or actual cohabitation, the right to develop connections with family members and biological relatives."¹¹ Family life is a private relationship established by individuals with a separate circle and refers to the connections in the "close circle". These connections are strongly characterized by a strong emotional and biological connection.¹²

During the divorce of the spouses, the question of the division of common property arises. Common property, as already mentioned, can be divided both during the marriage and after its termination. Marriage is terminated by the death of one of the spouses, declaration of death of one of the spouses and divorce. In case of death, inheritance rules apply to obtain the right to the property (co-ownership) of the deceased person, and in case of divorce, the spouses establish their claim to specific property. A guide for the court is the claim, by which the spouses express the scope of their claim.¹³ This scope is limited by the property acquired during the marriage and it is on this that the mutual comparison is made.

The Supreme Court of Georgia considers the case in accordance with the principle of disposition, competition, equality of the parties, the court cannot determine the co-ownership of a spouse on a specific property if there is no corresponding request.

The Chamber of Civil, Entrepreneurial and Bankruptcy Cases of the Supreme Court of Georgia focused

⁸ Decision of the Constitutional Court of Georgia on case No. 2/18/1662, 25/07/2023.

⁹ Decision of the Constitutional Court of Georgia on case No. 2/11/714, 29/12/2016.

¹⁰ George Meladze, "Spouses Property Obligations", "Journal of Law", No. 2 (2022): 84-85.

¹¹ Decision of Georgia Constitutional the courtJudgment on case No. 1/2/458, 10/06/2009.

¹² Decision of Georgia Constitutional the courtDecision on case No. 2/8/1444, 22/11/2023.

¹³ Giorgi Meladze, "Rule of Disposing of Property Jointly Owned by Spouses", " Journal of Law ", No. 1 (2021): 67.

on the issue of essentially correct interpretation of Article 1158 and justification of the decision. According to the court, the apartment received from the cooperative by one of the spouses during the marriage is co-owned by the spouses regardless of which spouse received it.¹⁴

According to the court, if the property is acquired during marriage, despite its registration in the public register, it is still co-owned and the co-owner spouse has the right to it.¹⁵

The court considers that, based on the interests of the acquirer, the ownership right to the real estate acquired during the marriage of the spouses arises only after both of them are registered in the public register, otherwise, the register entries for third parties are considered correct. This means that, unlike a bona fide purchaser, a bona fide spouse is legally entitled to protect his right from encroachment by registering in the public registry. A bona fide buyer does not have this right.¹⁶

The court points out that the property acquired during the actual cohabitation, which is registered in the name of one of the partners, cannot be considered as co-ownership, because the regime of co-ownership arises from the moment of marriage registration through the property acquired during the marriage.¹⁷

The court focuses on the special importance of establishing the actual circumstances of the acquisition of property during the marriage. Without evaluating this issue, it is impossible to consider the property as individual property of the spouse only by the registry entry.¹⁸

The subject of the court discussion was the purchase agreement concluded between the spouses, the subject of which was the property acquired during the marriage. Signing such a contract can be equated with a transaction concluded with oneself in one's own name.¹⁹ The court considered the mentioned contract invalid based on Article 54 of the Civil Code.

According to the court, the property acquired during marriage can be considered not only the property registered in the register, but also the property that only one spouse enjoys, if this property, in the case in question, the workshop space was purchased with common funds. According to the court, it is appropriate to consider the whole space as an individual item of personal use.²⁰

Divorce does not deprive the spouse of the right to claim a share from co-ownership.²¹

The criterion of co-ownership of spouses provided for in Article 1158 of the Civil Code is the acquisition of property during marriage, regardless of whose funds it was purchased, except for inheritance or

¹⁴ Decision of Supreme court of Georgia on case No. 3k/658-01, 28/11/2001.

¹⁵ Decision of Supreme court of Georgia on case No. 3k/328-02, 01/05/2002

¹⁶ Decision of Supreme court of Georgia on case No. 3k-932-02, 09/12/2002.

¹⁷ Decision of Supreme court of Georgia on case No. 3k-1232-02, 25/12/2002.

¹⁸ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-614-1271-03, 28/11/2003.

¹⁹ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-325-619-04, 16/07/2004.

²⁰ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-414-738-05, 23/09/2005.

²¹ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-409-756-05, 16/09/2005.

gifting.²² Spouses have equal rights to co-owned property. Legislation does not limit the principle of equality, even if co-ownership is created only with the funds and income of one of the spouses.

The property relations of the spouses have a relative character and arise between the spouses. In case of violation of the co-ownership rule, the party with the violated right can demand the protection of his right and the fulfillment of the obligation stipulated by the law from the spouse in a civil manner.²³

Property acquired during marriage is considered immovable and movable property, which was acquired with the joint labor and funds of both spouses. This should not be understood as if spouses have an equal duty to provide funds. In general, the salary or other cash income belongs to the property, regardless of whose name it is registered. The main function of the registry in relation to things subject to registration is to guarantee civil circulation.²⁴

The third part of Article 1168 of the Civil Code provides for the case when the property is acquired without the participation of one of the spouses, and regardless of whether they are married or not, prejudicial significance is not given to the right, but to the fact of the actual termination of marriage. This is the prerogative of the court.²⁵

Joint property of spouses in a household produces different legal consequences. If there are other family members registered in the household besides the spouses, this property is the joint property of the household members and not the joint property of the spouses.²⁶ The legal difficulties and uncertainty related to the household made the separation of the joint property of the spouses in the co-ownership regime between the members of the household unclear. Often the joint ownership of the spouses was expressed by combining the equal shares of the spouses in the household and demanding the separation from the common property of the household, regardless of whether the property was acquired during the marriage or not. The rule of allocation of property ownership and share.

The property of the spouse arising from the marriage is a joint right. Persons who are aware of this right are obliged to take into account the preferential right of spouses, regardless of whether this right is registered in the register or not.²⁷

It was noted in the case that one of the spouses alienated the jointly owned property of the spouses. The Court of Cassation points out that a certain rule of calculation should be developed for compensation of damages caused without the consent of the second spouse.²⁸

According to the court, the presumption of being the owner of the property of the spouses is due to the special norms of the law defining the rights and duties of the spouses and the special status of the

²² Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-335-660-05, 12/09/2005.

²³ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-741-1010-05, 16/02/2006.

²⁴ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-33-483-06, 08/09/2006.

²⁵ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-108-388-08, 29/10/2008.

²⁶ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-684-905-08, 09/02/2009.

²⁷ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-1058-1325-09, 23/03/2010.

²⁸ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-1136-1067-12, 11/02/2013.

protected object. Its purpose is to protect not only the spouses, but also third parties, so that they do not find themselves in a position that is harmful to them.²⁹

From a procedural point of view, the circle of circumstances included in the subject of the assertion based on Article 1158 is defined as follows: the spouses must be in a registered marriage, there must be common property, the spouses must express an interest in their share of the property.³⁰

The Supreme Court explains that co-ownership of immovable property between spouses arises from the purchase of property that they acquired jointly during the marriage. The legislator assumes that this property is created with the joint funds of the spouses by running the family farm and working together. This assumption is regulated at the legislative level, and the opposite assertion is the subject of the parties' assertion.³¹

Within the framework of presuming joint ownership of the disputed property, it is important to distribute the burden of proof on each party, including the establishment of the main principles of the relationship of spouses in order that they are not used by the parties to substantiate their claims, but by the court to evaluate these claims.³²

In case of dispute, the fact of acquiring certain property during the marriage is sufficient to consider the property as co-ownership of the spouses. The burden of proof to the contrary is on the person who disagrees with the above. The regime of co-ownership of spouses serves the purpose of protecting the interests of the family and it is derived from the concept of family. To outline the legal consequences of family maintenance and common goals through the mechanism of marriage registration.³³

In judicial practice, the issue of turning individual property into co-ownership occupies an important place. In this case, the factual circumstances are of particular importance, otherwise the court is deprived of the opportunity to independently determine the form, extent and scope of such conversion.³⁴

The co-ownership regime of spouses cannot be changed by the creditor's demand, because this demand is part of the obligation of the co-owners and it does not have a prohibitive function for one of the spouses to obtain the right to co-ownership.³⁵

A marriage contract largely changes the legal outcome that would have occurred in its absence. The nature of the marriage contract is determined by its direct reference in the Code. Instructions on the validity of marital contact are given in the following cases: the marriage contract changes the general rule of determining joint ownership of spouses; The marriage contract changes the rules for transforming

²⁹ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-290-276-2013, 23/12/2013.

³⁰ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-506-480-2015, 29/07/2016.

³¹ Decision of Supreme court of Georgia on case No. As-1169-1089-2017, 24/11/2017.

³² Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-1426-1346-2017, 02/03/2018.

³³ Decision of Supreme court of Georgia on case No. As-180-169-2017, 19/07/2018.

³⁴ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-963 2018, 25/04/2019.

³⁵ Decision of Supreme court of Georgia on case No. AS-140-2020, 17/06/2020.

the spouse's property into co-ownership of the spouses; The marriage contract changes the rules for dividing the common property of the spouses during the marriage; With the marriage contract, the spouses have the right to determine the terms of income sharing, the manner in which each of them will pay family expenses, and the property that will be transferred to each spouse at the end of the marriage.

The legal burden of the marriage contract is determined by the parties' interest in it. If there is no marriage contract, then conditions different from the general rule cannot be established between the spouses, even if one of the parties indicates this in the event of a dispute,³⁶ For example, the court will deviate from the principle of equality of shares only in cases expressly provided for by law.

The Civil Code outlines the criteria for the general division of the property acquired by the spouses during the marriage, which has already been mentioned in the paper, thus the court can determine the legal status of the property owned by the spouses and assign it to the appropriate group. Article 1158 of the Civil Code allows the spouses to take into account the change of the legal regime of the property in the marriage contract. At this time, the will of the spouses takes precedence and the marriage contract is the basis by which the property acquired during the marriage will be recognized as shared property or vice versa. If the relationship is not regulated by the marriage contract, the property acquired during the life of the spouses together, which was purchased with joint labor and funds, as well as the property purchased by one of the spouses in that case, will be considered joint property. i.e. The marriage contract also changes the basis of Article 1158 of the Civil Code.

The mentioned reasoning applies in criminal cases. In one of the decisions of the Criminal Affairs Chamber of the Supreme Court of Georgia in 2020, attention is focused on the violation of the rules provided for in Articles 1159 and 1160 of the Civil Code of Georgia. The court of cassation pointed out that in this case there was clearly a violation of the civil norms regulating co-ownership of spouses, although this should not be considered a criminal offense, as it was the subject of a private legal relationship between the parties. In the mentioned case, the property was acquired legally, but it was illegally disposed of by one of the spouses. We would have a different case if the property was acquired illegally. In the opinion of the court, I am involved in the civil turnover of the co-owned item, and the legal consequences arising from it may be the subject of a civil dispute. This violation is not considered an object of criminal protection.

More specifically, the citizen disposed of the co-owned item donated by his spouse. The court ruled that this item was purchased for family use, so this item could not be an individual property. On the one hand, the court focused on the civil legislation on the disposal of property jointly owned by spouses, on the other hand, it pointed out that the disposal of property in this form cannot be considered arbitrary. The court does not appreciate the violation of the rule of disposal of the property acquired during the marriage, regardless of how it affects the spouses,³⁷ But if the property is registered in the name of the

³⁶ Roman Shengelia and Ekaterine Shengelia. Family and Inheritance Law. Tbilisi: "Meridian", 2017. 47-48.

³⁷ Decision of Supreme court of Georgia on case Number 688AP-19.

spouses in an illegal way, it will definitely become a subject of criminal assessment.³⁸

With a restraining order issued by the court, it is possible that the abuser is prohibited from using the co-ownership alone. This prohibition is due to the fact that during the issuance of a restraining order, it becomes physically impossible to run a joint economic activity and dispose of common property with the joint participation of both spouses. During the issuance of the restraining order, the person is prohibited from approaching the spouse closer than the specified proximity. Therefore, it is unnecessary to talk about the fact that they can dispose of the common property jointly. The restraining order issued by the court is temporary, therefore, after the expiration of the term established by the order, the possibility of sole disposal of the co-ownership arises again for the spouse.

The court did not share the opinion of the lawyer defending the interests of the convict, that the car, which the prosecution argued against the defense, was the joint property of the spouses, which was purchased during the period of cohabitation of the spouses, which is why the convict did not damage his wife's property, but his own property.³⁹ According to the court, due to the fact that the said car was owned by the victim's spouse, it could not be considered only the property of the convicted person.

Results of the Research

The research showed the problem of determining property acquired during marriage in Georgian judicial practice. What difficulties arise when a dispute arises between spouses. The theoretical study and evaluation of the mentioned issues is important in order to separate and assign this or that property from co-ownership to one of the spouses in accordance with the request of the parties.

Conclusion

The division of the property of the spouses is of great importance, both during the marriage and after the divorce in order to assess the demands of the spouses. The legislation directly defines the following types of property of spouses: joint ownership of spouses; individual property of spouses; individual property of spouses, which turned into co-ownership; items of individual property of spouses; Things necessary for spouses' professional activities.

It is necessary to form clear views, for the cases that are still unplanned for the spouses, in order to prevent further legal disputes. For a uniform interpretation of the articles of the Civil Code of Georgia, it is desirable to establish guidelines and generalize the practice.

Bibliography

1. Constitution of Georgia, 1995.
2. Civil Code of Georgia, 1997.

³⁸ Decision of Supreme court of Georgia on case No. 713AP-19, 13/03/2020.

³⁹ Decision of Supreme court of Georgia on case Number 169AP-21.

3. Law of Georgia "On Civil Acts", 2011.
4. Besik Loladze and Anna Phirtskhalashvili. Fundamental Rights - Commentary. Tbilisi: "Forma" LLC publishing house, 2023.
5. Giorgi Rusiashvili. Property Relations of Spouses. Georgian-German Journal of Comparative Law", No. 10 (2020): 10-11.
6. Giorgi Meladze. "Rule of Disposal of Jointly Owned Property of Spouses". " Journal of Law ", No. 1 (2021): 67.
7. Giorgi Meladze. "Property Obligations of Spouses". " Journal of Law ", No. 2 (2022): 84-85.
8. Nino Basiladze. "De facto Marriage" - Nature, Term, Signs, Subjects and Concept". "Law Journal", No. 1 (2020): 110-111.
9. Roman Shengelia and Ekaterine Shengelia. Family and Inheritance Law. Tbilisi: "Meridiani", 2017.

ხელოვნური ინტელექტის სამართალსუბიექტობა - მომავალი თუ უტოპია?

თამთა რობაქიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
საკ. ტელეფონი: 599 124 024 ელ. ფოსტა: robakidzetamta12@gmail.com
გიორგი ამირანაშვილი, თსუ-ის ასისტენტ-პროფესორი
DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9310>

აბსტრაქტი

2018 წლის 23—25 ოქტომბერს მსოფლიოში ერთ-ერთმა ყველაზე ცნობილმა სააუქციონო სახლმა—„კრისტისმა“ (“Cristie’s”) გამართა საერთაშორისო აუქციონი, სადაც ნახატი —„ედმონდ ბელამის პორტრეტი“ (“portrait of Edmond Belamy”) 432,500 აშშ დოლარად გაიყიდა. ალბათ, ამ ამბავში უცნაურად არაფერი მოგეჩვენებათ, სანამ გაიგებთ, რომ აღნიშნული ნახატი ხელოვნური ინტელექტის მიერ იყო შექმნილი.

მაშ, რა განასხვავებს პროგრამას ადამიანისგან? სად გადის ზღვარი მოაზროვნე ადამიანსა და ხელოვნურ ინტელექტს შორის? ნუთუ, ხელოვნური ინტელექტი „ადამიანობას“ ითვისებს და გვპარავს... ის მომავლის ახალი სუბიექტია, თუ აბსურდული უტოპია?..

რა არის ხელოვნური ინტელექტი? - ამ კითხვაზე პასუხი იმდენად ვრცელია, რამდენადაც მისი შესაძლებლობები. ეს, შესაძლოა, იყოს მეცნიერება ისეთი ტექნოლოგიების შექმნის შესახებ, რომლებსაც შეუძლია ადამიანების მსგავსი აზროვნება. აღნიშნული ტექნოლოგია ადამიანების ფიქრის პროცესის შესწავლით ახერხებს ისეთი პრობლემების გადაჭრის უზრუნველყოფას, რომელსაც, ჩვეულებრივ, სტანდარტული ადამიანიც გადაჭრიდა, მაგრამ ტექნიკამ შეითავსა მისი დამხმარე ფუნქცია.

ხელოვნური ინტელექტის სისტემები, როგორც წესი, შექმნილია ადამიანების შემეცნებითი შესაძლებლობების სიმულაციისთვის და ეფექტიანობის, სიზუსტისა და ავტომატიზაციის გასაუმჯობესებლად სხვადასხვა სფეროში, მაგ., როგორიცაა მედიცინა (სადაც ეს უკანასკნელი, განსაკუთრებით ბოლო დროს, ძალიან დიდ წარმატებას აღწევს); ხელოვნება; იურისპრუდენცია; განათლება და სხვ.

ხელოვნური ინტელექტის მოქმედების სფერო, არც იმდენად ფართოა, როგორც ეს ერთი შეხედვით ჩანს. ის შემოსაზღვრულია იმ ვიწროინტელექტუალური ფარგლებით, რომელიც ადამიანმა, თავის დროზე, თავისივე ნებით დაუწესა და მორჩილია იმ ფარგლებისა, რომელსაც ადამიანი შემოსაზღვრავს. ხელოვნური ინტელექტის საშიშროების საკითხის რელევანტურობა, არც ურიგოა და არც გადაუდებლად აუცილებელი. საჭიროა, იურისპრუდენციამ „ელექტრონულ პირს“ დაუწესოს მოქმედების ფარგლები, სადაც, თავის მხრივ, არც ტექნოლოგიურ შეზღუდვას ექნება ადგილი და არც ადამიანის ძირითადი უფლებებისას.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნური ინტელექტი; სამართალსუბიექტობა; ელექტრონული პირი; ხელოვნური ნეირონი

შესავალი

როგორც პროფ. ჯონ მაკარტი (ხელოვნური ინტელექტის ერთ-ერთი ფუძემდებელი) თავის ნაშრომში მიუთითებდა, ხელოვნური ინტელექტი გულისხმობს პროგრამასა თუ კომპიუტერს, რომელიც ზუსტად ისეთივე ინტელექტუალურ ფუნქციას შეასრულებს, როგორსაც ადამიანი... ისე იაზროვნებს, როგორც ადამიანი.¹ ამასთან, ხელოვნური ინტელექტი არის ასევე მეცნიერების დარგი, რომელიც ფუნდამენტურად იკვლევს ინტელექტუალური პროგრამებისა თუ თანამედროვე კომპიუტერების შექმნის საკითხებს.

იდეა ჩანასახშივე „განწირული“ იყო წარმატებისთვის. როცა ქმნი რაიმეს, რასაც ადამიანის გონებას უპირისპირებ, შეუძლებელია, ეს დარჩეს ყურადღების მიღმა.

თუკი მიზანია, შეიქმნას ადამიანის მსგავსი გონების მოდელი, მაშინ ჯერ ზუსტად უნდა ვიცოდეთ ადამიანის გონების მოდულაცია. კერძოდ, უნდა განისაზღვროს, როგორ სწავლობს, როგორ იღებს გადაწყვეტილებებს, როგორ აგვარებს პრობლემებს, როგორ სცემს პასუხებს დასმულ კითხვებს ადამიანი. სწორედ ამიტომ, მეცნიერთა აზრით, ხელოვნური ინტელექტი, როგორც სამეცნიერო დისციპლინა, უნდა დაყრდნობოდა ისეთ სამეცნიერო დარგებს, როგორიცაა: ფილოსოფია, ფსიქოლოგია, მათემატიკა... და ასეც მოხდა.

თავის მხრივ, მე-20 საუკუნის მეორე ნახევარში პროფ. ჰერბერტ საიმონი მიიჩნევდა, რომ უახლოეს 20 წელიწადში მანქანები შეძლებდნენ ადამიანის ყველა ფუნქციის შესრულებას, მაგრამ პროფ. საიმონის პროგნოზი, საბედნიეროდ, არ გამართლდა.²

1990-იან წლებსა და 21-ე საუკუნის პირველ ათწლეულში ხელოვნურმა ინტელექტმა მისი განვითარების პიკს მიაღწია, მაგრამ მაინც ვერ ჩაანაცვლა ადამიანი.

თავის მხრივ, ხელოვნური ინტელექტის სრულფასოვანი ფუნქციონირებისთვის საკმარისი არ არის მხოლოდ „კარგი პროგრამის დაწერა“, საჭიროა რობოტს, რომელიც ახორციელებს ხელოვნური ინტელექტის ფუნქციას, შეცნობილი ჰქონდეს გარე სამყარო, სფერო და ის წრე, რომელთანაც კონტაქტი უწევს.

აუცილებელია, რობოტს, რომელსაც გააჩნია ხელოვნური ინტელექტი, დახვეწილი ჰქონდეს სასაუბრო ენა და მარტივად შეეძლოს ადამიანებთან წერილობით თუ ვერბალურ კომუნიკაციაში შესვლა.

ერთ-ერთი აღიარებული განმარტების მიხედვით, ხელოვნური ინტელექტი— ეს არის რთული კიბერნეტიკული კომპიუტერულ-პროგრამულ-აპარატურული სისტემა (ელექტრონული, მათ

¹ გაბისონია ზ., ინტერნეტსამართალი და ხელოვნური ინტელექტი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბილისი, 2022 წ. გვ. 443.

² იქვე.

შორის - ვირტუალური, ელექტრო—მექანიკური, ბიო—ელექტრო—მექანიკური ან ჰიბრიდული), რომელსაც გააჩნია კოგნიტურ—ფუნქციური არქიტექტურა და საკუთარი ან ფარდობითად დაშვებადი საჭირო მოცულობის სწრაფმოქმედი გამოთვლითი სიმძლავრეები.³

1. ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივ სუბიექტად ცნობის საკითხი

როცა საკითხი ადამიანის ჩანაცვლების საფრთხეს ეხება, აუცილებელი ხდება რეგულაციების დაწესება და იმ ფარგლების შემოსაზღვრა, რომელშიც გაკონტროლირებადი იქნება ელექტრონული სამყაროს მოქმედება. მით უფრო მაშინ, როდესაც ამბობენ, რომ 21-ე საუკუნე ალგორითმის საუკუნეა და ადამიანები და ცხოველებიც კი ალგორითმები არიან.⁴

ადამიანები მათთვის გაუცნობიერებლად ისე იყენებს ხელოვნურ ინტელექტს, ამის გაცნობიერებასაც კი ვერ ასწრებენ. ცნობილი მაგალითის მიხედვით, ხელოვნური ინტელექტი და ალგორითმია ყოველდღიურად გამოყენებად ყავის აპარატებში, რომლებიც მომხმარებლის სურვილისამებ, არჩევენ ყავაში რძის, სიტკბოს თუ ნაღების შემცველობას —ეს პროცედურა, რომელიც ყველასთვის ნაცნობია, ალგორითმია.⁵

თუმცა, მეცნიერების უკანასკნელი მიღწევები აჩვენებს, რომ როგორც ყავის აპარატში დამონტაჟებული პროგრამა ალგორითმი, ამ აპარატზე თითის დამჭერის და ყავის დამღევი ადამიანიც ალგორითმია.⁶

იმისათვის, რომ ხელოვნური ინტელექტის სუბიექტად ცნობის საკითხი ვაღიაროთ, ალგორითმთან ერთად საჭიროა, რომ მას გააჩნდეს აზროვნება. უზოგადესი ცნების თანახმად, აზროვნება არის წმინდად კოგნიტური პროცესი, რომელიც გულისხმობს შეცვლილ გარემოებებში სწრაფ პოზიციონირებას, ახალ სიტუაციებში ორიენტირებას და ამოცანის გადაჭრის უნარს.

ხელოვნური ინტელექტისგან განსხვავებით, ადამიანის გონებას შეუძლია, რომ ინფორმაციულ ვაკუუმშიც მოახდინოს ოპერირება და იპოვოს გამოსავალი. ხელოვნური ინტელექტი „აზროვნებს“ მანამ, სანამ ამის გასაქანს ადამიანის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია აძლევს. ხელოვნურ ინტელექტს არ შეუძლია განავრცოს აზროვნება. ე.ი., ვერ მოსთხოვ იმას, რაც უბრალოდ მას არ „ასწავლეს“. განსხვავებით ადამიანისგან, რომელსაც მაშინაც კი შეუძლია განავითაროს მსჯელობა, როცა, რეალურად, კოგნიტური ელემენტი მნიშვნელოვნად დაბალია.

ამისდა გამო, ხელოვნურ ინტელექტს, როგორც ერთ—ერთ დახვეწილ პროგრამას — მაგრამ არა ადამიანს, ვერ ექნება პრეტენზია სამართალსუბიექტობაზე.

2. ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივი სტატუსი

³ Ponkin A. V., Redkina A. I. Artificial intelligence from the point of view of law. Vestnik RUDN. Series: Legal Sciences, 2018, გვ. 94- 95.

⁴ Harari Y. N. Homo Deus. A Brief History of Tomorrow, 2015. გვ. 125.

⁵ გაბისონია ზ., ინტერნეტსამართალი და ხელოვნური ინტელექტი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბილისი, 2022 წ. გვ. 459.

⁶ იქვე, გვ. 467.

მიუხედავად ზემოაღნიშნული არგუმენტებისა, მაინც არ წყდება დისკუსიები ხელოვნური ინტელექტის სამართლის სფეროში შეჭრასთან დაკავშირებით.

როგორც მეცნიერებაში ცნობილია, ადამიანს, როგორც სამართლის ერთადერთ სუბიექტს, სამი ძირითადი რევოლუციის გადატანა მოუწია. პირველ რევოლუციას „კოგნიტურ რევოლუციას“ უწოდებენ (დაახლ. 70,000 წლის წინ); მეორეს — „სასოფლო — სამეურნეო რევოლუცია“ (დაახლ. 500 წლის წინ) და მესამეს — „სამეცნიერო რევოლუციას“ (დაახლ. 500 წლის წინ —დღემდე). ამ იდეოლოგიის თანახმად, სწორედ „სამეცნიერო რევოლუცია“ დაედო საფუძვლად ახალი სუბიექტს—იურიდიული პირის წარმოშობას.⁷

როგორც მეცნიერი ლოურენს სოულუმბი აღნიშნავს, „ხელოვნური ინტელექტი ამტკიცებს, რომ ის პიროვნებაა და, შესაბამისად, მას პრეტენზია აქვს გარკვეულ კონსტიტუციურ უფლებებზე“⁸

საინტერესოა, შეძლებს თუ არა რომელიმე სახელმწიფო გარისკოს და ხელოვნური ინტელექტი ოფიციალურად გამოაცხადო სამართლის სუბიექტად, მიანიჭოს მას კონსტიტუციით გათვალისწინებული ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები და გაავრცელოს მასზე კანონმდებლობის სრული პაკეტი?..

ამ საკითხს საუკეთესოდ ეხმიანება გერმანიაში მომხდარი გახმაურებული ე.წ. „სიმენსის“ შემთხვევა. ცნობილმა გერმანულმა კომპანიამ — „სიმენსმა“ მიმართა გერმანიის ფედერალურ საპატენტო ორგანოს კონკრეტული ტექნოლოგიის დაპატენტების მიზნით. საპატენტო ბლანკში ერთ-ერთი გრაფა, სადაც გამომგონებელი უნდა მიეთითებინათ, ცარიელი დარჩა, რადგან მისი შემქმნელი არა სუბიექტი, არამედ ხელოვნური ინტელექტი იყო. საპატენტო ორგანოს მიერ განაცხადი დახარვეზებული იქნა, რადგან მითითებული არ იყოარსებითად მნიშვნელოვანი ინფორმაცია —შემქმნელის ვინაობა. თავის მხრივ, ვერც კომპანია ვერ ახერხებდა რაიმის მითითებას, რადგან გერმანული კანონმდებლობის მიხედვით, „გამომგონებელი“ მხოლოდ ადამიანი, ე.ი., სამართლის სუბიექტი უნდა ყოფილიყო და ხელოვნური ინტელექტის მითითება ვერც თეორიულად და ვერც პრაქტიკულად ვერ მოხერხდებოდა.

საქმე სასამართლომდე მივიდა. გერმანიის ფედერალურმა სასამართლომ გამოიკვლია საქმის არსებითი გარემოებები, მოქმედი კანონმდებლობა, დოქტრინა და საქმის ამგვარი გადაჭრა ამჯობინა: დადგინდა, რომ მოქმედი კანონმდებლობის შეცვლამდე, ანუ მანამ, სანამ ხელოვნური ინტელექტი სამართლის სუბიექტის სტატუსს არ შეითავსებს, მხარეები მოცემულობას უნდა დამორჩილებოდნენ. გადაწყდა, რომ გამომგონებლის გრაფაში უნდა მიეთითებინათ თვითონ ხელოვნური ინტელექტის შემქმნელების გვარ(ებ)ი. ამასთან, იქვე უნდა გაკეთებულიყო დათქმა,

⁷ ცნება „იურიდიული პირი“ გერმანული წარმოშობისაა და პირველადგამოიყენა გუსტავ ჰუგომ 1798 წელს გამოცემულწიგნში „ბუნებითი სამართლის, როგორც პოზიტიური სამართლის ფილოსოფიის, სახელმძღვანელო“. მასთან ერთადამ ცნებასმიაწერენ მეორე გერმანელმეცნიერს, პანდექტიკის მეცნიერების ფუძემდებელს გეორგ არლოლდჰაიხეს, რომელმაც 1807 წელს გამოცემულწიგნში დეტალურადგანიხილა და სისტემაში მოაქცია იურიდიული პირების ცნება სამოქალაქოსამართლის სუბიექტებთან კავშირში. იხ: Hugo G. Lehrbuch des Naturrechts als seiner philosophie des positive Rechts, Berlin, 1798; Schnitzer H., Die juristische perdon in der kodifikationsgeschichte des AGBGB, 1965.

⁸ alasso A., Hong L. Punishing Robots: Issues in the Economics of Tort Liability and Innovation in Artificial Intelligence, 2018. გვ. 5.

რომ გამოგონება შექმნილია ხელოვნური ინტელექტის მიერ.⁹

სხვა მაგალითად გამოდგება ხელოვნური ინტელექტის შეჭრა სახელოვნებო სფეროში, მის მიერ შექმნილი ნახატები, ლექსები თუ მუსიკები და აღნიშნულთან დაკავშირებული პრობლემები საავტორო უფლებების დაცვის კრილში. ამ უკანასკნელის მაგალითია — „ედმოდ ბელამის პორტრეტი“ („Portrait of Edmond Belamy“), რომელიც, როგორც შესავალში აღინიშნა, ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი სააუქციონო სახლის — „კრისტის“ — მიერ გამართულ აუქციონზე 2018 წლის შემოდგომაზე 432, 500 აშშ დოლარად გაიყიდა.¹⁰

3. „ელექტრონული პირი“ - მომავლის ახალი სუბიექტი

როგორც ჩანს, ხელოვნური ინტელექტის განვითარება იურისტებს აიძულებს, გადახედონ სუბიექტების კლასიკურ ორწევროვან აღქმას (ფიზიკური და იურიდიული პირების სახით). იმ შემთხვევაში, თუ ხელოვნური ინტელექტის თვითმყოფადობა მიაღწევს განვითარების იმ დონეს, რომ დამოუკიდებლად შეძლოს პროდუქტის შექმნა, საჭირო გახდება მისი საფუძვლიანი საკანონმდებლო რეგლამენტირება და მეტიც, დღის წესრიგში დადგება მისი სამართალსუბიექტად ცნობის საკითხი. თუკი, ერთ დროს, იურიდიული პირის სამართლებრივი ფიქცია წარმოუდგენელი იყო საზოგადოებისთვის, არ არის გამორიცხული, ახლაც მსგავს შემთხვევასთან გვქონდეს საქმე. თუკი არსებობს სამართლებრივი ფიქცია იურიდიული პირის სახით, რატომ არის გამორიცხული, არსებობდეს თვისობრივად ამავე პროტოტიპის ელექტრონული პირი?!

მსგავსი საკითხი განხილულ იქნა ჯერ კიდევ 2016 წელს ევროპარლამენტში, მაგრამ ამ იდეას მხარი არ დაუჭირეს. მოწინააღმდეგეთა მთავარ არგუმენტად ინდუსტრიის ზედმეტი ბიუროკრატიზაცია დასახელდა.¹¹

პროფ. ბუკჰარდ შაფერი ამბობდა, სამართლის თეორიაში ტერმინ „ელექტრონული პირის“ გაჩენა საკმაოდ ბუნდოვანი და არაკორექტული იყო სხვა პროფესიის წარმომადგენლებისათვის და დაბნეულობას იწვევდა მათში ეს საკითხი, მაგრამ იურისტებისთვის ამ ტერმინის შემოტანა ისეთივე პრაქტიკული მნიშვნელობისაა, როგორც თავის დროზე „იურიდიული პირის“ ცნების შემოტანა მოხდა.¹²

ნებისმიერ შემთხვევაში, ხელოვნური ინტელექტის ავტონომიურობა მოარღვევს მართლწესრიგში უკვე დამყარებულ წყობას. მიუხედავად იმისა, რომ, ერთი მხრივ, სახეზეა ტექნოლოგიური პროგრესი, ხოლო, მეორე მხრივ, სახეზეა სამართალში ახალი სუბიექტის ცნობის საკითხი, რაც ამჟამად რამდენად მიზანშეწონილია — არავინ იცის. უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ადამიანისთვის მინიჭებული ძირითადი უფლებები არ შეიძლება გარდაიქმნას მექანიკურ

⁹ <<https://www.siemens.com/global/en/company/stories/artificial-intelligence.html> . >, [ბოლონახვის თარიღი 7/12/2024].

¹⁰ <https://www.christies.com/search.>, [ბოლონახვის თარიღი 4/12/2024].

¹¹ <<https://www.vdma.org/robotik-automation.>>, [ბოლონახვის თარიღი 4/12/2024].

¹² Solum L.B. Legal Personhood for Artificial Intelligences // North Carolina Law Review. 1992. Vol. 70 №4. P. 1231 – 1287. P. 1257.

კოდად.¹³

ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ ხელოვნური ინტელექტი ჯერ კიდევ ძალიან აშინებს ადამიანებს. ამის ნათელი მაგალითია მასშტაბური პროტესტი ერთ-ერთი ახალი პროდუქტის, GPT 4-ის მიმართ.

ერთი კი უნდა ითქვას, რომ მომავალში ელექტრონული სამყაროს გარდაუვალი განვითარება წარმოუდგენელ იმპულსებს მისცემს საკანონმდებლო ცვლილებებს და აბსოლუტურად მოსალოდნელია, რომ თვისობრივად გადაისინჯოს მომავლის კანონმდებლობა.

4. ხელოვნური ინტელექტის სამართლებრივი გამოწვევები და მისი სამართალსუბიექტად აღიარების საკითხი ქართულ რეალობაში

როგორც ნაშრომში უკვე არაერთხელ აღინიშნა, ხელოვნური ინტელექტის ერთბაშად განვითარება და, მით უფრო, მისი სამართალსუბიექტად ცნობის საკითხი, უამრავ საფრთხესთან არის დაკავშირებული. თუ გადავხედავთ სტატისტიკას, მივხვდებით, რომ ხელოვნური ინტელექტის სფეროში მოწინავე ქვეყნებიდან ყველა განვითარებული სახელმწიფოა. საქართველო კი განვითარების სტადიაზე იმყოფება. ყველა სახელმწიფოს, რომელიც თავს ხელოვნური ინტელექტის განვითარების მაღალი სტანდარტით იწონებს, აქვს კარგი წარსულის გამოცდილება. საქართველო პოსტ საბჭოთა ქვეყანაა და ობიექტური მიზეზებიდან გამომდინარე, ის, ტექნოლოგიური თვალსაზრისით, ჩამოუვარდება სხვა განვითარებულ სახელმწიფოებს. ამასთან, ქვეყანაში ინოვაციის დანერგვას სჭირდება შესაბამისი დრო. მანამ, სანამ ქართულ კანონმდებლობაში ხელოვნური ინტელექტის, როგორც სამართალსუბიექტის, ცნებას შევიტანთ — საჭიროა ქვეყანაში შექმნილი იყოს გარკვეული სახის სამართლებრივი კულტურა. საქართველოში სულ რამდენიმე კვლევაა ხელოვნურ ინტელექტთან დაკავშირებით ჩატარებული. კვლევების თანახმად, საჭიროა ხელოვნური ინტელექტის პოტენციალის მაქსიმალური გამოკვეთა.¹⁴

ამასთან, კვლევის შედეგად გამოირკვა, საქართველოში საჯარო დაწესებულებებიდან ხელოვნური ინტელექტის პროგრამას იყენებს ხუთი ინსტიტუცია:

1. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო და მის მმართველობაში შემავალი სსიპ საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ცენტრი 112;
2. საქართველოს გენერალური პროკურატურა;
3. სსიპ საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია;
4. სსიპ განათლების მართვის საინფორმაციო ცენტრი;
5. სსიპ განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრი.

¹³ Draft Report with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)), 31.05.2016 / Committee on Legal Affairs / European Parliament; Rapporteur: Mady Delvaux // 22 p. გვ. 5.

¹⁴ იხ. ენუქიძე ნ., დგებუაძე მ. (კვლევის ხელმძღვანელები). „ხელოვნური ინტელექტის განვითარების ეროვნული სტრატეგიის შემუშავების საჭიროება საქართველოში.“ ბიზნესისა და ტექნოლოგიების უნივერსიტეტი.

თუმცა, აღსანიშნავია, რომ დღესდღეობით, ხელოვნური ინტელექტის პროგრამას იურიდიული დახმარების სამსახურიც აქტიურად იყენებს.

აღნიშნული ინფორმაცია ცხადყოფს, რომ საქართველოს ჯერ კიდევ ბევრი მუშაობა სჭირდება ხელოვნური ინტელექტის განვითარებაზე.

დასკვნა

ხელოვნური ინტელექტი კაცობრიობის თავსატეხია. ერთი კი ცხადია — ხელოვნური ინტელექტისა და თანამედროვე ტექნოლოგიების შეუჩერებელი განვითარება დღის წესრიგში მძაფრად დააყენებს მისი სამართალსუბიექტობის საკითხსაც.

საქართველოს კანონმდებლობა არ უკრძალავს საჯარო უწყებებს ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებას, მაგრამ მთავარია, ყველა გამომყენებელმა იცოდეს მისი ფარგლები. უფრო ზუსტად, ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება მრავალ სფეროშია შესაძლებელი. ეს კი უნდა მოხდეს სიკეთის მიღების მიზნით და პროგრამა ადამიანმა თავისივე ხელით არ უნდა აქციოს პრობლემად.

2023 წელს ხელოვნური ინტელექტის სწრაფი განვითარების პარალელურად, ტექნოლოგიურ წრეებში ღია წერილი გავრცელდა, რომლითაც ხელმომწერები ტექნოლოგიურ ლაბორატორიებს მოუწოდებდნენ, მინიმუმ 6 თვით შეეჩერებინათ ხელოვნური ინტელექტის ერთ-ერთ ახალ პროექტზე, GPT 4-ზე მუშაობა, რადგან მათი თქმით, ამ სფეროს მძლავრი სისტემები მხოლოდ მაშინ უნდა განვითარდეს, როცა დავრწმუნდებით, რომ, ერთი მხრივ, მის განვითარებას დადებითი შედეგები მოჰყვება, ხოლო, მეორე მხრივ, მის კონტროლს შევძლებთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ღია წერილის ავტორები და მასზე ხელმომწერები სახელმწიფოებს ხელოვნური ინტელექტის განვითარებაზე მორატორიუმის გამოცხადებას აიძულებდნენ. ხელმომწერებს შორის იყვნენ ილონ მასკი, ხელოვნური ინტელექტის ნათლიად წოდებული, მეცნიერი ჯოფრი ჰინტონი და სხვ.

კვლევის შედეგად, დადგინდა, რომ ამ ეტაპზე, ადამიანი ან ხელოვნური ინტელექტი — ასეთი უკიდურესობა არ არსებობს და რომც არსებობდეს, აუცილებლად კრახით დასრულდება, რადგან ერთხელ უკვე იყო მცდელობა, ხელოვნურ ინტელექტს ჩაენაცვლებინა ადამიანი ისეთ სფეროში, რომელიც მათემატიკასთან და ფორმალურ სიზუსტესთან არის დაკავშირებული, მაგრამ არ გაამართლა. თუმცა, აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, რომ პროფესიები, რომლებიც შეიცავს რუტინულ სამუშაოს, მომავალში აუცილებლად გახდება ხელოვნური ინტელექტის მოწყვლადი ჯგუფი.

მეორე მხრივ, საქართველოში ხელოვნური ინტელექტის ეროვნული სტრატეგიის მიღება საშუალებას მისცემს ქვეყანას — არა მხოლოდ რეგიონში, არამედ პოსტსაბჭოურ ქვეყნებს შორისაც ციფრული სერვისების მქონე მოწინავე ქვეყანა გახდეს.

იმ შემთხვევაში, თუ ხელოვნურმა ინტელექტმა განვითარების შეუქცევად სტადიებს მიაღწია,

საქართველო იძულებული გახდება ფეხი აუწყოს ტექნოლოგიურ აღმასვლას. მაგ., ცხადია, ხელოვნური ინტელექტი ვერ ჩაანაცვლებს მოსამართლეს, მაგრამ რატომ არის მიუღებელი, მან მოსამართლეს გაუწიოს ასისტენტის ფუნქცია, საკუთრივ, მოუძებნოს კონკრეტული შემთხვევის მსგავსი სასამართლო გადაწყვეტილებები, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ დამკვიდრებული პრაქტიკები და ა.შ., ანუ, დაეხმაროს კონკრეტული პროფესიის წარმომადგენლებს ასისტირებისა და ანალიტიკის ნაწილში.

ამდენად, არავინ უარყოფს ხელოვნური ინტელექტის სიკეთეს სამართლებრივ თუ სამედიცინო ჭრილში, მაგრამ ეს სიკეთე არ არის აბსოლუტურად დაცვადი. იმის გამო, რომ ელექტრონული პირი ადამიანს გარკვეული სახის დახმარებას უწევს, არ აძლევს საშუალებას, ჰქონდეს პრეტენზია მის ჩანაცვლებაზე.

ამ საკითხის ამოსავალი წერტილია, რომ ხელოვნური ინტელექტის შემქმნელებმა გაითვალისწინონ ერთი მთავარი გზავნილი —ხელოვნურ ინტელექტს ყველაფერი არ შეუძლია. პროგრამამ უნდა იცოდეს სად მთავრდება მისი შესაძლებლობები და შეეძლოს ადამიანისთვის იმის თქმა, რომ მას კონკრეტული დავალების შესრულება მის ძალებს აღემატება.

ბიბლიოგრაფია

1. გაბისონია ზ., ინტერნეტ სამართალი და ხელოვნური ინტელექტი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბილისი, 2022 წ.
2. ენუქიძე ნ., დგებუაძე მ. (კვლევის ხელმძღვანელები). „ხელოვნური ინტელექტის განვითარების ეროვნული სტრატეგიის შემუშავების საჭიროება საქართველოში.“ ბიზნესისა და ტექნოლოგიების უნივერსიტეტი.
3. Draft Report with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)), 31.05.2016 / Committee on Legal Affairs / European Parliament; Rapporteur: Mady Delvaux //.
4. Galasso A., Hong L. Punishing Robots: Issues in the Economics of Tort Liability and Innovation in Artificial Intelligence, 2018.
5. Harari Y. N. Homo Deus. A Brief History of Tomorrow, 2015.
6. Ponkin A. V., Redkina A. I. Artificial intelligence from the point of view of law. Vestnik RUDN. Series: Legal Sciences, 2018.
7. Solum L.B. Legal Personhood for Artificial Intelligences // North Carolina Law Review. 1992. Vol. 70 №4.
8. <https://www.siemens.com/global/en/company/stories/artificial-intelligence.html>., [ბოლონახვის თარიღი 7/12/2024].
9. <<https://www.christies.com/search>>, [ბოლონახვის თარიღი 4/12/2024].
10. <<https://www.vdma.org/robotik-automation>>, [ბოლონახვის თარიღი 4/12/2024].

Legal Entity of Artificial Intelligence - Future or Utopia?

Tamta Robakidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Mobile: 599 124 024 Email: robakidzetamta12@gmail.com

Giorgi Amiranashvili, Assistant Professor, TSU

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9310>

Abstract

On October 23-25, 2018, one of the most famous auction houses in the world, Christie's, held an international auction, where the painting "Portrait of Edmond Belamy" was sold for 432,500 USD. You probably won't find anything strange about this story until you learn that the drawing in question was created by artificial intelligence.

So what distinguishes a program from a human? Where is the line drawn between a thinking person and artificial intelligence? Is artificial intelligence taking over "humanity" and stealing it from us? Is it a new subject of the future or an absurd utopia?

What is artificial intelligence? - The answer to this question is as broad as its capabilities. It may be the science of creating technologies that can think like humans. By studying the thought process of humans, this technology is able to provide solutions to problems that would normally be solved by a standard person, but technology has taken on its auxiliary function.

Artificial intelligence systems are usually designed to simulate human cognitive abilities and improve efficiency, accuracy, and automation in various fields, such as medicine (where the latter, especially recently, has achieved great success); art; jurisprudence; education, etc.

The scope of artificial intelligence is not as broad as it seems at first glance. It is limited by the narrow intellectual boundaries that Which man, at one time, of his own free will, has set for himself and is subject to the limits that man has set for himself. The relevance of the issue of the dangers of artificial intelligence is neither unnecessary nor urgent. It is necessary for jurisprudence to establish a scope of action for the "electronic person", where, in turn, there will be no technological restrictions or violations of fundamental human rights.

Keywords: artificial intelligence; legal personality; electronic person; artificial neuron

ლიბერალური იდეოლოგიის რეპრეზენტაცია მემარჯვენე ფრთის სუბიექტების ნარატივებში/რიტორიკაში (საქართველოს მაგალითზე 2012-2024 წლებში)

ბექა კაციტაძე

საერთაშორისო ურთიერთობების მაგისტრი
მოწვეული ლექტორი ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქ. თბილისი, ქაქუცა ჩოლოყაშვილის გამზირი 3/5
+995 591609800

beka.katsitadze.1@iliauni.edu.ge

დაჩი კორინთელი

საერთაშორისო ურთიერთობების მაგისტრი
პროფესორის ასისტენტი ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქ. თბილისი, ქაქუცა ჩოლოყაშვილის გამზირი 3/5
+995 557948207

dachi.korinteli.1@iliauni.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9311>

აბსტრაქტი

2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შედეგად, ხელისუფლებაში „ქართული ოცნების კოალიციის“ მოსვლიდან მოყოლებული, საქართველოს პოლიტიკური ცხოვრება ლიბერალურ და მემარჯვენე ჯგუფებს შორის მკვეთრმა იდეოლოგიურმა და პოლიტიკურმა დაპირისპირებამ მოიცვა. ვითარებას ამძაფრებს ყოფილ და მოქმედ სახელისუფლებო პარტიებს შორის პოლარიზაცია და, ამასთანავე, რუსული ოკუპაციის მიმდინარეობა. წინამდებარე ნაშრომი მიზნად ისახავს ლიბერალური იდეოლოგიის რეპრეზენტაციის შესწავლას საქართველოში არსებული მემარჯვენე ფრთის სუბიექტების ნარატივებში/რიტორიკაში. კერძოდ, ნაშრომში შესწავლილია ჯგუფები, როგორებიცაა:

„ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობა“, „ერთობა, რაობა, იმედი“, „კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფო“-„პატრიოტთა ალიანსი“ და „საქართველო უპირველეს ყოვლისა“. ნაშრომი აქტიურად იყენებს თვისებრივი კონტენტ-ანალიზის მეთოდოლოგიას, კერძოდ, უმეტესწილად ეფუძნება პირველადი წყაროების ანალიზს და, ასევე, წარმოადგენს მეორეული სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვას. კვლევის უმთავრესი მიგნებაა ის, რომ მემარჯვენე სუბიექტების ნარატივებში/რიტორიკაში საკმაოდ ხშირად გვხვდება შეურაცხმყოფელი ლექსიკური გამონათქვამები ლიბერალიზმზე მსჯელობისას. კვლევის მთავარი რეკომენდაცია იქნებოდა პოლიტიკური პროცესების წარმართვა პოლიტკორექტულობის დაცვით, რაც განმუხტავდა დამაბულობას და ვითარების სამომავლოდ გართულებას საქართველოში.

საკვანძო სიტყვები: ლიბერალიზმი, მემარჯვენე, იდეოლოგია, საქართველო

შესავალი

2012 წელს საყოველთაო საპარლამენტო არჩევნების შედეგად, ხელისუფლებაში „ქართული ოცნების კოალიციის“ მოსვლიდან მოყოლებული, იდეოლოგიური ბრძოლის თვალსაზრისით, ყველაზე კრიტიკული მომენტი 2018 წლის მაისში „ნარკოტიკული სამუალებების შესაძლო გასაღების ფაქტების გამოსავლენად კლუბებში ‘ბასიანი’ და ‘გალერი’ საპოლიციო რეიდები იყო, რასაც მრავალრიცხოვანი პროტესტი მოჰყვა“¹ შოთა რუსთაველის გამზირზე. საპროტესტო აქციებში მონაწილეობდნენ არსებული ნარკოპოლიტიკის წინააღმდეგ მებრძოლი საზოგადოებრივი ინიციატივა „თეთრი ხმაური“, ხოლო, მეორე მხრივ და პარალელურად, ახლადდაარსებული ნეოფაშისტური მოძრაობა „საქართველოს ეროვნული ერთობა“. მოგვიანებით, კონტრაქციაზე გამოჩნდნენ ქართველი ბიზნესმენი და მწერალი ლევან ვასაძისა და „ქართული მარშის“ მხარდამჭერი აქტივისტები.

უკანასკნელ პერიოდებში საქართველოში შეინიშნება ლიბერალურ და მემარჯვენე ჯგუფებს შორის მძაფრი იდეოლოგიური და პოლიტიკური დაპირისპირება. სიტუაციას ართულებს ყოფილ („ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა“) და მოქმედ („ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო“) სახელისუფლებო პარტიებს შორის პოლიტიკური პოლარიზაცია და, ასევე, რუსული ოკუპაციის ზემოქმედება. წინამდებარე კვლევაში წარმოდგენილი არიან მემარჯვენე სუბიექტები („ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობა“, „ერთობა, რაობა, იმედი“ („ერ.ი.“), „კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფო“ და „პატრიოტთა ალიანსი“, რომელთა წევრები ხშირად გამოდიან თანამებრძოლების აქციებზე და მონაწილეობას იღებენ სატელევიზიო გადაცემებსა და შეხვედრებში. ნაშრომის უმთავრესი მიზანია იმ ნარატივისა და რიტორიკის კვლევა, რომლითაც საქართველოში არსებული მემარჯვენე ფრთის სუბიექტები ლიბერალური იდეოლოგიის წარმომადგენლებს მოიხსენიებენ.

სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვა

საკვლევი პრობლემა საკმაოდ აქტუალურია თანამედროვე სამეცნიერო ლიტერატურის თვალსაზრისითაც. მაგალითად, 2018 წლის აპრილში გამოიცა უილიამ გალსტონის სტატია, სახელწოდებით „პოპულისტური გამოწვევა ლიბერალური დემოკრატიისთვის“. ავტორი აცხადებს, რომ პოპულისტები უპირისპირდებიან პლურალიზმს, კონსტიტუციაზე დაფუძნებულ სისტემას და ინდივიდების თავისუფლებას, თუმცა ემხრობიან სუვერენიტეტის პრინციპს. ნაშრომი ამტკიცებს, რომ დასავლეთში პოპულიზმის აღზევება გამოწვეული იყო არა მხოლოდ ემოციური, არამედ დემოგრაფიული და ეკონომიკური ცვლილებებითაც.² მიუხედავად იმისა, რომ ნაციონალიზმი ადრე დადებით კონტექსტში მოიხსენიებოდა, ახლა ის ეწინააღმდეგება დემოკრატიულ პრინციპებს.³ ერნესტო ლაკლაუ მხარს უჭერს გაზ მუდის მოსაზრებას და აღნიშნავს, რომ პოპულისტი ლიდერები წარმართავენ იზოლაციურ საგარეო პოლიტიკას. ისინი ფიქრობენ, რომ ამით იცავენ ადგილობრივ მოსახლეობას მავნე

¹ სივილ ჯორჯია, „გიორგი გახარია თანამდებობიდან გადადგა“, <https://civil.ge/ka/archives/398536> (17.07.2024).

² William Galston, „The Populist Challenge to Liberal Democracy“, *Journal of Democracy* 2 (2018): 5-19.

³ Deth Van J. Kenan, „Political Ideologies: Conservative, Liberalism, Christian Democracy and Socialism“, In *Foundations of Comparative Politics: Democracies of the Modern World*, by Deth Van J. Kenan (Cambridge: Cambridge University Press, 2016), 299-329.

ზემოქმედებისგან. რელიგიურ ნარატივზე აპელირება კი პოპულისტი მემარჯვენე ნაციონალისტური ჯგუფების ერთ-ერთი იარაღია იმისთვის, რათა განახორციელონ თავიანთი შეხედულებების ინტერპეტაცია და დაარწმუნონ ადამიანები მათ სისწორეში.⁴ მემარცხენე პროგრესივისტებთან ერთად, ლიბერალიზმს თავს ესხმიან მემარჯვენე პოპულისტები, რომელთათვის პიროვნული ავტონომიის ცნება, ტრადიციული ღირებულებების გადაგარების ნიშნავს,⁵ ხოლო საკუთრივ საქართველოში, ულტრანაციონალისტური და მემარცხენე ჯგუფები ლიბერალიზმს აღიქვამენ რელიგიის, ტრადიციის და ჰუმანიზმის წინააღმდეგ მებრძოლ იდეოლოგიად.⁶

კვლევის მეთოდოლოგია

ნაშრომი ეფუძნება თვისებრივი კონტენტ-ანალიზის მეთოდოლოგიას, კერძოდ, პირველადი წყაროების დამუშავებას, მათ ავტორისეულ ანალიზსა და ინტერპრეტაციას. კვლევის ფარგლებში შესწავლილია პარტიული წესდებები, სადამფუძნებლო კრებებზე გავრცელებული პოლიტიკური გზავნილები, პრესკონფერენციის დროს გაკეთებული მოხსენებები, სატელევიზიო გადაცემებიდან, ქუჩის აქციების გამოსვლებიდან და ინტერვიუებიდან ამონარიდები. აღსანიშნავია, რომ არაეთიკური და შეურაცხმყოფელი გამონათქვამების გამო, წარმოდგენილი პარტიების ვებსაიტები და სოციალური ქსელების ანგარიშები ხშირად უქმდება, რაც განაპირობებს წყაროთა არაერთგვაროვან ხასიათს და წარმოადგენს კვლევის სერიოზულ შეზღუდვას. გარდა ამისა, ზოგიერთი მემარჯვენე სუბიექტი სარგებლობს საკუთარი ტელევიზიითა და მედიასაშუალებით (მაგალითად, „ალტ-ინფო“, „ობიექტივი“ და ერი-მედია“), რამაც გაცილებით მეტ რესურსებზე წვდომის შესაძლებლობა განაპირობა.

„ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობა“

2016 წლის 2 თებერვალს საჯარო რეესტრში დარეგისტრირდა მოძრაობა „ეროვნულები“, რომლის პრეზიდენტმა ალექსანდრე ბრეგამემ, თანამოაზრეებთან ერთად, 2017 წლის 14 ივლისს დედაქალაქ თბილისში, აღმაშენებლის გამზირზე მოაწყო ქართული მარშის სახელით ცნობილი მრავალათასიანი მსვლელობა. საპროტესტო აქცია საქართველოში უცხო ქვეყნის მოქალაქეების წინააღმდეგ იყო მიმართული, მოითხოვდა საიმიგრაციო პოლიტიკისა და ბინადრობის მინიჭების უფლების შესახებ კანონის გამკაცრებას.⁷ 2018 წლის 20 მაისს, თბილისში, კერძოდ, შოთა რუსთაველის გამზირზე, გაიმართა „ქართული მარშის“ მორიგი აქცია, სადაც მოძრაობის ლიდერმა ალექსანდრე ბრეგამემ მოწინააღმდეგე ჟურნალისტური გამოცემები „ულტრალიბერალისტულ პრესად“ შერაცხა, ცილისწამებაში დაადანაშაულა და უარყო ფაშისტური იდეოლოგია.⁸ 2020 წლის 2 ივლისს საგურამოში, ილია ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმში გაიმართა

⁴ Cas Mudde, ed., *The Populist Radical Right - A Reader* (London and New York: Routledge, 2017).

⁵ ფრენსის ფუკუიამა, ლიბერალიზმი და მისით უკმაყოფილონი. მთარგმნ. ზაზა შენგელია (თბილისი: ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი, 2022), 12.

⁶ თეიმურაზ ხუციშვილი და სხვები. ლიბერალიზმი და საქართველო (თბილისი: ჭავჭავაძის ცენტრი, 2020), 64.

⁷ პატრიოტი TV, „ქართული მარში - საპროტესტო აქცია აღმაშენებლის გამზირზე.“ <https://www.youtube.com/watch?v=YUqxAdzdeM0> (17.07.2024).

⁸ საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი, „ქართველი ფაშისტები ეროვნული ღირებულებების დასაცავად.“ <https://www.youtube.com/watch?v=WgE-eOpOx7A> (17.07.2024).

„ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობის“ პარტიის სადამფუძნებლო ყრილობა, რა დროსაც დელეგატებმა თავმჯდომარედ აირჩიეს ალექსანდრე ბრეგაძე, ხოლო გენერალურ მდივნად - ირაკლი შიხიაშვილი. აღსანიშნავია, რომ საპრეზენტაციო სცენაზე აღმართული იყო ქართველი საზოგადო მოღვაწის, ილია ჭავჭავაძის ფოტოსურათები შემდეგი ფრაზებით: „ავციოლია სიყრმიდანვე...“, „ის გიხმობს შენ“, „მარად და ყველგან...“ შეხვედრის მიმდინარეობისას, თავმჯდომარე ალექსანდრე ბრეგაძემ დამსწრე საზოგადოების წინაშე მიმართვა გაავრცელა:⁹

„ჩვენი პოლიტიკური პარტია დაფუძნებული იქნება დიდი ილიას ძირითად ფუძემდებლურ პრინციპებზე - ‘მამული, ენა, სარწმუნოება’, და ერთ-ერთ საარჩევნო სლოგანად გამოვიყენებთ დიდი ილიას სიტყვებს - ‘ჩვენი თავი ჩვენადვე უნდა გვეყუდნოდეს’. სწორედ ეს არის მთავარი მიზეზი იმისა, რომ პარტია ფუძნდება დიდი ილია ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმში. რაც შეეხება საქართველოს მტრების წინააღმდეგ ბრძოლას, მათთან ვიქნებით ისეთივე რადიკალურები, როგორებიც აქამდე ვიყავით“.

2020 წლის 16 ოქტომბერს „საზოგადოებრივი მაუწყებლის“ არხზე გავიდა „ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობის“ თავმჯდომარის, ალექსანდრე ბრეგაძის მოსახლეობისადმი მიმართვა, სადაც მან პარტიის საარჩევნო პროგრამისა და პრიორიტეტების შესახებ ისაუბრა. პარტიის ლიდერი „მოამბის“ ეთერში ჩაერთო ტრაფარეტით, რომელზეც ეწერა ფრაზები, როგორებიცაა „დავითგარეჯა საქართველოა!“, „არა ოკუპაციას!“, „სოროსის ფონდი აიკრძალოს საქართველოში!“:¹⁰ „ჩვენი ძირითადი მიზანი არის ეროვნული, ტრადიციული, ქართული სახელმწიფოს შექმნა, რომელიც ღირსეულ ადგილს დაიკავებს მსოფლიო თანამეგობრობაში და რომელიც განვითარებას მიაღწევს ტრადიციონალიზმისა და კონსერვატიზმის პრინციპებზე დაყრდნობით“. ალექსანდრე ბრეგაძემ, ასევე, ყურადღება გაამახვილა დემოგრაფიულ პრობლემებზე, ემიგრაცია-იმიგრაციის სალდოზე, ჰომოსექსუალიზმის პროპაგანდაზე, ნარკოტიკების ლეგალიზაციაზე და აღნიშნა, რომ ამ მოვლენების გაგრძელების შემთხვევაში, ქართველები ეთნიკურ უმცირესობაში აღმოჩნდებიან: „ჩვენი მთავარი ამოცანა არის ქართველი ერის, იდენტობის, არსებობის განვრცობა. დღესდღეობით, ‘გაერომ’ საქართველო შეიყვანა მომაკვდავ ერთა რიცხვში“.

„ერთობა, რაობა, იმედი (ე.რ.ი.)“

ბიზნესმენმა და მწერალმა ლევან ვასაძემ 2021 წლის 6 მაისს დააარსა საზოგადოებრივი მოძრაობა „ერთობა, რაობა, იმედი (ე.რ.ი.)“. როგორც საჯარო რეესტრის ამონაწერიდან ირკვევა, ორგანიზაციას აქვს არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის სამართლებრივი ფორმა. აღსანიშნავია, რომ „ერთობა, რაობა, იმედის“ ღირებულებები ორგანიზაციის ვებსაიტზე, ცალკე სექციად არის ჩამოყალიბებული: მოძრაობა ითვალისწინებს ქართველებთან ერთად სხვა თანამემამულეების საერო ტრადიციების მფარველობასა და მათზე ზრუნვას, ისევე როგორც საქართველოს მართლმადიდებლური ავტოკეფალური ეკლესიის პატივისცემას. ფასეულობებს

⁹ ვაკო ორმოცაძე და მირიან მელაძე, „‘ქართულმა მარშმა’ პარტია ‘ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობა’ დააფუძნა [ფოტო],“ საზოგადოებრივი მაუწყებელი, <https://1tv.ge/news/qartuli-marshma-partia-qartuli-marshi-erovnuli-modzraoba-daaafudzna-foto/> (17.07.2024).

¹⁰ საზოგადოებრივი მაუწყებელი, „‘ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობის’ თავმჯდომარე სანდრო ბრეგაძე,“ „მოამბე - #არჩვენები2020,“ <https://www.youtube.com/watch?v=gx-YIs5Nnm0> (17.07.2024).

შორის, მკაფიოდაა ხაზგასმული ტრადიციული რელიგიების მიმართ ტოლერანტობა. ასევე, ოჯახის ინსტიტუტის გაძლიერება და თაობათა შორის ასაკობრივი სხვაობის დაცვა ადამიანთა შორის ურთიერთობებში. ვასაძის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი არის საქართველოს მიერ კეთილშობილური ურთიერთობების გამყარება. გარდა ამისა, მიზნებს შორისაა ემიგრანტების სამშობლოში დაბრუნება, ქვეყნის დემოგრაფიული მდგომარეობის გამოსწორება, ანტიადამიანური, ანტიტრადიციული პროცესების შეჩერება, ზნეობრივი რეფორმების გატარება და საერთაშორისო ორგანიზაციებში გაწევრიანება მხოლოდ და მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ საფრთხე არ დაემუქრება ქვეყნის ტრადიციების შენარჩუნებას. ლევან ვასაძის მოძრაობის ერთგვარი მანიფესტი მთავრდება მოწოდებით, რომ საქართველოში საჭიროა იდეოლოგიური გაჯანსაღება, რისთვისაც ორგანიზაცია გამოთქვამს მზადყოფნას უახლოესი საჭიროების პირობებში გადაკეთდეს პოლიტიკურ პარტიად.¹¹

აღსანიშნავია, რომ „მსოფლიო საოჯახო კონგრესის“ YouTube-ის გვერდზე გავრცელდა „ერთობა, რაობა, იმედის (ე.რ.ი.)“ დამფუძნებლის, ლევან ვასაძის მონოლოგი, სახელწოდებით „მოკლედ ნათქვამი“. კერძოდ, ლევან ვასაძე ამბობს, რომ ლიბერალური რესპუბლიკის დიქტატურა შედგება „სამი სასიკვდილო შხამისგან“: ნარკოპოლიტიკა და აზარტული თამაშები, რომლებიც მძიმე დამოკიდებულებას იწვევს და ანადგურებს მთელ ახალგაზრდობას. მესამე ფაქტორი არის აქტიური სექსუალური ცხოვრების პროპაგანდა, რომელიც მიმართულია აბორტების რაოდენობის ზრდის სასარგებლოდ და ოჯახის შექმნის წინააღმდეგ. ამას ემატება ტრადიციული განათლების სისტემის მოშლა, რაც ჯაშში იწვევს ეთნოციდს. შემდგომ, ვასაძე გვთავაზობს ლიბერალიზმის კრიტერიუმების ჩამონათვალს: ესაა ღია ეკონომიკა, როცა დამყარებულია საბანკო დიქტატურა, სახელმწიფო არ იცავს საკუთარ სოფლის მეურნეობასა და წარმოებას. ასევე, მედია-ტერორი, რომელიც ოპერირებს სიტყვის თავისუფლების ყალბი დროშის ქვეშ და ახორციელებს დადებითი ღირებულებების დემონიზებას, ხოლო მიუღებლის დანერგვას საზოგადოებაში. ლევან ვასაძე აცხადებს, რომ მისი მიზანია საქართველოში იდეოლოგიური რევოლუციის განხორციელება, ეროვნული სახელმწიფოს მშენებლობის გაგრძელება და ლიბერალური რესპუბლიკის მკვლელობა. გამოსვლაში ასევე ნახსენებია სიტყვა „ბენდუქიზმები“ და არასამთავრობო ორგანიზაციების წვლილი ლიბერალური იდეოლოგიის დამკვიდრების საქმეში.¹²

მომდევნო გამოსვლაში ლევან ვასაძე უპირისპირდება თანამედროვე პოლიტიკურ მეინსტრიმს, ხოლო ლგბტ მანიფესტზე ხელმოწერ პარტიებს/ორგანიზაციებს, „ქართულ ოცნებას“, „ერთიან ნაციონალურ მოძრაობას“, გლობალისტებს უწოდებს. იგი დასძენს, რომ სწორედ ლიბერალებმა გამოიგონეს ტერმინი „ბელადომანია“, გააუქმეს ლიდერის ფენომენი, სახელისუფლებო შტოების თავმოყრის პრინციპი და ძლიერი საპრეზიდენტო რესპუბლიკა. ვასაძის აზრით, აგრეთვე, უნდა განხორციელდეს გარე მმართველობის მინიმიზაცია საქართველოში და 180 გრადუსით ქვეყნის

¹¹ „ერთობა, რაობა, იმედი,“ <https://eri.ge> (17.07.2024).

¹² მსოფლიო საოჯახო კონგრესი, „ლევან ვასაძე - მოკლედ ნათქვამი #7: ლიბერალური იდეოლოგია,“ <https://www.youtube.com/watch?v=5e3gZGL7QV0> (17.07.2024).

შემოტრიალება.¹³

ტრილოგიის უკანასკნელი ეპიზოდი ეძღვნება „სასიცოცხლო გეოპოლიტიკის“ შესახებ მსჯელობას, სადაც „ერთობა, რაობა, იმედის“ დამფუძნებლის აზრით, უსამართლო ომებში დაღუპული ქართველი ჯარისკაცები, დამოუკიდებლობის 30 წლის განმავლობაში საქართველოში განხორციელებული კატასტროფული დეინდუსტრიალიზაციის შედეგები, რა დროსაც დაიხურა საწარმოების აბსოლუტური უმრავლესობა, ხოლო სამრეწველო-საინჟინრო დაზგები უცხო ქვეყნებში გაიტანეს, ისევე როგორც შეზღუდული რუსული ტრადიციული ორგანული ბაზარი, ქმნის გეოპოლიტიკური ჩიხის მდგომარეობას. ვასაძის თანახმად, ხსენებული გეოპოლიტიკური მარაზმიდან გამოსავალი რუსეთთან დიალოგის დაწყებაა.¹⁴

„კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფო“ და „პატრიოტთა ალიანსი“

2021 წლის 9 სექტემბერს ქართულ სატელევიზიო ეთერში გამოჩნდა სამაუწყებლო მედიასაშუალება „ალტ-ინფო“, რომელმაც ამავე წლის 20 ნოემბერს გამართა სადამფუძნებლო ყრილობა „კონსერვატიული მოძრაობის“ დაარსების შესახებ. როგორც საჯარო რეესტრის ამონაწერში ვკითხულობთ, პოლიტიკურ პარტიად „კონსერვატიული მოძრაობის“ რეგისტრაცია ოფიციალურად შედგა 2021 წლის 7 დეკემბერს. წესდების მიხედვით, პარტია მიზნად ისახავს საქართველოს კონსერვატიული იდეოლოგიის მქონე სახელმწიფოდ ჩამოყალიბებას, სადაც ქართულ მართლმადიდებლურ ქრისტიანულ ეკლესიას მინიჭებული ექნება განსაკუთრებული სტატუსი. პრიორიტეტებს შორისაა ქვეყნის დემოგრაფიული პრობლემების დაძლევა, ძლიერი ადმინისტრაციული ხელისუფლების შექმნა, სამხედრო მოსამსახურეებისა და სამართალდამცავებისთვის პრივილეგიების მინიჭება, კაპიტალისტური ეკონომიკური სისტემის განვითარება, მედიისა და განათლების სფეროების გარეშე ინტერვენციისგან დაცვა, ისევე როგორც უცხოეთიდან დაფინანსებული ორგანიზაციების კონტროლი საკანონმდებლო დონეზე. წესდებაში ნახსენებია ტერმინი კულტურული და ეკონომიკური სტაბილურობა და ქრისტიანული დემოკრატიის ქვეყანაში დამკვიდრების გეგმა. პარტიის ოფიციალურ ვებსაიტზე ერთ-ერთ მთავარ ამოცანად პირდაპირ არის ნახსენები რუსეთთან ურთიერთობების ნორმალიზება, რადგან „მისტიური“ ჩრდილო-ატლანტიკური ალიანსის „ღია კარის პოლიტიკა“ ათწლეულების განმავლობაში უშედეგოა. „დასავლური“ ლიბერალური იდეოლოგიის დიქტატში ლგბტ ორგანიზაციების არსებობისა და პროპაგანდის მიჩნევა, „კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფო“ რიტორიკის ძირითადი მდგენელია.¹⁵

2021 წლის 7 დეკემბერს სადამფუძნებლო ყრილობაზე პარტიის წარმომადგენლებმა აირჩიეს თავმჯდომარე და გაავრცელეს პოლიტიკური გზავნილები საზოგადოების მისამართით:¹⁶ „მთელმა მსოფლიომ იხილა, რომ 2021 წლის 5 ივლისს საქართველოში ლიბერალური

¹³ მსოფლიო საოჯახო კონგრესი, „ლევან ვასაძე - მოკლედ ნათქვამი #8: ლიბერალური პოლიტიკა“, <https://www.youtube.com/watch?v=YQQWWrgUHEs> (17.07.2024).

¹⁴ მსოფლიო საოჯახო კონგრესი, „ლევან ვასაძე - მოკლედ ნათქვამი #9: სასიცოცხლო გეოპოლიტიკა“, <https://www.youtube.com/watch?v=qEgTzrYZn1w> (17.07.2024).

¹⁵ „კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფო“, <https://conservativemovement.ge> (10.22.2023).

¹⁶ იქვე, 15

დიქტატურის დასასრული დაიწყო. საქართველოში, თუ არ ჩავთვლით პატარ-პატარა გამონათებებს, ვერ შეიქმნა პლატფორმა კონსერვატორებისთვის, როგორც ჩვენ ვეძახით ეროვნულებისთვის, რომლებიც შეძლებენ არჩევნებში ღირსეულად მონაწილეობას და ლიბერალური სისტემის შეცვლას. საქართველო ეროვნული იდეების აკვანია და ჩვენ ვაპირებთ იმ დიდი კონსერვატიული ერთობის შექმნას, რომელიც საბოლოოდ დაასრულებს ლიბერალურ დიქტატურას საქართველოში და ეს იქნება იმხელა მუხტი, რომ სხვა ქვეყნებსაც გადაედება“.

ყრილობის დასრულების შემდეგ პარტიის ლიდერებმა გამართეს პრესკონფერენცია, სადაც აღნიშნეს, რომ ლიბერალური დემოკრატიისგან იდეოლოგიურად განსხვავებული, ქრისტიანული დემოკრატიის დამყარებით არიან დაინტერესებულნი. მათი აზრით, საქართველოს მოსახლეობის უმრავლესობა კონსერვატიული ღირებულებების მატარებელია, რაც არ გამოხატავს ლიბერალური მემარჯვენე ან ლიბერალური მემარცხენე, ისევე როგორც „ქართული ოცნებისა“ და „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ პარტიების ინტერესებს.¹⁷

„დღეს ჩვენი ტერიტორიული მთლიანობის გადაწყვეტის გასაღები არის კრემლში და არა - ვაშინგტონში. თუ გვინდა, რომ საქართველოში მოსახლეობის უმეტესობა მომსახურე პერსონალი არ იყოს და ქართველმა რაიმე აწარმოოს და გაყიდოს, გვჭირდება გასაღების ბაზარი. 30 წელია არის გარკვეული მცდელობები, თუმცა ობიექტური რეალობაა, რომ გასაღების ყველაზე დიდი ბაზარი დღეს არის რუსეთის ფედერაცია და ყოფილი პოსტ-საბჭოთა სივრცე.“

„კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფოს“ თავმჯდომარე ზურაბ მახარაძემ დამატებით განაცხადა, რომ მორიგი ომი გარდაუვალი იქნება, თუ არ მოწესრიგდება ურთიერთობები ყველაზე დიდი საფრთხის შემცველ რუსეთის ფედერაციასთან. მისი თქმით, საქართველოში სიმშვიდე მხოლოდ მაშინ დაისადგურებს, როცა უცხოელების, ელჩების და ევროსტრუქტურების ნების გარეშე მოხდება სახელმწიფოს მშენებლობა.

2024 წლის 24 ივნისს „კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფოსა“ და „პატრიოტთა ალიანსის“ ლიდერებმა ხელი მოაწერეს პატრიოტთა ერთობის დეკლარაციას, რითაც ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებისთვის საერთო სიის შექმნა დააანონსეს. 2013 წელს დაარსებული პარტიის („პატრიოტთა ალიანსი“) ერთ-ერთმა ლიდერმა ირმა ინაშვილმა განაცხადა, რომ „ფსევდოულტრალიბერალების გაერთიანება“ და ლიბერალი 'ქართული ოცნება', რომელიც ცდილობს, მოირგოს კონსერვატორის ნიღაბი, დღესდღეობით, ორი ძირითადი ძალაა ქვეყანაში“. ინაშვილმა, ასევე დასძინა, რომ „გაერთიანების მიზანია, ეროვნული, ქართული, კონსერვატიული, ტრადიციონალისტების დღის წესრიგის დამკვიდრება საქართველოს პარლამენტში“.¹⁸

¹⁷ იქვე, 15

¹⁸ კესო ქაფიანიძე, „ირმა ინაშვილი - ხელი მოეწერა პატრიოტთა ერთობის დეკლარაციას, რომლის მიზანია, პარლამენტში შევიდეს ეროვნული, ქართული, კონსერვატიული, ტრადიციონალისტების დღის წესრიგი,“ პირველი არხი, <https://1tv.ge/news/irma-inashvili-kheli-moewera-patriotta-ertobis-deklaracias-romlis-mizania-parlamentshi-shevides-erovnuli-qartuli-konservatiuli-traditionalistebis-dghis-wesrigi/> (17.07.2024).

„საქართველო უპირველეს ყოვლისა“

ახალგაზრდა პოლიტიკოსის, ვატო შაქარიშვილის ხელმძღვანელობით მოქმედმა საინიციატივო ჯგუფმა, 2023 წლის 12 ივნისს დააფუძნა „კონსერვატიული გაერთიანება - საქართველო უპირველეს ყოვლისა“, რომელიც ჯერჯერობით საზოგადოებრივი მოძრაობის ფორმით არსებობს და პოლიტიკურ პარტიად არ გარდაქმნილა. გაერთიანებას გააჩნია

„კონსერვატიული პორტალის“ სახელწოდებით ცნობილი საინფორმაციო-ანალიტიკური ვებსაიტი, სადაც ცალკე სექციად განთავსებულია „კონსერვატიული საკითხავი“, ედმუნდ ბერკის, ბენჯამინ დიზრაელის, მაიკლ უოკშოტის და სხვების სამეცნიერო ნაშრომების თანხლებით.¹⁹ „საქართველო უპირველეს ყოვლისა“, აგრეთვე, სარგებლობს სოციალური ქსელების გვერდებით, რომელთა უკანა ფონად დაყენებული სურათი გამოირჩევა წარწერით - „არამეინსტრიმული ამბები, რომელსაც ლიბერალური მედია კრძალავს“.

ტელეკომპანია „მაესტროს“ სამაუწყებლო არხზე 2022 წლის 8 ნოემბერს გავიდა გადაცემა „უცნობის კიდობანი“, სადაც სტუმრად მიწვეულმა ვატო შაქარიშვილმა გაავრცელა საკუთარი ხედვები ახალი კონსერვატიული ინტერნეტ-პორტალის თაობაზე: „იმისთვის, რომ ადამიანმა გააკეთოს სწორი არჩევანი, მას სჭირდება შესაბამისი რეალისტური ნამდვილი ამბავი და არა - ნეოლიბერალების მიერ გაფერადებული, მათ ინტერესებზე მორგებული მასალები. ამიტომ ჩვენ წამოვიდებით, ვთარგმნით და განვათავსებთ ჩვენს პორტალზე „დასავლური“ პრესისგან, საექსპერტო ორგანიზაციებისგან, ანალიტიკური წრეებისგან იმ მასალებს, რომლებიც დეკლარირების დონეზე ჩვენთან თანხვედრაშია“.²⁰

აღსანიშნავია, რომ 2023 წლის 12 ივნისის სადამფუძნებლო შეკრებაზე, მოძრაობის ლიდერმა ვატო შაქარიშვილმა ახალი ქართველის გამოყვანის მცდელობაზე გაამახვილა ყურადღება, რომლის მიზეზია ლიბერალური დიქტატი და ყოველგვარი სულიერი და მორალური პრინციპებისგან დაცლილი ინდოქტრინაცია განათლების სისტემაში. რიგით მეორე გამომსვლელმა, დაჩი ცაგურიამ რუსეთი მტრად მოიხსენია, ხოლო ირაკლი ბათიაშვილმა ჩამოთვალა კონსერვატიზმის მამამთავარი თეორეტიკოსი ფილოსოფოსები, პრაქტიკოსი პოლიტიკოსები და აღნიშნა, რომ, ერთი მხრივ, კონსერვატიზმი ევროპის წიაღიდან იღებს სათავეს, ხოლო, მეორე მხრივ, კონსერვატიული იდეოლოგიის დაკავშირება პრორუსულ პოლიტიკასთან უვიცობის გამოვლინებაა. შესაბამისად, მისი აზრით, კონსერვატიული მსოფლმხედველობა ქართული საზოგადოების უმრავლესობის ნებას გამოხატავს. დასასრულს, ბათიაშვილმა ქრისტიანობის დასაცავად ვალდებულება გამოხატა და ნეომარქსისტებს, გლობალისტებს, „ფსევდო“ ნეოლიბერალებს „ბარბაროსები“ უწოდა. გამომსვლელებს შორის ფიგურირებდა პროფესორი პაატა ჩხეიძე, რომელმაც მკაცრად გააკრიტიკა ე.წ. „ვოუქიზმი“ და მას ამერიკაში წარმოშობილი რადიკალური მემარცხენე მოძრაობა უწოდა. შეკრებაზე მრავლად ისმოდა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საწინააღმდეგო მოწოდებები, უკრაინის ომის

¹⁹ „საქართველო უპირველეს ყოვლისა“, <https://geo-first.com> (17.07.2024).

²⁰ ვატო შაქარიშვილი (Facebook), „რას ისახავს მიზნად კონსერვატიული პორტალი 'საქართველო უპირველეს ყოვლისა',“ ტელეკომპანია მაესტრო - „უცნობის კიდობანი“ (08.11.2022).

კონტექსტში „ნატოსა“ და რუსეთის დახასიათება

„შმაგ იმპერიებად“. შეხვედრის ბოლო წუთებში, მიკროფონთან კვლავ ვატო შაქარიშვილი მივიდა, დააანონსა პლებისციტის ჩატარება მთელი საქართველოს მასშტაბით, საჯარო სივრცეებსა და მასმედიაში არასრულწლოვნებს შორის ლგბტ პროპაგანდის აკრძალვის თაობაზე და განაცხადა, რომ ლიბერალიზმს, დღეს, ბოლშევიზმისა და ფაშიზმის მსგავსად პროგრესის დროშა უჭირავს, ლიბერალური მედია კი ევროპის მოდელირებულ ვერსიას გვთავაზობს. აღსანიშნავია, რომ გამომსვლელებს შორის სამჯერ გაიჟღერა სიტყვამ „ჭინკა“ ლიბერალებისა და ყოფილი ხელისუფლების წარმომადგენლების მისამართით.²¹

2023 წლის 17 ივნისს ბორჯომის მუნიციპალიტეტში მოეწყო „ინდივიდუალური თავისუფლების ინსტიტუტის“ ახალგაზრდული ბანაკი, სახელწოდებით „ლიბერალური განათლების აკადემია“, რომლის წინააღმდეგაც გამართულ აქციაზე რამდენიმე ათეულ ადამიანს შორის იმყოფებოდა მოძრაობის „საქართველო უპირველეს ყოვლისა“ ლიდერი ვატო შაქარიშვილი: „არანაირი ქვების სროლა არ ყოფილა. ეს იყო აღელვებული საზოგადოება, ქართველი ხალხი, ბორჯომელები, ახალციხელები, ბაკურიანელები, ჩვენი მოძრაობის მხარდამჭერები, რომლებიც არასდროს შეეგუებოდნენ იმას, რომ ამ ქვეყნის მტრებმა მოწამლონ ახალგაზრდები. ძალადობა არის ის, რასაც ზურა ჯაფარიძე აკეთებს და რასაც თქვენი ტელევიზია აკეთებს“.²²

კვლევის შედეგები

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა რამდენიმე მიგნება: 1) მემარჯვენე პოლიტიკურ სუბიექტებს აერთიანებთ ის, რომ ხშირად ეყრდნობიან ქართველი საზოგადო მოღვაწის, ილია ჭავჭავაძის საქვეყნოდ ცნობილ გამონათქვამებს, იშველიებენ სტატისტიკურ მონაცემებს დემოგრაფიული და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შესახებ, აკრიტიკებენ „ქართული ოცნების“, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ხელისუფლებებს და ლგბტ პროპაგანდის აკრძალვას ითხოვენ; 2) მათი ლექსიკა პერმანენტულად მოიცავს სიტყვებს, როგორებიცაა ტრადიცია, რელიგია, ეროვნული და ა.შ. 3) ისინი იყენებენ საკმაოდ არაკორექტულ და შეურაცხმყოფელ სიტყვებს ლიბერალური იდეოლოგიის დასახასიათებლად და შესაფასებლად. მაგალითად, „ლიბერალური რესპუბლიკის დიქტატურა“, „სამი სასიკვდილო შხამი“, „სიტყვის თავისუფლების ყალბი დროშა“, „ლიბერალური რესპუბლიკის მკვლელობა“, „ულტრალიბერასტული პრესა“ და ა.შ. აგრეთვე, ზოგიერთი მათგანი ნეომარქსისტებს და სოციალისტებს „ბარბაროსებად“ ნათლავს და „პოლიტიკურ სანაგვეს“ უწოდებს; 4) საინტერესოა, ასევე, მათი საგარეო პოლიტიკური პრიორიტეტები: არასამთავრობო ორგანიზაციის „საქართველო უპირველეს ყოვლისა“ სადამფუძნებლო ყრილობაზე რამდენიმეჯერ გაიჟღერა ანტირუსულმა განწყობებმა, „კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფო“ რუსეთთან ურთიერთობების დალაგების მომხრეა, ხოლო „ერთობა,

²¹ საქართველო უპირველეს ყოვლისა • Georgia First (Facebook) (22.10.2023).

²² პუბლიკა, „შაქარიშვილი: ჩვენი მოძრაობის მხარდამჭერები იყვნენ, აღელვებული საზოგადოება,“ <https://publika.ge/shaqarishvili-chveni-modzraobis-mkhardamcherebi-iyvnen-aghelvebuli-sazogadoeba/> (17.07.2024).

რაობა, იმედი (ე.რ.ი.)“ გეოპოლიტიკური „ჩიხიდან“ და „მარაზმიდან“ გამოსავლად რუსეთთან დიალოგის დაწყებას გვთავაზობს.

დასკვნა

წინამდებარე კვლევის ფარგლებში წარმოდგენილია ლიბერალიზმის რეპრეზენტაცია მემარჯვენე ფრთის სუბიექტების ნარატივებში/რიტორიკაში. შესაბამისად, საკითხი მხოლოდ მემარჯვენე პოლიტიკურ კონტექსტში არის შესწავლილი. თუმცა, მეორე მხრივ, აღნიშნული გარემოება ქმნის კვლევის გაგრძელების სამომავლო პერსპექტივასაც იმ მიმართულებით, რომ გამოკვლეული გახდეს მემარჯვენე ფრთის რეპრეზენტაცია ამჯერად უკვე ლიბერალური იდეოლოგიის რიტორიკაში/ნარატივებში. საკვლევი თემის აქტუალობის საჩვენებლად მიმოხილული სამეცნიერო ლიტერატურა, წინამდებარე კვლევისთვის საყურადღებოა იმ აზრით, რომ ლიბერალიზმთან მიმართებაში, მემარჯვენე ჯგუფებს პოპულისტებად რაცხავს, ხოლო ნაშრომში ჩამოთვლილ ჯგუფებს ულტრამემარჯვენეების კლასიფიკაციას ანიჭებს. შესაძლებელია ითქვას, რომ საქართველოში შეინიშნება მკვეთრი იდეოლოგიური პოლარიზაცია ლიბერალურ და მემარჯვენე ფრთის ჯგუფებს შორის, რომლის ფარგლებში მემარჯვენე ჯგუფები მემარცხენე იდეოლოგიის მატარებელ სუბიექტებსაც პოლიტორექტულობის მიღმა მოიხსენიებენ. შესაბამისად, მთავარი რეკომენდაცია იქნებოდა დამამცირებელი ფრაზეოლოგიისა და ლექსიკური მარაგის გარეშე წარმართულიყო პოლიტიკური პროცესები საქართველოში.

გამოყენებული ლიტერატურა

ვებგვერდები:

1. „კონსერვატიული მოძრაობა/ალტ-ინფო.“ <https://conservativemovement.ge> (10.22.2023).
2. ერთობა, რაობა, იმედი, <https://eri.ge> (17.07.2024).
3. მსოფლიო საოჯახო კონგრესი. „ლევან ვასაძე - მოკლედ ნათქვამი #7: ლიბერალური იდეოლოგია.“ <https://www.youtube.com/watch?v=5e3gZGL7QV0> (17.07.2024).
4. მსოფლიო საოჯახო კონგრესი. „ლევან ვასაძე - მოკლედ ნათქვამი #8: ლიბერალური პოლიტიკა.“ <https://www.youtube.com/watch?v=YQQWWrgUHEs> (17.07.2024).
5. მსოფლიო საოჯახო კონგრესი. „ლევან ვასაძე - მოკლედ ნათქვამი #9: სასიცოცხლო გეოპოლიტიკა.“ <https://www.youtube.com/watch?v=qEgTzrYZn1w> (17.07.2024).
6. ორმოცაძე, ვაკო და მირიან მელაძე. „ქართულმა მარშმა პარტია 'ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობა' დააფუძნა [ფოტო].“ საზოგადოებრივი მაუწყებელი. <https://1tv.ge/news/qartuli-marshma-partia-qartuli-marshi-erovnuli-modzraoba-daafudzna-foto/> (17.07.2024).
7. პატრიოტი TV. „ქართულიმარში - საპროტესტო აქცია აღმამეწმინდის გამზირზე.“ <https://www.youtube.com/watch?v=YUqxAdzdeM0> (17.07.2024).
8. პუბლიკა. „შაქარიშვილი: ჩვენი მოძრაობის მხარდამჭერები იყვნენ, აღელვებული

საზოგადოება.“ <https://publika.ge/shaqarishvili-chveni-modzraobis-mkhardamcherebi-iyvnen-aghelvebuli-sazogadoeba/> (17.07.2024).

9. საზოგადოებრივი მაუწყებელი. „ქართული მარში - ეროვნული მოძრაობის თავმჯდომარე სანდრო ბრეგაძე.“ „მომბე - #არჩევნები2020.“ <https://www.youtube.com/watch?v=gx-Yls5Nnm0> (17.07.2024).
10. საქართველო უპირველეს ყოვლისა • Georgia First (Facebook) (22.10.2023).
11. საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი. „ქართველი ფაშისტები ეროვნული ღირებულებების დასაცავად.“ <https://www.youtube.com/watch?v=WgE-eOpOx7A> (17.07.2024).
12. ქაფიანიძე, კესო. „ირმა ინაშვილი - ხელი მოეწერა პატრიოტთა ერთობის დეკლარაციას, რომლის მიზანია, პარლამენტში შევიდეს ეროვნული, ქართული, კონსერვატიული, ტრადიციონალისტების დღის წესრიგი.“ პირველი არხი. <https://1tv.ge/news/irma-inashvili-kheli-moewera-patriotta-ertobis-deklaracias-romlis-mizania-parlamentshi-shevides-erovnuli-qartuli-konservatiuli-traditionalistebis-dghis-wesrigi/> (17.07.2024).
13. შაქარიშვილი, ვატო (Facebook). „რას ისახავს მიზნად კონსერვატიული პორტალი 'საქართველო უპირველეს ყოვლისა'.“ ტელეკომპანია მანეტრო - „უცნობის კიდობანი“ (08.11.2022).

სამეცნიერო ნაშრომები:

1. ფუკუიამა, ფრენსის. ლიბერალიზმი და მისით უკმაყოფილონი. მთარგმნ. ზაზა შენგელია. თბილისი: ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი, 2022.
2. ხუციშვილი, თეიმურაზ, ნინო კალანდაძე, გაიოზ (გია) ჯაფარიძე, გიორგი ჯოხაძე და გიორგი ხარებავა. ლიბერალიზმი და საქართველო. თბილისი: ჭავჭავაძის ცენტრი, 2020.
3. Galston, William. “The Populist Challenge to Liberal Democracy”. Journal of Democracy no. 2 (2018): 5-19.
4. Kenan, Deth Van J. 2016. “Political Ideologies: Conservative, Liberalism, Christian Democracy and Socialism“, In Foundations of Comparative Politics: Democracies of the Modern World, by Deth Van J. Kenan, 299-329. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.
5. Mudde, Cas, ed. The Populist Radical Right - A Reader. London and New York: Routledge, 2017.

A representation of liberal ideology in the narratives/rhetoric of right-wing subjects (Georgian example in 2012-2023 years)

Beka Katsitadze

Master of International Relations

Invited lecturer Ilia State University

Kakutsa Cholokashvili Ave 3/5

+995 591609800

beka.katsitadze.1@iliauni.edu.ge

Dachi Korinteli

Master of International Relations

Professor's assistant Ilia State University

Kakutsa Cholokashvili Ave 3/5

+995 557948207

dachi.korinteli.1@iliauni.edu.ge

Abstract

As a result of 2012 parliamentary elections and since the beginning of Georgian Dream Coalition's rule, a sharp ideological and political confrontation between liberal and right-wing groups covered Georgian political life. The situation is being hardened by a political polarization between former and current authorities and at the same time by a continuation of Russian occupation. The given work aims to research a representation of liberal ideology in the narratives/rhetoric of Georgian right-wing subjects. Particularly, Georgian March – National Movement, ERI, Conservative Movement/Alt-Info along with Alliance of Patriots and lastly, Georgia First are explored in this paper. Research work actively uses a methodology of qualitative content-analysis, as rests more on primary sources and also review the secondary scientific literature. The main finding of research work is that right-wing subjects frequently speak with tactless vocabulary and abuse liberal ideology in Georgia. The main recommendation of the research paper is that the political processes in Georgia should be conducted with politically correct language, which would partially cool down the heated tensions between them in the future.

Key words: Liberalism, right-wing, ideology, Georgia

ოუენ ლატიმორის კვლევა ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონების ისტორიისა და გეოგრაფიის შესახებ: ყოვლისმომცველი ანალიზი

ლიუ ჟონგსი

ჰაინანის ნორმალური უნივერსიტეტი

სამხრეთ აზიის რეგიონული თანამშრომლობის ასოციაციის (SAARC) კვლევების ცენტრი

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9312>

აბსტრაქტი

ცნობილმა სინოლოგმა, ოუენ ლატიმორმა, მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ჩინეთის სასაზღვრო რეგიონების შესწავლაში. ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონების ისტორიისა და გეოგრაფიის შესახებ მისმა კვლევამ უნიკალური პერსპექტივები და სიღრმისეული ხედვები მოგვცა, რამაც გავლენა მოახდინა აკადემიურ წრეებზე როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე მის ფარგლებს გარეთ. ეს სტატია ლატიმორის კვლევის ყოვლისმომცველ ანალიზს ატარებს, იკვლევს მის კვლევებს ისტორიული ევოლუციის, გეოგრაფიული მახასიათებლების და მათ შორის ურთიერთქმედების შესახებ ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონებში. მის მიერ გამოყენებული კვლევის მეთოდებისა და თეორიული ჩარჩოების შესწავლით, ეს კვლევა ავლენს, თუ როგორ ჩამოაყალიბა ლატიმორის ნაშრომმა ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონების გაგება. გარდა ამისა, ნაშრომი აანალიზებს მისი კვლევის ფართომასშტაბიან გავლენას ამ სფეროში შემდგომ კვლევებზე, ასევე მის პრაქტიკულ მნიშვნელობას ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონების განვითარებისა და მახასიათებლების გასაგებად. ამ კვლევის მეშვეობით, ნაშრომის მიზანია ლატიმორის აკადემიური მიღწევების და მათი ღირებულების უფრო ყოვლისმომცველი და სიღრმისეული გაგება ჩინეთის სამხრეთ სასაზღვრო რეგიონების ისტორიისა და გეოგრაფიის შესწავლაში.

Owen Lattimore's Research on the History and Geography of China's Southern Borderlands: A Comprehensive Analysis

Liu Zhongxi

Hainan Normal University
South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) Studies Center
DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9312>

Abstract

Owen Lattimore, a renowned sinologist, made significant contributions to the study of China's borderlands. His research on the history and geography of China's southern borderlands has provided unique perspectives and in - depth insights that have influenced academic circles both at home and abroad. This article conducts a comprehensive analysis of Lattimore's research, exploring his investigations into the historical evolution, geographical features, and the interplay between the two in China's southern borderlands. By examining the research methods and theoretical frameworks he adopted, this study reveals how Lattimore's work has shaped the understanding of China's southern border regions. Moreover, it analyzes the far - reaching impact of his research on subsequent studies in this field, as well as its practical significance for understanding the development and characteristics of China's southern borderlands. Through this exploration, this paper aims to offer a more comprehensive and in - depth understanding of Lattimore's academic achievements and their value in the study of China's southern borderland history and geography.

1. Introduction

1.1 Research Background

Owen Lattimore stands as a towering figure in the realm of sinology, particularly renowned for his path - breaking research on China's borderlands. His work has not only expanded the frontiers of knowledge regarding China's complex territorial and cultural landscapes but also provided a theoretical framework that has influenced generations of scholars. While much of the existing scholarship on Lattimore has concentrated on his studies of China's northern and northwestern border regions, his research on the southern borderlands remains relatively under - explored, despite its significance.

China's southern borderlands, encompassing regions such as Yunnan, Guangxi, and parts of Guangdong, have a long and complex history intertwined with diverse ethnic groups, cultural exchanges, and geographical peculiarities. These areas served as crucial crossroads for trade and cultural diffusion between China, Southeast Asia, and South Asia. Historically, the southern borderlands witnessed the rise and fall of various local kingdoms, the expansion of the Chinese imperial influence, and the continuous interactions between different ethnic communities. Geographically, the region is characterized by its mountainous terrains, tropical and subtropical climates, and rich natural resources, all of which have had

a profound impact on the social, economic, and cultural development of the area.

Against this backdrop, Lattimore's research on the southern borderlands emerges as a valuable source of information and analysis. His work offers a unique vantage point to understand the historical processes that have shaped these regions, as well as the geographical factors that have influenced human activities and social formations. However, due to the limited attention paid to this aspect of his research, there is a need to systematically review and analyze his contributions to gain a more comprehensive understanding of China's southern borderland history and geography.

1.2 Research Objectives

The primary objective of this research is to conduct a comprehensive and in - depth analysis of Owen Lattimore's research on the history and geography of China's southern borderlands. This involves several specific goals. Firstly, it aims to systematically summarize and analyze Lattimore's findings regarding the historical evolution of the southern borderlands. This includes exploring his interpretations of key historical events, the development of ethnic relations, and the political and economic changes that have occurred over time.

Secondly, the study seeks to examine Lattimore's understanding of the geographical features of the southern borderlands and how he analyzed the relationship between geography and human activities. By doing so, it will reveal how he integrated geographical factors into his historical analysis, providing a more holistic view of the region's development.

Thirdly, this research intends to identify and analyze the research methods and theoretical perspectives that Lattimore employed in his studies. Understanding his research approach will not only help to evaluate the validity and reliability of his findings but also provide insights into how his methods can be applied or adapted in contemporary research on China's borderlands.

Finally, the study aims to assess the impact and significance of Lattimore's research on the academic community and the practical understanding of China's southern borderlands. This includes analyzing how his work has influenced subsequent research in the field, as well as its implications for policies and practices related to borderland development, ethnic relations, and cultural preservation. Through achieving these objectives, this research hopes to fill the existing research gaps and contribute to a more comprehensive and nuanced understanding of China's southern borderlands from Lattimore's perspective.

2. Lattimore's Research on the History of China's Southern Borderland

2.1 Exploration of Historical Evolution

Lattimore's exploration of the historical evolution of China's southern borderlands is a rich tapestry of in - depth analysis and nuanced interpretations. He recognized that the history of these regions was not a

linear progression but rather a complex interplay of various forces, including ethnic migrations, cultural exchanges, and political expansions.

In the pre - Qin era, Lattimore delved into the existence of numerous indigenous tribes in the southern borderlands, often collectively referred to as "Baiyue" in Chinese historical records. He posited that these tribes had their own unique social structures, economies, and cultural practices, which were shaped by the local geographical environment. For instance, the mountainous terrains and rich river systems in the region influenced their settlement patterns, with many tribes establishing communities along riverbanks for easy access to water resources and transportation. Lattimore analyzed how these early communities engaged in local trade, exchanging goods such as agricultural products, handicrafts, and natural resources, which laid the foundation for future economic and cultural interactions.

The Qin and Han dynasties marked a significant turning point in the history of the southern borderlands, and Lattimore's research on this period is particularly illuminating. He emphasized the role of the Qin Dynasty's expansion southward as a major catalyst for change. The construction of the Lingqu Canal, which connected the Xiang River and the Li River, was not merely a feat of engineering but a strategic move that had far - reaching consequences. Lattimore argued that this canal not only facilitated the movement of troops and the transportation of goods but also served as a conduit for cultural diffusion. It enabled the central government to exert more direct control over the southern borderlands, leading to the migration of Han people to these areas. As a result, a process of cultural integration began, with the Han culture gradually influencing the local ethnic groups while simultaneously absorbing elements of their cultures. Lattimore analyzed archaeological findings, such as the bronze wares unearthed in Jinning, Yunnan, to illustrate the high level of cultural exchange during this time. These artifacts, with their blend of Han - influenced craftsmanship and local artistic styles, provided tangible evidence of the complex interactions between the central plains and the southern borderlands.

During the Tang and Song dynasties, Lattimore focused on the rise and development of local kingdoms in the southern borderlands, such as the Nanzhao Kingdom in Yunnan and the Dali Kingdom that succeeded it. He saw these kingdoms as entities that maintained a delicate balance between independence and interaction with the central plains. The Nanzhao Kingdom, for example, had its own political system, military structure, and cultural identity. Lattimore analyzed how it managed to resist external pressures while also engaging in extensive trade and cultural exchanges with the Tang Dynasty. The construction of the Tea - Horse Road during this period was a crucial aspect of his research. He recognized this trade route as not only an economic artery but also a cultural corridor that facilitated the spread of religions, technologies, and languages. Through the study of historical records and the analysis of religious and architectural remnants, Lattimore demonstrated how Buddhism, which was introduced from India via Southeast Asia, influenced the religious beliefs and cultural practices of the local people in the southern borderlands. The Chongsheng Temple Three Pagodas in Dali, with their unique architectural style that combined Indian, Tibetan, and Chinese elements, were a prime example of the cultural syncretism that occurred along the Tea - Horse Road, as analyzed by Lattimore.

In the modern era, from 1840 to 1949, Lattimore's research on the southern borderlands took on a new dimension. He examined the impact of Western powers' invasions on these regions. The Sino - French War in the late 19th century, for instance, had a profound impact on the border areas of Guangxi and Yunnan. Lattimore analyzed how the signing of the Treaty of Tientsin in 1885 opened up several ports in the southern borderlands to French trade, leading to an influx of foreign goods and capital. This, in turn, disrupted the local traditional economic structures. He studied the growth of a new class of comprador - bourgeoisie in the border regions, who collaborated with foreign powers for their own economic interests. Lattimore also paid attention to the resistance movements of local ethnic groups against foreign aggression. He documented how these groups, with their strong sense of identity and territorial attachment, organized various forms of resistance, which not only demonstrated their resilience but also had a significant impact on the political landscape of the southern borderlands.

2.2 Analysis of Key Historical Events and Figures

Lattimore's analysis of key historical events and figures in the southern borderlands provides a deeper understanding of the region's history. For example, in his study of the Nanzhao - Tang relations, he closely examined the role of key figures on both sides. He analyzed how the Nanzhao rulers, such as Pimiluo, skillfully navigated the complex political situation, playing off the Tang Dynasty against other neighboring forces to maintain the independence and growth of the Nanzhao Kingdom. At the same time, he also studied the policies and strategies of Tang emperors and their local governors in dealing with Nanzhao. Lattimore's research revealed that the relationship between Nanzhao and the Tang was a complex one, characterized by both cooperation and conflict. Their interactions had a significant impact on the political, economic, and cultural development of the southern borderlands, influencing the balance of power in the region and shaping the cultural exchanges between different ethnic groups.

Another important aspect of Lattimore's research was his analysis of the role of ethnic leaders in the southern borderlands. He recognized that these leaders played a crucial role in maintaining the social order, promoting cultural traditions, and leading their communities in times of crisis. For instance, among the Dai people, local chieftains had a long - standing tradition of governance. Lattimore studied how these chieftains managed local affairs, mediated disputes, and preserved the unique cultural heritage of the Dai people. He also analyzed how their leadership styles and decision - making processes were influenced by both local cultural values and external political forces. During periods of external pressure, such as the expansion of the Chinese imperial influence or the incursions of foreign powers, these ethnic leaders often had to make difficult choices to protect the interests of their communities. Lattimore's research on these leaders not only provided insights into the internal dynamics of ethnic groups in the southern borderlands but also highlighted the importance of understanding the role of local leadership in the broader historical context.

In addition, Lattimore analyzed the impact of historical events such as the Opium Wars on the southern borderlands. He pointed out that the Opium Wars not only had a national - wide impact but also had specific consequences for the southern border regions. The opening of ports in the south to foreign trade

as a result of the wars led to the growth of coastal cities and the transformation of the local economy. It also brought about changes in social structures, as new social classes emerged and traditional social hierarchies were disrupted. Lattimore's detailed analysis of these events and their consequences helps to paint a more comprehensive picture of the historical development of the southern borderlands, showing how local events were intertwined with national and international historical trends.

3. Lattimore's Research on the Geography of China's Southern Borderlands

3.1 Geographical Features and Their Influence

Lattimore's exploration of the geographical features of China's southern borderlands reveals a profound understanding of how these natural elements have shaped the region's development. He recognized that the complex topography, diverse climate, and abundant natural resources of the southern borderlands were not merely passive backdrops but active forces that influenced human settlement, economic activities, and cultural practices.

The mountainous terrain of the southern borderlands, particularly in regions like Yunnan and western Guangxi, was a focal point of Lattimore's study. He analyzed how the towering mountain ranges, such as the Wumeng Mountains, the Ailao Mountains, and the Yunling Mountains, formed a natural barrier that both isolated and protected local communities. These mountains influenced settlement patterns, with many ethnic groups establishing villages in valleys or on gentle slopes where the land was more suitable for agriculture and construction. Lattimore noted that the rugged terrain also affected transportation and communication, making travel between different areas challenging. This isolation led to the development of unique local cultures, as communities had limited interaction with the outside world for extended periods. For example, the Hani people in Yunnan's mountainous regions developed their distinctive terraced field system, which was a remarkable adaptation to the steep slopes. Lattimore studied how this system not only maximized agricultural productivity but also became an integral part of the Hani's cultural identity, shaping their social organization, religious beliefs, and daily life.

The karst landscapes in Guangxi also drew Lattimore's attention. He recognized the unique geological formations, including limestone peaks, sinkholes, and underground caves, as significant geographical features that influenced human activities. The presence of limestone affected the availability of water resources, as water tended to seep through the porous rock, creating underground rivers and springs. Lattimore analyzed how local communities adapted to this situation by developing water - storage and irrigation systems that took advantage of these natural water sources. The karst landscapes also had an impact on the local economy, with limestone being used for construction and the development of the tourism industry. The Reed Flute Cave in Guilin, a world - famous karst cave, attracted visitors from around the world, and Lattimore explored how such natural attractions influenced the economic development and cultural exchange of the region.

In terms of climate, Lattimore studied the tropical and subtropical monsoon climate of the southern

borderlands. He analyzed how the distinct wet and dry seasons affected agricultural production, settlement patterns, and the spread of diseases. The warm and humid climate in the region was conducive to the growth of a wide variety of crops, such as rice, tea, and tropical fruits. Lattimore noted that the agricultural calendar of local ethnic groups was closely tied to the climate cycle, with planting and harvesting seasons carefully planned according to the rainfall and temperature patterns. However, the climate also brought challenges, such as the risk of floods during the rainy season and droughts during the dry season. Lattimore explored how communities developed coping mechanisms, such as building flood-resistant structures and implementing water-conservation measures, to deal with these climate-related challenges.

3.2 The Relationship between Geography and Borderland Development

Lattimore emphasized the intricate relationship between geography and the development of the southern borderlands. He believed that geographical factors played a crucial role in shaping the economic, social, and cultural trajectories of the region.

Geography influenced the economic development of the southern borderlands in multiple ways. The natural resources available in the region, such as minerals, forests, and water, provided the foundation for various industries. Lattimore studied the mining industry in Yunnan, which was rich in minerals like tin, copper, and lead. He analyzed how the extraction and trade of these minerals affected the local economy, creating employment opportunities and facilitating the growth of related industries. The forest resources in the region also supported activities such as logging, forestry products manufacturing, and the development of ecotourism. Lattimore explored how the exploitation of these resources interacted with the local environment and social structures, highlighting the need for sustainable development strategies.

Transportation, a key aspect of borderland development, was also deeply influenced by geography. Lattimore recognized that the mountainous terrain and river systems in the southern borderlands presented both opportunities and challenges for transportation. The ancient trade routes, such as the Tea-Horse Road and the Southern Silk Road, were established along natural corridors that minimized the difficulties of travel. Lattimore analyzed how these routes developed over time, adapting to the geographical features of the region. In modern times, the construction of transportation infrastructure, such as railways, highways, and airports, had to take into account the complex topography. Lattimore's research provided insights into how geographical factors influenced the planning and construction of transportation networks, and how these networks, in turn, affected the economic development and social integration of the southern borderlands.

Geography also played a role in shaping social and cultural developments in the southern borderlands. The isolation created by the geographical features led to the preservation of unique ethnic cultures and traditions. Lattimore studied how different ethnic groups in the region developed their own languages, religions, and social customs, which were often closely related to the local environment. For example, the Dai people's water-splashing festival in Xishuangbanna was not only a cultural event but also a

reflection of their adaptation to the tropical climate and abundant water resources. Lattimore's research on the relationship between geography and culture helped to explain the diversity of the southern borderlands and the resilience of local cultures in the face of external influences.

In addition, Lattimore analyzed how geography influenced the strategic importance of the southern borderlands. The region's proximity to Southeast Asian countries made it a crucial area for international trade, cultural exchange, and political relations. The natural barriers and strategic locations along the border affected the movement of people, goods, and ideas. Lattimore's research on this aspect provided a geographical perspective on the historical and contemporary significance of the southern borderlands in China's foreign relations and regional cooperation.

4. Research Methods and Theoretical Perspectives Adopted by Lattimore

4.1 Field Investigation and Its Role

Lattimore's commitment to field investigation was a cornerstone of his research on China's southern borderlands, significantly shaping the depth and authenticity of his findings. Recognizing the limitations of relying solely on historical documents and secondary sources, he embarked on extensive travels throughout the region, immersing himself in the local environments, cultures, and communities.

His fieldwork in the southern borderlands was a meticulous and time - consuming process. He would spend extended periods in various ethnic settlements, living among the local people, observing their daily routines, and participating in their social and cultural activities. For example, when studying the Dai ethnic group in Xishuangbanna, Lattimore lived in Dai villages, learning about their traditional architecture, agricultural practices, and religious ceremonies firsthand. By engaging with the Dai people directly, he was able to gain insights into the subtleties of their cultural identity, which might have been overlooked in written records. He observed how the Dai's unique stilt houses were not only a form of accommodation but also a reflection of their adaptation to the local hot and humid climate and social structure, with the ground floor often used for livestock and storage, and the upper floor for living and social gatherings.

Lattimore's field investigations also involved interacting with different ethnic groups across the southern borderlands. He conversed with local leaders, elders, and common villagers, collecting oral histories, folklores, and traditional knowledge. These oral accounts provided valuable complementary information to historical documents, filling in the gaps and offering a more comprehensive understanding of the region's past. For instance, among the Hani people, he recorded their legends about the origin of their terraced fields, which not only added a cultural and mythological dimension to his study of the Hani's agricultural system but also helped him understand the deep spiritual connection the Hani had with their land.

The field investigation also enabled Lattimore to observe the geographical features of the southern borderlands in person. He traversed the mountainous terrains, explored the karst landscapes, and

navigated the river systems. This hands - on experience allowed him to analyze how these geographical elements influenced human activities more accurately. He could directly witness how the rugged mountains affected transportation and settlement patterns, and how the availability of water resources in karst areas shaped the local communities' livelihoods. His on - the - ground observations were then integrated with historical and cultural research, creating a more holistic and nuanced understanding of the region.

4.2 Theoretical Frameworks and Their Application

Lattimore employed several theoretical frameworks in his research on the southern borderlands, which provided a structured approach to analyzing the complex historical and geographical phenomena. One of the key theoretical perspectives he utilized was the concept of "frontier" as a dynamic zone of interaction. He saw the southern borderlands not as static peripheries but as regions where different cultures, ethnic groups, and political forces converged and interacted. This perspective allowed him to explore the processes of cultural exchange, ethnic integration, and political competition that occurred in the borderlands over time.

Applying this frontier theory, Lattimore analyzed the historical interactions between the Han Chinese and the various ethnic minorities in the southern borderlands. He studied how the expansion of the Chinese imperial influence into the region led to a series of cultural and social changes. The Han's introduction of new technologies, agricultural methods, and administrative systems interacted with the existing cultures and social structures of the local ethnic groups. Lattimore observed that rather than a one - way process of assimilation, there was a mutual influence and adaptation. For example, in the Nanzhao - Tang relations, he analyzed how the Nanzhao Kingdom absorbed elements of Han culture, such as Confucianism and Chinese administrative models, while also maintaining its own unique identity and political autonomy. At the same time, the Nanzhao's culture and military power also had an impact on the Tang Dynasty's perception and policies towards the southern borderlands.

Another theoretical framework Lattimore applied was the relationship between environment and human society. He recognized that the geographical environment of the southern borderlands, including its topography, climate, and natural resources, had a profound influence on human activities and social development. He used this theory to explain the formation of different settlement patterns, economic activities, and cultural practices in the region. For instance, the mountainous terrain and limited arable land in some areas led to the development of terrace farming among ethnic groups like the Hani, while the abundant water resources in other regions supported the growth of rice - based agriculture, such as in the Dai areas. Lattimore also analyzed how environmental changes, such as climate fluctuations and natural disasters, could disrupt social orders and trigger migrations or changes in economic strategies.

In addition, Lattimore's research incorporated elements of historical materialism. He analyzed the economic base and social relations in the southern borderlands to understand the historical development of the region. He studied how the exploitation of natural resources, trade activities, and the emergence of

different social classes influenced the political and cultural landscapes. For example, the growth of the mining industry in Yunnan led to the formation of new social groups, and their interests and power struggles shaped the local political situation and cultural developments. By applying these theoretical frameworks, Lattimore was able to construct a comprehensive and systematic analysis of the history and geography of China's southern borderlands, contributing significantly to the academic understanding of these complex regions.

5. The Impact, Significance, Limitations, and Future Directions of Lattimore's Research

5.1 Influence on the Academic Community at Home and Abroad

Owen Lattimore's research on the history and geography of China's southern borderlands has had a far-reaching impact on the academic community both in China and abroad. His work has challenged traditional views and opened up new avenues of research, inspiring generations of scholars to explore the complex dynamics of borderland regions.

Abroad, Lattimore's research was among the first to provide in-depth and systematic analysis of China's borderlands from a Western perspective. His use of fieldwork, combined with a comprehensive theoretical framework, set a new standard for borderland studies. His ideas about the "frontier" as a zone of interaction influenced Western scholars' understanding of cross-cultural exchanges and ethnic relations in border regions. For example, his research on the southern borderlands' ethnic interactions and cultural syncretism has been widely cited in studies on borderland anthropology and history. His work encouraged Western academics to pay more attention to the unique historical and geographical characteristics of China's border regions, rather than viewing them simply as peripheral extensions of the central state.

In China, Lattimore's research also had a significant impact, especially in promoting cross-disciplinary research. His integration of history, geography, anthropology, and other disciplines inspired Chinese scholars to adopt a more comprehensive approach to studying the southern borderlands. His analysis of historical events, ethnic relations, and geographical features provided a new perspective for Chinese researchers, who began to re-evaluate the region's history and its role in China's overall development. Many Chinese scholars have drawn on his research methods, such as field investigation and the use of theoretical frameworks, to conduct more in-depth studies on the southern borderlands. His work also contributed to the growth of borderland studies as an important academic field in China, leading to the establishment of research institutions and the publication of numerous academic works focusing on the region.

5.2 Practical Significance for Understanding China's Southern Borderlands

Lattimore's research has important practical significance for understanding the development and characteristics of China's southern borderlands. His analysis of the historical evolution of the region helps in formulating appropriate policies for borderland governance. By understanding the long -

standing ethnic relations, cultural exchanges, and political changes in the southern borderlands, policymakers can make more informed decisions to promote ethnic harmony, social stability, and economic development. For example, his research on the traditional governance models of ethnic minorities can provide valuable references for modern ethnic autonomous policies, ensuring that local cultures and traditions are respected and protected while promoting modernization.

In terms of economic development, Lattimore's study of the geographical features and their impact on economic activities offers practical insights. His analysis of the natural resources, transportation networks, and settlement patterns in the southern borderlands can guide the rational planning of regional economic development. For instance, his research on the potential of the region's natural resources, such as minerals and forests, can inform sustainable resource exploitation strategies. His understanding of the historical trade routes can also inspire the development of modern cross - border economic cooperation, promoting economic integration between China's southern borderlands and neighboring Southeast Asian countries.

5.3 Limitations and Future Research Directions

Despite its many contributions, Lattimore's research also has certain limitations. One of the main limitations is the relatively limited access to some local - specific historical materials and the language barriers he faced. His research was mainly based on available historical documents and his field observations, but there might have been some local historical records and oral traditions that he could not fully access due to language difficulties or the inaccessibility of certain regions at that time. This could potentially lead to an incomplete understanding of some aspects of the southern borderlands' history and culture.

In addition, the theoretical frameworks he used, while innovative at the time, may need to be updated and refined in the context of contemporary research. With the development of new academic theories and research methods, there is a need to re - evaluate and expand on Lattimore's work. Future research could incorporate more advanced geographical information systems (GIS) and remote - sensing technologies to gain a more accurate understanding of the geographical features of the southern borderlands. It could also draw on new theories in anthropology, sociology, and history to further explore the complex social and cultural dynamics in the region.

Future research directions could also focus on the contemporary challenges and opportunities faced by China's southern borderlands. As the region continues to develop and interact more closely with the global community, there is a need to study issues such as cross - border migration, environmental protection, and cultural heritage preservation in the context of modernization. By building on Lattimore's research foundation and addressing these new research questions, scholars can contribute to a more comprehensive and in - depth understanding of China's southern borderlands in the 21st century.

Reference:

1. Lattimore, O., & Lattimore, E. (2021). **Silks, Spices, and Empire: Asia Seen through the Eyes of Its Discoverers**. Shanghai People's Publishing House.
2. Lattimore, O. (2024). **From the North of the Great Wall to the Western Regions: Retracing the Desert Road**. Shanghai Guangqi Bookstore Co., Ltd.
3. Song, Y. W. (2020). The Anti - Japanese War and Sino - U.S. Relation during World War II: A Survey of Owen Lattimore Papers at the Library of Congress. **Journal of Society for Chinese Studies Librarians**, 1, 45 - 62.
4. Lattimore, O. (1940). *Inner Asian Frontiers of China*. Oxford University Press.
5. Lattimore, O. (1929). *Desert Road to Turkestan*. London.
6. Lattimore, O. (1950). *Pivot of Asia: Sinkiang and the Inner Asian Frontiers of China and Russia*. Boston.
7. Newman, R. P. (1992). *Owen Lattimore and the Loss of China*. University of California Press.
8. Perdue, P. C. (2018). Owen Lattimore: World historian. In *Oxford Handbook Topics in History*. Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199935369.013.26>

უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაცია მიგრაციის კონტექსტში

ნინო ბოჭორიშვილი

საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ-ს პროფესორი,
სამართლის დოქტორი

nino.botchorishvili@giu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9318>

აბსტრაქტი

გლობალიზაციის კონტექსტში გარე მიგრაციის ერთი-ერთი მახასიათებელია განათლების მიზნით განხორციელებული საერთაშორისო მიგრაცია. საერთაშორისო მიგრაციული გადაადგილება ძირითადად განვითარებადი ქვეყნების მოსახლეობის მახასიათებელია, გადაადგილების მთავარი მოტივი არის უცხოური განათლების მიღების სურვილი. განათლების მიღების მიზნით განხორციელებულ მიგრაციას აქვს დადებითი და უარყოფითი შედეგებიც.

თანამედროვე მსოფლიოში მოსახლეობის მიგრაცია გლობალურ პროცესს წარმოადგენს. ეს არის ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური და კულტურული გარდაქმნების შედეგი. თანამედროვე სამყაროში გლობალიზაციამ, რომელიც მოიცავს არა მხოლოდ განვითარებულ ქვეყნებს, არამედ მესამე სამყაროს ქვეყნებს, მიგრაცია სრულიად ახალ საფეხურზე აიყვანა, რაც მას ნებისმიერი სახელმწიფოს აუცილებელ კომპონენტად აქცევს.

გლობალიზაციის პროცესების გათვალისწინებით და ქვეყნის შემდგომი განვითარებისთვის, მნიშვნელოვანია უმაღლესი განათლებისა და მეცნიერების სფეროში საერთაშორისო მობილობის ხელშეწყობა, ისევე როგორც უმაღლესი განათლებისა და მეცნიერების ინტერნაციონალიზაცია, რასაც, ერთი მხრივ, მოყვება უცხო ქვეყნების სასწავლო დაწესებულებებში ქართველი სტუდენტებისა და მეცნიერების ნაკადების და, მეორე მხრივ, საქართველოში უცხოენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამებისა და უცხოელ სტუდენტთა რაოდენობის ზრდა.

წინამდებარე კვლევის მიზანია გლობალურმიგრაციასთან, მიგრაციის პროცესში უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციასთან დაკავშირებული პრობლემების განხილვა, არსებული პრობლემების ანალიზი და გადაწყვეტის გზების შეთავაზება.

საკვანძო სიტყვები: გლობალური მიგრაცია, საერთაშორისო მექანიზმები, უმაღლესი განათლება, ინტერნაციონალიზაცია.

შესავალი

კვლევის აქტუალობა

მიგრაცია არის მოსახლეობის გადაადგილების პროცესი როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე მის ფარგლებს გარეთ მუდმივი ან დროებითი ცხოვრების მიზნით. მიგრაციის შედეგია სხვადასხვა კულტურის, რელიგიური და ეროვნული ტრადიციების გავრცელება. გლობალური მიგრაცია გავლენას ახდენს არა მხოლოდ სახელმწიფოთა ურთიერთობაზე, არამედ მთლიანად

მოსახლეობის ცხოვრებაზე. ამიტომ, ნებისმიერი სახელმწიფოს ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა ეფექტური მიგრაციული პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, რომელიც მიმართულია მიგრაციული პროცესების უარყოფითი შედეგების აღმოფხვრაზე.

მოსახლეობის მიგრაცია დღეს გლობალურ ხასიათს იძენს და ამავედროულად თავად გლობალიზაციის ნიშანია. გლობალიზაცია, კი თავისთავად წარმოადგენს ხალხების, სახელმწიფოების გაერთიანების პროცესს, რაც იწვევს ხალხებს შორის საზღვრების წაშლას და ერთიანი პოლიტიკური, ეკონომიკური და სულიერი სივრცის შექმნას. გლობალიზაციის პროცესი ხელს უწყობს მთელი კაცობრიობის წვდომას ახალ გამოგონებებზე, ტექნოლოგიებზე, ცოდნაზე, ხსნის აკრძალვებსა და შეზღუდვებს განვითარებისა და შემოქმედებისთვის, შესაბამისად, გლობალიზაცია სისტემური ხასიათისაა, მოიცავს საზოგადოების ყველა სფეროს.

საერთაშორისო მიგრაციული პროცესები განათლების მიღების მიზნით უმეტესად ხორციელდება განვითარებული ქვეყნების მიმართულებით, რადგან ცხოვრების დონე, გაცილებით მაღალია მსოფლიოს წამყვან ქვეყნებში, ვიდრე სხვა ქვეყნებში. განათლების მიღების მიზნით განხორციელებულ მიგრაციას აქვს დადებითი და უარყოფითი შედეგებიც. დადებითად შეიძლება შეფასდეს უცხოეთში მიღებული საუკეთესო განათლების მქონე პირთა ქვეყანაში დაბრუნების პერსპექტივა, თუმცა ხშირად ემიგრანტები არა მხოლოდ თავს არიდებენ სამშობლოში დაბრუნებას, არამედ ეძებენ ახლო ნათესავების განსახლებას და ცდილობენ დარჩნენ იმ ქვეყნებში სადაც განათლება მიიღეს.

ამრიგად, მიგრაციის შედეგები, როგორც ვხედავთ, სხვადასხვა სფეროში ვლინდება და შეიძლება იყოს როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი. ამ თვალსაზრისით, გლობალიზაციის ეპოქაში ქვეყნების ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა ეფექტური მიგრაციული პოლიტიკის შემუშავება, რომელიც მკაფიოდ არეგულირებს მიგრაციულ პროცესებს, რათა უზრუნველყოს ქვეყნების უკონფლიქტო და აყვავებული განვითარება, მათი შემდგომი ეკონომიკური, პოლიტიკური, კულტურული განვითარება და სოციალური კეთილდღეობა.

კვლევის მიზნები:

კვლევის მიზანს წარმოადგენს გლობალური მიგრაციის კონტექსტში უმაღლესი განათლების ინტერანციონალიზაციისათვის მიგრაციის საკითხების შესწავლის მიზნით უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავების მიმართულებით ქართულ რეალობაში არსებული პრობლემების ანალიზი და გადაჭრის გზების შეთავაზება.

კვლევის უპირატესობები:

ნებისმიერი კვლევის ხარისხის, პოპულარობის და რაც მთავარია ეფექტურობის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის მაღალი ხარისხი. ეს ყოველივე კი შესაძლებელია საზოგადოების სხვადასხვა წარმომადგენლების მაქსიმალური ჩართულობით და მათი მოსაზრებების გაზიარებით.

კვლევის ნაკლოვანებები:

როგორც ნებისმიერი კვლევის ასევე აღნიშნული კვლევის შემთხვევაშიც არის საშიშროება, რომ კვლევაში მონაწილეები სუბიექტურად, თავიანთი კონკრეტული საჭიროებიდან გამომდინარე უპასუხებენ დასმულ კითხვებს. ასევე, მათი გარკვეული ნაწილი, პასუხის გაცემის დროს არ

იქნება გულწრფელი ან პოლიტიკური კონიუქტურა ხელს შეუშლის მიუკერძოებელი პასუხების დაფიქსირებაში.

კვლევის დიზაინი და მეთოდოლოგიური საფუძვლები

კვლევის პროცესში გამოყენებულ იქნა ისტორიული, შედარებით-სამართლებრივი, სისტემატიზაციის და კლასიფიკაციის მეთოდები. კვლევა ასევე აქტიურად იყენებს სოციოლოგიური გამოკითხვის მეთოდოლოგიას, რომელიც ითვალისწინებს კვლევის ობიექტისა და საგნის სპეციფიკას, კერძოდ: აბსტრაქტულ-ლოგიკური კვლევის მეთოდს, რომელიც ეფუძნება ანალიზისა და სინთეზის კვლევის მეთოდებს, ინდუქციურ და დედუქციურ ანალოგიას და სხვა.

ისტორიული მეთოდი უმეტესად გამოყენებულია უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციის შეფასების კონტექსტში. ნაშრომში წარმოდგენილია როგორც ინდუქციური, ასევე დედუქციური მეთოდები, რომლებითაც მიიღწევა კონკრეტული დასკვნებით და ნაშრომი აგებულია დედუქციურ მეთოდზე, რომელშიც საწყის ეტაპზე ზოგადად განიხილება უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციის გლობალური მიგრაციის კონტექსტში. კვლევის პროცესში გაანალიზებულია უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციის პროცესში წარმოშობილი პრობლემები და შემუშავებულია რეკომენდაციები, რომელიც დაეხმარება თეორეტიკოსს ან პრაქტიკოსს კონკრეტულ შემთხვევაში ზემოაღნიშნული პრობლემის გადაჭრაში.

კვლევა განეკუთვნება როგორც რაოდენობრივ, ასევე თვისობრივი კვლევის ტიპს. კვლევის პროცესში გამოყენებულ იქნა გამოკითხვის მეთოდი, რომელიც განხორციელდა წინასწარ შემუშავებული ანკეტა-კითხვარით. კვლევაში ჩართვამდე, კვლევის ეთიკის საერთაშორისოდ აღიარებული ნორმებიდან გამომდინარე, მონაწილეებს ეცნობათ, რომ მათი კვლევაში მონაწილეობა ძალიან მნიშვნელოვანი იყო კვლევის შედეგებისთვის, ასევე განემარტათ კვლევაში ნებაყოფლობითი მონაწილეობის შესახებ და მათი პაუზების კონფიდენციალურობის დაცვაზე.

კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 158-მა რესპოდენტმა, მათ შორის საჯარო სექტორში დასაქმებული - 24.1%, კერძო სექტორში დასაქმებული- 32.9% და სტუდენტები – 43%. სქესის მიხედვით შედეგები შემდეგნაირად გადანაწილდა - მდედრობითი 39.9% და მამრობითი 60.1%. ასაკის მიხედვით გამოკითხულთა უმეტესობა არის 32-47 წლის.

კვლევის განხორციელების მიზნით კვლევაში ჩართულ პირებს შეეთავაზათ 8 (რვა) კითხვა სავარაუდო პაუზებით, სადაც მათ ასევე ჰქონდათ აზრის თავისუფალი დაფიქსირების უფლება.

ლიტერატურის მიმოხილვა

ნაშრომში გამოყენებულია ავტორთა ჯგუფის ნაშრომი, ე. ალავერდოვი, თ. დარჩია, ნ. ოთხოზორია, ნ. ლაცაბიძე, ნაშრომი „მიგრაციული პროცესები თანამედროვე მსოფლიოში: გამოწვევები და პერსპექტივები“. კრებულში წარმოდგენილია პროექტის ჩარჩოებში შესრულებული თემა „მიგრაციული პროცესები თანამედროვე მსოფლიოში“. აღნიშნული საკითხი გლობალიზაციის ეპოქის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი გამოწვევაა, რომელიც პოლიტიკურ, სამართლებრივ, სოციალურ, ეკონომიკურ, კულტურულ, რელიგიურ, დემოგრაფიულ და სხვა პრობლემებს მოიცავს. კვლევაში ავტორების მიერ წინ არის წამოწეული ევროკავშირისა და აშშ-ის დამოკიდებულება მიგრაციული პროცესების და, მათ შორის,

ლტოლვილთა მიღების მიმართ. მოცემულია საქართველოს ხელისუფლების საიმიგრაციო სტრატეგია და ტაქტიკა. ნაშრომში ვრცლად არის საუბარი თანამედროვე მსოფლიოში მიგრაციული პროცესების ზრდის უაღრესად საინტერესო და აქტუალურ საკითხებზე. ასევე განხილულია ნებაყოფლობითი მიგრაცია, რომელიც სხვა ადგილას დასახლების მიზნით ძირითადად ეკონომიკური მოსაზრებებიდან გამომდინარეობს, რისი ხელშემწყობი ფაქტორია ტექნოლოგიების განვითარება, შრომის ბაზრის მრავალფეროვნება, თუნდაც ცვლილებების სურვილი. ასევე საინტერესოდ არის განხილული ბოლო დროს ახლო აღმოსავლეთში განვითარებული მოვლენების შედეგად იძულებით გადაადგილებულ პირთა რაოდენობის საგრძნობლად გაზრდის შედეგები, რის გამოც განსაკუთრებული გამოწვევების წინაშე დადგა ევროკავშირი, როგორც ლტოლვილთა კრიზისის ასევე საერთაშორისო უსაფრთხოების კუთხით.

კვლევის პროცესში გამოყენებულ იქნა ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციების ანგარიშები, მათ შორის: International Organization for Migration (IOM), “World Migration Report 2020”. მსოფლიო მიგრაციის ანგარიში 2020, მეათე მსოფლიო მიგრაციის ანგარიშების სერიიდან, მომზადდა იმისთვის, რომ ხელი შეუწყოს მიგრაციის გააზრებას მთელ მსოფლიოში. ეს ახალი გამოცემა წარმოადგენს ძირითად მონაცემებსა და ინფორმაციას მიგრაციის შესახებ, ასევე თემატურ თავებს მიგრაციის ძალიან აქტუალურ საკითხებზე. ასევე International Organization for Migration (IOM), “World Migration Report 2022”. 2000 წლიდან IOM აწარმოებს მსოფლიო მიგრაციის ანგარიშებს. მსოფლიო მიგრაციის ანგარიში 2022, მეთერთმეტე მსოფლიო მიგრაციის ანგარიშების სერიიდან, მომზადდა იმისთვის, რომ ხელი შეუწყოს მიგრაციის გააზრებას მთელ მსოფლიოში. ეს ახალი გამოცემა წარმოადგენს ძირითად მონაცემებსა და ინფორმაციას მიგრაციის შესახებ, ასევე თემატურ თავებს მიგრაციის ძალიან აქტუალურ საკითხებზე.

ნაშრომზე მუშაობისას გამოყენებულ იქნა საქართველოს 2021 – 2030 წლების მიგრაციის სტრატეგიის დოკუმენტი, რომელიც შემუშავდა წინა წლების სტრატეგიის ანალიზის საფუძველზე. სტრატეგიის განხორციელების პერიოდში როგორც ადგილობრივად, ისე რეგიონულად და გლობალურად, მიგრაციის სფეროში მომხდარი ძვრების და მათთან დაკავშირებული ცვლილებების კვალდაკვალ, წარმოიშვა ახალი გამოწვევები, სწორედ ამიტომ 2021-2030 წწ. მიგრაციის სტრატეგიის მიზანია, მოერგოს ახალ რეალობას და გააგრძელოს თანამედროვე გამოწვევებთან გამკლავება. არსებული გამოცდილების და სტრატეგიის გრძელვადიანი ბუნების გათვალისწინებით, მისი ამოცანები უფრო ზოგადი ხასიათისაა. სამაგიეროდ, კონკრეტული ქმედებები აქტივობების დონეზე განისაზღვრება სამოქმედო გეგმებში. ეს, ერთი მხრივ, გამორიცხავს ამოცანების შესრულებისას ღონისძიებების დუბლირებას, ხოლო, მეორე მხრივ, მარტივად მიუსადაგებს ამ აქტივობებს შესაბამის ამოცანებს და უზრუნველყოფს მყარ, ლოგიკურ ურთიერთკავშირს. ამასვე ხელს უწყობს მიგრაციის სფეროში ან/და ამ სფეროსთან დაკავშირებული უწყებების დარგობრივი სტრატეგიების არსებობა, მათი გამართული მუშაობა და კავშირი სექტორულ სტრატეგიასთან. ეს, თავის მხრივ, აფართოებს მოქმედების არეალს და განხორციელების მექანიზმზე (ყოველწლიურ სამოქმედო გეგმაზე) ფოკუსირების შედეგად უზრუნველყოფს იმპლემენტაციის პროცესის მოქნილობას და მეტ ეფექტიანობას. შესაბამისად, ასეთი სტრატეგია აყალიბებს ქვეყნის გრძელვადიან ხედვას მიგრაციის სფეროს მთავარ მიმართულებებზე და ამავდროულად უფრო მეტ მოთხოვნას უყენებს განხორციელების პროცესს, მის მექანიზმსა და მასში ჩართულ უწყებებს.

ნაშრომში გამოყენებულ იქნა ავტორის სხვა ნაშრომები, მათ შორის აღსანიშნავია ბოჭორიშვილი, ნინო, 2021, ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო რეგიონალური და უნივერსალური სახელშეკრულებო ორგანოები და მათი მნიშვნელობა, საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი

სამართლის მაცნე და Bochorishvili, Nino. 2023. Global Migration, Discrimination, and the Internationalization of Higher Education, Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis.

ასევე გაანალიზდა არაერთი საერთაშორისო დოკუმენტი, მათ შორის ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ეგიდით მიღებული სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტი, რასობრივი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ კონვენცია. გაეროს გენერალური ასამბლეის მიერ 1990 წელს მიღებული ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებების დაცვის საერთაშორისო კონვენცია.

ძირითადი ნაწილი

უკანასკნელი ათწლეულების მანძილზე მსოფლიოში მნიშვნელოვნად გაიზარდა საერთაშორისო მიგრაცია¹. გლობალიზაციისა და მის ფონზე მობილობის გაზრდილი შესაძლებლობების გათვალისწინებით, ადამიანებს მეტი საშუალება ეძლევათ, ისწავლონ და იმუშაონ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში. აღსანიშნავია, რომ საერთაშორისო მიგრანტების უდიდესი ნაწილი დასაქმების, განათლების და ოჯახის გაერთიანების გამო მიგრირებს². შრომის ბაზარი, ისევე როგორც განათლების სექტორი, გლობალური გახდა და ადამიანებს, დასაქმებისა და სწავლის უკეთესი პირობების გათვალისწინებით, დროებითი თუ მუდმივი მიგრაციის შესახებ არჩევანის გაკეთების შესაძლებლობა მიეცათ. ამ გლობალური მიგრაციული პროცესების მიღმა არც საქართველო დარჩენილა. საქართველოს შემთხვევაშიც ლეგალურ მიგრაციას (როგორც ემიგრაციას, ასევე იმიგრაციას) ძირითადი მიზეზი მაინც შრომითი მიგრაციაა³.

მიგრანტთა, თავშესაფრის მაძიებელთა და მოქალაქეობის არმქონე პირთა, გარე მიგრანტთა, (რომელთა გადინება ქვეყნიდან „ტვინების დაკარგვის“ პრობლემას წარმოშობს), სამართლებრივი მდგომარეობა ძალიან აქტუალურია საქართველოსთვისაც, ვინაიდან 4-მილიონიანი ქვეყნისთვის, რომელიც გაეროს მონაცემებით, უკვე 20 წელიწადში მწვავე დემოგრაფიული პრობლემის წინაშე დადგება და რომელსაც არა მხოლოდ დემოგრაფიული, არამედ უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული სერიოზული პრობლემები შეიძლება შეექმნას, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს გლობალური მასშტაბით მიმდინარე მიგრაციული პროცესების შესწავლა და ანალიზი, ისევე როგორც პრობლემის გადაჭრის ალტერნატიული გზების მოძიებისთვის საერთაშორისო გამოცდილებისა და საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება⁴.

მიგრაციის მიზეზები შეიძლება იყოს წამახალისებელი და მიმზიდველი ფაქტორები. ეს ფაქტორებია მიგრაციის ძირითადი მამოძრავებელი მიზეზები. პირველი ანუ „წამახალისებელი“ ფაქტორი „push factor“ აიძულებს ან უბიძგებს ადამიანს მიგრაციისა და თავისი სამშობლოს დატოვებისკენ, ხოლო მეორე „pull factor“ ანუ მიმზიდველი ფაქტორი იზიდავს და ხიბლავს ადამიანს თავის ქვეყნით. „წამახალისებელი და მიმზიდველი“ ფაქტორი – ეს ისეთი გამომწვევი

¹ მიგრაციის მონაცემთა პორტალი https://migrationdataportal.org/data?i=stock_abs_&t=2019

² World Migration Report 2020. Chapter 2 - Migration and Migrants: A Global Overview. IOM. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020_en_ch_2.pdf

³ „საქართველოს 2019 წლის მიგრაციის პროფილი“, მსსკ. http://migration.commission.ge/files/mp19_web3.pdf

⁴ ავტორთა ჯგუფი, ე. ალავერდოვი, თ. დარჩია, ნ. ოთხოზორია, ნ. ლაცაბიძე, ნაშრომი „მიგრაციული პროცესები თანამედროვე მსოფლიოში: გამოწვევები და პერსპექტივები“. კრებული, „თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობების აქტუალური პრობლემები“ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. 2020.

<https://drive.google.com/file/d/1nU7QuFbZkMsmLSjtuJ7F24TSM7YknCh/view?usp=sharing>

ფაქტორია, რომელიც აიძულებს ან უზიდავს ადამიანს თავისი სამშობლოს მიტოვებისა და საცხოვრებლად სხვა ქვეყანაში გადასვლისაკენ. აღნიშნული ფაქტორის სახეები შეიძლება იყოს: ცუდი სამედიცინო მომსახურება; უმუშევრობა; ნაკლები შესაძლებლობები; საცხოვრებელი პირობები; პოლიტიკური ზეწოლა; წამებისა და არასათანადო მოპყრობის შიში. „მიმზიდველი“ ფაქტორი კი ადამიანს ისე ხიბლავს, რომ იგი მზადაა საცხოვრებლად გარკვეულ ქვეყანაში გადავიდეს. მაგალითად სამსახურის შანსი; უკეთესი საცხოვრებელი პირობები; გართობა; განათლება⁵.

განხორციელებული კვლევის ფარგლებში გამოკითხულთა 54.8%-ის აზრით გლობალური მიგრაცია დადებით გავლენას ახდენს უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციაზე, 29.7%-ის აზრით გლობალური მიგრაცია უარყოფით გავლენას ახდენს უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციაზე, ხოლო 16.5%-ს პასუხი არ აქვს დასმულ შეკითხვაზე.

გამოკითხულთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციის ფარგლებში განხორციელებული მობილობისას ან გაცვლით პროგრამებში მონაწილეობის დროს სტუდენტები ურთიერთობას ამყარებენ უცხო ქვეყნის მოქალაქეებთან, ერთმანეთს უზიარებენ გამოცდილებას, გეგმავენ სამომავლო ურთიერთობების გაღრმავებას. აგრეთვე ენის ცოდნის გაღრმავების კუთხითაც კარგი შესაძლებლობაა.

განხორციელებული კვლევის ფარგლებში გამოკითხულთა 50.6% აცხადებს, რომ არ უსარგებლიათ საერთაშორისო გაცვლითი პროგრამებით, 39.2% აცხადებს, რომ უსარგებლიათ საერთაშორისო გაცვლითი პროგრამებით, ხოლო 12%-ს არ აქვს პასუხი დასმულ შეკითხვაზე. გამოკითხულთა ნაწილი აცხადებს, რომ ჯერ არა, მაგრამ მომავალში აპირებს ისარგებლოს საერთაშორისო გაცვლითი პროგრამებით, ვინაიდან მიაჩნია, რომ ამ ყოველივეს: 1. მეტი არეალის შექმნა შეუძლია მათთვის. 2. უცხოური განათლების ინოვაცია მისცემს შესაძლებლობას საკუთარ ქვეყანაში მრავალმხრივი ხედვისა 3. პრაქტიკა ყოველთვის მნიშვნელოვანია რეალურად დაინახო და აღიქვა პირმა ის საკითხი, რაც შესაძლებელია, რომ შენი მხრიდან იწვევდეს ინტერესს. რამდენიმე გამოკითხულმა ხაზი გაუსვა მის მიერ ისეთ საერთაშორისო გაცვლით პროგრამაში მონაწილეობას, როგორიცაა - Erasmus+ Capacity Building.

კვლევამ ცხადყო, რომ საქართველოში მოქმედი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები აქტიურად არიან ჩართული ევროკავშირის პროგრამების ფარგლებში (Erasmus+; Erasmus Mundus Joint Master Degree, Erasmus+ Capacity Building) და განათლების სამინისტროს სისპ განათლების საერთაშორისო ცენტრის სასტიპენდიო პროგრამები.

საქართველოს მთავრობამ 2020 წლის 30 დეკემბერს დაამტკიცა საქართველოს 2021 – 2030 წლებისმიგრაციისსტრატეგია⁶. რომელშიც აღნიშნულია, რომ საქართველოში მიგრაციის მართვის სისტემის განვითარებას მნიშვნელოვანი ბიძგი მისცა ევროკავშირთან დაახლოების პროცესის დაჩქარებამ⁷. აღნიშნულ პერიოდში მართვის სისტემის ჩამოყალიბების, გაუმჯობესების და ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით შემუშავდა 2013-2015 და 2016-2020 წლების

⁵ იქვე.

⁶ საქართველოს 2021 – 2030 წლების მიგრაციის სტრატეგიის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს მთავრობის დადგენილება №810, 2020 წლის 30 დეკემბერი <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>

⁷ „ევროპული სამეზობლო პოლიტიკა“ - 2003 წ.; „აღმოსავლეთ პარტნიორობის ინიციატივა“ და „პარტნიორობა მობილობისთვის“- 2009 წ.; „ვიზების გაცემის პროცედურის გამარტივებისა“ და „რეადმისიის“ შესახებ შეთანხმებები - 2010 წ.; „სავიზო დიალოგი“ - 2012 წ.; „ვიზალიბერალიზაციის სამოქმედო გეგმა“ - 2013-15 წწ.; „ასოცირების შეთანხმება“ - 2014 წ.; უვიზო მიმოსვლა და V LAP-ის გრძელვადიანი დავალებების განხორციელება - 2017 წ. და შემდგომ.

მიგრაციის სტრატეგიები⁸. ასევე, 2010 წლიდან ფუნქციონირებს მართვის კორპორაციული მოწყობის ორგანო – მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია. 2016-2020 წლების მიგრაციის სტრატეგიაში გათვალისწინებული იყო ადრეული სტრატეგიების განხორციელების შედეგად დაგროვილი გამოცდილება და ის ახალი რეალობა, რომელიც 2015 წლის მდგომარეობით, „ასოცირების შეთანხმებამ“ და „ვიზალიბერალიზაციის“ სამოქმედო გეგმამ⁹ შექმნეს. სტრატეგიის განხორციელების პერიოდში როგორც ადგილობრივად, ისე რეგიონულად და გლობალურად, მიგრაციის სფეროში მომხდარი ძვრების და მათთან დაკავშირებული ცვლილებების კვალდაკვალ, წარმოიშვა ახალი გამოწვევებიც. ამიტომაც 2021-2030 წწ. მიგრაციის სტრატეგიის მიზანია, მოერგოს ახალ რეალობას და გააგრძელოს თანამედროვე გამოწვევებთან გამკლავება.

სტრატეგიაში ხაზგასმულია უცხოენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების მზარდი რიცხვი საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში და ორმხრივი თანამშრომლობის ფორმატების გაზრდა უცხოურ უნივერსიტეტებთან. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში უცხოენოვანი საგანმანათლებლო პროგრამების განვითარებისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება საქართველოში მყოფი უცხოელი სტუდენტების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობისა და ცხოვრების პირობების კვლევებს. როგორც აღნიშნული კვლევები აჩვენებს, უცხოელი სტუდენტების ინტერესი, ისწავლონ ქართულ უმაღლეს სასწავლებლებში, მზარდია. უცხოელ სტუდენტებს მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვთ როგორც ქვეყნის ეკონომიკაში⁹, ასევე უნივერსიტეტების განვითარებაში. მათ მიერ გადახდილი სწავლის საფასური ქართულ უნივერსიტეტებს საშუალებას აძლევს, განახორციელონ მნიშვნელოვანი ინვესტიციები ინფრასტრუქტურასა და ტექნოლოგიებში და განავითარონ ახალი საგანმანათლებლო პროგრამები.

გამოკითხვისას დასმულ კითხვაზე მზარდია თუ არა უცხოელი სტუდენტების ინტერესი, ისწავლონ ქართულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, გამოკითხულთა 34.8%-ის აზრით მზარდია, რადგან საქართველოში არსებობს მრავალფეროვანი უცხოური პროგრამები. 36.1%-ის აზრით ნაწილობრივ მზარდია, რადგან უმეტესად პროგრამები მხოლოდ ინგლისურ ენაზე შეეთავაზებათ. 16.5%-ის აზრით არ არის ზარდი, რადგან საქართველოში განათლების მიღება მათთვის მიმზიდველი არ არის. ხოლო 12.7%-ს არ მაქვს პასუხი დასმულ კითხვაზე.

გამოკითხულთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ ნაწილობრივადაა მზარდი, ვინაიდან სამწუხაროთ, ძირითადად ინდოელები ჩამოდიან სამედიცინო პროგრამებზე სასწავლებად. კიდევ მცირე რაოდენობა აზერბაიჯანიდან ჩამოდიან სასწავლებლად, მაგრამ სამწუხაროა, რომ ისინი განათლებს მისაღებად არ ჩამოდიან, ძირითადად თავის ქვეყანაში ჩაჭრილი სტუდენტები არიან ვინც ჯარში წასვლას გაურბის და იმისთვის სულ ერთია რომელ პროგრამაზე ჩაირიცხება. ძირითადად საქართველოში ამ ორ ქვეყნიდან ჩამოდიან სტუდენტები, თუ არ ჩავთვლით ნიგერიელებს და პაკისტანლებს. ანუ გამოდის რომ საქართველოში განათლების მიღება ევროპელ ახალგაზრდებისთვის არაა პრიორიტეტული.

უმაღლესი განათლებისა და მეცნიერების ინტერნაციონალიზაციის მიმართულებით, მაგალითის სახით აღსანიშნავია ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, რომლის მიზანია,

⁸ მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია http://migration.commission.ge/index.php?article_id=216&clang=0

⁹ ISET-ის კვლევის თანახმად, უცხოელი სტუდენტები ყველაზე მეტს, 28 მილიონ აშშ დოლარს, სწავლის საფასურში და 16.7 მილიონ აშშ დოლარს საცხოვრებელი ფართის ქირაში იხდიან. საქართველოში უცხოელი სტუდენტების ჯამური წლიური ფინანსური ხარჯი 195 მილიონ ლარს აღწევს. „მოკლე ფორმატის მიგრაციის პროფილი - უცხოელი სტუდენტები საქართველოში“, მსსკ. 2017 წ.

http://migration.commission.ge/files/migraciis_profil_i_a5_geo.pdf

რეგიონში გახდეს განათლების, მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების საერთაშორისო ცენტრი, რის შედეგადაც საქართველო მოწინავე ადგილს დაიკავებს საერთაშორისო საგანმანათლებლო და სამეცნიერო არენაზე¹⁰. აღნიშნული საერთაშორისო რანგის კვლევითი ინფრასტრუქტურა მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს გამორჩეული უცხოელი მკვლევარების მოსაზიდად საქართველოში. უცხოეთში კვლევითი მობილობისა თუ სამეცნიერო სტაჟირების ხელშეწყობის მიზნით, განათლების სამინისტროს შოთა რუსთაველის სამეცნიერო ფონდი ახორციელებს ერთობლივ საგრანტო კონკურსებს სხვადასხვა უცხოურ კვლევით ინსტიტუტთან.

გამოკითხვისას დასმულ კითხვაზე საქართველოში კვლევების განხორციელების გაზრდის მიზნით რა აუცილებელი პირობების არსებობაა საჭირო, გამოკითხულთა 63.9%-ის აზრითაუცილებელია კვლევისა და ინოვაციის სისტემაში ადმინისტრაციული სირთულეების შემცირება. 44.3%-ის აზრით კვლევების განხორციელების პროცედურების გამარტივება არის საჭირო. 37.3%-ის აზრით მნიშვნელოვანია კვლევითი და ინოვაციური გრანტების ცენტრალიზებულად აღრიცხვა. 44.3%-ის აზრით აუცილებელია შემუშავდეს საერთაშორისო ბიზნესსასტიპენდიო სქემები. ხოლო 42.4%-ის აზრით შეუფერხებლად უნდა ხდებოდეს უცხოური ფორმალური და არაფორმალური განათლების აღიარება.

გამოკითხულთა 51.3%-ის აზრით უნდა ხდებოდეს უცხოეთიდან საქართველოში შემოსული და საქართველოდან უცხოეთში კვლევითი საქმიანობის მიზნით გამსვლელი მეცნიერ-მკვლევარების რეესტრის წარმოება. 29.7%-ის აზრით არ უნდა ხდებოდეს უცხოეთიდან საქართველოში შემოსული და საქართველოდან უცხოეთში კვლევითი საქმიანობის მიზნით გამსვლელი მეცნიერ-მკვლევარების რეესტრის წარმოება. ხოლო 19%-ს პასუხი არ მაქვს დასმულ კითხვაზე. გამოკითხულთა 46.8% თვლის, რომ უნდა შეიქმნას ინტერნაციონალიზაციის ხელშემწყობი ინდიკატორების მქონე, საინფორმაციო სისტემა (მონაცემთა ბაზა), რაც გაადვილებს კვლევებისა და სწავლის მიზნით საერთაშორისო მობილობას. 28.5% თვლის რომ არ უნდა შეიქმნას ინტერნაციონალიზაციის ხელშემწყობი ინდიკატორების მქონე, საინფორმაციო სისტემა (მონაცემთა ბაზა), რაც გაადვილებს კვლევებისა და სწავლის მიზნით საერთაშორისო მობილობას. ხოლო 24.7%-ს პასუხი არ აქვს დასმულ შეკითხვაზე. გამოკითხულთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ ვინც ენა იცის და ოდნავ ჩახედულია ამ სისტემაში ისედაც გაერკვევა, ხოლო ვინც არ იცის ენა და სამუშაო იმისთვის აზრი არ აქვს. ნაწილის აზრით ნამდვილად უნდა არსებობდეს ისეთი მექანიზმები რაც უფრო მარტივს გახდიდა საქართველოდან უცხოეთში მობილობით სწავლის გაგრძელების შესაძლებლობას. ხოლო ნაწილს მიაჩნია, რომ ეს ყოველივე ნამდვილად საჭიროებს არსებობას ვინაიდან ამ თვალსაზრისით ერთგვარად გამარტივდება და ამავდროულად ნათელი გახდება კვლევებისა და სწავლის მიზნით გაკეთებული საერთაშორისო მობილობა.

კვლევამ ცხადყო, რომ საქართველოში კვლევების განხორციელების გაზრდის მიზნით, აუცილებელია კვლევისა და ინოვაციის სისტემაში ადმინისტრაციული სირთულეების შემცირება და შესაბამისი პროცედურების გამარტივება. ამჟამად არ ხდება სამეცნიერო, კვლევითი და ინოვაციური გრანტების ცენტრალიზებულად აღრიცხვა, ასევე უცხოეთიდან საქართველოში შემოსული და საქართველოდან უცხოეთში კვლევითი საქმიანობის მიზნით გამსვლელი მეცნიერ-მკვლევარების რეესტრის წარმოება. ამ მიზნით, აუცილებელია შეიქმნას ინტერნაციონალიზაციის ხელშემწყობი ინდიკატორების მქონე, საინფორმაციო სისტემა (მონაცემთა ბაზა). ხოლო, ახალგაზრდა მეცნიერებისთვის უნდა შემუშავდეს საერთაშორისო

¹⁰ ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი <https://kiu.edu.ge/geo/about-us>

ბიზნესსასტიპენდიო სქემები, რაც გულისხმობს ქართულ კომპანიებში უცხოელი პერსპექტიული მეცნიერების მოზიდვას და ქართველი ახალგაზრდა მეცნიერების უცხოურ ინდუსტრიულ კომპანიებში სამეცნიერო-კვლევითი მიზნებით საშუალოვადიან მივლინებას.

განათლების ინტერნაციონალიზაციის კუთხით, ერთ-ერთი საკვანძო საკითხია უცხოური ფორმალური და არაფორმალური განათლების აღიარება. აღნიშნული მიმართულებით უკანასკნელ წლებში მოწესრიგდა სამართლებრივი ბაზა და დაინერგა როგორც ფორმალური, ასევე არაფორმალური განათლების აღიარების მექანიზმები. შეიქმნა არაფორმალური განათლების აღიარების ელექტრონული სისტემა და შემუშავდა არაფორმალური განათლების აღიარების უფლების მოპოვების გზამკვლევი¹¹.

გამოკითხულთა 46.2%-ის აზრით მნიშვნელოვანია არსებობდეს მიგრაციის საკითხების სრულფასოვანი შესწავლის მიზნით უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები. 30.4%-ის აზრით მნიშვნელოვანია არ არის არსებობდეს მიგრაციის საკითხების სრულფასოვანი შესწავლის მიზნით უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები. ხოლო 23.4%-ს პასუხი არ აქვს დასმილ კითხვაზე. ნაწილი გამოკითხულების აზრით ჩვენ ვცხოვრობთ ეპოქაში სადაც მიგრაცია შეუქცევადი პროცესია სწორედ ამიტომ, რაც მეტია ინფორმაცია დაინტერესებული საკითხისადმი, მით მეტია სწორი, კარგად ჩამოყალიბებული და გააზრებული გადაწყვეტილებების მიღების ალბათობა.

გამოკითხულთა 47.1%-ის აზრით მნიშვნელოვანია უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოქმედ აკრედიტებულ პროგრამებში, სტუდენტებს შეეთავაზოთ მიგრაციის თემატიკასთან დაკავშირებული სასწავლო კურსები. 29.9%-ის აზრით მნიშვნელოვანი არ არის უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოქმედ აკრედიტებულ პროგრამებში, სტუდენტებს შეეთავაზოთ მიგრაციის თემატიკასთან დაკავშირებული სასწავლო კურსები. ხოლო 22.9%-ს პასუხი არ აქვს დასმულ შეკითხვაზე.

გამოკითხულთა ნაწილის აზრით სასწავლო კურსები სტუდენტებს მისცემს გარკვეულ ცოდნას მიგრაციის შესახებ. ნაწილის აზრით სრულად რელევანტურია, ის გარემოება, რომ სტუდენტებს შეეთავაზოთ მიგრაციის თემასთან დაკავშირებული სასწავლო კურსი, ვინაიდან ფიქრობენ რომ ეს ერთი-ორად გაზრდის სტუდენტის, როგორც პერსპექტიული ადამიანის აზრობრივ არეალს და გააუმჯობესებს მის ხედვას უშუალოდ თუნდაც გაცვლითი პროგრამით სარგებლობის მნიშვნელობაზე.

კვლევამ ცხადყო, რომ უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციის კუთხით მნიშვნელოვანია არსებობდეს მიგრაციის საკითხების სრულფასოვანი შესწავლის მიზნით უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები, ასევე უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები, სადაც მიგრაციის თემატიკა სტუდენტების შეეთავაზებათ სასწავლო კურსის სახით. საქართველოში საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2019 წლის 10 აპრილის №69/ნ ბრძანებით დამტკიცებული განახლებული ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორი¹². ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო ითვალისწინებს ევროპული კვალიფიკაციების ჩარჩოს (EQF LLL) და ევროპის უმაღლესი განათლების სივრცის კვალიფიკაციების ჩარჩოს (QF-EHEA) მოთხოვნებს.

¹¹ Bochorishvili, Nino. 2023. Global Migration, Discrimination, and the Internationalization of Higher Education, Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis. <https://www.igi-global.com/chapter/global-migration-discrimination-and-the-internationalization-of-higher-education/318768>

¹² ეროვნულ კვალიფიკაციათა ჩარჩო <https://eqe.ge/ka/page/parent/787/erovnuli-kvalifikatsiebis-charcho>

დოკუმენტი აერთიანებს საქართველოში არსებულ ყველა კვალიფიკაციას, ასახავს ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სხვადასხვა საფეხურის სწავლის შედეგებს. ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩო აყალიბებს, თუ რა ცოდნა, უნარი და პასუხისმგებლობა უნდა ჰქონდეს პირს შესაბამისი საფეხურის გავლის დამადასტურებელი დოკუმენტის მისაღებად.

სწავლის სფეროების კლასიფიკატორი სოციალური მეცნიერებების მიმართულებით ითვალისწინებს მიგრაციის კვლევების სამაგისტრო პროგრამის შემუშავების შესაძლებლობას უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ. მიუხედავად ამ შესაძლებლობისა საქართველოში აღნიშნულ სამაგისტრო პროგრამას ახორციელებს მხოლოდ ერთი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება - ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, რომელმაც 2014-2018 წლებში მიგრაციის მართვაში სამაგისტრო პროგრამის განხორციელება შეძლო საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტის ერთობლივი სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში და პროგრამის ფინანსური უზრუნველყოფა მოხდა ტემპუსის გრანტის ხელშეწყობით. 2019 წელს კი სსიპ - ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა დამოუკიდებლად შეძლო განახლებული საკვალიფიკაციო ჩარჩოს ფარგლებში მიგრაციის მართვის სამაგისტრო პროგრამის განხორციელება. საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის საბჭოს 2019 წლის 14 მაისის გადაწყვეტილებით სსიპ - ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის „მიგრაციის მართვის“ სამაგისტრო პროგრამას მიენიჭა აკრედიტაცია, აღწიშნული პროგრამის დასრულების შემდეგ სტუდენტებს ენიჭებათ აკადემიური ხარისხი - მიგრაციის კვლევების მაგისტრი სოციალური მეცნიერებებში¹³.

საგანმანათლებლო პროგრამის ძირითად მიზანს წარმოადგენს ის, რომ საქართველოს მდგრადი ეკონომიკური განვითარების ფონზე, მძლავრი ინფრასტრუქტურული ცვლილებების წყალობით, ქვეყანა მიმზიდველი ხდება ტურისტებისათვის, იწვევს ტურისტებისთვის. ეს ხელს უწყობს ქვეყანაში მეტი კაპიტალის შემოდინებას და ცხოვრების დონის ამაღლებას. ყოველივე ეს კი მიგრანტთა წაკადების მოსალოდნელი ზრდისა და ქვეყნის წინაშე ახალი გამოწვევების წარმოშობის იწვევს. იმისათვის, რომ საქართველო მზად დახვდეს ახალ გამოწვევებს, საჭიროა კვალიფიციური კონკურენტუნარიანი კადრების მომზადება და მათი ინტეგრირება შესაბამის უწყებებში. სწორედ ამ მიზანს ეხმიანება მიგრაციის მართვის სამაგისტრო პროგრამის შექმნა და მის ფარგლებში ახალგაზრდა პროფესიონალების მომზადება. ამასთან, მიგრაციის სამაგისტრო პროგრამის მიზანია მიგრაციის კვლევისადმი კომპლექსური მიდგომა და პრობლემის ანალიზი სოციალურ-ეკონომიკური, პოლიტიკური, სამართლებრივი და სხვა ასპექტების გათვალისწინებით, რაც ხელს შეუწყობს ქვეყნის სოციალ-ეკონომიკურ განვითარებას. სწორედ ამიტომ, სამაგისტრო პროგრამა მოიცავს ინტერდისციპლინურ სფეროებს (საერთაშორისო სამართალი, ადამიანის უფლებები, კულტურათმორისი ურთიერთობები, კულტურათმორისი კავშირები, კონფლიქტის მენეჯმენტი, გენდერული მეცნიერებები და აშ).

მნიშვნელოვანია ასევე აღინიშნოს, რომ საქართველოში ავტორიზებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებაში მოქმედი საერთაშორისო ურთიერთობების საბაკალავრო. პროგრამების უმეტესობა ითვალისწინებს მიგრაციასთან დაკავშირებული სასწავლო კურსის შესწავლას. რაც შეეხება საერთაშორისო სამართლის საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების მხოლოდ წაწილი, ითვალისწინებს საერთაშორისო მიგრაციის სასწავლო. კურსების შესწავლას სტუდენტებისათვის. კერძოდ, საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა აწდრია პირველწოდებულის

¹³ საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის საბჭოს 2019 წლის 14 მაისის გადაწყვეტილება.
<https://eqe.ge/media/11541/N11514.05.2019.pdf>

სახელობის ქართული უნივერსიტეტში მოქმედი საერთაშორისო სამართლის საზაკალავრო პროგრამა ითვალისწინებს საერთაშორისო თანამედროვე მიგრაციის სასწავლო კურსს. კურსის მიზანია შეასწავლოს სტუდენტს თანამედროვე მიგრაციული პროცესები. საერთაშორისო მიგრაციის არსი და მისი გავლენა გლობალურ პოლიტიკაზე. ასევე მისცეს ცოდნა მიგრაციის პოლიტიკის რეგულაციებისა და საერთაშორისო მიგრაციის თანამედროვე ტენდენციების შესახებ.

საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში მოქმედი საერთაშორისო სამართლის საზაკალავრო პროგრამით გათვალისწინებულია სასწავლო კურსი სახელწოდებით - ისლამის თანამედროვე ტენდენციები ევროპაში. აღწიშული სასწავლო კურსის მიზანია მისცეს სტუდენტს ცოდნა ევროკავშირის ქვეყნებში ისლამის თანამედროვე ტენდენციების და მათი. შედეგების შესახებ. შეასწავლოს სტუდენტს ისლამის ადგილი და როლი საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში, ისლამის აღქმა ევროპულ საზოგადოებაში და ისლამოფობიის პრობლემა. გაწუვითაროს სტუდენტს ანალიზის უნარი ევროპული სახელმწიფოების პოლიტიკის შესახებ მუსულმანების მიმართ და შეასწავლოს მულტიკულტურალიზმის კონცეფცია და მისი განხორციელება.

იმისათვის, რომ საქართველო მზად დახვდეს ახალ გამოწვევებს, საჭიროა კვალიფიციური კონკურენტუნარიანი კადრების მომზადება და მათი ინტეგრირება შესაბამის უწყებებში, რასაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ქვეყანაში უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები, ასევე სასწავლო კურსები, რომლებიც სიღრმისეულად შეასწავლის ქართველ და უცხოელ სტუდენტებს მიგრაციასთან დაკავშირებულ საკითხებს. რაც ერთიანობაში მნიშვნელოვნად გაზრდის უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციას, უცხოელი სტუდენტების რიცხვს ჩვენს ქვეყანაში, ასევე ხელს შეუწყობს ქვეყნის სოციალ-ეკონომიკურ განვითარებას.

საქართველოში შრომითი მიგრაციის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტი - საქართველოს კანონი “შრომითი მიგრაციის შესახებ“ საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ იქნა 2015 წლის 1 აპრილს¹⁴, რომელიც განსაზღვრავს შრომითი მიგრაციის სფეროსთვის მიკუთვნებულ საკითხებს, ურთიერთობებსა და სუბიექტებს, შრომითი მიგრაციის სფეროში სახელმწიფო მმართველობის განმახორციელებელ ორგანოებს და მათ უფლება მოვალეობებს და ადგენს შრომითი მიგრაციის სფეროში სახელმწიფო მმართველობის განხორციელების პრიწციპებსა და მექანიზმებს.

საქართველოში მიგრაციის საკითხების სამთავრობო დონეზე მოწესრიგებას, ასევე ხელს უწყობს საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული საქართველოს 2021 – 2030 წლების მიგრაციის სტრატეგია¹⁵.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ეგიდით მიღებული საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან მხოლოდ ცხრა აარსებს სახელშეკრულებო ორგანიზაციას, ესენია:

1. ადამიანის უფლებათა კომიტეტი, რომელსაც საქართველო შეუერთდა 1994 წლიდან.
2. ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის აღმოფხვრის კომიტეტი 1981. CEDAW. საქართველო

¹⁴ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2806732?publication=3>.

¹⁵ საქართველოს 2021 – 2030 წლების მიგრაციის სტრატეგიის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს მთავრობის დადგეწილება. e810, 2020 წლის 30 დეკემბერი
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>

მიუერთდა 1994 წელს. დამატებითი ოქმი მალაშია 2002 წლიდან.

3. რასობრივი დისკრიმინაციის აღმოფხვრის კომიტეტი. 1969, CERD საქართველო მიუერთდა 1999 წელს. ინდივიდუალური განაცხადების დასაშვებობა 2005 წლიდან.
4. სოციალურ, ეკონომიკური და კულტურული უფლებების კომიტეტი.
5. ბავშვთა უფლებების კომიტეტი 1991. CRC
6. კომიტეტი წამების წინააღმდეგ. 1988. CAT. საქართველო მიუერთდა 2005 წელს.
7. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების კომიტეტი. 1908, CRPD. საქართველო მიუერთდა 2014 წელს. საქართველო არა არის დამატებითი ოქმის მონაწილე.
8. მიგრანტ მუშაკთა და მათი ოჯახის წევრთა უფლებების კომიტეტი 1985, CMW. საქართველო არა არის მონაწილე.
9. იძულებით გადაადგილებულ პირთა უფლებების კომიტეტი. საქართველო არ არის მონაწილე¹⁶.

აქედან საქართველომ ინდივიდუალური განაცხადებების წარდგენის 5 მექანიზმზე: გამოთქვა თანხმობა, ესეწია: 1. სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტით შექმნილი - ადამიანის უფლებათა კომიტეტი. 2. ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ კონვენციით - ქალთა დისკრიმინაციის სალიკვიდაციო კომიტეტი. 3. წამების წინააღმდეგ კონვენციის ფარგლებში შექმნილი - წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი. 4. რასობრივი დისკრიმინაციის კონვენციით შექმნილი - რასობრივი დისკრიმინაციის აღმოფხვრის კომიტეტი. 5. ბავშვის უფლებათა კონვენციით შექმნილი - ბავშვის უფლებების კომიტეტი. რაც შეეხება ინდივიდუალური განაცხადებების წარდგენის კიდევ ერთ მექანიზმს - შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების დაცვის კონვენციით შექმნილ - შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების კომიტეტს, მიუხედავად იმისა, რომ კონვენციას ხელი 2014 წელს მოეწერა, დამატებითი ოქმი. დღემდე არ არის რატიფიცირებული, თუმცა ვიმედოვნებთ უახლოეს პერიოდში მოეწერება ხელი¹⁷. რაც შეეხება მიგრანტ მუშაკთა და მათი ოჯახის წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ საერთაშორისო კონვენციას, მასზე ხელმოწერა საქართველოს არ გაუკეთებია.

მიგრანტ მუშაკთა და მათი ოჯახის წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ საერთაშორისო კონვენციის 43-ე მუხლით მიგრანტები სარგებლობენ თანაბარი მოპყრობით დასაქმებული სახელმწიფოს მოქალაქეების მზგავსად საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და სერვისების ხელმისაწვდომობის კუთხით¹⁸.

გაეროს გენერალური ასამბლეის მიერ 1990 წლის ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის

¹⁶ UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS office of the high commissioner <https://indicators.ohchr.org/>

¹⁷ ბოჰორიშვილი, ნინო, 2021, ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო რეგიონალური და უნივერსალური სახელმწიფოებო ორგანოები და მათი მნიშვნელობა, საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი სამართლის მაცნე. [HTTP://HERALDOFLAW.COM/READ-BOOK/?ID=2372](http://heraldoflaw.com/read-book/?ID=2372)

¹⁸ International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families Adopted by General Assembly resolution 45/158 of 18 December 1990 <https://www.ohchr.org/sites/default/files/cmw.pdf>

წევრების უფლებების დაცვის საერთაშორისო კონვენციის საფუძველზე შექმნილია ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებების დაცვის კომიტეტი, რათა განახორციელოს სწორედ ამ კონვენციით აღიარებული უფლებების მონიტორინგი. კონვენციის 72-ე მუხლის შესაბამისად, მიგრანტი-მუშების უფლებების დაცვის კომიტეტის წევრების პირველი არჩევნები ჩატარდა 2003 წლის 11 დეკემბერს, 6 თვის შემდეგ, რაც 2003 წლის 1 ივლისს ძალაში შევიდა კონვენცია. მონაწილე სახელმწიფოებმა პირველი ანგარიში უნდა წარადგინონ კონვენციასთან მიერთებიდან ერთი წლის ვადაში და შემდგომში, ყოველ ხუთ წელიწადში ერთხელ. მიუხედავად იმისა, რომ ხსენებული კონვენციის წევრი არის 58 სახელმწიფო¹⁹, კომიტეტიც სწორედ მის საფუძველზე შეიქმნა და მასში დეტალურადაა გაწერილი კომიტეტის კომპეტენცია, ფუნქციები, მექანიზმები და სტრუქტურა. კონვენციის მოწაწილე სახელმწიფოების აწალიზი მარტივი დასაწახაია, რომ ძალაში შესული კონვენციის ხელშემკვრელთა შორის ვერ ვხედავთ ვერც ერთ ევროპის და ჩრდილოეთ ამერიკის სახელმწიფოს, რომელიც საერთაშორისო მიგრაციის მთავარი დაწინაურების 7 ბოჭორიშვილი, წინო, 2021, ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო რეგიონალური და უნივერსალური სახელმწიფოებო ორგანოები და მათი მნიშვნელობა, საერთაშორისო სამეცნიერო ქვეყანაა. რის გამოც კომიტეტი ეფექტურ საქმიანობას ვერ ახორციელებს. მით უფრო იმ ფონზე, რომ კონვენციის 76-ე და 77-ე მუხლები, რომლის იურისდიქციაც წევრ სახელმწიფოებს აღიარებული არ აქვთ და შესაბამისად კომიტეტი ვერ ახორციელებს აღწიშნული მუხლებით გათვალისწინებულ ქმედით ფუნქციებს, როგორცაა ინდივიდუალური საჩივრების 36 სახელმწიფოთაშორისო განცხადებების განხილვა სხვა წევრი სახელმწიფოების მხრიდან კონვენციის შეუსრულებლობის შესახებ.

აღწიშნული კონვენციის 77-ე მუხლის შესაბამისად, კი წევრ სახელმწიფოს შეუძლია აღიაროს კომიტეტის კომპეტენცია, მიიღოს ინდივიდუალური საჩივრები სახელმწიფოების წინააღმდეგ, როდესაც დაირღვევა კონვენციით განსაზღვრული ადამიანის უფლებები. მწიშწველოვანია ის ფაქტი, რომ აღწიშნული მუხლი არ არის ძალაში შესული, სწორედ იმის გამო, რომ დღემდე მხოლოდ ხუთმა სახელმწიფომ აღიარა აღწიშნული მუხლის იურისდიქცია²⁰, იმისათვის, კი რომ ის ძალაში შევიდეს სულ მცირე ათი სახელმწიფოს აღიარება საჭირო. კონვენციის 76-ე მუხლის შმალით კომიტეტს ენიჭება უფლებამოსილება მიიღოს და განიხილოს წევრი-სახელმწიფოებისაგან საჩივრები სხვა წევრების წინააღმდეგ, რომლებიც არ ასრულებენ კონვენციით ნაკისრ ვალდებულებებს. ეს მუხლიც, ასევე, არ არის ძალაში შესული. შესაბამისად ვიღებთ ორგანოს, რომელიც იმის ნაცვლად, რომ იყოს უწიკალური თავის კომპეტენციითა და ეფექტურობით, საკმაოდ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონედ გვევლინება. დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ უნივერსალური ორგანიზაცია, რომელიც უშუალოდ არის მოწოდებული დაიცვას მიგრანტი მუშებისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებები და ამ უფლებების დაცვის გარანტად გამოვიდეს, არ გააჩნია რეალური ქმედითი ღოწისმიებების გატარების საშუალებები. კონვენციის ძირითადი მუხლები, რომლებიც მას ამ უფლებამოსილებით აღჭურვავს დღემდე არ არის შესული ძალაში.

გლობალური მიგრაციის აწალიზი აჩვენებს, რომ მიგრაციის პრობლემების გადასაჭრელად საკმარისი არ არის საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ შემუშავებული უნივერსალური თუ რეგიონალური საერთაშორისო ხელშეკრულებები, რომლებიც ადამიანის უფლებების დაცვაზეა

¹⁹ UN Treaty Collection, International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtmsg_no=IV-13&chapter=4

²⁰ ეკვატორი, სალვადორი, მექსიკა, თურქეთი და ურუგვაი. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtmsg_no=IV-13&chapter=4

ორიენტირებული, მაიწვ გვაქვს მალადობისა და ქსეწოფობიის ზრდა. სწორედ ამიტომ მწიშვნელოვანია პრობლემის გააზრება და ადამიანის უფლებათა ეკვადორი, სალვადორი, მექსიკა, თურქეთი და ურუგვაი. პრაქტიკული განხორციელების მიზწით მექანიზმების შექმნა. ასეთი ქმედითი მექანიზმების შექმნა, დაწერგვა და განხორციელება შესამლებელია მხოლოდ საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და სახელმწიფოთა მაქსიმალური ჩართულობით.

კვლევის შედეგები

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა შემდეგი საკითხები:

გამოკითხულთა წაწილის მოსაზრებით გლობალური მიგრაცია დადებით გავლენას ახდენს უმადლესიი განათლების ინეტერწაციონალიზაციაზე, ვინაიდან იგი ხელს უწყობს სტუდენტების მომზადებას, როგორც ეროვნულ ასევე გლობალურ დონეზე, რაც მეტი პერსპექტივის მქონე პერსონას ქმნის. ასევე ეს არის შესამლებლობა სტუდენტებისთვის, რომ განავითაროს ისეთი მწიშვნელივანი უწარები საერთაშორისო ასპექტში, რაც წაადგება როგორც მათ, ასევე მის ქვეყანასაც.

ასევე გამოკითხულთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ უმადლეს სასწავლებელში სწავლების პერიოდი იმითიც არის მიმზიდველი და საინტერესო, რომ უმეტესობა მათგანს სწორედ ამ დროს ემლება რეალური შანსი, წავიდეს საზღვარგარეთ. იცხოვროს, ისწავლოს და გახდეს რეალურად დამოუკიდებელი. გამოსცადოს საკუთარი თავი ახალ და უცხო გარემოში და საქართველოში დაბრუნებულმა თან ახალი ცოდნა, გამოცდილება და დაუვიწყარი შთაბეჭდილებები და მოგონებები ჩამოიტანოს.

გამოკითხულთა ნაწილის აზრით საქართველოში მალიან მომრავლდა უცხო ქვეყნის სტუდენტები ვინაიდან მათთვის აქ სწავლა არის მალიან კომფორტული. მთელი სალექციო. პროცესები მათ უტარდებათ ინგლისურ ენაზე რაც მათთვის კომფორტულია ვინაიდან არ უწევთ ისწავლონ ქართული გH. მოგეხსენებათ, ინგლისური საერთაშორისო ეწად არის მიჩნეული, შესაბამისად ამ ეწაზე სწავლებიდან გამომდინარე მატულობს უცხოურის სუდეწტების ჩამოსვლა და სწავლა ქართულ უწივერსიტეტებში. ვფიქრობ დროთა ცვლის ფონზე ახლო მომავალში, უფრო გაიზრდება ჩამოსულ სტუდენტთა რაოდენობა, თუ ჩვენი ქვეყნის განათლების სისტემა სრულად მოერგება საერთაშორისო სტანდარდებს.

გამოკითხულთა წაწილი მიიჩნევს, რომ აუცილებელია, კვლევითი პროექტები შეფასდეს უცხოელი მკვლევარების მიერ, ყოველგვარი წეპოტიზმის გარეშე. გამოკითხულის აზრით სწორედ წეპოტიზმი არის მთავარი პრობლემა საერთაშორისო კვლევების განხორციელების პროცესში.

გამოკითხულთა წაწილის აზრით აუცილებელია საქართველოდან გასული აქეთ ჩამოსული მეცნიერ-მკვლევარების ბაზების შექმწა ვინაიდან თვალსაჩინო გახდეს თუ რა მთელი რიგი კვლევები და წაშრომები იქნა შექმწილი ამ პერიოდის განმავლობაში.

გამოკითხულთა წაწილის აზრით კი მიგრაცია მალიან სეწსიტუური თემაა, სწორედ ამიტომ მიაჩნია რომ უწდა არსებობდეს მიგრაციის საკითხების შესწავლისთვის რაიმე საგაწმაწათლებლო პროგრამა ვიწაიდან უფრო წათელი გახდეს უშუალოდ ის მექაწიზმები რაც მიგრაციას უწყობს ხელს, ხოლი რაც მეტი სტუდენტი იქნება ჩართული ამ საგანმანათლებლო პროგრამებში მეტად შესამლებელი იქნება ქართველ სტუდენტებისთვის ეტაპობრივად

დაიწერგოს ის მექანიზმები საქართველოშიც რაც ასე მოსწონთ მათ უცხოურ უნივერსიტეტებში.

დასკვნა/რეკომენდაცია

განხორციელებული კვლევის შედეგად შეიძლება გაკეთდეს შემდეგი დასკვნები და რეკომენდაციები:

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციის კუთხით მწიშვნელოვანია არსებობდეს მიგრაციის საკითხების სრულფასოვანი შესწავლის მიზნით მრავალფეროვანი უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები, ასევე უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები, სადაც მიგრაციის თემატიკა სტუდენტებს შეეთავაზებათ სასწავლო კურსის სახით.

იმისათვის, რომ საქართველო მზად დახვდეს ახალ გამოწვევებს, საჭიროა კვალიფიციური კოწკურენტუნარიანი კადრების მომზადება და მათი ინტეგრირება შესაბამის უწყებებში, რასაც მწიშვნელოვანად შეუწყობს ხელს ქვეყანაში უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამები, ასევე სასწავლო კურსები, რომლებიც სიღრმისეულად შეასწავლის ქართველ და უცხოელ სტუდენტებს მიგრაციასთან დაკავშირებულ საკითხებს. რაც ერთიანობაში მწიშვნელოვანად გაზრდის უმაღლესი გაწათლების ინტერნაციონალიზაციას, უცხოელი სტუდენტების რიცხვს ჩვენს ქვეყანაში, ასევე ხელს შეუწყობს ქვეყნის სოციალ-ეკონომიკურ განვითარებას.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ეგიდით მიღებული მიგრანტ მუშაკთა და მათი ოჯახის წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ საერთაშორისო კონვენციით მიგრანტები სარგებლობენ თაწაბარი მოპყრობით დასაქმებული სახელმწიფოს მოქალაქეების მზგავსად საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და სერვისების ხელმისაწვდომობის კუთხით. გაეროს გენერალური ასამბლეის მიერ 1990 წლის ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებების დაცვის საერთაშორისო კონვენციის საფუძველზე შექმწილია ყველა მიგრანტი მუშისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებების დაცვის კომიტეტი, რათა განახორციელოს სწორედ ამ კონვენციით აღიარებული უფლებების მონიტორინგი. მიგრანტ მუშაკთა და მათი. ოჯახის წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ საერთაშორისო კონვენციაზე საქართველოს ხელმოწერა არ გაუკეთებია. აღსაწიშნავია, რომ გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია, რომელიც უშუალოდ არის მოწოდებული დაიცვას მიგრანტი მუშებისა და მათი ოჯახის წევრების უფლებები და ამ უფლებების დაცვის გარანტად გამოვიდეს, არ გააჩნია რეალური ქმედითი ღონისძიებების გატარების საშუალებები. კონვენციის ძირითადი მუხლები, რომლებიც მას ამ უფლებამოსილებით აღჭურვავს დღემდე არ არის შესული ძალაში.

ბოლოს შეიძლება ითქვას, რომ მიგრაციის პრობლემების გადასაჭრელად საკმარისი არ არის საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ შემუშავებული უნივერსალური თუ რეგიონალური საერთაშორისო ხელშეკრულებები, რომლებიც ადამიანის უფლებების დაცვაზეა ორიენტირებული. მწიშვნელოვანია პრობლემის გააზრება და ადამიანის უფლებათა პრაქტიკული განხორციელების მიზნით მექანიზმების შექმნა. ასეთი ქმედითი მექანიზმების შექმნა, დაწერგვა და განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და სახელმწიფოთა მაქსიმალური ჩართულობით.

სწორედ ამიტომ სასურველია საქართველომ დაიწყოს მიგრანტ მუშაკთა და მათი ოჯახის

წევრთა უფლებების დაცვის შესახებ საერთაშორისო კონვენციაზე ხელმოწერის პროცედურა, რაც პირველ რიგში ხელს შეუწყობს საზოგადოების ინფორმირებულობას მიგრაციის საკითხებთან დაკავშირებით.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. World Migration Report 2020. Chapter 2 - Migration and Migrants: A Global Overview. IOM. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020_en_ch_2.pdf
2. „საქართველოს 2019 წლის მიგრაციის პროფილი“, მსსკ. http://migration.commission.ge/files/mp19_web3.pdf
3. ავტორთა ჯგუფი, ე. ალავერდოვი, თ. დარჩია, წ. ოთხოზორია, წ. ლაცაბიძე, წაშრომი „მიგრაციული პროცესები თანამედროვე მსოფლიოში: გამოწვევები და პერსპექტივები“. კრებული, „თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებისაქტუალური პრობლემები“ საქართველოს ტექნიკური წივერსიტეტი. 2020. <https://drive.google.com/file/d/1nU7QuFbZkMsmLSjutuJ7F24TSM7YknCh/view?usp=sharing>
4. საქართველოს 2021 – 2030 წლების მიგრაციის სტრატეგიის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს მთავრობის დადგენილება N810, 2020 წლის 30 დეკემბერი <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>
5. „ევროპული სამეზობლო პოლიტიკა“ - 2003 წ.; „აღმოსავლეთ პარტნიორობის ინიციატივა“ და „პარტნიორობა მობილობისთვის“- 2009 წ.; „ვიზების გაცემის პროცედურის გამარტივებისა“ და „რეადმისიის“ შესახებ შეთანხმებები – 2010 წ.; „სავიზო დიალოგი“ – 2012 წ.; „ვიზალიზერალიზაციის სამოქმედო გეგმა“ – 2013-15 წწ.; „ასოცირების შეთანხმება“ – 2014 წ.; უვიზო მიმოსვლა და VLAP-ის გრძელვადიანი დავალებების განხორციელება - 2017 წ. და შემდგომ.
6. მიგრაციის საკითხთა. სამთავრობო: კომისია http://migration.commission.ge/index.php?article_id=216&clang=0
7. ISET-ის კვლევის თანახმად, უცხოელი სტუდენტები ყველაზე მეტს, 28 მილიონ აშშ დოლარს, სწავლის საფასურში და 16.7 მილიონ აშშ დოლარს საცხოვრებელი ფართის ქირაში იხდიან. საქართველოში უცხოელი სტუდენტების ჯამური წლიური ფინანსური ხარჯი 195 მილიონ ლარს აღწევს. „მოკლე ფორმატის მიგრაციის პროფილი - უცხოელი სტუდენტები საქართველოში“, alsb3, 2017 წ. http://migration.commission.ge/files/migraciis_profil_i_a5_geo.pdf
8. ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტი <https://kiu.edu.ge/geo/about-us>
9. Bochorishvili, Nino. 2023. Global Migration, Discrimination, and the Internationalization of Higher Education, Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis. <https://www.igi-global.com/chapter/global-migration-discrimination-and-the-internationalization-of-higher-education/318768>
10. ეროვნულ კვალიფიკაციათა ჩარჩო <https://eqe.ge/ka/page/parent/787/erovnuli-kvalifikatsiebis-charcho>
11. საგაწამაწათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის საბქოს 2019 წლის 14 მაისის გადაწყვეტილება. <https://eqe.ge/media/11541/N11514.05.2019.pdf>
12. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2806732?publication=3>
13. საქართველოს 2021 – 2030 წლების მიგრაციის სტრატეგიის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს მთავრობის დადგენილება M810, 2020 წლის 30 დეკემბერი

- <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>
14. UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS office of the high commissioner
<https://indicators.ohchr.org>
 15. ბოჭორიშვილი, წინო, 2021, ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო რეგიონალური და უნივერსალური სახელმძღვანელო ორგანოები და მათი მწიშვნელობა, საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი სამართლის მაცნე.
<HTTP://HERALDOFLAW.COM/READ-BOOK/?ID=2372>
 16. International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families Adopted by General Assembly resolution 45/158 of 18 December 1990
<https://www.ohchr.org/sites/default/files/emw.pdf>
 17. UN Treaty Collection, International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-13&chapter=4
 18. ეკვადორი, სალვადორი, მექსიკა, თურქეთი და ურუგვაი.
https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-13&chapter=4

Internationalization of Higher Education in the Context of Migration

Nino Botchorishvili

Professor of Georgian International University GIU,

Doctor of Laws

nino.botchorishvili@giu.edu.ge

DOI: <https://doi.org/10.61950/giu.1.2025.9318>

Abstract

One of the characteristics of external migration in the context of globalization is international migration for the purpose of education. International migration mainly affects the population of developing countries, the main motive for movement is the desire to obtain a foreign education. Migration for educational purposes has both positive and negative consequences.

Population migration in the modern world is a global process. This is the result of economic, political, social and cultural transformations. In the modern world, globalization, which covers not only developed countries but also third world countries, has brought migration to a completely new level, making it the most important component of the activities of any state.

Considering the processes of globalization and for the further development of the country, it is important to promote international mobility in the field of higher education and science, as well as the internationalization of higher education and science, which, on the one hand, is accompanied by flows of Georgian students and scientists to educational institutions in foreign countries, and on the other hand, an increase in the number of educational programs in foreign languages and foreign students in Georgia.

The aim of this study is to discuss the issues related to global migration, internationalization of higher education in the process of migration, analyze existing problems and propose solutions.

Key words: global migration, international mechanisms, higher education, internationalization.

Introduction

Relevance of the study

Migration is the process of movement of population both within the country and beyond its borders for permanent or temporary residence. The result of migration is the spread of different cultures, religious and national traditions. Global migration affects not only relations between states, but also the lives of the population as a whole. Therefore, one of the main tasks of any state is the development and implementation of an effective migration policy aimed at eliminating the negative consequences of

migration processes.

Migration of the population today is acquiring a global character and at the same time is a sign of globalization itself. Globalization itself is a process of unification of peoples and states, which leads to the erasure of borders between peoples and the creation of a unified political, economic and spiritual space. The process of globalization facilitates access of all mankind to new inventions, technologies, knowledge, removes prohibitions and restrictions for development and creativity, therefore globalization is systemic in nature, covers all spheres of society.

International migration processes for the purpose of education are carried out mainly in the direction of developed countries, since the standard of living in the leading countries of the world is significantly higher than in other countries. Migration for educational purposes has both positive and negative consequences. The prospect of people with better education obtained abroad returning to the country can be assessed positively, although often emigrants not only avoid returning to their homeland, but also look for close relatives to settle down with and try to stay in the countries where they received their education. Thus, the results of migration, as we see, are manifested in different areas and can be both positive and negative. From this point of view, one of the main tasks of countries in the era of globalization is the development of an effective migration policy that clearly regulates migration processes to ensure conflict-free and prosperous development of countries, their further economic, political, cultural development and social well-being.

Objectives of the study:

The objective of the study is to analyze the problems of Georgian reality in the direction of developing higher education programs for the internationalization of higher education in the context of global migration and to propose solutions for studying migration issues.

Advantages of Research:

A high degree of stakeholder involvement is essential to ensure the quality, visibility and, most importantly, effectiveness of any research. All this is possible with the maximum involvement of various representatives of society and the exchange of their opinions.

Limitations of the study:

As with any study, there is a danger that study participants will answer questions subjectively based on their specific needs. In addition, some of them will not be honest in their answers or the political situation will not allow them to give objective answers.

Research design and methodological foundations

In the process of the research, the historical, comparative-legal, systematization and classification methods were used. The research also actively uses the methodology of a sociological survey, taking into account the specifics of the object and subject of the research, namely: the abstract-logical research method based on research methods of analysis and synthesis, inductive and deductive analogy, and others.

The historical method is most often used in the context of assessing the internationalization of higher education. The article presents both inductive and deductive methods to arrive at specific conclusions, and the article is based on the deductive method, in which the internationalization of higher education is usually viewed in the context of global migration at the initial stage. The research analyzes the problems that arise in the process of internationalization of higher education and develops recommendations that will help the theorist or practitioner solve the above problem in a specific case.

The study refers to both quantitative and qualitative types of research. The survey method was used in the research process, which was conducted using a pre-designed questionnaire. Before participating in the study, which is based on internationally recognized standards of research ethics, participants were informed that their participation in the study was very important for the results of the study, and were also informed about voluntary participation in the study and the protection of the confidentiality of their information.

The study involved 158 respondents, including 24.1% employed in the public sector, 32.9% employed in the private sector, and 43% students. The results were distributed by gender as follows: 39.9% women and 60.1% men. By age, the majority of respondents are 32-47 years old.

To conduct the study, the individuals participating in the study were offered 8 (eight) questions with possible answers, where they also had the right to freely express their opinion.

Literature review

The article uses the works of the team of authors E. Alaverdovi, T. Darchia, N. Otkhozoria, N. Latsabidze, the work "Migration processes in the modern world: problems and prospects". The collection presents the theme "Migration processes in the modern world", implemented within the framework of the project. This problem is one of the most important challenges of the era of globalization, including political, legal, social, economic, cultural, religious, demographic and other problems. In the study, the authors outline the attitude of the EU and the US to migration processes, including the admission of refugees. The immigration strategy and tactics of the Georgian government are presented. The article

examines in detail the extremely interesting and topical issues of the growth of migration processes in the modern world. Voluntary migration, based mainly on economic considerations with the aim of settling elsewhere, is also discussed, and is encouraged by technological developments, labour market diversity and even a desire for change. There is also an interesting discussion of the implications of the significant increase in the number of internally displaced persons as a result of recent events in the Middle East, which have left the European Union facing particular challenges, both in terms of the refugee crisis and in terms of international security.

The research also used reports from international organizations, including: International Organization for Migration (IOM), World Migration Report 2020. The World Migration Report 2020, the tenth in the world migration report series, has been produced to contribute to increased understanding of migration throughout the world. This new edition presents key data and information on migration as well as thematic chapters on highly topical migration issues. As well as International Organization for Migration (IOM), “World Migration Report 2022”. The World Migration Report 2022, the eleventh in the world migration report series, has been produced to contribute to increased understanding of migration and mobility throughout the world. This new edition presents key data and information on migration as well as thematic chapters on highly topical migration issues.

During the work on the document, the document of Georgia's migration strategy for 2021-2030 was selected, which was developed based on an analysis of the strategy of previous years. During the implementation of the strategy, both at the local, regional and global levels, new challenges have emerged following the changes in the migration sector and related changes, so the goal of the migration strategy for 2021-2030 is to adapt to the new reality and continue to address contemporary issues. Given the existing experience and the long-term nature of the strategy, its objectives are more general. Instead, specific actions at the activity level are defined in action plans. This, on the one hand, eliminates duplication of actions when performing tasks, and on the other hand, easily relates these actions to the corresponding tasks and ensures a strong, logical relationship. This is facilitated by the existence of sectoral strategies of agencies in the field of migration and/or related to this field, their smooth operation and connection with the sectoral strategy. This, in turn, broadens the scope of action and, by focusing on the implementation mechanism (annual action plan), ensures flexibility and greater efficiency in the implementation process. Accordingly, such a strategy forms the country's long-term vision of the main directions in the field of migration, and at the same time places greater demands on the implementation process, its mechanism and the agencies involved.

The article also uses other works by the author, including Botchorishvili, Nino, 2021, International regional and universal treaty bodies for the protection of human rights and their significance, International scientific journal “Legal Herald” and Botchorishvili, Nino. 2023. Global Migration, Discrimination, and the Internationalization of Higher Education, [Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis](#).

A number of international documents were also analyzed, including the The European Convention on Human Rights (ECHR), the International Covenant on Civil and Political Rights adopted under the auspices of the UN, and the Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families, adopted by the UN General Assembly in 1990.

Main part

International migration has increased significantly in the world in recent decades.¹ Given globalization and its increased mobility opportunities, people are given more opportunities to study and work in different countries around the world. It should be noted that the majority of international migrants migrate for employment, education and family reunification². The labour market as well as the education sector became global and people were given the opportunity to choose between temporary and permanent migration for better employment and study conditions. Georgia has not remained aloof from these global migration processes. In the case of Georgia, the main reason for legal migration (both emigration and immigration) is labor migration³.

The legal status of migrants, asylum seekers and stateless persons, external migrants (whose outflow from the country creates the problem of “brain drain”) is also very relevant for Georgia, since for a country with a population of 4 million people, which, according to the UN, will face an acute demographic problem in 20 years and which may face not only demographic but also serious security-related problems, the study and analysis of migration processes on a global scale, as well as the exchange of international experience and best practices to find alternative solutions to the problem, is of particular importance⁴.

¹ Migration Data Portal https://migrationdataportal.org/data?i=stock_abs_&t=2019

² World Migration Report 2020. Chapter 2 - Migration and Migrants: A Global Overview. IOM. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020_en_ch_2.pdf

³ "Migration Profile of Georgia in 2019", Government Commission on Migration Issues http://migration.commission.ge/files/mp19_web3.pdf

⁴ The article uses the works of the team of authors E. Alaverdovi, T. Darchia, N. Otkhazia, N. Latsabidze, the work “Migration processes in the modern world: problems and prospects”. The collection presents the theme “Migration processes in the modern

The reasons for migration can be push and pull factors. These factors are the main driving forces of migration. The first “push factor” forces or induces a person to migrate and leave his homeland, and the second “pull factor” or attraction factor attracts and fascinates a person to his country. The “Push and Pull” factors are the trigger factor that makes or motivates a person to leave his or her home country and move to another country. Types of factors indicated may include: poor health care; unemployment; fewer opportunities; living conditions; political pressure; fear of torture and cruel treatment. The “pull” factor is so enchanting to a person that he is willing to move to a certain country. For example, employment opportunities; better living conditions; fun; Education⁵.

According to 54.8% of respondents who took part in the study, global migration has a positive impact on the internationalization of higher education, 29.7% believe that global migration has a negative impact on the internationalization of higher education, and 16.5% do not have an answer to this question.

Some of the respondents believe that during mobility, carried out in the context of the internationalization of higher education or during participation in exchange programs, students establish contacts with citizens of foreign countries, share experiences with each other and plan to deepen the relationships in the future. It is also a good opportunity to improve language skills.

50.6% of respondents said they did not use international exchange programs, 39.2% said they did not use international exchange programs, and 12% did not find an answer to the question. Some of the respondents said that they have not yet, but in the future they intend to take advantage of international exchange programs, as they believe that all this: 1. can create more areas of activity for them. 2. Innovation in foreign education will provide an opportunity to have a multifaceted vision of your country. 3. Practice It is always important to really see and understand the problem of the person that you may be interested in. Some interlocutors emphasized his/her participation in such an international exchange program as Erasmus+ Capacity Building⁶.

The study showed that higher education institutions operating in Georgia actively participate in the EU programs (Erasmus+; Erasmus Mundus Joint Master Degree, Erasmus+ Capacity Building) and scholarship programs of the International Education Center of the Ministry of Education.

On December 30, 2020, the Government of Georgia approved the Migration Strategy of Georgia for

world”, implemented within the framework of the project.
<https://drive.google.com/file/d/1nU7QuFbZkMsmLSjutuJ7F24TSM7YknCh/view?usp=sharing>

⁵ right there

⁶ On Approval of the Migration Strategy of Georgia for 2021-2030, Resolution of the Government of Georgia No. 810, December 30, 2020. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>

2021-2030⁶. In which it is mentioned that the development of the migration management system in Georgia was given a significant impetus by the acceleration of the process of rapprochement with the European Union⁷. During the specified period, migration strategies for 2013-2015 and 2016-2020 were developed in order to create, improve and increase the efficiency of the management system⁸. Also, since 2010, a corporate governance body has been operating – the Government Commission on Migration Issues. The Migration Strategy for 2016-2020 takes into account the experience gained from the implementation of previous strategies and the new reality created by the Association Agreement and the Visa Liberalisation Action Plan of 2015. During the implementation of the strategy, at both local, regional and global levels, new challenges have emerged as a result of changes in the migration environment and related developments. This is why the goal of the migration strategy for 2021-2030 is to adapt to the new reality and continue to address modern challenges.

The strategy emphasizes increasing the number of educational programs in foreign languages in higher education institutions of Georgia and expanding the formats of bilateral cooperation with foreign universities. It should be noted that when developing educational programs in foreign languages in higher education institutions of Georgia, special attention is paid to studying the socio-economic situation and living conditions of foreign students in Georgia. As the aforementioned studies show, the interest of foreign students in studying at Georgian universities is growing. International students make a significant contribution to both the country's economy⁹ and the development of universities. The tuition fees they pay allow Georgian universities to make significant investments in infrastructure and technology, as well as develop new educational programs.

When asked during the survey whether the interest of foreign students in studying at Georgian universities is growing, 34.8% of respondents believe that it is growing, since there are various foreign programs in Georgia. According to 36.1%, it is partly due to the fact that most programs are offered only in English. According to 16.5%, there is no growth because getting an education in Georgia is not attractive to them. And for 12.7%, I do not have an answer to the question.

⁷ "European Neighbourhood Policy" – 2003; "Eastern Partnership Initiative" and "Mobility Partnership" – 2009; Agreements on the Facilitation of Visa Application Procedures and "Readmission" – 2010; "Visa Dialogue" - 2012; "Visa Liberalization Action Plan" - 2013-2015; "Association Agreement" - 2014; Visa-free regime and implementation of long-term objectives of the VLAP - 2017 and beyond.

⁸ Government Commission on Migration Issues http://migration.commission.ge/index.php?article_id=216&clang=0

⁹ According to ISET research, international students pay the most: \$28 million for tuition and \$16.7 million for rent. The total annual financial expenditure of international students in Georgia reaches 195 million GEL. "Migration Profile in Brief – International Students in Georgia", Government Commission on Migration Issues. 2017 http://migration.commission.ge/files/migraciis_profil_i_a5_geo.pdf

Some of the respondents believe that it is partly increasing because, unfortunately, it is mainly Indians who come to study in medical programs. A small number of them come from Azerbaijan to study, but it is a pity that they do not come to get an education, these are mainly students who are involved in their country, who avoid going to the army, and for this it is all the same thing in which program they enroll. Students come to Georgia mainly from these two countries, if we do not count Nigerians and Pakistanis. In other words, it turns out that getting an education in Georgia is not a priority for European youth.

In the direction of internationalization of higher education and science, it is worth mentioning as an example the Kutaisi International University, whose goal is to become an international center of education, science and technology in the region, as a result of which Georgia will take a leading place in the international educational and scientific arena¹⁰. The mentioned international research infrastructure will play an important role in attracting outstanding foreign researchers to Georgia. In order to promote research mobility or scientific internships abroad, Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (SRNSFG) conducts joint grant competitions with various foreign research institutes.

In response to the question posed in the survey about the necessary conditions for increasing the implementation of research in Georgia, 63.9% of respondents believed that it was necessary to reduce administrative difficulties in the research and innovation system. According to 44.3%, it is necessary to simplify the procedures for conducting research. According to 37.3%, it is important to centrally account for grants for research and innovation. According to 44.3%, it is necessary to develop international business scholarship schemes. And according to 42.4%, foreign formal and informal education should be recognized without hindrance.

According to 51.3% of respondents, it is necessary to maintain a register of research scientists entering Georgia from abroad and leaving Georgia for the purpose of research activities. According to 29.7%, there should not be a register of research scientists entering Georgia from abroad and leaving Georgia for research activities abroad. And for 19% I do not have an answer to the question. 46.8% of respondents believe that an information system (database) with indicators supporting internationalization should be created, which would facilitate international mobility for research and study. 28.5% believe that an information system (database) with indicators supporting internationalization should not be created, which would facilitate international mobility for research and study. And 24.7% do not have an answer to this question. Some of those surveyed believe that those who know the language and understand this system a little will figure it out, and those who do not know the language, the work is useless. Some

¹⁰ Kutaisi International University <https://kiu.edu.ge/geo/about-us>

believe there should be mechanisms to make it easier for students from Georgia to continue their education abroad. And some of them believe that all this should really exist, because from this point of view, international mobility for the purpose of research and study will be simplified and at the same time become understandable.

The study found that to increase research implementation in Georgia, it is necessary to reduce administrative burdens in the research and innovation system and simplify relevant procedures. Currently, there is no centralized registration of scientific, research and innovation grants, nor is there a register of scientists and researchers entering Georgia from abroad and leaving Georgia for the purpose of research activities. Therefore, it is necessary to create an information system (database) with indicators that promote internationalization. Meanwhile, international business scholarship schemes should be developed for young scientists, which means attracting promising foreign scientists to Georgian companies and medium-term secondment of Georgian young scientists to foreign industrial companies for scientific and research purposes.

In the context of internationalization of education, one of the key issues is the recognition of foreign formal and informal education. In recent years, the legal framework has been adjusted in this direction and mechanisms for recognizing both formal and informal education have been introduced. An electronic system for recognizing non-formal education has been created and a guide to obtaining the right to recognize non-formal education has been developed¹¹.

According to 46.2% of respondents, it is important to have higher education programs for a comprehensive study of migration issues. According to 30.4%, it is important not to have higher education programs for the full study of migration issues. And 23.4% do not have an answer to this question. According to some respondents, we live in an era when migration is an irreversible process, so the more information on the issue of interest, the greater the likelihood of making the right, balanced and thoughtful decisions.

According to 47.1% of respondents, it is important to offer students training courses related to migration in accredited programs operating in higher education institutions. According to 29.9%, it is not important to offer migration-related courses to students in accredited programs at higher education institutions, while 22.9% do not have an answer to this question.

¹¹ Bochorishvili, Nino. 2023. Global Migration, Discrimination, and the Internationalization of Higher Education, [Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis](https://www.igi-global.com/chapter/global-migration-discrimination-and-the-internationalization-of-higher-education/318768). <https://www.igi-global.com/chapter/global-migration-discrimination-and-the-internationalization-of-higher-education/318768>

Some respondents believed that the courses would provide students with some knowledge about migration. In the opinion of the part, it is entirely appropriate to offer students a course of study related to the topic of migration, since they think that this will increase one or two intellectual fields of the student as a promising person and challenge his/her vision directly on the importance of using the exchange program.

The study found that in the context of internationalization of higher education, it is important to have higher education programs for the comprehensive study of migration issues, as well as higher education programs where the topic of migration will be offered to students in the form of a course. In Georgia, the framework of updated national qualifications and the classifier of specialties were approved by the order of the Minister of Education, Science, Culture and Sports of Georgia dated April 10, 2019, No. 69/N¹². The National Qualifications Framework takes into account the requirements of the European Qualifications Framework (EQF LLL) and the Qualifications Framework for the European Higher Education Area (QF-EHEA). The document brings together all the qualifications available in Georgia and reflects the learning outcomes at different levels of general, vocational and higher education. The National Qualifications Framework sets out the knowledge, skills and responsibilities that a person must have in order to obtain a document certifying completion of the relevant level.

The classifier of specialties in the field of "Social Sciences" provides for the possibility of mastering a master's program in migration studies at a higher educational institution. Despite this opportunity, only one higher education institution in Georgia implements a master's program - Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, which in 2014-2018 was able to implement a master's program in migration management within the framework of the joint master's educational program of the Georgian Institute of Public Affairs, and the program was funded by a Tempus grant. In 2019, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University independently managed to implement the Master's program "Migration Management" within the updated qualification framework. By the decision of the Accreditation Council of Educational Programs dated May 14, 2019, the Master's program "Migration Management" of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University received accreditation¹³.

The main goal of the educational program is to make Georgia attractive to tourists and investors against the backdrop of sustainable economic development and powerful infrastructural changes. This helps to

¹² National Qualifications Framework <https://eqe.ge/ka/page/parent/787/erovnuli-kvalifikatsiebis-charcho>

¹³ Decision of the Council for Accreditation of Educational Programs dated May 14, 2019. <https://eqe.ge/media/11541/N11514.05.2019.pdf>

attract more capital to the country and raise the standard of living. All this is an indicator of the expected increase in the flow of migrants and the emergence of new challenges for the country. In order for Georgia to be prepared for new challenges, it is necessary to prepare qualified, competitive personnel and integrate them into the relevant agencies. The creation of a master's program in migration management and the training of young specialists within its framework corresponds to this goal. In addition, the aim of the Master's program in Migration is to take a comprehensive approach to the study of migration and analyze the problem, taking into account socio-economic, political, legal and other aspects, which will contribute to the socio-economic development of the country. This is why the Master's programme includes interdisciplinary areas (international law, human rights, intercultural relations, intercultural relations, conflict management, gender studies, etc.).

It is also important to note that most of the undergraduate programs in international relations at authorized higher education institutions in Georgia include a course related to migration. In the area of international law, only a portion of the undergraduate and graduate programs provide courses to prepare students for international migration. In particular, the bachelor's degree program in international law at the Saint Andrew The First-Called Georgian University (SANGU) includes a course on contemporary international migration. The aim of the course is to introduce students to modern migration processes. The essence of international migration and its impact on world politics. Also provide knowledge about the rules of migration policy and modern trends in international migration.

The Bachelor's degree program in International Law at the Georgian Technical University includes a course entitled "Modern Trends of Islam in Europe". The aim of this course is to provide students with knowledge about contemporary Islamic trends in the countries of the European Union and their consequences. To teach students the place and role of Islam in socio-political life, the perception of Islam in European society and the problem of Islamophobia. To develop the student's ability to analyze the policies of European states towards Muslims and to study the concept of multiculturalism and its implementation.

In order for Georgia to be ready to meet new challenges, it is necessary to prepare qualified competitive personnel and integrate them into relevant departments, which will be greatly facilitated by higher education programs in the country, as well as training courses that will teach Georgian and foreign students in detail about issues related to migration, which together will significantly increase the internationalization of higher education, the number of foreign students in our country, and will also contribute to the socio-economic development of the country.

The legal act regulating labor migration in Georgia – the Law of Georgia “On Labor Migration” was adopted by the Parliament of Georgia on April 1, 2015¹⁴. which defines the issues, relationships and subjects related to the sphere of labor migration, the bodies implementing state administration in the sphere of labor migration, their rights and obligations, and also establishes the principles and mechanisms for implementing state administration in the sphere of labor migration.

The Migration Strategy of Georgia for 2021-2030, approved by the Government of Georgia, also contributes to the regulation of migration issues in Georgia at the governmental level¹⁵.

Only nine international treaties adopted under the auspices of the UN create a treaty body, namely:

1. The Human Rights Committee, which Georgia joined in 1994.
2. Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 1981 CEDAW. Georgia joined in 1994. The additional protocol has been in force since 2002.
3. Committee on the Elimination of Racial Discrimination. 1969, Georgia joined to CERD in 1999. Admissibility of individual applications since 2005.
4. Committee on Social, Economic and Cultural Rights.
5. Committee on the Rights of the Child, 1991 CRC.
6. Committee Against Torture. 1988. CAT. Georgia joined in 2005.
7. Committee on the Rights of Persons with Disabilities. 1908, CRP. Georgia joined in 2014. Georgia is not party to the Additional Protocol.
8. Committee on the Rights of Migrant Workers and Members of Their Families, 1985, CMW. Georgia is not a party.
9. Committee on the Human Rights of Internally Displaced Persons. Georgia is not a party¹⁶.

At the same time, Georgia expressed its consent to 5 mechanisms for filing individual applications, namely: 1. The Human Rights Committee established by the International Covenant on Civil and Political Rights. 2. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women – Committee on the Elimination of Discrimination against Women. 3. The Committee against Torture, established within the framework of the Convention against Torture. 4. The Committee on the Elimination of Racial Discrimination established by the Convention on Racial Discrimination. 5. The Committee on the Rights of the Child was created by the Convention on the Rights of the Child. As for

¹⁴ The Legislative Herald of Georgia <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2806732?publication=3>

¹⁵ On Approval of the Migration Strategy of Georgia for 2021-2030, Resolution of the Government of Georgia No. 810, December 30, 2020. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>

¹⁶ UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS office of the high commissioner <https://indicators.ohchr.org/>

the other mechanism for submitting individual complaints, the Committee on the Rights of Persons with Disabilities, established by the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, despite the fact that the Convention was signed in 2014, the additional protocol has not yet been ratified, although we hope that it will be signed in the near future¹⁷. As for the international convention on the protection of the rights of migrant workers and members of their families, Georgia has not signed it.

According to Article 43 of the International Convention on the Protection of the Rights of Migrant Workers and Members of Their Families, migrants shall enjoy equal treatment in terms of access to educational institutions and services similar to that enjoyed by nationals of the employer State¹⁸.

Based on the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families of 1990, the UN General Assembly established the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families to monitor the rights recognized by this convention. In accordance with Article 72 of the Convention, the first election of members of the Committee on the Protection of the Rights of Migrant Workers took place on 11 December 2003, six months after the entry into force of the Convention on 1 July 2003. States Parties must submit an initial report within one year of joining the Convention and every five years thereafter. Although the said convention has 58 member states¹⁹, the committee is based on it and it describes in detail the competence, functions, mechanisms and structure of the committee. An analysis of the States Parties to the Convention makes it easy to see that among the signatories to the current Convention we do not see a single European or North American State that is a major destination country for international migration. Therefore, the committee cannot operate effectively. Moreover, Articles 76 and 77 of the Convention, the jurisdiction of which is not recognized by Member States, and therefore the Committee cannot effectively carry out the functions provided for in these articles, such as examining individual complaints or inter-State allegations of non-compliance with the Convention by other Member States.

In accordance with Article 77 of the said Convention, a Member State may recognize the competence of the Committee to receive individual complaints against States when human rights defined in the Convention are violated. It is noteworthy that the said article has not entered into force precisely

¹⁷ International regional and universal treaty bodies for the protection of human rights and their significance, International scientific journal "Legal Herald" and Botchorishvili, Nino. 2021. [HTTP://HERALDOFLAW.COM/READ-BOOK/?ID=2372](http://heraldoflaw.com/read-book/?id=2372)

¹⁸ International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families Adopted by General Assembly resolution 45/158 of 18 December 1990 <https://www.ohchr.org/sites/default/files/cmw.pdf>

¹⁹ UN Treaty Collection, International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-13&chapter=4

because only five states have so far recognized the jurisdiction of the said article²⁰, and in order for it to enter into force, it must be recognized by at least ten states. Under Article 76 of the Convention, the Committee is empowered to receive and consider complaints from Member States against other Members who fail to comply with their obligations under the Convention. This article also has no legal force. Accordingly, we get a body that, instead of being unique in its competence and effectiveness, turns out to be very limited. In conclusion, it can be said that the universal organization, which is directly called upon to protect the rights of migrant workers and their family members and to act as a guarantor of these rights, does not have the means to carry out real effective measures. The main articles of the Convention that give it such powers have not yet entered into force.

An analysis of global migration shows that universal or regional international agreements developed by UN organizations that focus on protecting human rights are not enough to solve migration problems; we continue to see an increase in violence and xenophobia. That is why it is important to understand the problem and create mechanisms for the practical implementation of human rights. Such effective mechanisms can be created, implemented and realized only with the maximum participation of international organizations and states.

Research Results

The following issues were identified as a result of the research:

Some respondents believed that global migration has a positive impact on the internationalization of higher education because it helps prepare students both nationally and globally, creating individuals with greater prospects. It is also an opportunity for students to develop important skills in an international context that will benefit both themselves and their country.

Also, some of the respondents believe that the period of study at the university is attractive and interesting, since most of them at this time get a real chance to go abroad, live, study and become truly independent. Test yourself in a new and foreign environment and bring back to Georgia new knowledge, experience and unforgettable impressions and memories.

According to some respondents, the number of foreign students in Georgia has increased because they find it very comfortable to study here. The entire lecture process is conducted in English, which is convenient for them because they do not need to learn Georgian. As is known, English is considered an international language, therefore, due to teaching in this language, the arrival and education of foreign

²⁰ Ecuador, El Salvador, Mexico, Türkiye and Uruguay. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-13&chapter=4

students in Georgian universities increases. I think that in the near future the number of incoming students will increase if the education system of our country fully adapts to international standards.

Some of the respondents believed that research projects should be evaluated by foreign researchers, without any nepotism. According to the interviewee, nepotism is the main problem in the process of conducting international research.

According to some respondents, it is necessary to create a database of scientists and researchers who have left or arrived here in Georgia, since it will become clear how much research and work has been created during this period.

According to some respondents, migration is a very sensitive topic, so they believe that there should be some kind of educational program on studying migration issues, since the mechanisms that facilitate migration will become clearer, and the more students participate in these educational programs, the more opportunities there will be to gradually introduce Georgian students to the mechanisms that they like so much in foreign universities.

Conclusion/recommendation

As a result of the conducted research, the following conclusions and recommendations can be made:

In conclusion, it can be said that in the context of the internationalization of higher education, it is important to have a variety of higher education programs for a comprehensive study of migration issues, as well as higher education programs where the topic of migration will be offered to students in the form of a course.

In order for Georgia to be prepared to meet new challenges, it is necessary to prepare qualified, competitive personnel and integrate them into relevant departments, which will be greatly facilitated by higher education programs in the country, as well as training courses that will teach the Georgian language and foreign students in detail about migration-related issues. This, taken together, will significantly increase the internationalization of higher education, the number of foreign students in our country, and will also contribute to the socio-economic development of the country.

According to the International Convention on the Protection of the Rights of Migrant Workers and Members of Their Families, adopted under the auspices of the United Nations, migrants enjoy equal treatment in terms of access to educational institutions and services similar to those enjoyed by citizens of the employer state. Based on the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families of 1990, the UN General Assembly established the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families to

monitor the rights recognized by this convention. Georgia has not signed the international convention on the protection of the rights of migrant workers and members of their families. It should be noted that the UN organization, which is directly called upon to protect the rights of migrant workers and members of their families and act as a guarantor of these rights, does not have the means to take real effective measures. The main articles of the Convention, which grant it such powers, have not yet entered into force.

Finally, it can be said that universal or regional international agreements developed by UN organizations, aimed at protecting human rights, are insufficient to solve migration problems. It is important to understand the problem and create mechanisms for the practical implementation of human rights. Such effective mechanisms can be created, implemented and realized only with the maximum participation of international organizations and states.

This is why it is desirable for Georgia to begin the process of signing an international convention on the protection of the rights of migrant workers and members of their families, which, first of all, will contribute to raising public awareness on migration issues.

References

1. World Migration Report 2020. Chapter 2 - Migration and Migrants: A Global Overview. IOM.
https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020_en_ch_2.pdf
2. "Migration Profile of Georgia in 2019 ",Government Commission on Migration Issues
http://migration.commission.ge/files/mp19_web3.pdf
3. The article uses the works of the team of authors E. Alaverdovi, T. Darchia, N. Otkhзорia, N. Latsabidze, the work "Migration processes in the modern world: problems and prospects". The collection presents the theme "Migration processes in the modern world", implemented within the framework of the project.
<https://drive.google.com/file/d/1nU7QuFbZkMsmLSjutuJ7F24TSM7YknCh/view?usp=sharing>
4. On Approval of the Migration Strategy of Georgia for 2021-2030, Resolution of the Government of Georgia No. 810, December 30, 2020.
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>
5. "European Neighbourhood Policy" – 2003; "Eastern Partnership Initiative" and "Mobility Partnership" – 2009; Agreements on the Facilitation of Visa Application Procedures and "Readmission" – 2010; "Visa Dialogue" - 2012; "Visa Liberalization Action Plan" - 2013-2015; "Association Agreement" - 2014; Visa-free regime and implementation of long-term objectives of the VLAP - 2017 and beyond.
6. Government Commission on Migration Issues
http://migration.commission.ge/index.php?article_id=216&clang=0
7. According to ISET research, international students pay the most: \$28 million for tuition and \$16.7 million for rent. The total annual financial expenditure of international students in Georgia reaches 195 million GEL. "Migration Profile in Brief – International Students in Georgia", Government

- Commission on Migration Issues. 2017
http://migration.commission.ge/files/migraciis_profil_i_a5_geo.pdf
8. Kutaisi International University <https://kiu.edu.ge/geo/about-us>
 9. Bochorishvili, Nino. 2023. Global Migration, Discrimination, and the Internationalization of Higher Education, *Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis*. <https://www.igi-global.com/chapter/global-migration-discrimination-and-the-internationalization-of-higher-education/318768>
 10. National Qualifications Framework <https://eqe.ge/ka/page/parent/787/erovnuli-kvalifikatsiebis-charcho>
 11. Decision of the Council for Accreditation of Educational Programs dated May 14, 2019. <https://eqe.ge/media/11541/N11514.05.2019.pdf>
 12. The Legislative Herald of Georgia <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2806732?publication=3>
 13. On Approval of the Migration Strategy of Georgia for 2021-2030, Resolution of the Government of Georgia No. 810, December 30, 2020. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5074437?publication=0>
 14. UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS office of the high commissioner <https://indicators.ohchr.org/>
 15. International regional and universal treaty bodies for the protection of human rights and their significance, International scientific journal "Legal Herald" and Botchorishvili, Nino. 2021. <HTTP://HERALDOFLAW.COM/READ-BOOK/?ID=2372>
 16. International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families Adopted by General Assembly resolution 45/158 of 18 December 1990 <https://www.ohchr.org/sites/default/files/cmw.pdf>
 17. UN Treaty Collection, International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-13&chapter=4
 18. Ecuador, El Salvador, Mexico, Türkiye and Uruguay. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-13&chapter=4

